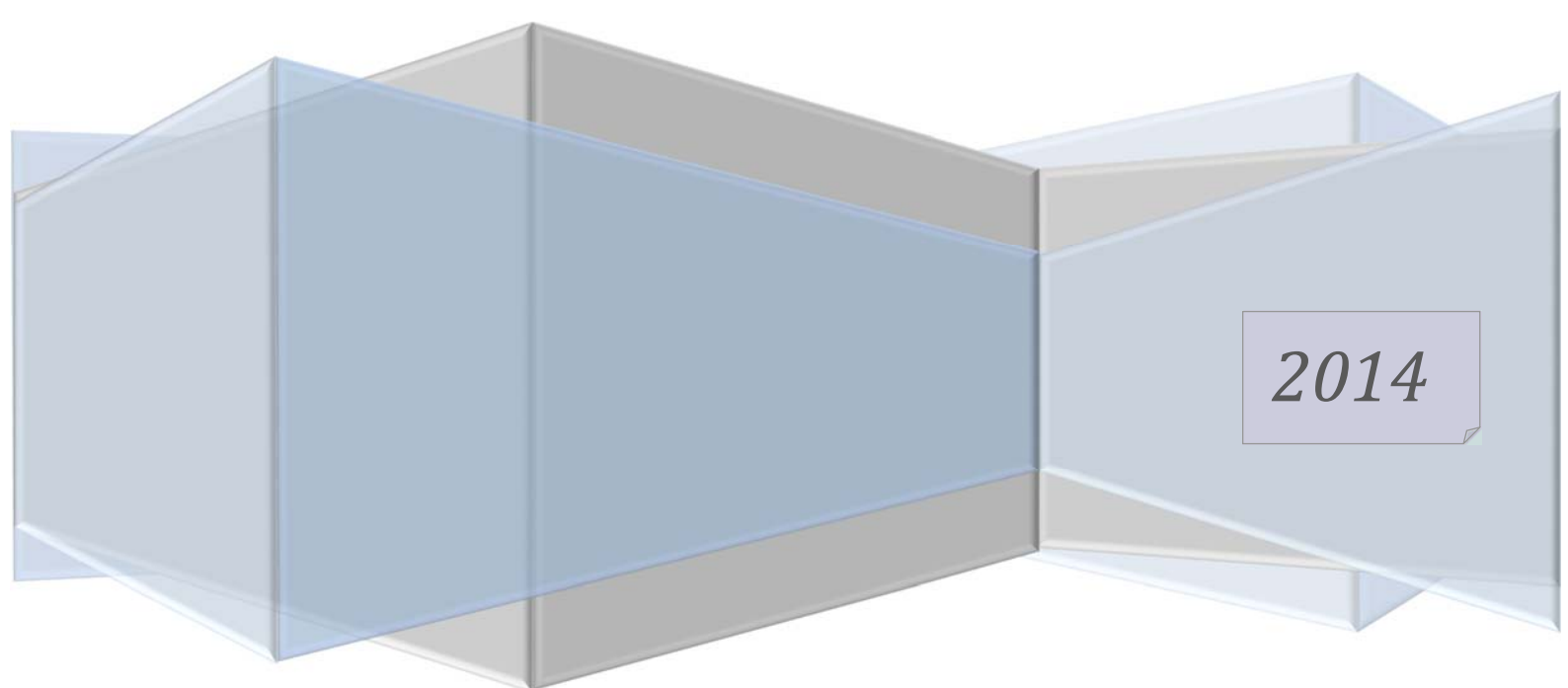

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2014

Zíka Jiří

2014

Obsah

1	ÚVOD	4
1.1	NEJVÝZNAMNĚJŠÍ AUDITY A KONTROLY	4
1.2	POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA č. 106/1999 Sb., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM.....	5
2	ZPRÁVA O PRŮBĚHU A VÝSLEDKÁCH MATURITNÍ ZKOUŠKY V JARNÍM A PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ ROKU 2014.....	6
2.1	LEGISLATIVNÍ A FORMÁLNÍ VÝCHODISKA MATURITNÍ ZKOUŠKY 2014	6
2.1.1	LEGISLATIVNÍ VÝVOJ PŘED ROKEM 2014 (HISTORIE).....	6
2.1.2	REALIZOVANÉ MODEL Y MATURITNÍ ZKOUŠKY:.....	7
2.2	NÁKLADY NA PŘÍPRAVU REFORMY MATURITNÍ ZKOUŠKY	9
2.2.1	NÁKLADY NA PŘÍPRAVU REFORMY MATURITNÍ ZKOUŠKY.....	9
2.2.2	NÁKLADY NA ZAJIŠTĚNÍ KONÁNÍ SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY V ROCE 2014	12
2.3	PRŮBĚH ZKOUŠEK JARNÍHO A PODZIMNÍHO ZKUŠEBNÍHO OBDOBÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY 2014	13
2.3.1	JARNÍ ZKUŠEBNÍ OBDOBÍ	13
2.3.2	PODZIMNÍ ZKUŠEBNÍ OBDOBÍ	14
2.4	VYHODNOCENÍ PRŮBĚHU ZKOUŠEK A JEHO JEDNOTLIVÉ ASPEKTY ...	15
2.4.1	OCHRANA A BEZPEČNOST ZKUŠEBNÍHO TAJEMSTVÍ.....	15
2.4.2	ZADÁNÍ ZKOUŠEK A JEHO KVALITA	16
2.4.3	TECHNOLOGICKÉ A ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ PŘÍPRAVY A PRŮBĚHU ZKOUŠEK A ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ ZKOUŠEK	17
2.4.4	PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PRŮBĚHU ZKOUŠEK SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY A HODNOCENÍ JEJICH VÝSLEDKŮ.....	19
2.4.5	UŽIVATELSKÁ PODPORA ŠKOL – HELP-DESK CZVV	20
2.4.6	ŽÁDOST O PŘEZKOUMÁNÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKU ZKOUŠEK	20
2.5	ÚČAST NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ	22
2.5.1	VÝVOJ V POSLEDNÍCH 7 LETECH A PROGNÓZA DO ROKU 2018.....	22
2.5.2	DOPADY NA ÚROVEŇ STUDIJNÍCH INTELEKTOVÝCH PŘEDPOKLADŮ MATURUJÍCÍCH.....	23
2.5.3	FAKTOR DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJE.....	24
2.5.4	PREFERENCE MATURITNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PŘI VOLBĚ STŘEDNÍ ŠKOLY	25
2.5.5	REGIONÁLNÍ POHLED NA MÍRU ÚČASTI NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ.....	27
2.6	PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE	34
2.6.1	PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ.....	35

2.6.2	VOLBA PŘEDMĚTOVÉHO PORTFOLIA PRVOMATURANTŮ	41
2.6.3	PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE V PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ.....	44
2.7	NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ	50
2.7.1	SOUHRNNÁ NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY	50
2.7.2	NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ A V PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY	57
2.7.3	NEÚSPĚŠNOST PODLE ZKOUŠEK A PŘEDMĚTŮ SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ	66
2.8	NEÚSPĚŠNOST PO PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ.....	71
2.8.1	SOUHRNNÁ NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY	71
2.8.2	NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ A V PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY	74
2.8.3	NEÚSPĚŠNOST V JEDNOTLIVÝCH MATURITNÍCH PŘEDMĚTECH	75
2.9	ABSOLUTNÍ NEÚSPĚŠNOST PRVOMATURANTŮ.....	81
2.10	VÝSLEDKY ZKOUŠEK V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ.....	83
2.10.1	SOUHRNNÉ VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY ..	83
2.10.2	VÝSLEDKY ZKOUŠEK Z JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ	88
2.10.3	VZÁJEMNÁ SOUVISLOST VÝSLEDKŮ Z ČEŠTINY A VÝSLEDKŮ DRUHÉ ZKOUŠKY	97
2.11	VÝSLEDKY ZKOUŠEK PO PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ	100
2.11.1	SOUHRNNÉ VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY	100
2.11.2	VÝSLEDKY ZKOUŠEK Z JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ	102
2.12	SRHNUTÍ A ZÁVĚRY	106
2.12.1	ÚČAST NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ	106
2.12.2	PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE.....	106
2.12.3	VOLBA PŘEDMĚTOVÉHO PORTFOLIA	107
2.12.4	SOUHRNNÁ NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY	108
2.12.5	NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ A PROFILOVÉ ČÁSTI	109
2.12.6	NEÚSPĚŠNOST V JEDNOTLIVÝCH MATURITNÍCH PŘEDMĚTECH ..	109
2.12.7	ABSOLUTNÍ NEÚSPĚŠNOST	110
2.13	ZÁVĚRY	113
2.13.1	ZÁSADNÍ ZJIŠTĚNÍ.....	113
2.13.2	DOPORUČENÍ – KLÍČOVÉ FAKTORY ÚSPĚCHU	113
3	POKUSNÉ OVĚŘOVÁNÍ OBSAHU, FORMY, ORGANIZACE A HODNOCENÍ VÝBĚROVÉ ZKOUŠKY ZE STŘEDOŠKOLSKÉ MATEMATIKY	115
3.1	ORGANIZACE	115
3.2	HARMONOGRAM PŘÍPRAVY A REALIZACE.....	115

3.3	REŽIM PŘIHLAŠOVÁNÍ	117
3.4	TERMÍNOVÉ A KAPACITNÍ POŽADAVKY NA ZAJIŠTĚNÍ VÝROBY	117
3.5	DISTRIBUCE DO ŠKOL	117
3.6	MODEL VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ DIDAKTICKÝCH TESTŮ.....	118
3.7	HODNOCENÍ ŽÁKOVSKÝCH ZÁPISŮ ŘEŠENÍ DIDAKTICKÝCH TESTŮ..	118
3.8	VÝSTUPNÍ DOKUMENTY (CERTIFIKÁTY).....	119
3.9	ANALYTICKÁ DATA	119
3.9.1	PŘIHLÁŠKY A VÝSLEDKY	119
3.9.2	ZÁJEM ŠKOL, ROZLOŽENÍ VÝSLEDKŮ PODLE STUDIJNÍCH OBORŮ 120	
3.9.3	ROZLOŽENÍ VÝSLEDKŮ VE SKUPINĚ ŽÁKŮ GYMNÁZIÍ	120
3.9.4	MOTIVAČNÍ FUNKCE ZKOUŠKY	121
3.9.5	POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ VE ZKOUŠCE MATEMATIKA+ A V MATEMATICE VE SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ	123
3.9.6	ŠKOLNÍ ZPRÁVY	127
3.10	ZHODNOCENÍ PILOTNÍHO PROJEKTU	127
3.10.1	SHRNUTÍ.....	127
3.10.2	NAPLNĚNÍ CÍLŮ.....	128
3.10.3	PŘÍNOS PRO CÍLOVÉ SKUPINY	130
3.10.4	EKONOMIKA	131
4	PILOTNÍ OVĚŘOVÁNÍ ORGANIZACE PŘIJÍMACÍHO ŘÍZENÍ DO OBORŮ VZDĚLÁNÍ S MATURITNÍ ZKOUŠKOU S VYUŽITÍM CENTRÁLNĚ ZADÁVANÝCH JEDNOTNÝCH TESTŮ	132
4.1	PŘEDMĚT.....	132
4.2	ROZSAH TESTOVÁNÍ.....	133
4.2.1	SPECIFIKACE NABÍZENÝCH ZKOUŠEK	133
4.3	PŘÍPRAVA REALIZACE	134
4.3.1	STRUKTURA PŘIHLÁŠENÝCH ŠKOL	134
5	REKONSTRUKCE BUDOVY JANKOVCOVA 63	135

1 ÚVOD

Hlavním úkolem Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále také CZVV nebo Centrum) v roce 2014 bylo v souladu s § 80 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, připravit a realizovat společnou část maturitní zkoušky v jarním a podzimním zkušebním období školního roku 2013/2014 a souběžně administrativně podpořit a zpracovat výsledky profilové části maturitní zkoušky.

Vedle přípravy a realizace maturitní zkoušky realizovalo CZVV v roce 2014 v souladu s plánem hlavních úkolů následující významné úkoly a projekty:

- **Pokusné ověřování zkoušky Matematika+**
- **Příprava a realizace změny konceptu maturitní zkoušky cestou počítačem podporovaného testování (CBT)** – práce byly z rozhodnutí MŠMT odloženy
- **Pilotní ověřování organizace přijímacího řízení do oborů vzdělání s maturitní zkouškou s využitím centrálně zadávaných jednotných testů**
- **Rekonstrukce budovy Jankovcova 63**

Plnění jednotlivých úkolů a jejich výsledkům budou věnovány následující kapitoly.

1.1 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ AUDITY A KONTROLY

V průběhu roku 2014 proběhly v CZVV následující audity a kontroly:

Číslo kontr.	název externí kontroly	Kdo externí kontrolu prováděl	Výsledek (nálezy) externí kontroly	Přijatá opatření vedoucí k odstranění zjištěných závad	Zhodnocení plnění přijatých opatření vedoucích k odstranění zjištěných závad
sl. 1	sl. 2	sl. 3	sl. 4	sl. 5	sl. 6
FÚ 15.9.2014	Daňová kontrola projektu ESF "Příprava podmínek reformované MZ" Protokol č. 5670252/14/2000-04708-110134	FÚ	Při daňové kontrole nebylo zjištěno porušení rozpočtové kázně.		
PSSZ 13.1.2014	Kontrola plnění povinností v nemocenském pojištění, důchodovém pojištění a při odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti Č. j. 42013/020-5002-163/14/118/Moj	PSSZ	1. Plnění povinností v nemocenském pojištění – nebyly zjištěny nedostatky 2. Plnění povinností v oblasti pojistného – byly zjištěny nedostatky. - Přeplatky pojistného 3. Plnění povinností v důchodovém pojištění – nebyly zjištěny nedostatky.	Podána námitka proti protokolu o kontrole. Vyřízení námitek – vyhovuje se.	Přeplatek 299,- Kč Přeplatek 905,- Kč – Kudrnová – nenahlásila organizaci účast ve 2. pilíři důchodového pojištění.
FÚ 8.7.2013	Daňová kontrola k ověření, zda nevznikla odvodová povinnost porušením rozpočtové kázně při použití peněžních prostředků poskytnutých v roce 2009–2011 ze státního rozpočtu MŠMT ČR se zaměřením na pracovněprávní vztahy. 1. Protokol č. j.	FÚ	Došlo k porušení rozpočtové kázně za roky 2009, 2010, 2011 (neoprávněné vyplacení příplatku za vedení u jednoho pracovníka).	Vyměřený odvod a penále byly uhrazeny, podána žádost o prominutí daně a příslušenství na MF.	

Číslo kontr.	název externí kontroly	Kdo externí kontrolu prováděl	Výsledek (nález) externí kontroly	Přijatá opatření vedoucí k odstranění zjištěných závad	Zhodnocení plnění přijatých opatření vedoucích k odstranění zjištěných závad
	5203634/13/2000-04708-110134 2. Protokol č. j. 5203429/13/2000-04708-110134 3. Protokol č. j. 5203557/13/2000-04708-110134				
31.10.2014	Přezkoumání úkonů zadavatele – CZVV – učiněných v zadávacím řízení na veřejnou zakázku: "CZVV – zajištění informační infrastruktury a souvisejících služeb pro řízení a kontrolu společné části MZ" v užším řízení. Č.j.: ÚOHS-S887/2014/VZ-22856/2014/542/Jpo	ÚOHS	Probíhá	Zadavatel rozhodl dle § 84 odst. 2 písm. e) ZVZ dne 8. 1. 2015 o zrušení zadávacího řízení na veřejnou zakázku. ÚOHS na základě rozhodnutí zadavatele rozhodl podle § 66 odst. 1 písm. g) správního řádu o zastavení správního řízení.	
17.12.2014	Přezkoumání úkonů zadavatele – CZVV – učiněných v zadávacím řízení na veřejnou zakázku: "CZVV – zajištění informační infrastruktury a souvisejících služeb pro řízení a kontrolu společné části MZ" v JŘBU. Č. j.: ÚOHS-S1091/2014/VZ-27033/2014/542/Jpo	ÚOHS	Probíhá		

1.2 POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Převážná část žádostí o informace se týkala poskytnutí výsledků maturitní zkoušky žáků a škol za léta 2011, 2012, 2013 a 2014. Informace, které CZVV zpřístupňuje veřejnosti, byly poskytovány v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 106/1999 Sb., ve znění pozdější předpisů, a to konkrétně odkazem na místo, kde je možné tyto informace dohledat.

Struktura poskytovaných informací podle zákona č. 106/1999 Sb. za kalendářní rok 2014 v členění podle písmen odstavce 1 § 18 byla následující:

a) Počet podaných žádostí o informace	17
b) Počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti nebo o částečném odmítnutí žádosti	7
b) Počet podaných odvolání proti rozhodnutí	3
c) Rozsudky soudu ve věci přezkoumání	0
d) Počet poskytnutých výhradních licencí	0
e) Počet podaných stížností podle § 16a	2

2 ZPRÁVA O PRŮBĚHU A VÝSLEDKÁCH MATURITNÍ ZKOUŠKY V JARNÍM A PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ ROKU 2014

Zpracováno s odkazem na ustanovení písmeno b) § 37 vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou

2.1 LEGISLATIVNÍ A FORMÁLNÍ VÝCHODISKA MATURITNÍ ZKOUŠKY 2014

2.1.1 LEGISLATIVNÍ VÝVOJ PŘED ROKEM 2014 (HISTORIE)

V roce 2004 byl zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), kodifikován první model reformované maturitní zkoušky.

V letech 2004–2008 probíhala diskuze o změně koncepce maturitní zkoušky, která byla definována v platném znění školského zákona, i o způsobu jejího zajištění. Na základě této diskuze pak zapracovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT nebo ministerstvo) návrh příslušné právní úpravy do školského zákona. Vzhledem k opakovanému posouvání termínů realizace reformované maturitní zkoušky nemohlo MŠMT začít naplňovat přípravnou fázi a omezilo se pouze na přípravné odborné studie.

V roce 2007 již bylo zřejmé, že panuje všeobecná shoda na dalším odložení společné části maturitní zkoušky a na změně koncepce maturitní zkoušky. Zákon č. 217/2007 Sb., kterým se měnil školský zákon, stanovil odklad společné části maturitní zkoušky na rok 2010. Byl tak zajištěn časový prostor k reflexi tehdy probíhající odborné diskuze o konečném pojetí maturitní zkoušky ve školském zákoně.

V roce 2008 byl nastaven model maturitní zkoušky (zákon č. 242/2008 Sb.).

V roce 2009 byla realizace reformovaného modelu maturitní zkoušky politickým rozhodnutím odložena opět o rok, tzn. na rok 2011. K zajištění průběhu maturitní zkoušky vydalo MŠMT vyhlášku č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou (dále jen „vyhláška ke školskému zákonu“).

V roce 2010 bylo dosaženo politické dohody, že se již dále realizace reformované maturitní zkoušky nebude odkládat, MŠMT předložilo vládě ČR zprávu o stavu příprav maturitní zkoušky pro školní rok 2010/2011 a vláda uložila MŠMT dále v realizaci reformované maturitní zkoušky pokračovat.

V roce 2011 byl prodloužen náběhový model maturitní zkoušky do roku 2012.

Pro rok 2013 došlo k další legislativní změně modelu maturitní zkoušky. Novely školského zákona č. 333/2012 Sb. a č. 370/2012 Sb. zasáhly výrazně do mnoha oblastí a procesů maturitní zkoušky. Provedené změny reflektovala prováděcí vyhláška ke školskému zákonu ve znění č. 371/2012 Sb. účinném k 9. listopadu 2012.

Školský zákon tak prošel většími či menšími úpravami do konce roku 2012 celkem **31krát, a to** zněním zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 158/2006 Sb., zákona č. 161/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb.,

zákona č. 624/2006 Sb., zákona č. 217/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 343/2007 Sb., zákona č. 58/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 242/2008 Sb., zákona č. 243/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 49/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 378/2009 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 331/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 472/2011 Sb., zákona č. 53/2012 Sb., zákona č. 333/2012 Sb., zákona č. 370/2012 Sb. a zákona č. 241/2013 Sb. Ne všechny novely se naštěstí dotkly samotné maturitní zkoušky.

Vyhláška ke školskému zákonu doznala změn **pětkrát, a to** novelami č. 90/2010 Sb., č. 274/2010 Sb., č. 54/2011 Sb., č. 273/2011 Sb. a č. 371/2012 Sb.

2.1.2 REALIZOVANÉ MODEL Y MATURITNÍ ZKOUŠKY:

2.1.2.1 Model maturitní zkoušky 2011

V roce 2011 proběhlo jarní i podzimní zkušební období reformované maturitní zkoušky. V srpnu 2011 předložil bývalý ministr školství, mládeže a tělovýchovy Josef Dobeš vládě Zprávu o průběhu a výsledcích maturitní zkoušky v jarním zkušebním období roku 2011. Zpráva ve svém závěru konstatuje: „Zahájení reformy maturitní zkoušky v jarním zkušebním období roku 2011 proběhlo úspěšně a bez jakýchkoli větších či vážnějších problémů. V tomto smyslu představuje Česká republika ve srovnání s okolními zeměmi poměrně výraznou výjimku.“ Maturitní zkouška v podzimním zkušebním období roku 2011 proběhla také úspěšně, a to jak na tzv. kmenových školách, kde se konala profilová část maturitní zkoušky a dílčí zkoušky společné části maturitní zkoušky konané ústní formou před zkušební maturitní komisí, tak i na tzv. spádových školách, v nichž se uskutečnily dílčí zkoušky společné části maturitní zkoušky konané formou didaktického testu a formou písemné práce.

Na základě poznatků z obou termínů maturitní zkoušky v roce 2011 byla připravena novela vyhlášky č. 177/2009 Sb., vydaná ve Sbírce zákonů pod číslem 273/2011, účinná k 23. 9. 2011. Model maturitní zkoušky 2012 následně ovlivnily novely školského zákona vydané pod č. 331/2011 Sb. a č. 472/2011 Sb.

2.1.2.2 Základní změny v modelu společné části maturitní zkoušky mezi rokem 2011 a 2012

Zásadní dopad na maturitní zkoušku v roce 2012 měla změna systému hodnocení písemných prací společné části maturitní zkoušky.

Hodnocení písemných prací z českého jazyka a literatury a z cizích jazyků učiteli kmenových škol žáků v roce 2011 ukázalo prokazatelné a velmi časté odchylky od jednotné metodiky hodnocení. Zrušení metody hodnocení dvěma hodnotiteli, k němuž se v rámci úspor nákladů rozhodlo MŠMT v roce 2010, se ukázalo být krokem, který v konečném důsledku znamenal výrazné snížení nezávislosti hodnocení a narušení principu plošné objektivity, zejména srovnatelnosti hodnocení písemných prací, a tím i celé maturitní zkoušky.¹

Nákladově nejefektivnějším řešením tohoto problému byl přechod na centrální a plně anonymizované hodnocení písemných prací hodnotiteli hodnotícími písemné práce

¹ Analýzy a porovnání výsledků hodnocení písemných prací v roce 2011 a 2012 ukázaly, že v roce 2011 hodnotitelé – učitelé kmenových škol žáků – nadhodnotili zejména v českém jazyce a v německém jazyce výkon žáků v průměru o téměř celý jeden klasifikační stupeň.

bez ohledu na obor vzdělání, typ střední školy, kterou žák vystudoval, a osobní sociální vazby.

Druhou významnou změnou v modelu společné části maturitní zkoušky byla změna pořadí zkoušek. Došlo k předřazení písemných částí společné části maturitní zkoušky, tedy didaktických testů a písemných prací, před ústní zkoušky. Toto opatření bylo motivováno zejména snahou poskytnout školám možnost individuálního ukončování maturitní zkoušky a vydávání vysvědčení bez zbytečného odkladu po ukončení ústních zkoušek. Neméně významným důvodem byla pak i skutečnost, že při nastaveném pořadí zkoušek byly pro maturanty k dispozici výsledky didaktických testů k 15. 5. 2012, tedy v termínu předcházejícím většině přijímacích řízení na vysoké školy.

Realizace maturitní zkoušky v jarním zkušebním období roku 2012, připravená podle výše zmíněného modelu, vyvolala celou řadu kontroverzních reakcí. V zásadě je lze shrnout pod tři témata: (1) maturitní zkouška je administrativně složitá, (2) maturitní zkouška je drahá, (3) centrální hodnocení písemných prací z českého jazyka a literatury je neobjektivní a plné excesů. I když šlo ve většině případů spíše o nedostatek informací, vyústily následující bouřlivé a silně mediálně eskalované diskuze v zásadní změny modelu pro rok 2013 a léta následující.

2.1.2.3 Základní změny v modelu společné části maturitní zkoušky mezi rokem 2012 a 2013

Základní dopad na maturitní zkoušku v roce 2013 měly: (1) přechod k jedné úrovni obtížnosti zkoušek, (2) omezení rozsahu nepovinných zkoušek, (3) návrat k hodnocení písemných prací z českého jazyka a literatury do škol a (4) zkrácení termínů pro předávání výsledků žákům.

Přestože důvodů ke zrušení dvou úrovní zkoušky bylo mnoho, jen málo z nich bylo založeno na skutečně racionálních analýzách. Pravdou je, že dvě úrovně povinné zkoušky společné části maturitní zkoušky fakticky vytvořily diskriminační prostředí. Maturanti získávali vysvědčení se stejnou „certifikační“ hodnotou i přesto, že podmínky pro jeho získání byly pro ty, kteří absolvovali zkoušky ve vyšší úrovni, zcela odlišné. Změna v podobě jedné úrovně pro všechny tak zmíněnou diskriminaci z pohledu certifikační funkce maturity odstranila. Současně s tímto pozitivním dopadem však úplná nivelizace obtížnosti, a to i v nepovinných zkouškách, významně oslabila motivační funkci zkoušek. Před maturanty s vysokými osobními ambicemi tak nestojí žádný vyšší cíl. K absolvování jim stačí méně znalostí, a tedy i méně úsilí.

V sortimentu nepovinných zkoušek zůstaly jen zkoušky zahrnuté do portfolia povinných zkoušek společné části maturitní zkoušky (z portfolia nepovinných zkoušek byly odstraněny fyzika, chemie, biologie, občansko-společenskovední základ, dějiny umění a dějepis). Eliminována se tím původně očekávaná, ale nenaplněná ambice poskytnout širší nabídku možností substituce přijímacích zkoušek na vysoké školy. V tomto smyslu mělo podobný dopad i zrušení zkoušky vyšší obtížnosti.

Na kvalitě a srovnatelnosti centrálního hodnocení písemných prací z českého jazyka se negativně projevila „uspěchanost“ jeho nasazení. Centrum mělo na přípravu a sladění centrálních hodnotitelů, kterých pro český jazyk a literaturu bylo potřeba téměř tisíc, jen pět měsíců. Tato lhůta se ukázala jako nedostatečná pro kalibraci náročnosti hodnocení všech hodnotitelů na takovou míru, aby se žádný z nich neodchýlil od definovaného a procvičovaného standardu. Avšak i přes identifikovaná individuální selhání prokázalo

centrální hodnocení nesrovnatelně vyšší objektivitu a srovnatelnost hodnocení, než jakých bylo a je dosahováno v modelu hodnocení učitelů ve školách. Zásadní rozdíly lze najít zejména v hodnocení prací, které jsou kvalitou těsně pod minimální hranicí úspěšnosti, a v celkovém nastavení náročnosti.

Na zkrácení lhůt pro předávání výsledků měla vliv zejména změna „entity“, ke které se vztahuje termínový kalendář. Pro jarní zkušební období se vazba termínů na školu změnila ve vazbu na třídu a určující termín ukončení ústních zkoušek se změnil na termín zahájení ústních zkoušek. Pro podzimní zkušební období byly termíny vázány přímo na konkrétního žáka.

Všechny uvedené zásadní změny a další úpravy modelu měly významný dopad na procesy maturitní zkoušky a v souvislosti s tím i na technologické zajištění. Pro zdárné zvládnutí tak podstatné modifikace bylo nutné zajistit nezanedbatelné změny v aplikacích i dodavatelských službách.

Přes všechny počáteční potíže s na poslední chvíli provedenou změnou modelu (předmětné zákonné normy nabyly účinnosti až v listopadu 2012) se Centru podařilo nejen procesně a technologicky zajistit jarní i podzimní zkušební období bez významnějších problémů, ale i zásadním způsobem změnit obraz maturitní zkoušky v očích pedagogické obce a zainteresované veřejnosti. Maturitní zkouška se po roce 2013 stala akceptovanou součástí vzdělávací soustavy, respektovaným evaluačním nástrojem hodnocení vědomostí a dovedností v rámci existujícího právního rámce.

2.1.2.4 Stabilizace modelu společné části maturitní zkoušky mezi rokem 2013 a 2014

Rok 2014 se stal v řadě realizovaných maturitních ročníků prvním, pro který nedošlo k žádné změně modelu. Maturitní zkouška si tak po roce 2013 upevnila postavení akceptované součástí vzdělávací soustavy.

2.2 NÁKLADY NA PŘÍPRAVU REFORMY MATURITNÍ ZKOUŠKY

2.2.1 NÁKLADY NA PŘÍPRAVU REFORMY MATURITNÍ ZKOUŠKY

Náklady na přípravu maturitní zkoušky lze v podstatě datovat od založení samostatné organizace pověřené její přípravou. Od roku 2006 byla přípravou maturitní zkoušky (MZ) pověřena organizační složka státu (OSS) Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání. K 1. dubnu 2009 došlo k transformaci OSS na příspěvkovou organizaci (PO). Struktura provozních nákladů a investičních výdajů na přípravu maturitní zkoušky za dobu existence OSS je vyčíslena v následující tabulce. Centru nebyla a ani není určena zřizovací listinou pouze činnost související s přípravou a realizací maturitní zkoušky. Přibližně 20 % provozních nákladů kmenové činnosti je spotřebováváno v rámci ostatních aktivit. Účelové prostředky byly přímo vázány na přípravu MZ, obdobně lze investiční výdaje na pořízení informačního systému MZ IS CERTIS zahrnout v plné výši do výdajů na přípravu MZ, i když tato aplikace byla vyvinuta jako univerzální informační systém různorodých evaluačních projektů (byla použita například pro testování v pátých a devátých třídách základních škol).

Náklady a výdaje na přípravu MZ v rámci OSS v tis. Kč

Období	Kmen	Účelové prostředky	Podíl MZ v kmeni (1)	Z toho na přípravu MZ – kmen + účel	Investiční výdaje na MZ
2006	26 337		0,8	21 070	2 332
2007	26 944		0,8	21 555	15 946
2008	28 799	15 615	0,8	38 654	1 500
2009	17 035		0,8	13 628	0
Celkem	82 080	15 615		81 279	19 778

Jako OSS tedy CZVV vynaložilo na přípravu MZ 81 milionů 279 tis. Kč provozních prostředků a 19 milionů 778 tis. Kč investic.

K 1. dubnu 2009 došlo ke změně právní formy CZVV. Zákonem bylo CZVV zřízeno jako příspěvková organizace. Struktura provozních nákladů a investičních výdajů na přípravu maturitní zkoušky za dobu existence PO je vyčíslena v následující tabulce. Ani CZVV v právní formě PO není určena zřizovací listinou pouze činnost související s přípravou a realizací maturitní zkoušky. Přibližně 20 % až 30 % provozních nákladů kmenové činnosti je spotřebováváno v rámci ostatních aktivit. I v tomto období byly účelové prostředky přímo vázány na přípravu MZ. Vykázané investiční výdaje souvisí s upgrade IS CERTIS, pořízením tiskové technologie MZ a s úpravami informačních systémů MZ v majetku CZVV v důsledku postupných každoročních změn právního rámce MZ (viz výše).

Náklady a výdaje na přípravu MZ v rámci PO v tis. Kč

Období	Kmen	Účelové prostředky	Podíl MZ v kmeni	Z toho na přípravu MZ – kmen + účel	Investiční výdaje na MZ	ESF PRO.MZ *)
2009	43 503	11 693	0,8	46 495	103 241	41 728
2010	87 783	103 548	0,8	173 774	31 054	152 089
2011	222 988				7 573	47 491
2012	229 354				9 735	58 740
2013	206 000				7 698	7 937
Celkem	789 628	115 241		220 269	159 301	307 985

*) Ve výdajích na realizaci projektu „Příprava podmínek reformované maturitní zkoušky“ (PRO.MZ) nejsou zahrnuty výdaje realizované příjemcem podpory, MŠMT, na správu a řízení projektu a partnerem, Národním institutem pro další vzdělávání (NIDV), na školení pedagogických pracovníků pro jednotlivé funkce MZ ve výši cca 5 mil. Kč a 105 mil. Kč.

Celkem tedy CZVV spotřebovalo na přípravu MZ v období od roku 2006 do roku 2013 301 548 tis. Kč z kmenového rozpočtu a účelových prostředků CZVV (81 279 + 22 0269) a 307 985 tis. Kč z prostředků ESF. Investiční výdaje na vybudování technologické infrastruktury dosáhly za stejné období výše 179 079 tis. Kč. Reálná výše provozních nákladů a výdajů na přípravu MZ za diskutované období tak dosáhla hodnoty 788 milionů 612 tis. Kč.

Z výše uvedených bilancí je zřejmé, že rozhodující část přípravy reformy maturitní zkoušky byla realizována v rámci projektu ESF operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost s názvem „Příprava podmínek reformované maturitní zkoušky“ (registrační číslo projektu CZ.1.07/4.1.00/06.0017). Doba realizace projektu byla stanovena na období od 1. 4. 2009 do 31. 12. 2012. Příjemcem podpory ve výši 414 mil. Kč bylo MŠMT. Podstatnou změnou schválenou 20. 11. 2012 bylo období realizace prodlouženo do 31. 3. 2013. Ke dni ukončení projektu byly CZVV realizovány činnosti v objemu 307 milionů 985 tis. Kč, tj. 94,3 % celkového rozpočtu projektu pro CZVV.

Náklady realizace MZ v letech 2011, 2012, 2013 a 2014 v tis. Kč

Období	Z toho MZ
2011	178 390
2012	195 883
2013	161 538
2014	152 322
Celkem	688 133

Zvýšení nákladů na MZ v roce 2012 lze přičíst zejména přípravě a realizaci významných změn modelu (viz výše). Naopak pokles v letech 2013 a 2014 je převážně výsledkem omezení portfolia zkoušek, stabilizace modelu a s tím spojené stabilizace ICT podpory, snížení počtu maturantů a postupné racionalizace procesů. I pro rok 2015 lze z obdobných důvodů prognózovat pokles nákladů, nedejde-li znovu k zásahům do právního rámce zkoušek.

2.2.2 NÁKLADY NA ZAJIŠTĚNÍ KONÁNÍ SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY V ROCE 2014

Předpokládané roční provozní náklady na centrální zajištění obou termínů konání společné části maturitní zkoušky (jarního a podzimního zkušebního období roku 2014) byly rozpočtovány na 158 mil. Kč. Skutečná struktura čerpání je uvedena v následující tabulce. Dominantní složkou nákladů jsou náklady na technologickou infrastrukturu – správa 1 400 tzv. datových digitalizačních terminálů (poskytnutých školám pro tisk a digitalizaci dokumentů maturitní zkoušky) a na ně navazujících technologií zpracování digitalizovaných dat, náklady komunikačních služeb, technologií tisku a správa a rozvoj informačního systému maturitní zkoušky, včetně správy zákonem stanoveného registru žáků a výsledků zkoušek a registru pedagogických pracovníků. Zhruba 11 % tvoří mzdové náklady, 7 % OON a cca 9 % náklady personální infrastruktury a částečné krytí činnosti spádových škol v podzimním zkušebním období. Při realizaci cca 210 tis. zkoušek a cca 450 tis. dílčích zkoušek činí průměrné náklady na jednu zkoušku zhruba 725 Kč a na jednu dílčí zkoušku zhruba 338 Kč.

Položka nákladů		Maturitní zkouška 2014	Jednotlivá zkouška 2014
Osobní náklady celkem		26 861 533,00	8 520,00
z toho	mzdové náklady	16 424 659,00	
	OON	10 436 874,00	8 520,00
Odvody		10 629 510,00	310,00
FKSP		165 011,00	
OBV celkem		114 666 340,30	279 474,89
z toho	materiálové náklady	2 413 746,87	
	energie	2 486 679,15	
	opravy a udržování	52 604,68	
	cestovné	106 949,00	
	ŠMK	5 243 650,00	
	VHT	670 045,00	
	HOPP	4 892 475,00	
	refundace nákladů spádových škol	3 005 420,00	
	ostatní služby	95 794 770,60	279 474,89
Náklady na MZ 2014 celkem		152 322 394,30	288 304,89
Výnosy JZK 2014			10 600,00

Tabulka nákladů maturitní zkoušky je doplněna o nákladovou a výnosovou bilanci jednotlivé zkoušky.

2.3 PRŮBĚH ZKOUŠEK JARNÍHO A PODZIMNÍHO ZKUŠEBNÍHO OBDOBÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY 2014

2.3.1 JARNÍ ZKUŠEBNÍ OBDOBÍ

Maturitní zkoušky v jarním zkušebním období proběhly ve školách v následujících termínech:

- zkoušky profilové části maturitní zkoušky 1. dubna–10. června;
- ústní dílčí zkoušky společné části maturitní zkoušky 16. května–10. června;
- písemné zkoušky a dílčí zkoušky společné části maturitní zkoušky 2.–9. května.

Bloku písemných zkoušek společné části předcházela distribuce zkušební dokumentace zkoušek (1 363 bezpečnostních přepravek) do 1 167 škol (1 276 zkušebních míst), která proběhla ve dnech 22.–25. dubna. Výroba, kompletace a balení dvou sad zkušební dokumentace písemných zkoušek společné části probíhaly od počátku ledna do 20. dubna.

Příprava centrálního zadání ústních zkoušek z cizích jazyků byla dokončena 30. dubna. Zadání pro ústní zkoušky z cizích jazyků byla školám uvolňována k elektronickému generování pracovních listů vždy 7 až 10 dnů před zahájením ústní zkoušky v příslušné škole. Příprava zadání ústních zkoušek z českého jazyka a literatury probíhala v jednotlivých školách dle metodiky stanovené CZVV.

Průběžně po ukončování jednotlivých dílčích zkoušek písemné části společné části maturitní zkoušky probíhaly následující procesy:

- (1) digitalizace/pořízení dat a výsledků zkoušek a jejich elektronická distribuce do CZVV (proces probíhal bezprostředně po ukončení jednotlivých zkoušek);
- (2) centrální vyhodnocení písemných prací z cizích jazyků (celkem bylo hodnoceno 46,23 tis. písemných prací, z toho 39,85 tis. z anglického jazyka, 4,63 tis. z německého jazyka a zbytek z jazyků francouzského, ruského a španělského). Hodnocení prováděli tzv. centrální hodnotitelé kalibrovaní na srovnatelné hodnocení CZVV. Hodnocení probíhalo přísně anonymně (žádný hodnotitel neznal ani jméno, ani školu žáka, jehož písemnou práci hodnotil). Organizace hodnocení byla koncipována jako tříúrovňová. Hodnotitelé byli koordinováni v tzv. týmech hodnotitelů (max. po 20 hodnotitelích pod vedením vedoucího týmu hodnotitelů) a tyto týmy pak vedoucím hodnocení předmětu. Úkolem vedoucích týmů hodnotitelů bylo zejména dbát na dodržování stanovených metodik, kontrolovat stabilitu náročnosti hodnocení v rámci skupiny a upozorňovat hodnotitele na odchylky od definovaných standardů. Každé písemné práci byl přiřazen termín ohodnocení, a to tak, aby škola výsledek obdržela nejpozději v den zahájení ústních zkoušek v dané třídě.
- (3) hodnocení otevřených testových úloh (260 externími posuzovateli bylo v období od 3. do 14. května provedeno 2,002 mil. hodnocení – každá otevřená úloha je hodnocena dvěma nezávislými posuzovateli); hodnocení probíhalo vždy bezprostředně po ukončení příslušné zkoušky nebo dílčí zkoušky;
- (4) zpětná (ex-post) validace testových úloh a zadání zkoušek a ověření způsobilosti testů – cílem tohoto procesu bylo ověření způsobilosti každé z úloh použitých v maturitních testech a případné vyloučení potenciálně defektní úlohy z výsledného zpracování výsledků; proces probíhal bezprostředně poté, kdy byly předběžně vyhodnoceny výsledky příslušného testu;
- (5) generování maturitního vysvědčení – probíhalo průběžně, vždy do dvou dnů po ukončení ústní zkoušky ve škole; protokoly o výsledcích společné části maturitní zkoušky

obsahující údaje o percentilovém umístění žáka byly generovány a uvolněny školám až po zpracování výsledků všech zkoušek; jejich elektronická distribuce do škol proběhla 15. června;

- (6) vyřízení žádostí o přezkoumání průběhu a výsledků maturitních zkoušek – Maturitní zkouška v jarním zkušebním období roku 2014 se konala na 1 167 školách. Počet žáků, kteří se k maturitní zkoušce v prosinci 2013 přihlásili, činil 89 793, z toho v řádném termínu 81 376, v opravném a náhradním termínu 8 417. V rámci písemných zkoušek společné části maturitní zkoušky bylo administrováno ve středních školách více než 29,7 tis. zkoušek nebo dílčích zkoušek (administrací se rozumí realizace zkoušky v učebně). To představovalo celkem 167,2 tis. didaktických testů a 133,6 tis. písemných prací. V rámci společné části bylo v jarním zkušebním období realizováno celkem 434,9 tis. zkoušek a dílčích zkoušek (didaktické testy, písemné práce a ústní zkoušky), z toho 433,5 tis. povinných.

K zajištění zkoušek formou didaktických testů bylo pro jarní zkušební období připraveno celkem pro každou ze tří sad 7 didaktických testů a dalších 45 jejich mutací pro jednotlivé typy přiznaného uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky, resp. jazykových mutací pro žáky škol s polským vyučovacím jazykem. V následující tabulce jsou zobrazeny podrobnější údaje.

Na centrálním zajištění písemných zkoušek společné části maturitní zkoušky ve školách se podílelo 1 323 školních maturitních komisařů, 389 centrálních hodnotitelů písemných prací z cizích jazyků a 345 raterů (posuzovatelů otevřených úloh).

2.3.2 PODZIMNÍ ZKUŠEBNÍ OBDOBÍ

Maturitní zkoušky v podzimním zkušebním období proběhly ve školách v následujících termínech:

- zkoušky profilové části maturitní zkoušky 1.–20. září;
- ústní dílčí zkoušky společné části maturitní zkoušky 11.–20. září;
- písemné zkoušky a dílčí zkoušky společné části maturitní zkoušky 1.–4. září.

Bloku písemných zkoušek společné části předcházela distribuce zkušební dokumentace zkoušek do 170 spádových škol, kde se písemné zkoušky konaly. Distribuce zkušební dokumentace proběhla v jednom dni, a to 28. srpna. Výroba, kompletace a balení dvou sad zkušební dokumentace písemných zkoušek společné části se uskutečnily v průběhu srpna.

Příprava centrálního zadání ústních zkoušek z cizích jazyků byla dokončena 31. srpna. Proces elektronického generování zadání zkoušek byl školám zpřístupněn vždy nejpozději 7 až 10 dnů před zahájením ústní zkoušky v příslušné škole.

Po bloku písemných zkoušek společné části maturitní zkoušky proběhly následující procesy:

- (1) digitalizace/pořízení dat a výsledků zkoušek a jejich elektronická distribuce do CZVV (proces probíhal bezprostředně po ukončení jednotlivých zkoušek a dílčích zkoušek);
- (2) vyhodnocení písemných prací centrálními hodnotiteli probíhalo průběžně tak, aby výsledky byly školám uvolněny nejpozději do tří dnů od okamžiku, kdy byla do CZVV doručena data (u žáků, kteří nekonali didaktický test či ústní zkoušku), nebo nejpozději do tří dnů po skončení ústní zkoušky ve škole; celkem 6,1 tis. prací z pěti cizích jazyků hodnotilo 89 centrálních hodnotitelů;

- (3) vyhodnocení otevřených testových úloh bylo provedeno 81 externími posuzovateli otevřených úloh (rately) CZVV; v období od 2. do 9. září bylo realizováno 207,7 tis. hodnocení;
- (4) zpětná (ex-post) validace testových úloh a zadání zkoušek a ověření způsobilosti testů – cílem tohoto procesu bylo ověření způsobilosti každé z úloh použitých v maturitních testech a případné vyloučení potenciálně defektní úlohy z výsledného zpracování výsledků; proces probíhal bezprostředně poté, kdy byly předběžně vyhodnoceny výsledky příslušného testu;
- (5) generování maturitního vysvědčení probíhalo průběžně, vždy do dvou dnů po ukončení ústní zkoušky ve škole nebo do tří dnů po předání dat školou do CZVV u žáků, kteří konali pouze zkoušky profilové části a/nebo písemné práce; protokoly o výsledcích společné části maturitní zkoušky byly generovány a uvolněny pro školy po ukončení hodnocení písemných prací a didaktických testů souběžně s maturitními vysvědčeními;
- (6) vyřízení žádostí o přezkoumání průběhu a výsledků maturitních zkoušek – žáci měli možnost do 20 dnů ode dne ukončení období konání zkoušek nebo dílčích zkoušek podat na MŠMT žádost o přezkoumání výsledků didaktických testů a ve stejné lhůtě na krajské úřady nebo magistrát o přezkoumání průběhu a výsledků zkoušek písemných, ústních a profilových; MŠMT, krajský úřad či magistrát měly na vyřízení žádosti 30 dnů ode dne jejího převzetí.

Písemná část maturitní zkoušky v podzimním zkušebním období roku 2014 proběhla ve 170 tzv. spádových školách. Ke zkouškám společné části MZ se přihlásilo celkem 20 144 žáků. Dílčí zkoušky konané ústní formou před zkušební maturitní komisí konali žáci ve svých „kmenových“ školách.

Na centrálním zajištění písemných zkoušek společné části maturitní zkoušky ve spádových školách se podílelo 170 školních maturitních komisařů, 81 centrálních hodnotitelů písemných prací z cizích jazyků a 89 raterů (posuzovatelů otevřených úloh). V rámci písemných zkoušek společné části maturitní zkoušky bylo ve spádových školách realizováno více než 3,9 tis. administrací zkoušek v učebnách. To představovalo celkem 22,3 tis. didaktických testů a 12,8 tis. písemných prací. V rámci společné části bylo v podzimním zkušebním období realizováno celkem 49,04 tis. zkoušek a dílčích zkoušek (didaktické testy, písemné práce a ústní zkoušky), z toho 49,02 tisíce povinných.

2.4 VYHODNOCENÍ PRŮBĚHU ZKOUŠEK A JEHO JEDNOTLIVÉ ASPEKTY

2.4.1 OCHRANA A BEZPEČNOST ZKUŠEBNÍHO TAJEMSTVÍ

Ochrana informace veřejně nepřístupné, tedy zejména zadání zkoušek, před prozračením je klíčovým požadavkem zajištění objektivit zkoušek. Tomu byla přizpůsobena procesní architektura logistického, technologického i bezpečnostního modelu maturitní zkoušky i postupy a metodiky pro výkon funkcí všech orgánů maturitní zkoušky.

Všechny procesy přípravy a průběhu zkoušek ve školách v jarním i podzimním zkušebním období proběhly bez jediného bezpečnostního incidentu. Monitorovací bezpečnostní systémy nezaznamenaly žádný vážný incident ani zvýšené riziko jeho vzniku, a nebylo proto třeba realizovat žádný z připravených krizových scénářů.

CZVV i ředitelé a pedagogičtí pracovníci škol prokázali při ochraně informací veřejně nepřístupných vysokou míru odpovědnosti.

2.4.2 ZADÁNÍ ZKOUŠEK A JEHO KVALITA

Kvalitě a relevanci zadání didaktických testů, písemných prací i dílčích ústních zkoušek z cizích jazyků byla v průběhu přípravy zadání věnována ze strany CZVV maximální pozornost. Systém řízení kvality zadání zkoušek je ověřován zpětnou validací úloh a zadání zkoušek a ověřením způsobilosti didaktických testů. Validace probíhá bezprostředně po prvním vyhodnocení písemných zkoušek. Validační komise jsou jmenovány ředitelem CZVV a řídí se interní směrnici CZVV. Výroky validační komise potvrzuje svým rozhodnutím ředitel CZVV. Validační komise vydává následující výroky a ředitel CZVV o nich rozhoduje:

(1) K validitě úloh

- A. „Na základě komplexního posouzení klasifikované úlohy **neshledává komise důvod zařadit úlohu do kategorie defektních úloh** a nedoporučuje přijímat v rámci zpracování výsledků k této úloze žádná nápravná opatření.“
- B. „Na základě komplexního posouzení klasifikované úlohy **neshledává komise důvod zařadit úlohu do kategorie defektních úloh**. Doporučuje však přijmout nápravná opatření v podobě **úpravy klíče správných řešení**. Klíč správných řešení doporučuje komise upravit následovně: ...“
- C. „Na základě komplexního posouzení klasifikované úlohy komise **shledává důvodným její zařazení do kategorie defektních úloh** a doporučuje přijmout v rámci zpracování výsledků k této úloze následující nápravné opatření:
 - C1 Všem žákům, kteří test konali, bude do souhrnného výsledku testu započítán maximální počet bodů dosažitelný správným řešením úlohy.“
 - C2 Všem žákům, kteří uvedli jakékoli řešení úlohy, bude do souhrnného výsledku započítán maximální počet bodů dosažitelný správným řešením úlohy.“
 - C3 Všem žákům, kteří zvolili jako správné řešení alternativy ..., bude do souhrnného výsledku testu započítán maximální počet bodů dosažitelný správným řešením úlohy.“

(2) K souladu úloh s Katalogem požadavků zkoušek

Varianta 1: u žádné z úloh nebyl identifikován nesoulad s Katalogem.

- „Komise doporučuje řediteli Centra potvrdit soulad předmětného didaktického testu pro ... zkušební období maturitní zkoušky ve školním roce ... s Katalogem.“

Varianta 2: alespoň u jedné úlohy byl konstatován nesoulad s Katalogem.

- „Komise doporučuje řediteli Centra potvrdit soulad didaktického testu ze zkušební předmětu ... pro ... zkušební období maturitní zkoušky ve školním roce ... s Katalogem za podmínky, že v případě úloh(y) č. ... budou provedena nápravná opatření ve smyslu Stanoviska Komise.“

2.4.2.1 Jarní zkušební období

V jarním zkušebním období byla hodnocena způsobilost 7 testů a 45 testových mutací s následujícím výsledkem:

- (1) Všechny testy použité pro maturitní zkoušky v jarním zkušebním období roku 2014 jsou plně způsobilé.
- (2) V případě 2 testových úloh bylo rozhodnuto o tom, že úloha vyžaduje odlišný zápočet výsledků žáka, a to:
 - a) v 1 uzavřené úloze v testu ze španělského jazyka byla uznána dvě správná řešení;
 - b) u 1 otevřené úlohy z anglického jazyka pro neslyšící byl rozšířen klíč správných řešení.

2.4.2.2 Podzimní zkušební období

V podzimním zkušebním období byla hodnocena způsobilost 7 testů a dalších 55 testových mutací s následujícím výsledkem:

- (1) Všechny testy a jejich mutace použité pro maturitní zkoušky v podzimním zkušebním období roku 2014 jsou plně způsobilé.

2.4.3 TECHNOLOGICKÉ A ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ PŘÍPRAVY A PRŮBĚHU ZKOUŠEK A ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ ZKOUŠEK

2.4.3.1 Výroba zkušební dokumentace

V důsledku úpravy termínů realizace písemných částí společné části maturitní zkoušky a posunu přihlašování k jarnímu termínu maturitní zkoušky v roce 2012 se zkrátila doba na realizaci výroby a distribuci zadání o více než jeden a půl měsíce. Stejně jako v roce 2013 se i v roce 2014 podařilo zařazením vícesměnného provozu a dodatečnými technologickými úpravami v požadovaném termínu tisk, balení i distribuci zvládnout. Znovu se potvrdilo, že míra spolehlivosti výrobní technologie a organizačního modelu distribuce jsou na takové úrovni, že nebyly a nejsou zdrojem žádných organizačních či bezpečnostních incidentů.

2.4.3.2 Distribuce zkušební dokumentace do zkušebních míst, její předání škole

Fyzická distribuce zkušební dokumentace písemných zkoušek proběhla v jarním i podzimním zkušebním období bez jakéhokoli bezpečnostního či organizačního incidentu a přesně dle distribučního schématu. Elektronická distribuce centrálních zadání ústních dílčích zkoušek z cizího jazyka proběhla bez jakýchkoli vážných problémů, automatický náhodný generátor pracovních listů z cizích jazyků nevykázal v průběhu přípravy pracovních listů žádné zásadní provozní závady.

2.4.3.3 Generování a tisk adresných dokumentů ve školách

Centrální informační systém zabezpečoval mimo jiné generování adresných dokumentů k zajištění ústních i písemných zkoušek společné části maturitní zkoušky ve školách. Z hlediska spolehlivosti technologického zajištění systém nevykázal žádné provozní závady.

2.4.3.4 *Hodnocení písemných prací*

Hodnocení písemných prací proběhlo v jarním i podzimním zkušebním období z hlediska termínového, logistického a administrativního bez výraznějších problémů. U hodnocení písemných prací z cizích jazyků bylo díky využití tzv. centrálního hodnocení dosaženo vysoké míry nezávislosti a srovnatelnosti. Hodnocení písemných prací z českého jazyka a literatury se úpravou zákona a vyhlášky posunulo zpět do škol. Bohužel se kvůli této úpravě znovu vrátil do hodnocení silný prvek „závislosti“. Stejně jako v roce 2011 vykazovalo hodnocení známky výrazného zvýhodňování žáků, a to zvláště u prací těsně pod minimální hranicí úspěšnosti, které byly často neobjektivně nadhodnoceny tak, aby žák uspěl. Současně se objevila deformace hodnocení spočívající ve zvýhodňování velmi dobrých a výborných žáků u hodnotitelů na gymnáziích (hodnotitelé přidělovali těmto úspěšným žákům vyšší bodové hodnocení, než tak činil centrální hodnotitel při srovnávacím hodnocení). Rok 2014 tak potvrdil zjištěné negativní zkušenosti z hodnocení písemných prací ve školách z roku 2013.

2.4.3.5 *Zadání, průběh a hodnocení ústních dílčích zkoušek*

Školy se se zajištěním ústních dílčích zkoušek vyrovnaly po organizační a administrativní stránce bez výraznějších problémů.

Část hodnocení ústních zkoušek byla zatížena problémy se sníženou nezávislostí hodnocení obdobně, jako tomu bylo u písemných prací z českého jazyka.

2.4.3.6 *Digitalizace zkušební dokumentace ve školách a elektronická distribuce dat do CZVV*

Digitalizační technologie (terminálová pracoviště centrálního informačního systému) i přenos dat mezi zkušebním místem a CZVV se znovu ukázaly jako stabilní a v podstatě bezproblémový prvek informačního systému maturitní zkoušky. Drobnými úpravami v parametrech technologických prvků a díky nabytým zkušenostem odpovědných pracovníků škol a kvalitní podpoře dodavatele služeb se podařilo dosáhnout vysoké kvality přenosu dat a omezit technologické chyby na minimum.

2.4.3.7 *Hodnocení otevřených úloh didaktických testů*

V jarním zkušebním období bylo prostřednictvím elektronického systému validace vyhodnoceno celkem 1,001 mil. otevřených testových úloh, v podzimním zkušebním období pak 207,7 tis. úloh. Spolehlivost manuálního hodnocení je založena zejména na tom, že každá otevřená úloha je hodnocena dvěma hodnotiteli (ratery) a v případě neshody rozhoduje o výsledném hodnocení rozhodčí hodnotitel.

2.4.3.8 *Kontrola a zpracování výsledků zkoušek*

Vzhledem ke zkušenostem z realizovaných MZ v letech 2011, 2012 a 2013 byla přijata další opatření, jejichž cílem bylo dále omezit výskyt chyb způsobených lidským faktorem a výrazně zvýšit účinnost automatických kontrol. Tato opatření se týkala především procesů digitalizace dokumentů ve školách a systému „rozpoznávání“ zápisů volby žáka v záznamových arších. Výsledkem bylo další výrazné snížení reskenů (opakovaných digitalizací záznamových archů či ostatních digitalizovaných dokumentů) na základě chyb zachycených až ve stádiu jejich zpracování v informačním systému (kontrolní mechanismy digitalizačních terminálů odhalily většinu chyb obsluhy a vad dokumentů), snížení počtu

dokumentů distribuovaných validační procedurou k dodatečné ruční validaci a 100% úspěšnost rozpoznání správného či chybného označení volby v záznamových arších. V rámci procesů odvolání nebyla identifikována žádná chyba automatického hodnocení didaktických testů.

Centrální systém zpracování a vyhodnocení výsledků zkoušek pracoval bezchybně a zvládal digitalizaci i vlastní vyhodnocení v reálném čase, bez zásadní prodlevy.

Pro zvýšení spolehlivosti digitalizace byla do systému kontroly znovu zařazena dvoufázová revize všech dokumentů.

2.4.3.9 Generování a tisk maturitních vysvědčení a protokolů o výsledcích společné části maturitní zkoušky

Maturitní vysvědčení a protokoly o výsledcích společné části maturitní zkoušky byly generovány v termínech stanovených vyhláškou.

2.4.3.10 Centrální informační systém a správa registrů a datových struktur

Technologická infrastruktura zajišťující správu registrů, zpracování dat, hodnocení výsledků zkoušek, kontrolní procesy datových vstupů a výstupů a generování procesních a výstupních dokumentů (IS CERTIS) fungovala po celou dobu konání zkoušek spolehlivě. V dílčích případech se ukázala výkonová nedostatečnost technologického zázemí informačního systému a prodloužily se časy reakce.

Díky kvalitní spolupráci řídicího a dohledového centra a škol se podařilo výrazně stabilizovat datovou korektnost záznamů centrálních registrů.

Znovu se však ukázalo, že bude nutné upravit uživatelský interface systému – zvýšit intuitivnost ovládání a uživatelský komfort. CZVV tyto úpravy realizuje postupně v rámci podpory IS.

2.4.4 PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PRŮBĚHU ZKOUŠEK SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY A HODNOCENÍ JEJICH VÝSLEDKŮ

Zajištění konání písemných zkoušek **maturitními komisaři** v 1 276 zkušebních místech v jarním a 170 místech v podzimním zkušebním období proběhlo bez jakéhokoli vážnějšího organizačního či bezpečnostního incidentu.

Hodnocení písemných prací se podařilo zvládnout ve stanovených termínech.

Zadavatelé písemných zkoušek provedli v jarním a podzimním zkušebním období celkem 29,7 tis. administrací zkoušek. Analýza výsledků a zkušenosti z přezkumných řízení ukázaly, že v několika případech, stejně jako v letech předešlých, došlo ze strany zadavatelů k porušení metodiky zadávání zkoušky.

Z pohledu zajištění podmínek pro realizaci zkoušek ze strany **ředitelů škol, resp. jimi pověřených řídicích pracovníků škol** lze konstatovat, že se velmi pozitivně projevily zkušenosti z uplynulých let 2011 až 2013. Zajištění maturitní zkoušky školami lze hodnotit velmi pozitivně. Potvrdilo se, že pro zajištění maturitní zkoušky hraje stabilita právního rámce jednu z nejvýznamnějších rolí.

Velmi důležitou roli při posílení kvality zvládnutí procesů maturitní zkoušky ve škole hrají tzv. konzultační semináře, které CZVV připravuje každoročně ve spolupráci s NIDV pro rozhodující funkce (role) maturitní zkoušky.

2.4.5 UŽIVATELSKÁ PODPORA ŠKOL – HELP-DESK CZVV

Uživatelská podpora škol při zajištění společné části maturitní zkoušky probíhala efektivně a bez výraznějších problémů. Zásahu na tom mají čtyři základní faktory:

- (1) pedagogičtí pracovníci zajišťující maturitní zkoušku ve školách byli ve srovnání s předešlými ročníky maturity mnohem zkušenější;
- (2) technologická infrastruktura pro pořízení a zpracování výsledků zkoušek fungovala bez výraznějších pochybení a zkušenosti pracovníků s její obsluhou ve školách byly v porovnání s předcházejícími lety znovu prokazatelně vyšší;
- (3) informační podpora škol a pracovníků zajišťujících konání maturitní zkoušky byla na základě zhodnocení zkušeností efektivnější;
- (4) uživatelská podpora dodavatelů technologických služeb i pracovníků HELP-DESKu CZVV efektivně zúročila zkušenosti s podporou škol v letech 2011 až 2013 a byla znovu kvalitnější.

2.4.6 ŽÁDOST O PŘEZKOUMÁNÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKU ZKOUŠEK

Každý, kdo konal závěrečnou zkoušku, zkoušku profilové části maturitní zkoušky nebo dílčí zkoušku společné části maturitní zkoušky formou písemné práce a ústní formou anebo byl z konání těchto zkoušek vyloučen, mohl písemně požádat krajský úřad o přezkoumání průběhu a výsledku této zkoušky nebo rozhodnutí o vyloučení, a to do 20 dnů ode dne, kdy skončilo období konání zkoušky nebo dílčí zkoušky, jíž se žádost týkala.

Každý, kdo konal zkoušku společné části maturitní zkoušky s výjimkou dílčí zkoušky konané formou písemné práce a ústní formou, mohl písemně požádat MŠMT o přezkoumání výsledků nejpozději do 20 dnů po skončení období pro konání didaktických testů a písemných prací společné části MZ.

Krajské úřady i MŠMT měly na vyřízení žádosti 30 dnů. K součinnosti bylo zákonem zavázáno CZVV a Česká školní inspekce.

Žádosti o přezkoumání výsledku didaktického testu byly podány v jarním zkušebním období celkem k 1 728 dílčím zkouškám. Krajským úřadům a Magistrátu hl. m. Prahy bylo adresováno 716 žádostí žáků k 871 písemným pracím a 16 ústním zkouškám. Centrum doporučilo MŠMT rozhodnout o kladném vyřízení ve 32 případech dílčích zkoušek, tedy v 1,85 % podaných žádostí, krajským úřadům doporučilo rozhodnout o kladném vyřízení žádosti ve 144 případech, tedy v 16,53 % podaných žádostí. Podrobnější statistika přezkumného řízení v jarním zkušebním období je v následující tabulce.

Stav zpracování žádostí o přezkoumání ke dni 3.7.2014

Vyjádřeno ve fyzických osobách	
Celkový počet žádostí o přezkoumání výsledků či průběhu MZ	2505
z toho směřována MŠMT	1789
z toho směřována ke krajským úřadům	716
Celkem zpracováno oponentur	2502
Zbývá dokončit oponentur (nespecifikováno ze strany zadavatele 3)	3
Vydáno kladných výroků	176
Podíl kladných výroků na počtu zpracovaných oponentur v %	7,03
Vyjádřeno v počtu dílčích zkoušek, jichž se žádosti týkají	
Celkem počet žádostí v dílčích zkouškách	2619
z toho k písemným pracím	871
z toho k didaktickým testům	1728
z toho k ústním zkouškám	16
Vydáno kladných výroků k písemným pracím	144
Podíl kladných výroků na počtu zpracovaných oponentur v %	16,53
Vydáno kladných výroků k didaktickým testům	32
Podíl kladných výroků na počtu zpracovaných oponentur v %	1,85

Žádosti o přezkoumání výsledku didaktického testu byly podány v podzimním zkušebním období celkem k 1070 dílčím zkouškám. Krajským úřadům a Magistrátu hl. m. Prahy bylo adresováno 285 žádostí žáků k 377 písemným pracím a 4 ústním zkouškám. Centrum doporučilo MŠMT rozhodnout o kladném vyřízení ve 2 případech dílčích zkoušek, tedy v 0,29 % podaných žádostí, krajským úřadům doporučilo rozhodnout o kladném vyřízení žádosti v 28 případech, tedy v 7,43 % podaných žádostí. Podrobnější statistika přezkumného řízení v podzimním zkušebním období je v následující tabulce.

Stav zpracování žádostí o přezkoumání ke dni 8. 10. 2014

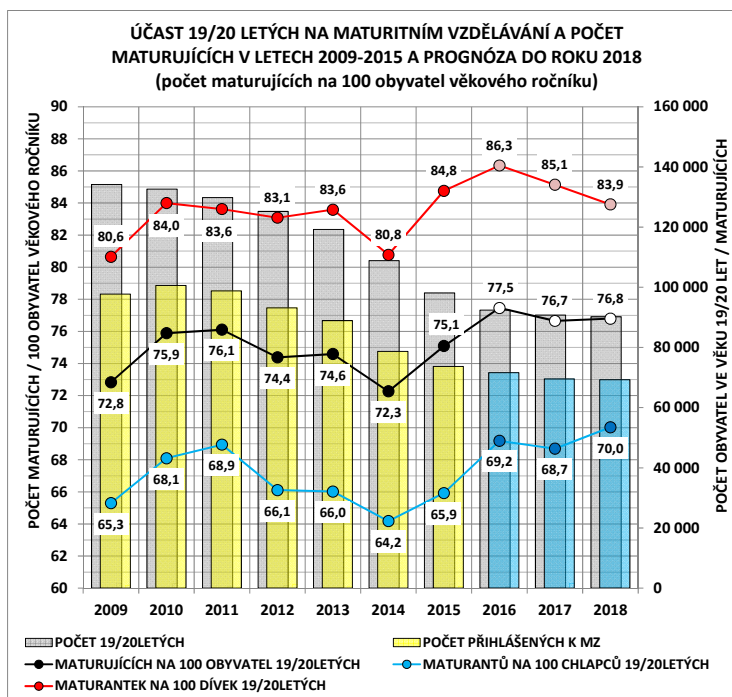
Vyjádřeno ve fyzických osobách	
Celkový počet žádostí o přezkoumání výsledků či průběhu MZ	1005
z toho směřována MŠMT	720
z toho směřována ke krajským úřadům	285
Celkem zpracováno oponentur	953
Zbývá dokončit oponentur (nespecifikováno ze strany zadavatele 3)	52
Vydáno kladných výroků	30
Podíl kladných výroků na počtu zpracovaných oponentur v %	3,15
Vyjádřeno v počtu dílčích zkoušek, jichž se žádosti týkají	
Celkem počet žádostí v dílčích zkouškách	1070
z toho k písemným pracím	377
z toho k didaktickým testům	685
z toho k ústním zkouškám	4
Vydáno kladných výroků k písemným pracím	28
Podíl kladných výroků na počtu zpracovaných oponentur v %	7,43
Vydáno kladných výroků k didaktickým testům	2
Podíl kladných výroků na počtu zpracovaných oponentur v %	0,29

2.5 ÚČAST NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

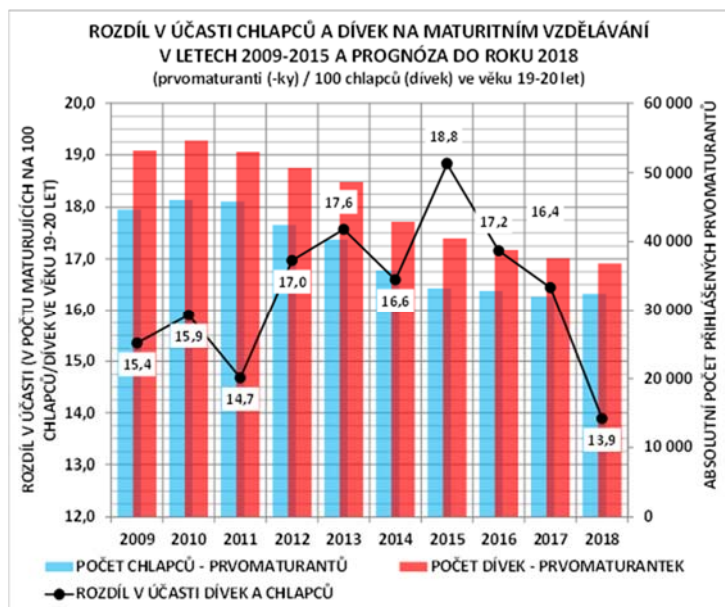
2.5.1 VÝVOJ V POSLEDNÍCH 7 LETECH A PROGNÓZA DO ROKU 2018

V roce 2014 se k maturitní zkoušce v řádném termínu zkoušky přihlásilo 81,4 tis. žáků, z toho 44,0 tis. dívek a 37,4 tis. chlapců. V oborech víceletých gymnázií a 4letých oborech bylo v roce 2014 k maturitní zkoušce přihláшено 69,5 tis. žáků denního studia a 1,5 tis. žáků neprezenčních forem studia, ve 2letých oborech nástavbového studia pak 5,6 tis. žáků denního studia a 3,7 tis. žáků v 3letých oborech neprezenčního studia.

Z celkového počtu přihlášených k řádnému termínu představovali žáci končící své středoškolské studium v roce 2014 celkem 96,7 %, tedy 78,7 tis., z toho 35,8 tis. chlapců a 42,9 tis. dívek. Zbývajících 2,7 tis. přihlášených k řádnému termínu tvořili

ti, kteří své SŠ studium ukončili dříve (převážně v roce 2013).

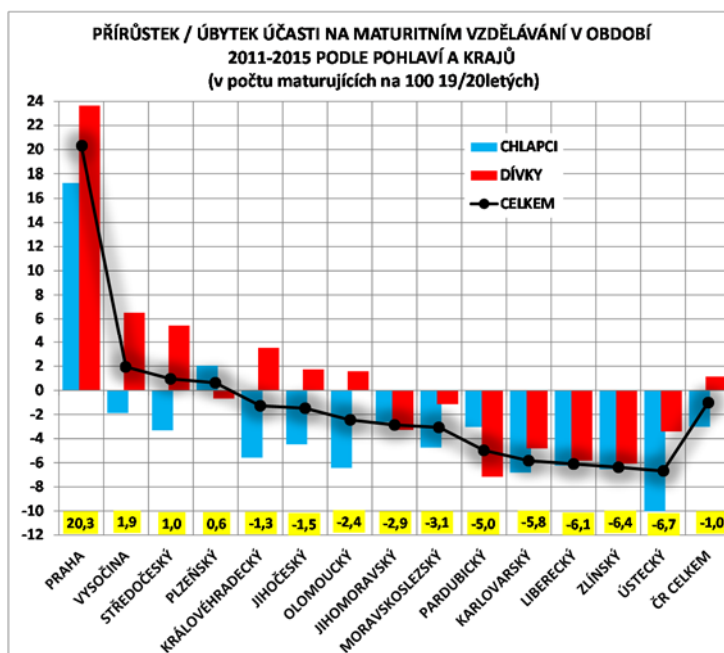

ve střednědobém kontextu, je rok 2014 však zároveň posledním rokem mírně klesajícího trendu předchozích 4 let; následující roky 2015 a 2016 budou ve znamení poměrně strmého zvýšení míry účasti o více než 5 bodů, tedy až na úroveň 77–78 maturujících na sto 19–20letých, tedy na hodnotu nejvyšší v historii českého školství. Na této úrovni by se účast měla pak udržet nejméně do roku 2018.

² Pro výpočet míry účasti 19–20letých jsou použity počty prvomaturantů končících své studium v roce konání maturitní zkoušky a průměr středních hodnot počtu obyvatel ve věku 19 a 20 let k 1. 7. sledovaného roku.

Vzhledem k výrazně vyššímu podílu dívek mezi studenty maturitních oborů byla participace dívek na maturitním vzdělávání v roce 2014 o téměř 26 % vyšší než participace chlapců a činila 80,2 maturujících na 100 dívek ve věku 19–20 let (u chlapců je to pouze 64,2 maturujících na 100 chlapců věkového ročníku). Genderový rozdíl v účasti na maturitním vzdělávání se od roku 2009 zvýšil z 15,4 na 16,6 bodu a bude kulminovat v roce 2015 (téměř 19 bodů); počínaje rokem 2016 by měl postupně klesat až k hodnotě 14 bodů v roce 2018.

Pokles míry účasti na maturitním vzdělávání po roce 2011 se týkal chlapců o poznání výrazněji než dívky. Zatímco účast chlapců poklesla do roku 2014 o téměř 5 bodů, v případě dívek stagnovala až do roku 2013, v roce 2014 pak skokově poklesla o necelé 3 body. V roce 2015 pak registrujeme u dívek skokový meziroční nárůst o plné 4 body, v případě chlapců pak o necelé 2 body. Podle prognózy dosáhne účast dívek nejvyšší, poměrně extrémní hodnoty v roce 2016 (přes 86 maturantek na 100 dívek ve věku 19–20 let), účast chlapců bude mít od roku 2015 setrvale rostoucí trend, který by mohl v roce 2018 dosáhnout hranice 70 maturantů na 100 chlapců ve věku 19–20 let.

Z grafu vývoje účasti na maturitním vzdělávání v jednotlivých krajích je více než zřejmé, že až na výjimky růst v krajích „táhly“ především dívky, zatímco pokles účasti byl tažen chlapci. Z tohoto pravidla se vymanily pouze dva z krajů, a to Plzeňský a Pardubický.

Výrazné genderové rozdíly v účasti na maturitním vzdělávání jsou důsledkem působení řady faktorů; jedním z nich by mohla být státní regulace v oblasti podmínek pro podnikání a v oblasti předpokladů pro výkon některých povolání a odměňování v těchto profesích, resp. její silná genderová nevyváženost. Podle názoru středoškolských učitelů existuje nedostatek učebních oborů pro dívky.

2.5.2 DOPADY NA ÚROVEŇ STUDIJNÍCH INTELKTOVÝCH PŘEDPOKLADŮ MATURUJÍCÍCH

Absolutní úroveň účasti na maturitním vzdělávání a nepřehlédnutelný genderový rozdíl se promítají do jednoho z klíčových faktorů úspěšnosti a rizik neúspěchu u maturitní zkoušky – do úrovně intelektových studijních předpokladů maturujících.

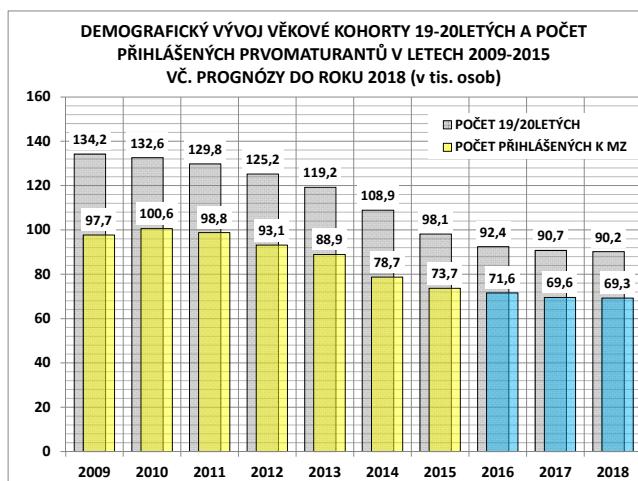
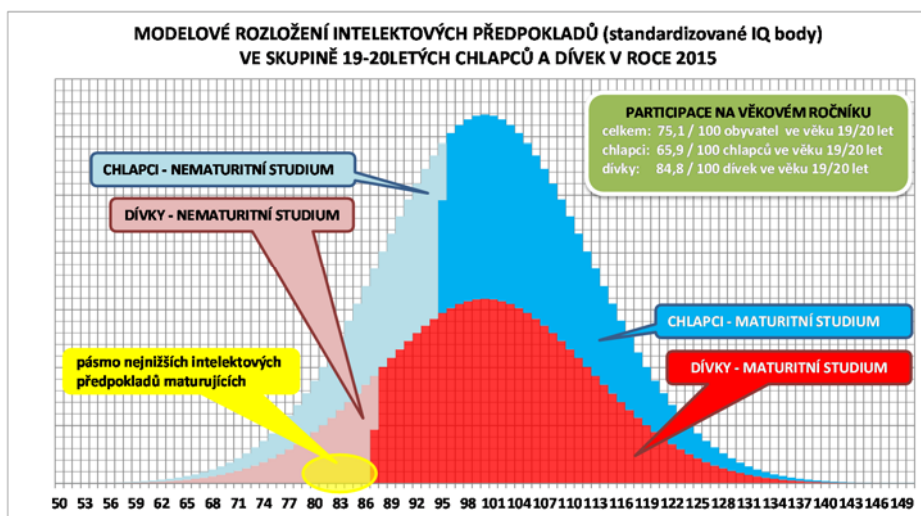
V případě, že by populace maturujících byla genderově vyrovnaná, průměrná účast na maturitním vzdělávání ve výši 72/100 (rok 2014), resp. 75/100 (rok 2015) by znamenala, že intelektové předpoklady nejrizikovější skupiny maturujících by fluktovaly v pásmu 87–92, resp. 86–91 standardizovaných IQ bodů. Genderové rozdíly v účasti však způsobují, že se

flukтуаční pásmo intelektových předpokladů „nejrizikovější“ skupiny maturujících posunuje až na úroveň 80–86 IQ bodů.³

2.5.3 FAKTOR DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJE

Vývoj účasti na maturitním vzdělávání probíhá v současné době na pozadí poměrně dramatického demografického poklesu ve věkové kohortě maturujících. Od roku 2010 klesl počet 19–20letých o 17 %, tj. o 22,3 tis., počet samotných prvomaturantů pak o 19 %, tj. o více než 19 tis. Dramatický demografický pokles ve věkové kohortě 19–20letých bude v následujících dvou letech pokračovat (v příštím roce o zhruba 10 %, v následujícím pak o dalších 6 % hodnoty předchozího roku), aby se od roku 2017 pro následujících 5 let počet 19–20letých ustálil na hranici 90–92 tis.

Počet prvomaturantů, přihlášených k MZ v roce ukončení svého SŠ studia, by měl podle prognózy v roce 2017 klesnout pod hranici 70 tisíc, tj. na úroveň o více než 30 % nižší ve srovnání s rokem 2010, celkový počet přihlášených k řádnému termínu maturitní zkoušky však je a bude každoročně o 2,5–2,7 tis. vyšší.⁴

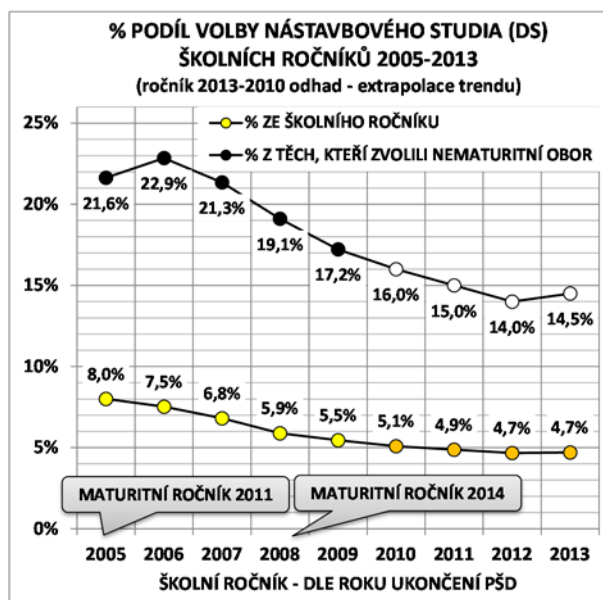
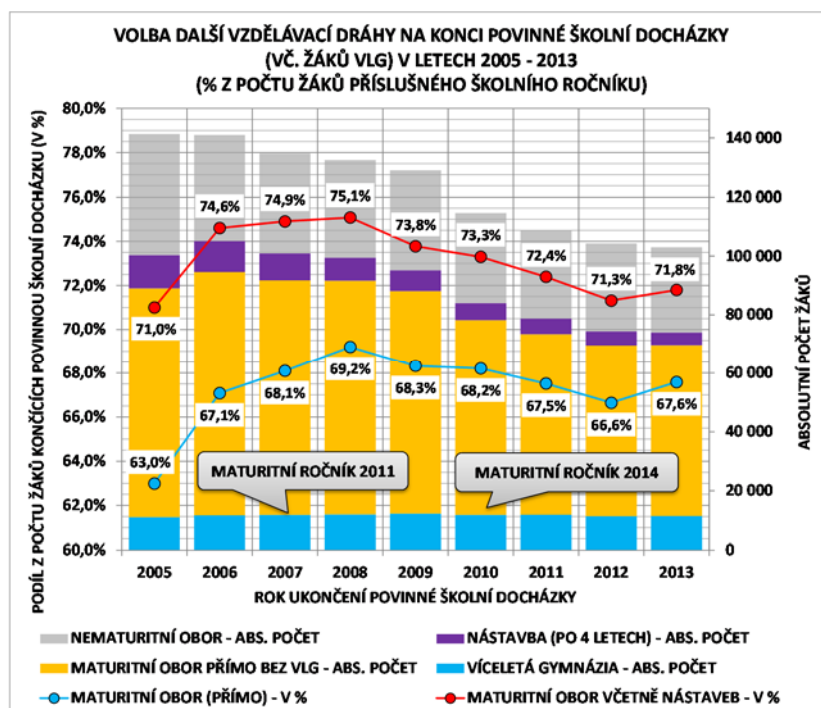
³ Pásmo do 80 IQ bodů podle psychologů nezaručuje úspěšné zvládnutí základní školy. Při prognózované kulminaci účasti dívek na maturitním vzdělávání v roce 2016 (přes 86/100) se flukтуаční pásmo intelektových předpokladů nejrizikovější skupiny maturujících bude pohybovat mezi 79–85 standardizovanými IQ body.

⁴ Výjimkou je pouze rok 2011, protože v tomto roce nebyli přihlášení žádní žáci v odloženém řádném termínu. Rozdíl mezi přihlášenými v řádném termínu a přihlášenými prvomaturanty představují ti, kteří získali po roce a více od ukončení SŠ studia možnost konat maturitní zkoušku; středoškolské studium tedy absolvovali o rok či více let dříve.

2.5.4 PREFERENCE MATURITNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PŘI VOLBĚ STŘEDNÍ ŠKOLY

Preference maturitních oborů při volbě střední školy dosahovala v letech 2005–2013 hodnot mezi 63–69 % z počtu žáků končících povinnou školní docházkou. Nejvyšší relativní zájem o maturitní obory byl v roce 2008, od tohoto roku má až do roku 2012 mírně klesající tendenci. Rok 2013 vykázal nárůst.

Pokud k první volbě maturitního oboru připočteme ještě nástavbové studium,⁵ dosahuje výsledná preference maturitních oborů v jednotlivých školních ročnících 2005–2013 hodnot mezi 71–75 %. Bez zájmu o dosažení maturitního vzdělání denní formou studia tak v jednotlivých sledovaných školních ročnících zůstává pouze 25–29 % žáků. Ve skutečnosti však musíme tento údaj ještě snížit o zhruba 3–4 % těch, kteří se následně poprvé k nástavbovému studiu přihlásí až v neprezenční formě studia, nejčastěji ve věku 30–36 let.

Je poměrně pravděpodobné, že **preferenci maturitního studia při prvotním rozhodnutí** po ukončení PŠD i při následném rozhodnutí před ukončení studia učebního oboru negativně ovlivnilo zahájení reformy maturitní zkoušky. U prvotního rozhodnutí sledujeme od roku 2008 do roku 2012 mírný, avšak setrvalý pokles preferencí v úhrnu o 2,5 procentního bodu, z toho nejvíce v případě 4letých maturitních oborů SOŠ a SOU (o 3,4 procentního bodu, tj. ze 44,1 % na 40,7 %) a u lyceí (o 1,1 procentního bodu, tj. ze 4,9 % na 3,8 %).

Podíl volby 4letého gymnázia ve sledovaném období stagnoval zhruba

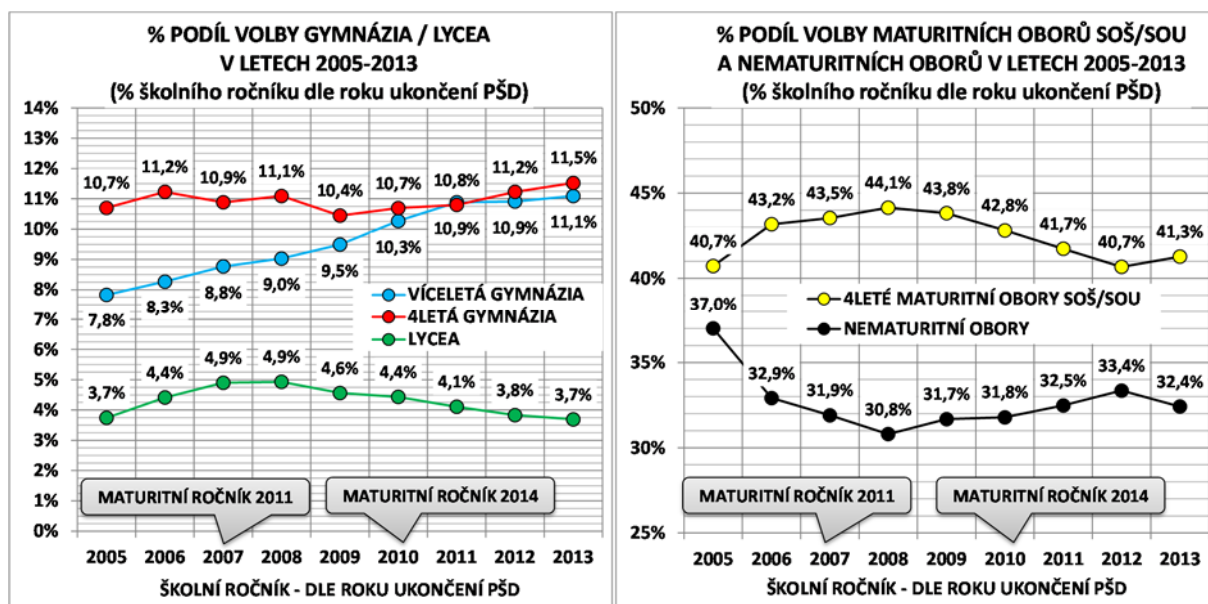
na úrovni 11 %. Preference víceletých gymnázií však mají ve sledovaných školních ročnících

⁵ Připočteme tedy absolventy nematuritních oborů, kteří se po ukončení studia učebního oboru rozhodli dokončit své středoškolské studium 2letým oborem nástavbového studia denní formou.

nepřetržitý rostoucí trend (nárůst o 3,3 procentního bodu mezi maturitními ročníky 2009 a 2017), u něhož je patrné zpomalení až od maturitního ročníku 2016. Celkově se podíl volby víceletého gymnázia poprvé přehoupl přes 10% hranici právě u školního maturitního ročníku 2014.⁶

Na preferenci maturitního vzdělání při druhé volbě, tedy při ukončení studia učebního oboru, je vliv zavedení reformované maturitní zkoušky více patrný, než je tomu v případě 4letých oborů SOŠ a SOU. Počínaje absolventským ročníkem 2012, kdy se podíl nástupu do nástavbového studia v denní formě pohyboval na hranici 23 %, ⁷ začíná poměrně strmý pokles zájmu končící zhruba na hranici 14 %. Od absolventského ročníku 2011 tak podíl druhé volby maturitního oboru na příslušném školním ročníku klesl z 8 % na 5,5 %, tedy o 2,5 procentního bodu.

Vzhledem k tomu, že se pokles zájmu o maturitní obory projevuje výhradně v segmentu 4letých maturitních oborů SOŠ a SOU a v oborech nástavbového studia, lze celkový pokles zájmu o maturitní vzdělávání od roku 2011 v rozsahu 2,6 při první a 2,5 procentního bodu při druhé volbě z velké části přičítat zavedení prvku společné části maturitní zkoušky. Jde o očekávaný a přirozený efekt reformy maturitní zkoušky, jehož trvání bude záviset na míře objektivit a průběhu maturitní zkoušky. Po úpravě modelu společné části maturitní zkoušky v roce 2012 došlo v roce následujícím při první volbě střední školy poprvé po 5 letech ke zvýšení preferencí maturitního studia o celý 1 procentní bod (ve 4letých oborech SOŠ a SOU o 0,6 procentního bodu).

⁶ Jde samozřejmě o rozhodnutí, které bylo učiněno 9, resp. 7 let před rokem konání maturitní zkoušky a nemá fakticky se zahájením reformy MZ ani časovou, ani věcnou souvislost.

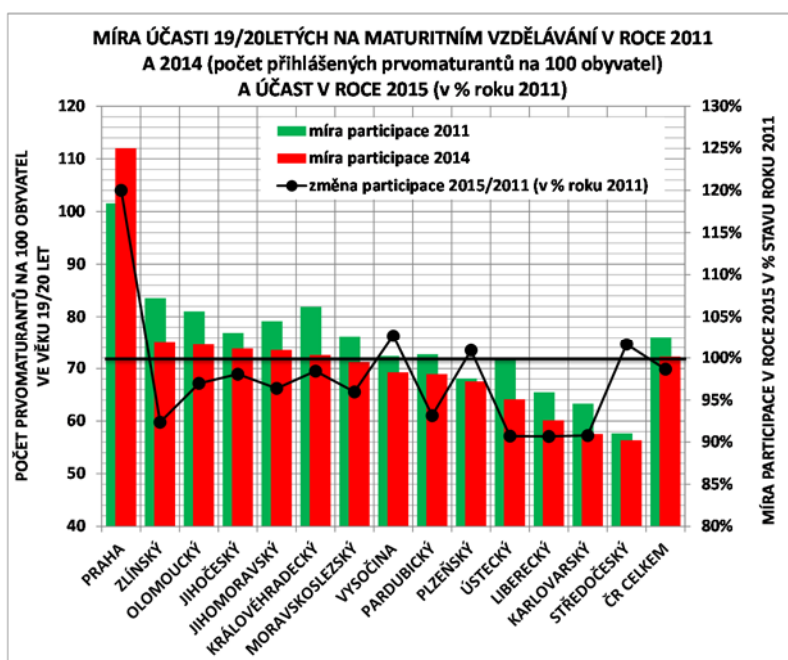
⁷ Jde o podíl z těch, kteří před 4 lety zvolili studium učebního oboru bez maturity.

2.5.5 REGIONÁLNÍ POHLED NA MÍRU ÚČASTI NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

Míra účasti 19/20letých na maturitním vzdělávání vykazuje v regionálním pohledu zásadní mezikrajové rozdíly nejen v absolutní aktuální výši, ale rovněž ve střednědobé vývojové dynamice.

Úroveň účasti v roce 2014 se v jednotlivých krajích pohybovala mezi 78 % a 155 % celorepublikového průměru (72,3 prvomaturantů na 100 obyvatel věkové skupiny), tedy mezi hodnotami 56/100 a 112/100. Ve srovnání s rokem 2011 se mezikrajová diverzita mírně snížila, avšak zcela dominantní postavení Prahy se zvýraznilo.

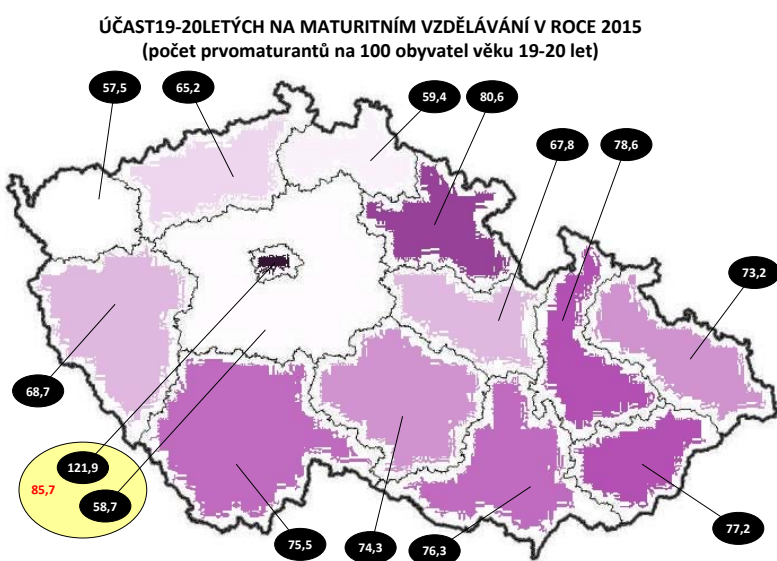
Specifickým případem je právě Praha (s hodnotou vyšší než 100/100), která zajišťuje

pro přilehlé okresy Středočeského kraje (kvůli tomu je obtížná korektní interpretace údajů i postavení těchto dvou krajů). Míra účasti v konglomerátu Středních Čech (Praha a Středočeský kraj) dosáhla v roce 2014 v regionálním srovnání nejvyšší hodnoty 80,8/100 (o rok později 85,7/100).

Vedle regionu Středních Čech vykazují nejvyšší hodnoty Královéhradecký kraj, region Střední Moravy (Olomoucký a Zlínský kraj) a dále pás jižních krajů, tj. Jihočeský a Jihomoravský kraj a Kraj

Vysočina. Naopak podprůměrnou až velmi podprůměrnou úroveň účasti vykazuje pás severozápadních krajů. Celkově lze říci, že s výjimkou středočeského regionu je hlavní osa regionální diverzifikace vedena od jihovýchodu na severozápad republiky.

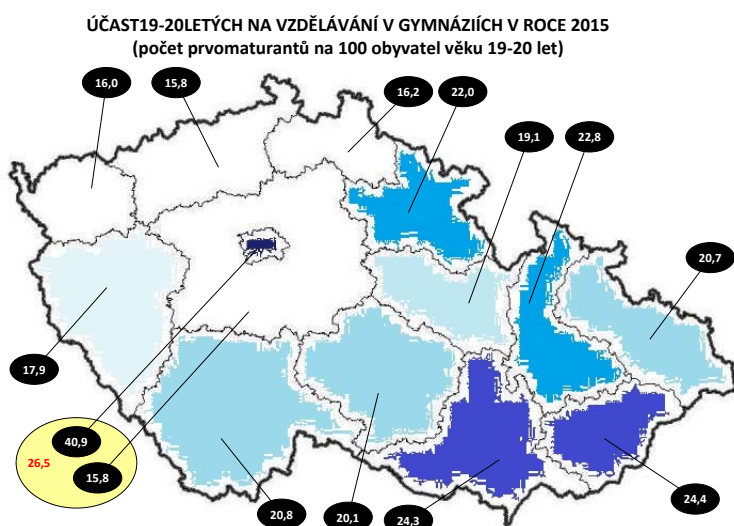

Celková míra účasti na maturitním vzdělávání v období 2011–2015 poklesla v celé republice o 1,3 %. Růst zaznamenal pouze region Středních Čech (včetně Prahy), a to o 9 %, Kraj Vysočina (o 3 %) a Plzeňský kraj (+1 %). Účast v samotné Praze za sledovaných 6 let vzrostla o více než jednu pětinu. Naopak nejvýraznější pokles vykázaly severozápadní kraje (shodně 9 %), tj. kraje zároveň s nejnižší úrovní účasti. V moravských krajích se účast

snížila o 3–4 % s výjimkou Zlínského, kde byl pokles 8% (podobně jako v Pardubickém kraji).

Tato skutečnost potvrzuje dynamicky se rozevírající nůžky mezi oběma póly pomyslného žebříčku a zvětšující se odstup pražsko-středočeské aglomerace na straně jedné a regionu severozápadních krajů na straně druhé od zbývajících částí republiky. Zároveň však naznačuje přiblížení vzdělávacích politik uplatňovaných v některých krajích (např. moravské kraje).

ÚČAST NA VZDĚLÁVÁNÍ V GYMNÁZIÍCH

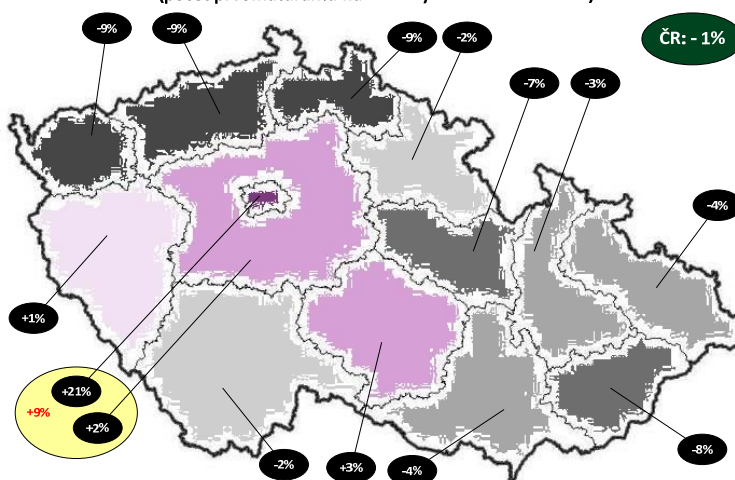

minus 27 % až plus 88 % republikové průměrné hodnoty, v případě roku 2011 to bylo v intervalu minus 25 až plus 58 % průměru ČR.

Zcela výjimečnou pozici má v tomto smyslu hlavní město Praha, kde se účast na vzdělávání v gymnáziích zvýšila za období 2011–2015 z hodnoty 30/100 na 41 maturujících na hodnotu 100 19–20letých. Spolu se Středočeským krajem tak region vykazuje účast 26,5/100.

Účast přes 22/100, tj. účast nad republikovým průměrem, vykázaly

VÝVOJ ÚČASTI 19-20LETÝCH NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ V LETECH 2011 - 2015
(počet prvomaturantů na 100 obyvatel věku 19-20 let)

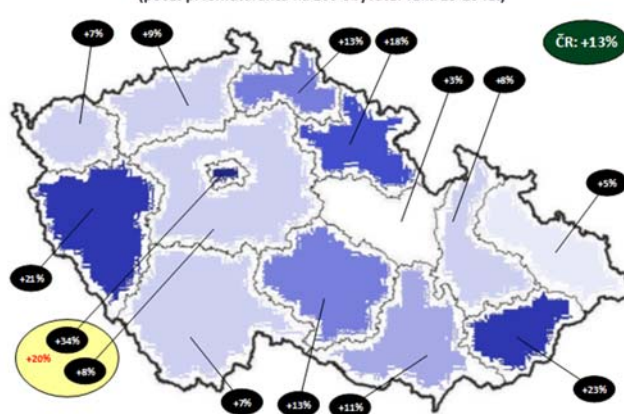

BARVOU JSOU OZNAČENY KRAJE S RŮSTEM SLEDOVANÉHO UKAZATELE, ČERNOU, RESP. ŠEDOU KRAJE S JEHO POKLESEM. INTENZITA BARVY, RESP. ŠEDÉ PŘEDSTAVUJE INTENZITU RŮSTU, RESP. POKLESU. BÍLÁ ZNAMENÁ STAGNACI UKAZATELE VE SLEDOVANÉM OBDOBÍ.

Průměrná účast na vzdělávání v gymnáziích činila v roce 2014 mírně přes 20 prvomaturantů na 100 19–20letých, v roce 2015 již stoupla na hodnotu téměř 22/100. Za období od roku 2011 se tak zvýšila o 2,5 procentního bodu.

Mezikrajské rozdíly v účasti ve vzdělávání v gymnáziích jsou výraznější než v případě celkové účasti na maturitním vzdělávání a za období uplynulých 5 let se zvětšují. Krajské hodnoty roku 2015 se pohybují v intervalu

VÝVOJ ÚČASTI 19-20LETÝCH NA VZDĚLÁVÁNÍ V GYMNÁZIÍCH V LETECH 2011 - 2015
(počet prvomaturantů na 100 obyvatel věku 19-20 let)

INTENZITA BARVY VYJADŘUJE INTENZITU RŮSTU UKAZATELE VE SLEDOVANÉM OBDOBÍ.

kraje jižní a střední Moravy a kraj Královéhradecký, naopak nejmenší účast kraje severozápadní a západní části republiky. Podobně jako v případě souhrnné účasti na maturitním vzdělávání (a možná výrazněji) platí, že s výjimkou regionu Středních Čech hlavní osa regionální diverzity účasti na vzdělávání v gymnáziích má směr od jihovýchodu na severozápad republiky.

Ve všech 14 krajích vykazala účast na vzdělávání v gymnáziích za posledních 6 let růst, nejvýraznější v Praze (+34 %), Zlínském (+23 %), Plzeňském (+21 %) a Královéhradeckém kraji (+18 %).

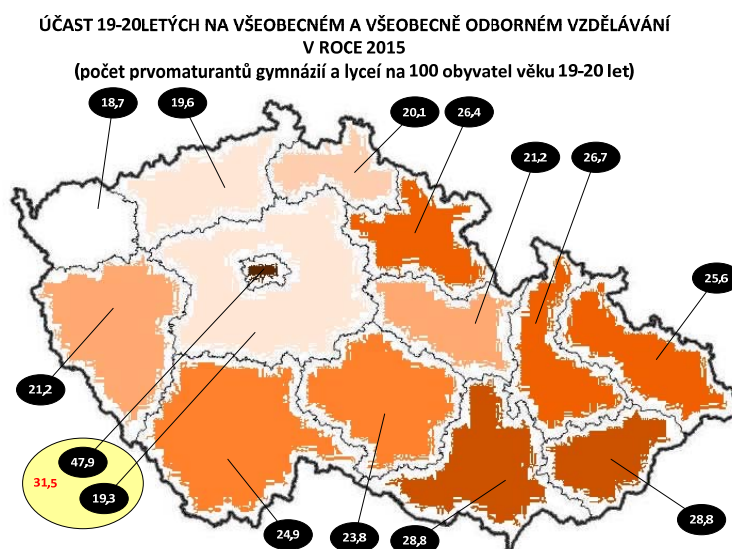
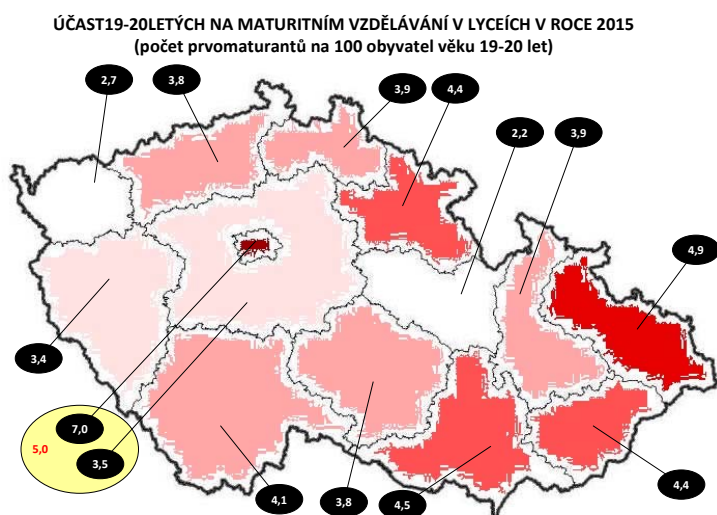
Naopak nejslabší nárůst je zřejmý v Pardubickém (pouze +3 %) a Moravskoslezském kraji (+5 %). Shodně s republikovým průměrem (+13 %) se účast vyvíjela v Kraji Vysočina a v Libereckém kraji.

ÚČAST NA VZDĚLÁVÁNÍ V LYCEÍCH

Průměrná republiková účast na vzdělávání v lyceích činila v roce 2015 celkem 4,2/100 19–20letých. Krajské průměry účasti se okolo průměru ČR pohybovaly v intervalu od 63 % do 167 % jeho hodnoty. V období 2011 až 2015 se mezikrajové rozdíly zvětšily obdobně jako v případě gymnázií.

Výrazně nadprůměrné hodnoty vykazala Praha (7,0/100) a Moravskoslezský kraj (4,9/100), mírně nadprůměrné pak kraje Jihomoravský, Zlínský a Královéhradecký. Nejnižší účast na vzdělávání v lyceích je pak v Pardubickém (pouze 2,2/100) a Karlovarském kraji (2,7/100). Ostatní nejmenované kraje se pohybují v pásmu republikového podprůměru, tj. mezi 3–4/100 19–20letých.

Za období 2011–2015 účast na vzdělávání v lyceích poklesla zhruba o 11 %. Růst byl zaznamenán pouze ve třech krajích, a to v Praze (+40 %) a v Ústeckém a Olomouckém kraji (shodně +19 %); v Jihočeském kraji účast víceméně stagnovala na hranici 20/100. V ostatních krajích došlo k poklesu, nejvýraznějšímu v Pardubickém (-47 %), Karlovarském (-35 %) a Zlínském kraji (-33 %).

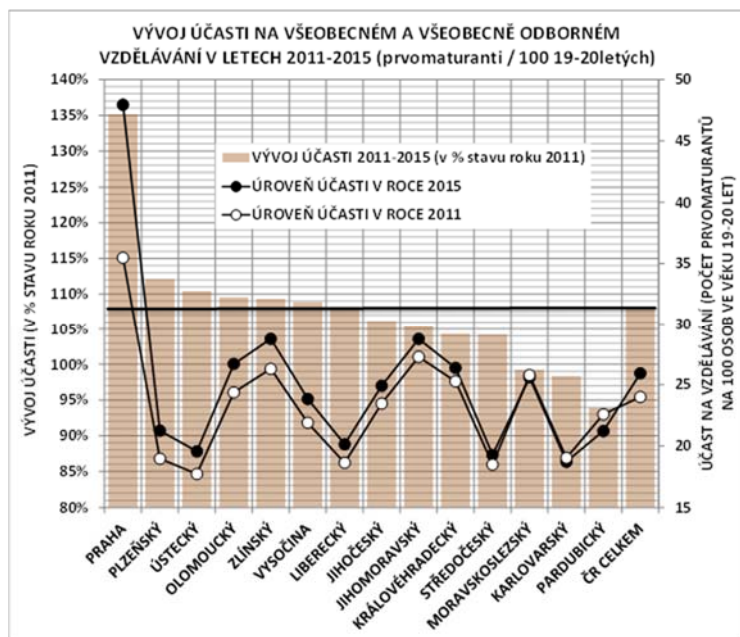

ÚČAST NA VŠEOBECNÉM A VŠEOBECNĚ ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ

Celorepubliková účast na všeobecném a všeobecně odborném vzdělávání dosáhla v roce 2015 úrovně téměř 26 prvomaturantů na 100 19–20letých.

Postavení Prahy v mezikrajovém srovnání je zcela výjimečné. Účast v Praze (téměř 48/100) je o 85 % vyšší než republikový průměr a je více než 2,5násobkem úrovně účasti v kraji s nejnižší mírou účasti (18,7/100). Ostatní, tj. mimopražské, kraje se svojí účastí pohybují v pásmu +11 % až -28 % republikového průměru, což vypovídá o vysokém stupni diverzity,

a tedy o značných rozdílech předpokladů k dosažení vysokoškolského vzdělání.

Vedle Prahy v pomyslném žebříčku účasti na všeobecném a všeobecně odborném vzdělávání dominují moravské kraje (Zlínský, Jihomoravský, Olomoucký a s mírným odstupem i Moravskoslezský)

a Královéhradecký s průměrnými hodnotami 26–29/100. Skupinu mírného podprůměru tvoří pás jižních krajů (Jihočeský kraj, Kraj Vysočina a Plzeňský kraj) spolu s Pardubickým krajem s hodnotami mezi 21–25/100. Nejmenší účast pak vykazují kraje severozápadu

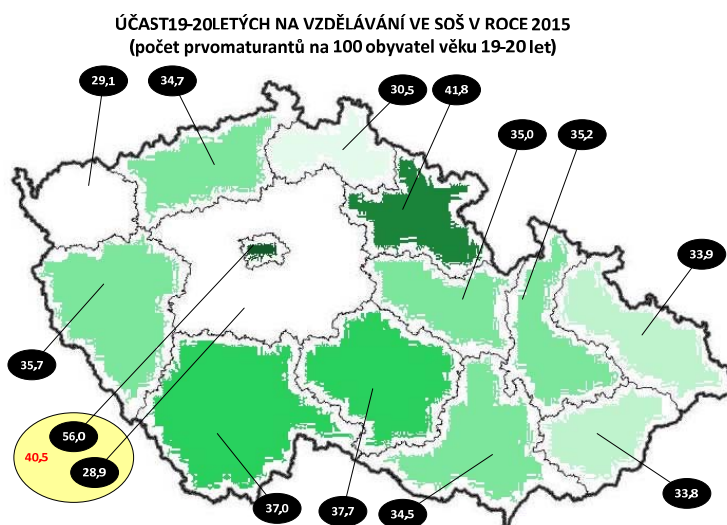
republiky, tj. Liberecký, Ústecký a Karlovarský spolu se Středočeským krajem s hodnotami mezi 19–20/100. V případě Středočeského kraje je však tuto pozici třeba vnímat v kontextu dojezdové gravitace hlavního města zejména pro žáky z přilehlých okresů Praha-východ a Praha-západ.

ÚČAST NA VZDĚLÁVÁNÍ V OBORECH SOŠ

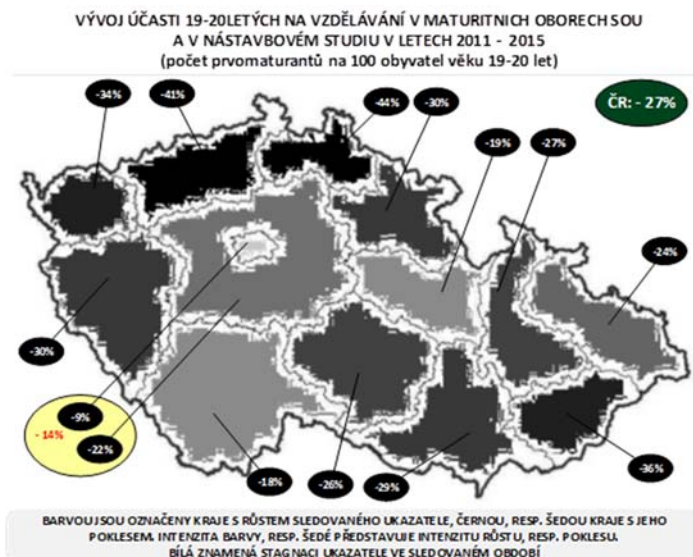
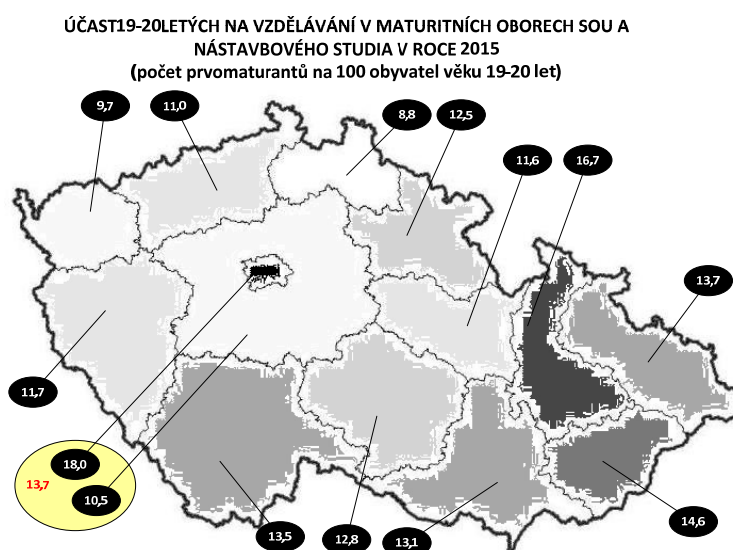
Účast na vzdělávání v oborech středních odborných škol dosáhla v roce 2015 v celé republice hodnoty 36,2 prvomaturantů na 100 19–20letých. Oproti roku 2011 jde o nárůst necelých 2 bodů, tj. o zhruba 5 %.

V případě SOŠ jsou mezikrajové rozdíly v účasti na vzdělávání výrazně menší než v případě gymnázií a s výjimkou Prahy se od roku 2011 nezvětšily.

Praha i v případě SOŠ vykazuje ve srovnání se zbytkem republiky výrazně extrémní hodnoty.

V období 2011–2015 zaznamenal sektor SOŠ nárůst účasti o 5,4 %, a to zejména díky samotnému roku 2015. Nejrychleji rostla účast ve středočeském regionu (+14 %), v Kraji Vysočina (+14 %) a v Plzeňském kraji (+10 %), velmi mírný růst vykázaly ostatní moravské kraje (mezi 2 a 5 %) s výjimkou Zlínského. Naopak nejvýraznější pokles je zřejmý

Míra účasti 19–20letých na maturitním vzdělávání v oborech SOU a v nástavbovém studiu v roce 2015 dosáhla úrovně 13 prvomaturantů na 100 obyvatel věkového ročníku. Obory SOU a nástavbové studium jsou jediným segmentem, který vykázal v uplynulých 6 letech pokles účasti

(o 27 %), a to z úrovně téměř 19/100. Pokles se týkal všech krajů. Pokud výrazně slabší populační ročníky naplní téměř všechna gymnázia, podíl žáků v ostatních oborech se musí snížit.

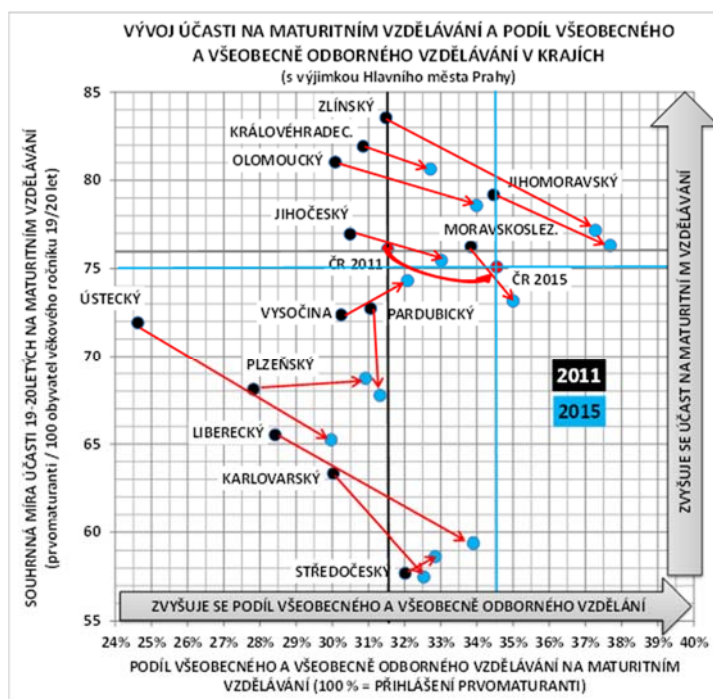
Největší účast v oborech SOU a nástavbovém studiu v roce 2015 vykazala Praha (18/100) a Olomoucký kraj (17/100), naopak nejnižší účast je zřejmá v Karlovarském a Libereckém kraji (9–10/100). Obecně vyšší účast je charakteristická pro moravské kraje, směrem západním se účast až na výjimku Jihočeského kraje snižuje.

Nejmenší pokles účasti vykazala Praha (-9 %), nejdramatičtější naopak poklesla účast v Libereckém kraji (-44 %), Ústeckém kraji (-41 %), Zlínském kraji (-36 %) a Karlovarském kraji (-34 %).

POROVNÁNÍ VÝVOJE V KRAJÍCH V OBDOBÍ 2011–2015

Ve většině krajů došlo v období 2011–2015 ke snížení účasti 19–20letých na maturitním vzdělávání. Výjimkou je Praha (není zobrazena v grafu) s velmi dramatickým nárůstem účasti, Kraj Vysočina s mírným nárůstem a Plzeňský a Středočeský kraj, kde lze hovořit spíše o stagnaci.

Současně s tím došlo prakticky ve všech krajích k posílení sektoru všeobecného a všeobecně odborného vzdělávání na úkor vzdělávání odborného. Výjimkou je Pardubický kraj, kde je patrná stagnace, velmi malé strukturální změny jsou však zřejmé i v Moravskoslezském a Středočeském kraji. Naopak nejvýraznější trend je patrný v Ústeckém, Zlínském a Libereckém kraji a nejvíce v Praze.

Praha se za uplynulých 6 let, jak mírou účasti na maturitním vzdělávání, tak podílem všeobecného a všeobecně odborného vzdělávání významně vzdálila všem mimopražským regionům. Vykazuje v tomto smyslu největší dynamiku změn obou sledovaných parametrů. Naopak vysokou míru stability vidíme ve Středočeském kraji, kde vývoj částečně determinuje dojezdová gravitace hlavního města, a dále v Moravskoslezském kraji a v Kraji Vysočina.

VÝVOJ OBOROVÉ STRUKTURY

Z hlediska oborové struktury došlo v průběhu uplynulých 6 let k následujícím strukturálním změnám:

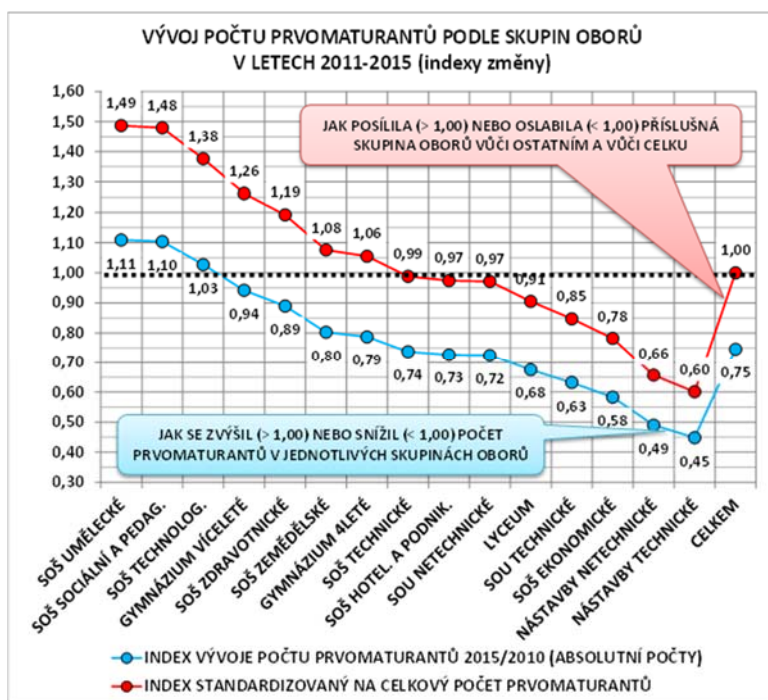
- Posílil podíl tzv. druhé skupiny oborů SOŠ, tedy oborů SOŠ s podprůměrným až výrazně podprůměrným studijním potenciálem (zdravotnické, sociální a pedagogické, umělecké, technologické, zemědělské); nejvýrazněji posílily zejména obory s dominantním podílem dívek mezi studenty (umělecké, sociální a pedagogické o téměř polovinu, zdravotnické o necelou pětinu); navzdory celkovému poklesu počtu prvomaturantů o zhruba čtvrtinu

počet maturujících v sociálních, pedagogických a uměleckých oborech vzrostl, a to o celou desetinu.

- Výrazně posílil sektor víceletých gymnázií (o více než čtvrtinu); s ohledem na populační pokles jde v absolutních počtech o pouhé 6% snížení; v případě 4letých gymnázií podíl posílil o 6 %, ale v absolutních počtech klesl o více než jednu pětinu.
- Výrazné ztráty zaznamenalo nástavbové studium, a to jak netechnické (o třetinu), tak ostatní, tj. technické, obory (o dvě pětiny); počet maturujících v těchto oborech klesl na zhruba polovinu stavu roku 2011.
- Významné je oslabení podílu obchodních akademií (o 22 %) a technických oborů SOU (o 15 %), u nichž je zřejmý odliv zájmu zejména ve prospěch expandující skupiny technologických oborů (její podíl se zvýšil o 38 %); počet maturujících v obchodních akademiích poklesl o 42 %; odliv nesměřoval k ekonomickým lyceím a s velkou pravděpodobností ani do oborů sociálních a pedagogických.
- O necelou desetinu se snížil podíl lyceí; je pravděpodobné, že se odliv uskutečnil ve prospěch 4letých gymnázií.
- Z hlediska svého podílu na populaci maturujících vykazaly v uplynulých 6 letech největší stabilitu technické obory SOŠ (místo žáků, kteří ve větší míře preferují gymnázia, získávají žáky z technických oborů SOU), hotelové a podnikatelské obory SOŠ a netechnické obory SOU.

Pohledem předpokladů úspěšného složení maturitní zkoušky a rizik neúspěchu tak na jedné straně mírně posílily „málo rizikové“ obory, na druhé straně však posílily i některé obory s vysokým rizikem neúspěchu. Významný pokles je pak zřejmý v nejrizikovější skupině nástavbového studia; podíl

obdobně rizikové skupiny netechnických oborů SOU však neklesá. Na základě toho lze očekávat, že se u maturitní zkoušky v roce 2015 za předpokladu meziročně srovnatelné náročnosti zkoušek neúspěšnost maturujících mírně zvýší.

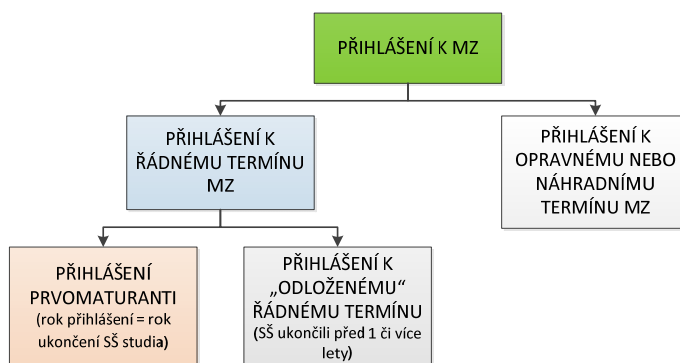

2.6 PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE

VYMEZENÍ POJMŮ

K maturitní zkoušce v jarním zkušebním období se hlásí:

- žáci, kteří bezprostředně před maturitou ukončí své středoškolské studium; v této zprávě je nazýváme „prvomaturanty“, protože jejich první možný termín zkoušky může být pouze termínem řádným;
- žáci, kteří se hlásí k řádnému termínu zkoušky, avšak své středoškolské studium ukončili o rok či více let dříve; důvodem, že se k řádnému termínu hlásí až za rok či více let po ukončení studia, je skutečnost, že v předchozích řádných termínech zkoušku nekonali, neboť je škola ke konání maturitní zkoušky nepřipustila; v této zprávě o nich hovoříme jako o přihlášených k „odloženému“ řádnému termínu;
- přihlášení k náhradnímu termínu zkoušky jsou ti, kteří se již jednou či vícekrát k řádnému termínu maturitní zkoušky přihlásili, avšak z omluvených důvodů zkoušku nekonali; tímto důvodem však není skutečnost, že je škola ke konání maturitní zkoušky nepřipustila;
- přihlášení k opravnému termínu zkoušky jsou ti, kteří v některém z předchozích zkušebních období přihlášenou zkoušku konali, avšak neúspěšně; za takové se považují i ti, kteří se k přihlášené zkoušce nedostavili a kterým ředitel školy absenci u zkoušky řádně neomluvil.

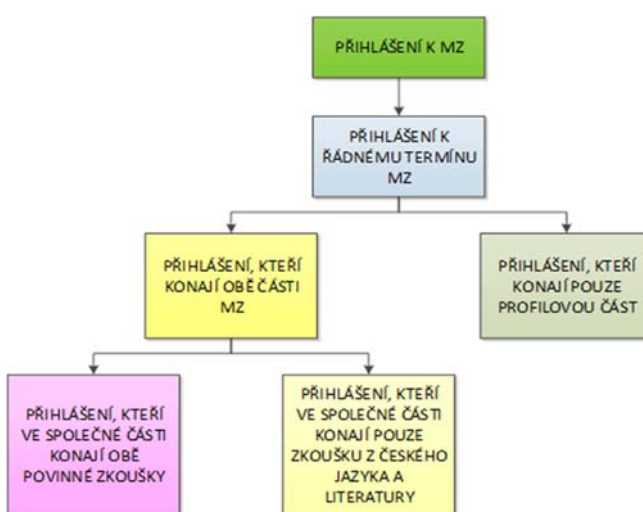

V praxi může v rámci jednoho zkušebního období u konkrétního maturujícího nastat souběh konání zkoušky v náhradním i v opravném termínu; proto na úrovni celé maturitní zkoušky i na úrovni částí maturitní zkoušky hovoříme o přihlášených k náhradní/opravné zkoušce.

V případě přihlášených k řádnému termínu maturitní zkoušky je třeba jasné vymezit rozsah maturitní zkoušky, k níž jsou přihlášení.

Rozhodující většinu představují přihlášení ke standardní maturitní zkoušce složené ze dvou částí, a to společné části zahrnující dvě povinné zkoušky. Vedle nich jsou však přihlášení, (1) jejichž maturita se skládá pouze z profilové části, nebo (2) ti, jejichž maturitní zkouška je složena z obou částí, ale v rámci společné části konají pouze zkoušku z českého jazyka a literatury.

V prvním případě jde o maturující, kteří skládají svoji druhou – odbornou maturitu a v první maturitě byli úspěšní, v druhém případě jde o žáky šestiletých gymnázií,

kterým výjimka MŠMT umožňuje druhou povinnou zkoušku nahradit certifikovanou zkouškou z cizího jazyka.

Na případu přihlášených k maturitní zkoušce v jarním zkušebním termínu roku 2014 budeme demonstrovat kvantitativní proporce mezi uvedenými skupinami přihlášených.

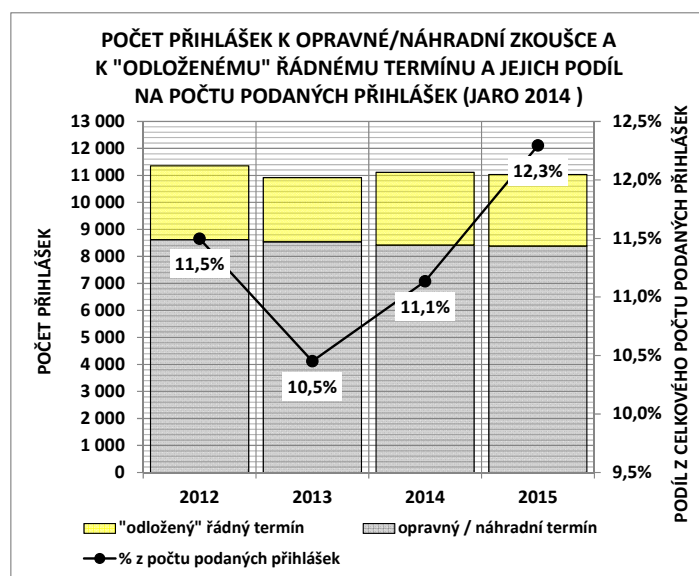
2.6.1 PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

PŘIHLÁŠENÍ K JARNÍMU ZKUŠEBNÍMU OBDOBÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY 2014									
ROK 2014	PŘIHLÁŠENÍ CELKEM	V TOM PŘIHLÁŠENÍ K:							
		ŘÁDNÉMU TERMÍNU							OPRAVNÉMU ČI NÁHRADNÍMU TERMÍNU
		CELKEM	V TOM:		V TOM KONAJÍCÍ:			POUZE PROFILOVOU ČÁST MZ	
			PRVO- MATURANTI	"ODLOŽENÝ" ŘÁDNÝ TERMÍN	OBĚ ČÁSTI MZ				
					CELKEM	PRVO- MATURANTI	"ODLOŽENÝ" ŘÁDNÝ TERMÍN		
GYMNÁZIUM VÍCELETÉ	9 893	9 821	9 772	49	9 821	9 772	49	0	72
GYMNÁZIUM 4LETÉ	12 446	12 255	12 109	146	12 255	12 109	146	0	191
LYCEUM	4 847	4 696	4 603	93	4 690	4 597	93	6	151
NÁSTAVBY NETECHNICKÉ	9 695	7 706	7 260	446	7 698	7 252	446	8	1 989
NÁSTAVBY TECHNICKÉ	1 975	1 526	1 434	92	1 521	1 429	92	5	449
SOŠ EKONOMICKÉ	5 902	5 421	5 223	198	5 419	5 221	198	2	481
SOŠ HOTEL. A PODNIK.	7 892	6 983	6 652	331	6 959	6 628	331	24	909
SOŠ SOCIÁLNÍ A PEDAG.	6 536	5 916	5 772	144	5 276	5 132	144	640	620
SOŠ TECHNICKÉ	11 105	10 180	9 713	467	10 084	9 617	467	96	925
SOŠ TECHNOLOG.	2 418	2 129	2 022	107	1 980	1 873	107	149	289
SOŠ UMĚLECKÉ	2 576	2 377	2 305	72	2 196	2 124	72	181	199
SOŠ ZDRAVOTNICKÉ	3 660	3 268	3 199	69	3 214	3 145	69	54	392
SOŠ ZEMĚDĚLSKÉ	3 119	2 671	2 531	140	2 661	2 521	140	10	448
SOU NETECHNICKÉ	3 568	2 935	2 793	142	2 912	2 770	142	23	633
SOU TECHNICKÉ	4 161	3 492	3 287	205	3 479	3 274	205	13	669
CELKEM	89 793	81 376	78 675	2 701	80 165	77 464	2 701	1 211	8 417

K maturitní zkoušce v jarním zkušebním období bylo v roce 2014 přihláшено celkem 89,8 tis. maturujících. Celkem 87,6 %

přihlášek tvořily přihlášky prvomaturantů (78,7 tis.), 3,0 % přihlášek přihlášky k „odloženému“ řádnému termínu (2,7 tis.) a zbývajících 9,4 % (tj. 8,4 tis.) byly přihlášky k opravným nebo náhradním zkouškám.

Zhruba každá osmá podaná přihláška (11,0 tis.) byla tedy podána maturujícím, který ukončil své středoškolské studium před rokem 2014 (z nich 86 % ukončilo studium v roce 2013, 11 % v roce 2012 a 3 % v roce 2011).

Podíl těchto přihlášek v jednotlivých skupinách oborů vykazuje vysokou variabilitu. Zatímco v případě gymnázií jde řádově o 1–3 % ze všech podaných přihlášek, v případě nástavbového studia se jedná o více než čtvrtinu a v případě oborů SOU o 22–23 %. V segmentu SOŠ tvoří přihlášky k opravným a náhradním zkouškám od 8 % do 14 % všech přihlášek, podíl „odložených“ řádných termínů se pohybuje mezi 2 až 4 %.

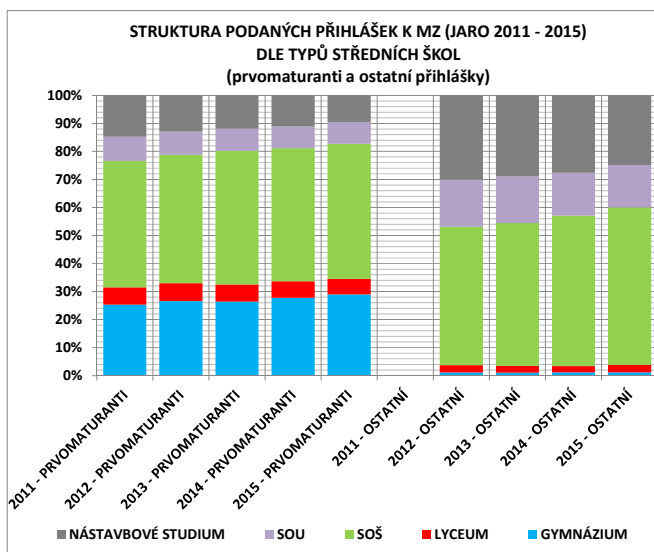
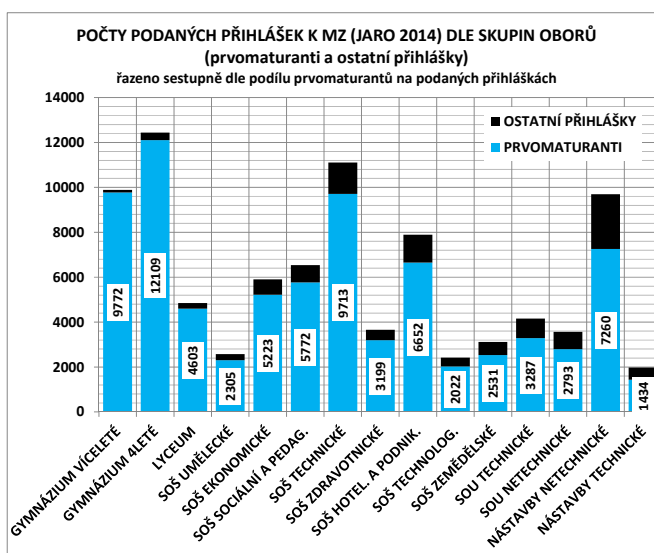
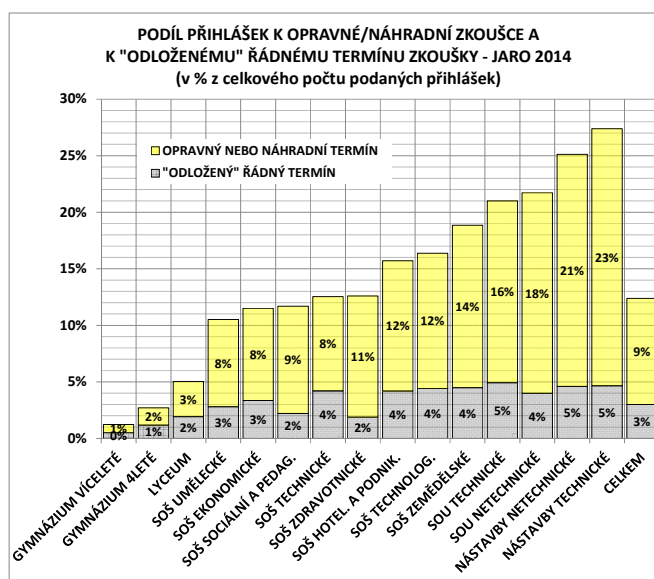
Počtem přihlášek k těmto zkouškám není rok 2014 nijak výjimečný, neboť od roku 2012 do roku 2015 se jejich počet každoročně pohybuje v pásmu 11,0–11,3 tis. S klesajícím počtem maturujících však jejich podíl na celkovém počtu podaných přihlášek logicky roste.

OBOROVÁ STRUKTURA PODANÝCH PŘIHLÁŠEK

Z celkového počtu prvomaturantů (78,7 tis.) bylo 28 % přihlášek podáno v gymnáziích, 6 % v lyceích, 48 % v oborech SOŠ, 8 % v oborech SOU a 11 % v nástavbovém studiu.

Z celkového počtu přihlášek podaných k opravné/náhradní zkoušce či „odloženému“ řádnému termínu MZ (11,1 tis.) podali gymnazisté 4 %, absolventi lyceí 2 %, absolventi SOŠ 52 %, absolventi maturitních oborů SOU 15 % a absolventi nástavbového studia 27 %.

Vývoj oborové struktury přihlášek v období od roku 2011 do roku 2015 je v případě prvomaturantů ve znamení zvyšování podílu gymnázií a snižování podílu oborů SOU a nástavbového studia. V případě přihlášek k opravným a náhradním zkouškám a k „odloženému“ řádnému termínu zkoušek je zřejmý výrazný růst podílu SOŠ a snižování podílu oborů SOU a nástavbového studia. Podíl gymnázií a lyceí zůstává v této skupině přihlášek

trvale zanedbatelný.

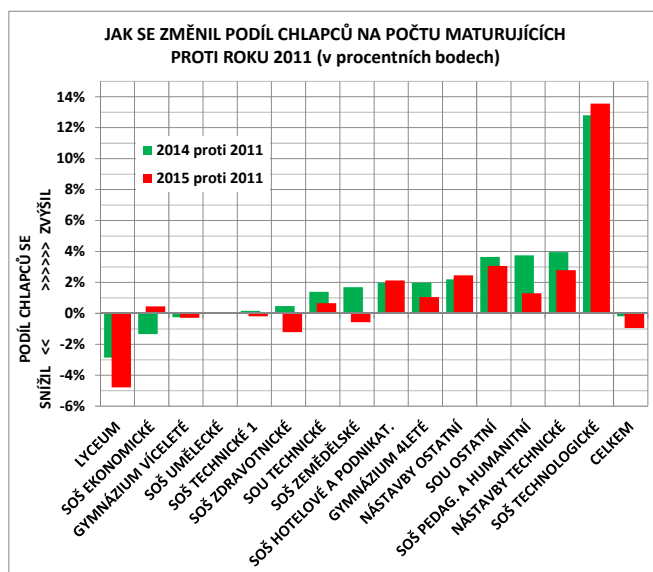
Rok 2014 plně zapadá do výše uvedených trendů a nevykazuje výraznějších odchylek.

GENDEROVÉ ROZDÍLY A JEJICH VÝVOJ

Z celkového počtu přihlášek podaných k jarnímu zkušebnímu období maturitní zkoušky v roce 2014 bylo chlapci podáno 45,9 % přihlášek a dívkami 54,1 %.

Mezi prvomaturanty bylo zastoupení chlapců 45,5 %. Od roku 2011 podíl chlapců mírně, avšak setrvale klesá; oproti roku 2011 se v roce 2014 snížil o 1 procentní bod, v roce následujícím se sníží o další 0,3 procentního bodu.

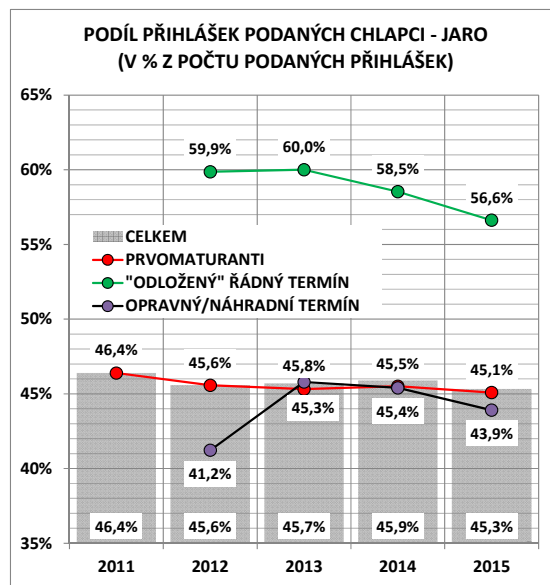
Ve skupině přihlášených k „odloženému“ řádnému termínu dominují chlapci. V roce 2014 podali chlapci 58,5 % přihlášek, proti oběma předchozím rokům o 1,5 procentního bodu méně. V roce 2015 podíl chlapců poklesne o další necelé 2 procentní body. Dominance chlapců v této skupině přihlášek souvisí s výrazně vyšším podílem chlapců mezi žáky, kteří nejsou k maturitní zkoušce připuštěni (viz dále v textu).

oborů (podíl chlapců vzrostl o 13 procentních bodů) a v lyceích (zde podíl chlapců klesl o 3 až 5 procentních bodů).

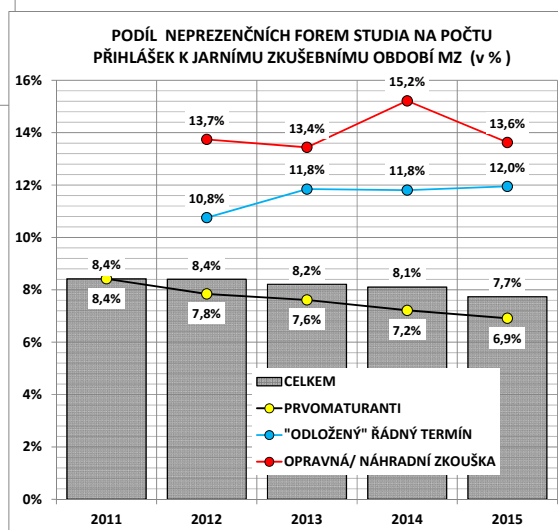
PŘIHLÁŠKY PODLE FORMY STUDIA

Z celkového počtu přihlášek podaných k maturitní zkoušce 2014 v jarním zkušebním období (89,8 tis.) představovaly přihlášky podávané žáky **neprezenčních forem studia** 8,1 % (7,3 tis.). Celkem 78 % (5,7 tis.) přihlášek žáků neprezenčních forem byly přihlášky

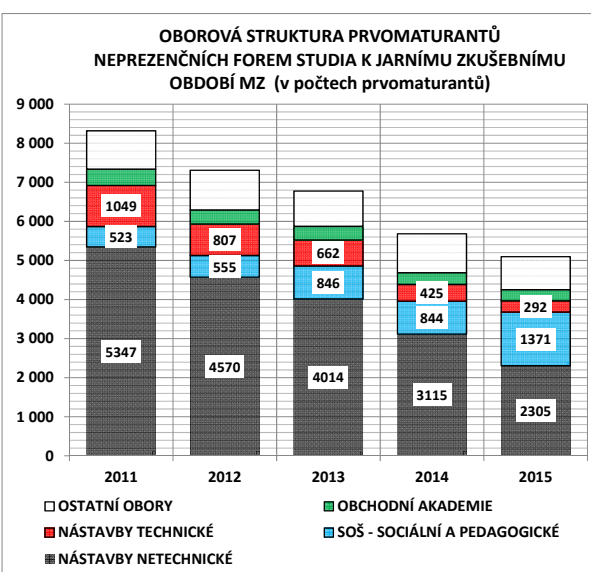
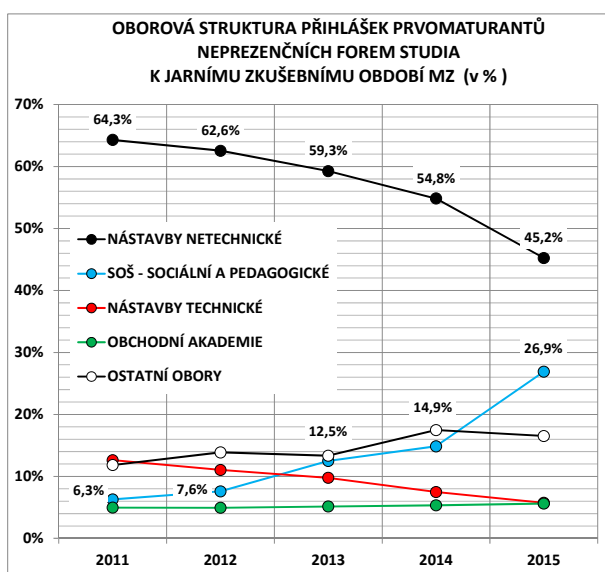
Podíl chlapců ve skupině přihlášek podaných k řádné, resp. náhradní zkoušce byl v roce 2014 i v roce předchozím zhruba shodný s podílem chlapců mezi prvomaturanty (45,4 %), v roce následujícím však poklesne o 1,5 procentního bodu.

K nejvýraznějším změnám genderové struktury došlo za posledních 5, resp. 6 let ve skupině technologických

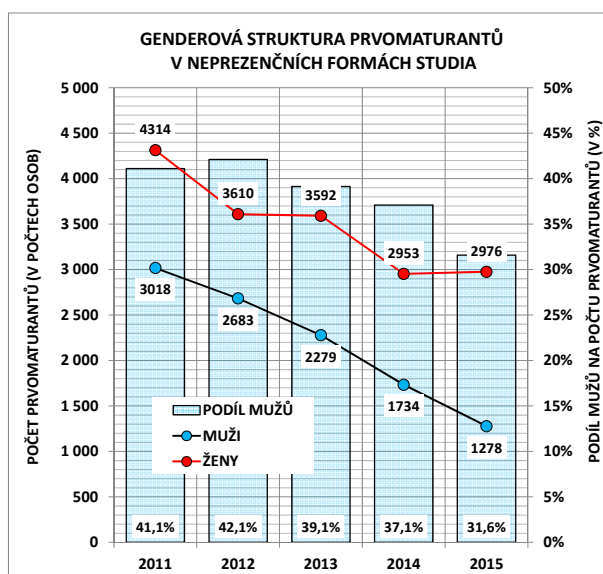
prvomaturantů, 18 % přihlášek bylo podáno k opravné/náhradní zkoušce a 4 % tvořily přihlášky podané k „odloženému“ řádnému termínu zkoušky.

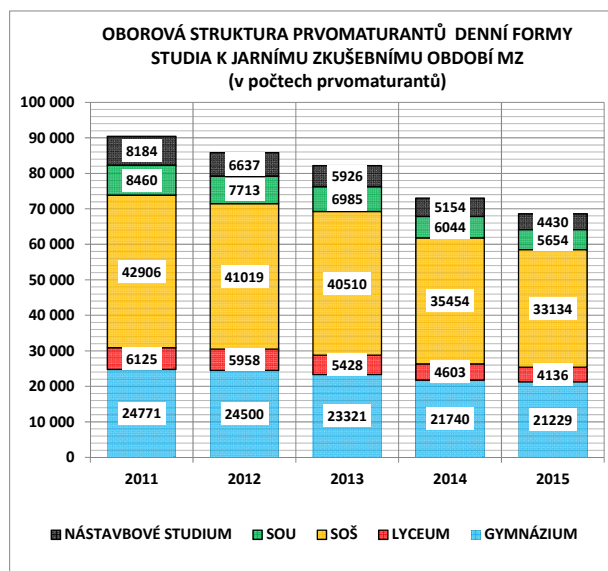
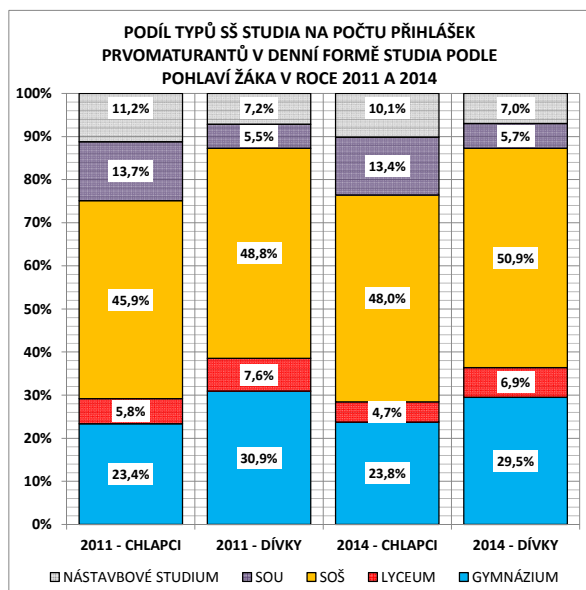
Podíl žáků neprezenčních forem studia mezi prvomaturanty od roku 2011 setrvale klesá z 8,4 % v roce 2011 na 7,2 % v roce 2014 a 6,9 % v roce následujícím. V absolutních počtech tak jejich počet proti roku 2011 poklesl v roce 2014 o 2,6 tis., v roce následujícím již o 3,2 tis. Přitom je třeba vzít v úvahu skutečnost, že počet žáků neprezenčních forem studia není zásadně ovlivněn dramatickým demografickým poklesem typicky středoškolských věkových kohort, neboť jejich průměrný věk se pohybuje mezi 33–35 lety. S velkou pravděpodobností stojí za snížením jejich počtu snižující se ochota podstupovat riziko neúspěchu u maturitní zkoušky.

Spolu s poklesem absolutního počtu prvomaturantů v neprezenčních formách studia došlo v uplynulých 5 letech k významným změnám jejich oborové struktury. Původně zcela dominantní podíl netechnických oborů nastavbového studia (v roce 2011 téměř 2/3 prvomaturantů) se ve sledovaném období snížil na 45 %, zatímco podíl sociálních a pedagogických oborů SOŠ (původně 6 %) se zvýšil více než čtyřnásobně (v roce 2015 již 27 %). Podíl technických oborů nastavbového studia pak zaznamenal útlum v rozsahu 55 % podílu z roku 2011 (v roce 2015 je podíl již pouze necelých 6 %). Celkově tak podíl nastavbového studia klesl ze 77 % na 62 % v roce 2014 a 51 % v roce následujícím.

Se změnou oborové struktury souvisí i poměrně radikální proměna genderové struktury prvomaturantů v neprezenčních formách studia. V roce 2011 byl poměr chlapců a dívek v této skupině prvomaturantů 41 : 59 (v absolutním vyjádření 3,0 : 4,3 tis.), v roce 2014 to bylo 37 : 63 (1,7 : 3,0 tis.) a v následujícím roce v souvislosti s nárůstem podílu sociálních a pedagogických oborů se genderová

podaných prvomaturantů v denním studiu v roce 2014 nižší o 19,3 % (tj. o 17,5 tis.), v roce 2015 bude pokles činit již 21,9 tis. přihlášek, tj. 24,2 %. V případě chlapců je pokles o něco málo výraznější (v roce 2014 o 21,5 %, v roce 2015 o 24,6 %) než v případě dívek (v roce 2014 o 18,2 %, v roce 2015 o 23,0 %).

Počet přihlášek k opravnému/náhradnímu a k „odloženému“ řádnému termínu zkoušky byl v období 2012–2015 víceméně stabilní, a to na úrovni 9,5 až 9,9 tis.

Podíl čtyř- a víceletých oborů denního studia na počtu přihlášek podaných prvomaturanty

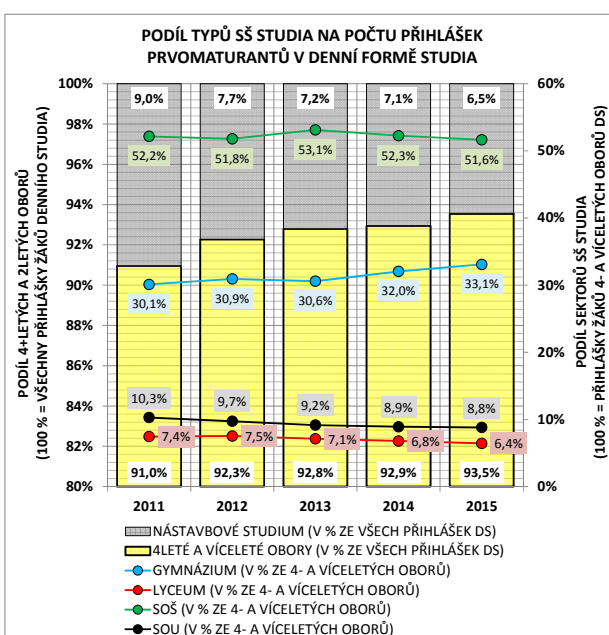
disproporce zvýší na 32 : 68 (1,3 : 3,0 tis.). Počet mužů mezi prvomaturanty se tak v roce 2014 proti roku 2011 snížil o 42 %, v roce následujícím pak již o 58 %. Počet žen byl v roce 2014 nižší o 31 % a v následujícím roce neklesá.

Žáci denního studia podali v roce 2014 celkem 82,5 tis. přihlášek ke zkoušce konané v jarním zkušebním období. Je to o 9 % (a cca o 8 tisíc) méně než v roce 2011. V roce 2015 klesne celkový počet přihlášek žáků denního studia o dalších téměř 5 procentních bodů.

Přihlášky prvomaturantů tvořily celkem 88,5 % (73,0 tis.) přihlášek podaných žáky denního studia, přihlášky k opravné a náhradní zkoušce 8,6 % (7,1 tis.) a přihlášky k „odloženému“ řádnému termínu 2,9 % (2,4 tis.). Podíl přihlášek prvomaturantů od roku 2012 mírně klesá (v roce 2015 cca o 2 procentní body).

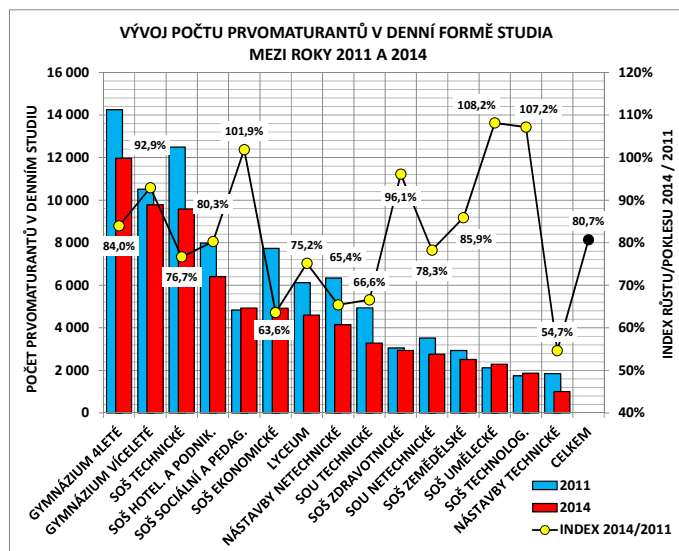
Z celkového počtu 73,0 tis. přihlášek podaných prvomaturanty denního studia podali chlapci 46,2 % (33,7 tis.) a dívky 53,8 % (39,3 tis.). Oproti předchozím dvěma rokům se podíl chlapců mírně zvýšil, úroveň z roku 2011 (46,9 %) však zatím nedosahuje. V roce 2015 zůstane genderový poměr přihlášek žáků denního studia shodný s rokem 2014.

Ve srovnání s rokem 2011 je počet přihlášek

činil v roce 2014 celkem 92,9 %, zbývajících 7,1 % přihlášek podali prvomaturanti studující denní formu nástavbového studia. Podíl nástavbového studia od roku 2011 setrvale klesá z 9,0 % na 6,5 % v roce 2015. V absolutních počtech tak počet prvomaturantů z oborů nástavbového studia v denní formě klesl z 8,2 tis. v roce 2011 na 5,2 tis. v roce 2014 a 4,4 tis. v roce 2015, tedy o 37 %, resp. 46 %.

Počet prvomaturantů čtyř- a víceletých oborů denní formy studia klesl z původních 82,3 tis. v roce 2011 na 67,8 tis. v roce 2014 a 64,2 tis. v roce 2015, tedy o 17,5 %, resp. 22,0 %.

Oborová struktura denního maturitního studia prošla v uplynulých 5 letech několika poměrně viditelnými změnami. Při celorepublikovém poklesu počtu prvomaturantů v denní formě studia mezi roky 2011 a 2014 o 19,3 % došlo k nejvýraznějšímu poklesu v technických oborech nástavbového studia (-45,3 %), v obchodních akademiích (-36,4 %) a dále v netechnických oborech nástavbového studia (-34,6 %) a v technických oborech SOU

(-33,3%).

Absolutní růst počtu prvomaturantů naopak vykázaly sociální a pedagogické obory SOŠ (+1,9 %), technologické obory SOŠ (+7,2 %) a umělecké obory (+8,2 %). Vedle toho relativně posílila víceletá gymnázia (pokles o pouhých 7,1 %) a zdravotnické obory SOŠ (pokles o 3,9 %). Vyšší než průměrnou ztrátu zaznamenaly technické obory SOŠ (-23,3 %) a lycea (-24,8 %).

Zájem dívek se tedy v období 2011–2014 významněji přelil z obchodních akademií do sociálních a pedagogických oborů, zájem chlapců z technických oborů SOU do technologických oborů SOŠ, z technických lyceí do 4letých gymnázií, obecně posílila víceletá gymnázia a utlumil se zájem o nástavbové studium zejména technického zaměření.

PŘIHLÁŠENÍ KE SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

V roce 2014 se ke konání společné části maturitní zkoušky v jarním zkušebním období přihlásilo 87,6 tis. žáků, z toho k řádnému termínu zkoušky 80,2 tis. a k opravné/náhradní zkoušce 7,5 tis. žáků.

Z přihlášených k řádnému termínu společné části MZ bylo 77,5 tis. prvomaturantů a přihlášených k „odloženému“ řádnému termínu 2,7 tis. Celkový počet přihlášených, kteří svoje středoškolské studium ukončili před rokem 2014, tak byl 10,2 tis.

Z počtu přihlášených ke společné části MZ bylo 260 žáků, kteří na základě výjimky MŠMT konali v rámci společné části pouze zkoušku z českého jazyka a literatury. Všichni tito žáci byli prvomaturanty. Celkový počet prvomaturantů, kteří konali kompletní společnou část MZ, činil 77,2 tis.

Ve srovnání s rokem 2011 klesl počet přihlášených prvomaturantů v roce 2014 o 21,1 %, tj. o necelých 21 tisíc, meziroční pokles činil 12,1 %, tj. 10,7 tis. žáků. V roce následujícím klesne tento počet o dalších 5,4 tis. (meziročně o 7 %, proti roku 2011 o 26,6 %) na 72,1 tis. prvomaturantů.

Poměr chlapců a dívek mezi prvomaturanty přihlášenými ke společné části MZ činí 45,8 : 54,2 a je od roku 2012 prakticky zcela stabilní. V roce 2014 se tak ke společné části MZ přihlásilo 35,5 tis. chlapců-prvomaturantů a o 6,5 tis. více dívek-prvomaturantek (42 tis.).

Ve skupině přihlášených k „odloženému“ řádnému termínu převažují chlapci – jejich podíl činí 58,5 %, zatímco mezi přihlášenými k opravné/náhradní zkoušce tvoří pouze 43,9 %.

Z počtu prvomaturantů přihlášených ke společné části MZ tvoří žáci čtyř- a víceletých oborů 88,8 % (v případě chlapců 87,2 %, v případě dívek 90,2 %), zbývající část, tj. 11,2 % (v případě chlapců 12,8 %, v případě dívek 9,8 %), tvoří žáci nástavbového studia.

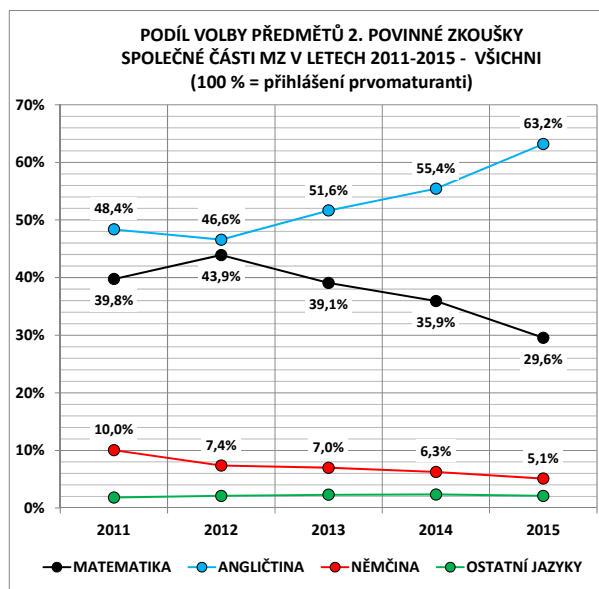
Vzájemný podíl segmentu všeobecného a všeobecně odborného vzdělávání a segmentu odborného vzdělávání činí 34,2 : 65,8; počet prvomaturantů z gymnázií a lyceí je v úhrnu 26,5 tis., z oborů SOŠ, SOU a nástavbového studia pak 51,0 tis. V případě chlapců je poměr těchto dvou segmentů 30,1 : 70,9, mezi dívkami pak 37,6 : 62,4. To znamená, že mezi absolventy všeobecného a všeobecně odborného vzdělávání v roce 2014 bylo 10,7 tis. chlapců a 15,8 tis. dívek; dívek je tedy v tomto segmentu o téměř 48 % (tj. o 5,1 tis.) více než chlapců. Mezi absolventy odborného vzdělávání bylo v roce 2014 celkem 24,8 tis. chlapců a 26,2 tis. dívek. Zde tedy činí rozdíl mezi dívkami a chlapci pouhých 1,4 tis., tj. 5,7 % počtu chlapců.

V rámci čtyř- a víceletých oborů (tj. s vyloučením nástavbového studia) tvoří gymnazisté mezi prvomaturanty celkem 31,8% podíl, v případě chlapců pouze 29%, v případě dívek 34,1% (rozdíl je tedy více než 5 procentních bodů ve prospěch dívek). Podíl lyceí je mezi prvomaturanty ve čtyř- a víceletých oborech 6,7 %, v případě chlapců 5,5 %, v případě dívek 7,6 %. V souhrnu všeobecného a všeobecně odborného vzdělávání je tedy jeho podíl u dívek o plných 7,1 procentního bodu vyšší než u chlapců (34,6 % proti 41,7 %).

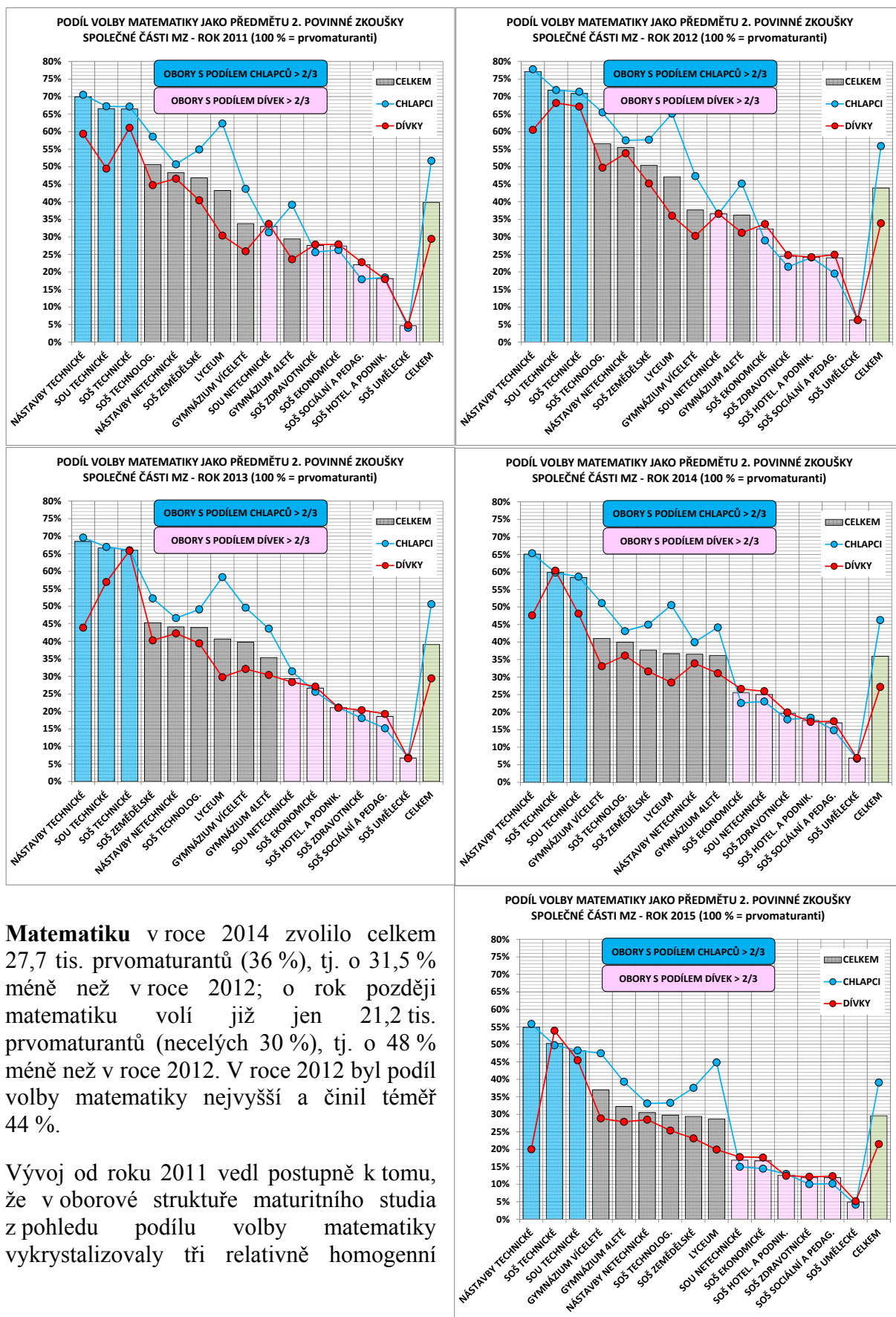
Podíl oborů SOŠ ve čtyř- a víceletých oborech je 52,7 %, podíl oborů SOU 8,8 %. Odborné vzdělávání tak v souhrnu představuje 61,5% podíl prvomaturantů. Zatímco genderový rozdíl u podílu oborů SOŠ činí pouhý 1 procentní bod ve prospěch dívek (52,2 % proti 53,2 %), v případě oborů SOU je jejich podíl u chlapců o 8,2 procentního bodu vyšší než u dívek (13,3 % proti 5,1 %).

2.6.2 VOLBA PŘEDMĚTOVÉHO PORTFOLIA PRVOMATURANTŮ

Rok 2014 volbou předmětu druhé povinné zkoušky společné části MZ potvrdil ve všech ohledech trendy zahájené roku 2012, tj. prudký pokles zájmu o matematiku, strmě rostoucí zájem o angličtinu, postupnou marginalizaci němčiny a velmi mírný růst zájmu o ruštinu.

Zmíněné trendy týkající se matematiky a angličtiny jsou natolik silné, že v roce 2014 byl v případě chlapců poprvé podíl angličtiny vyšší než matematiky a v roce následujícím již rozdíl volby angličtiny a matematiky činil přes 17 procentních bodů.

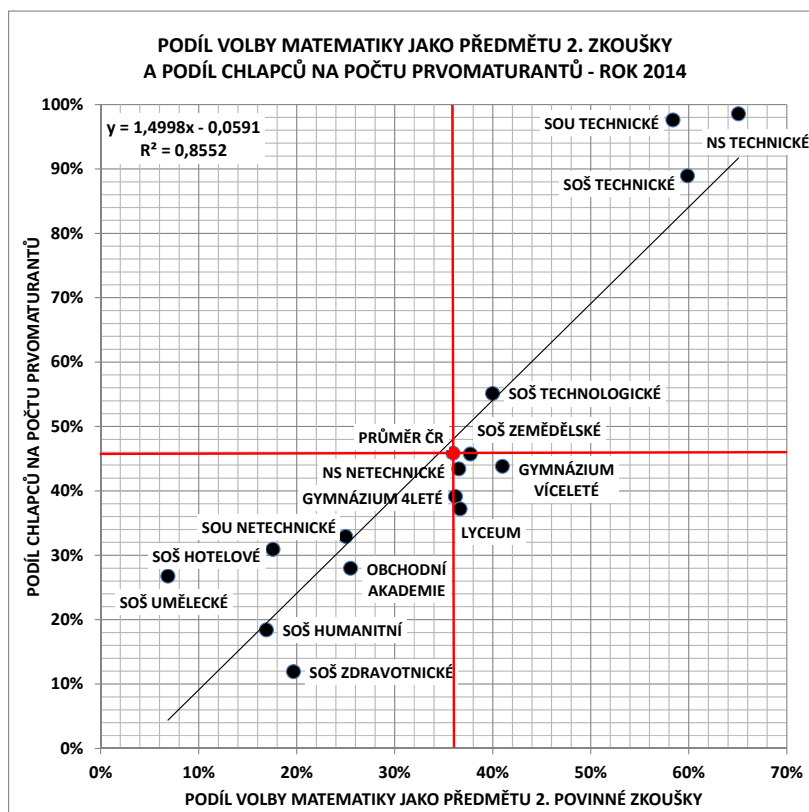
Matematiku v roce 2014 zvolilo celkem 27,7 tis. prvomaturantů (36 %), tj. o 31,5 % méně než v roce 2012; o rok později matematiku volí již jen 21,2 tis. prvomaturantů (necelých 30 %), tj. o 48 % méně než v roce 2012. V roce 2012 byl podíl volby matematiky nejvyšší a činil téměř 44 %.

Vývoj od roku 2011 vedl postupně k tomu, že v oborové struktuře maturitního studia z pohledu podílu volby matematiky vykrytalizovaly tři relativně homogenní

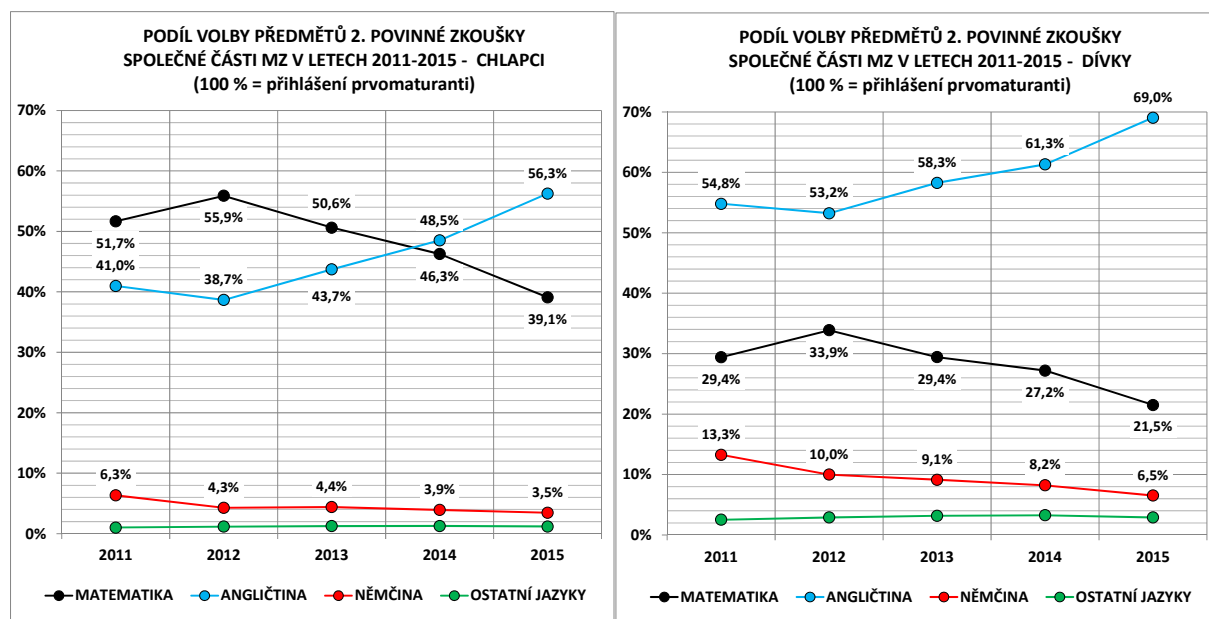
a genderově charakteristické oborové segmenty:

- obory s více než 2/3 podílem chlapců: podíl volby matematiky v roce 2014 od 58 do 66 %;
- obory s více než 2/3 podílem dívek: podíl volby matematiky nejvýše 26 %;
- obory bez výrazné dominance jednoho pohlaví (tedy podíl ani jednoho nepřekračuje 2/3): podíl volby matematiky se pohybuje v intervalu od 36 do 41 %.

Vzájemná závislost genderové struktury a volba technických oborů je velmi silná. Zájem o matematiku jako maturitní předmět souvisí s volbou oboru. Přitom na gymnáziích není pohlaví žáka pro volbu matematiky určujícím faktorem.

Rozdíly v preferenci matematiky mezi chlapci a dívkami se od roku 2011 postupně snižují. V roce 2011 tento rozdíl činil přes 22 procentních bodů, v roce 2014 to bylo již jen 19 a v roce následujícím 17,6 procentního bodu. Důvodem je o něco strmější trend poklesu zájmu o matematiku u chlapců než u dívek.

Prudký a setrvale klesající trend zájmu o matematiku jako o maturitní předmět je na jedné straně předurčen již samotnou volbou oboru středoškolského studia, na druhé straně je částečně dán rozdílnou mírou rizika neúspěšnosti v matematice a alternující angličtině i dostupností lepší známky v angličtině.

2.6.3 PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE V PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

POČET A STRUKTURA PŘIHLÁŠEK

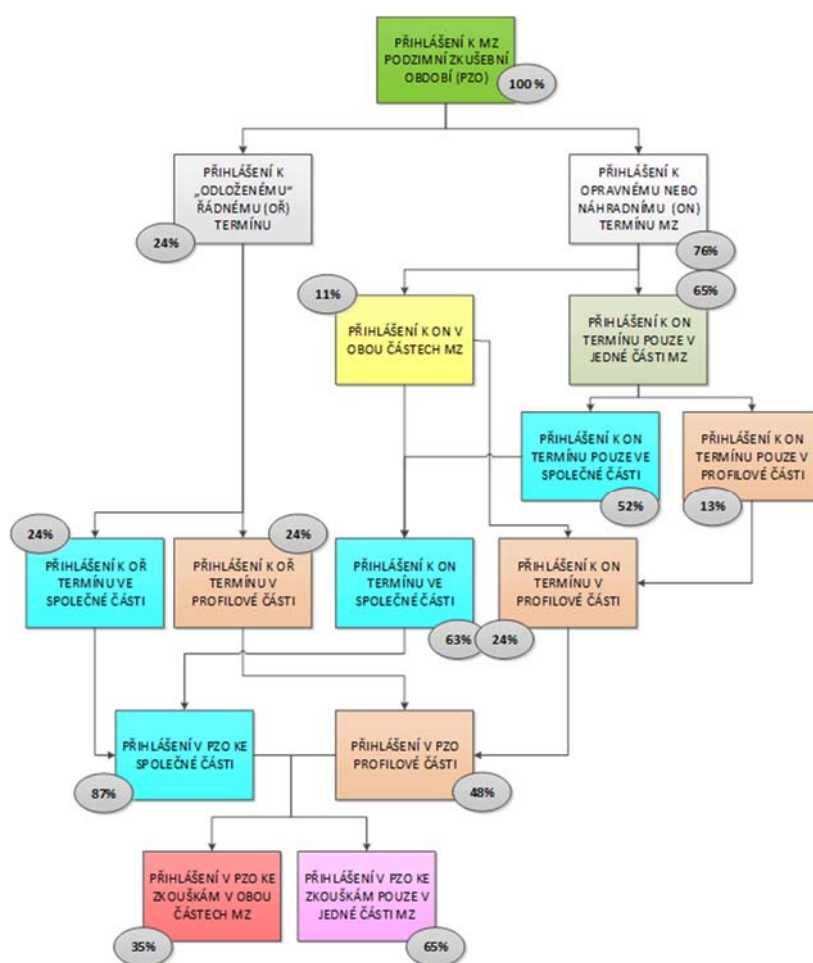
Ke zkoušce v podzimním zkušebním období roku 2014 se přihlásilo celkem 23,2 tis. maturujících, z toho k odloženému řádnému termínu zkoušky 5,5 tis. a k opravné, resp. náhradní zkoušce 17,7 tis.

Z celkového počtu přihlášek k opravné a náhradní zkoušce směřovalo 14,7 tis. (82,9 %) ke společné části a 5,7 tis. (31,9 %) k profilové části MZ. Celkem 2,6 tis. (14,9 %) se přihlásilo k opravné zkoušce z obou částí MZ, zbývajících 15,1 tis. (85,1 %) pouze z jedné z částí, z toho 12,1 tis. Ke společné a 3,0 tis. k profilové části MZ.

Na 100 prvomaturantů přihlášených v roce 2014 připadá celkem 29,5 přihlášky ke zkouškám v podzimním zkušebním období, 7,0 přihlášek ke zkoušce v „odloženém“ řádném termínu (přihlášen k oběma částem MZ) a 22,5 přihlášky k opravné/náhradní zkoušce.

Na 100 prvomaturantů tak v rámci podzimního zkušebního období připadá 25,7 přihlášky ke společné části a 7,2 přihlášky k profilové části maturitní zkoušky.

Z celkového počtu přihlášených ke zkouškám v podzimním zkušebním období tak 87 % přihlášek směřovalo ke společné části a 48 % k profilové části maturitní zkoušky. Zkoušek obou částí MZ se týkalo 35 % přihlášek, zkoušek pouze jedné z částí pak 65 % přihlášek. Podrobnější rozčlenění celkového počtu podaných přihlášek ke zkouškám v podzimním zkušebním období roku 2014 je vidět ve výše uvedeném schématu.

OBOROVÁ STRUKTURA PŘIHLÁŠEK

Rozdíly mezi jednotlivými skupinami oborů v počtu přihlášených zkoušek na 100 prvomaturantů v dané skupině oborů jsou extrémní. Hluboce pod republikovou hodnotou

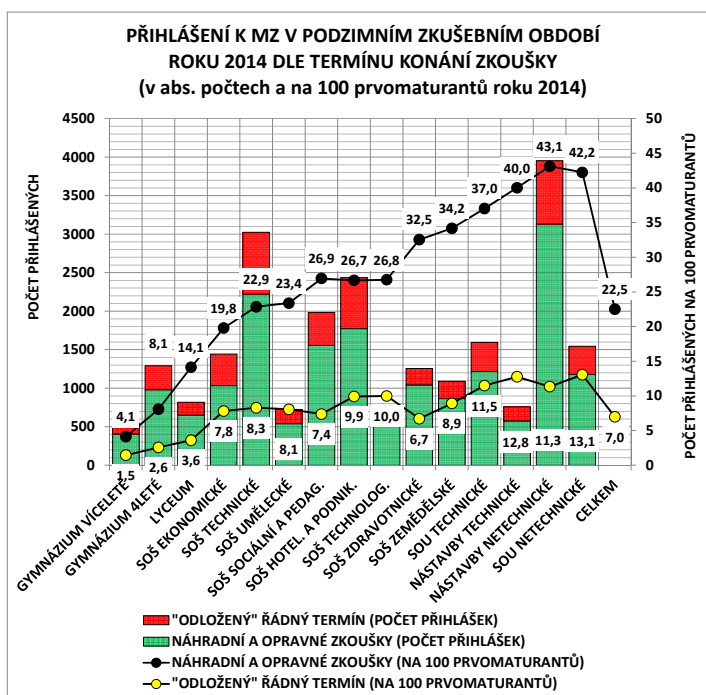
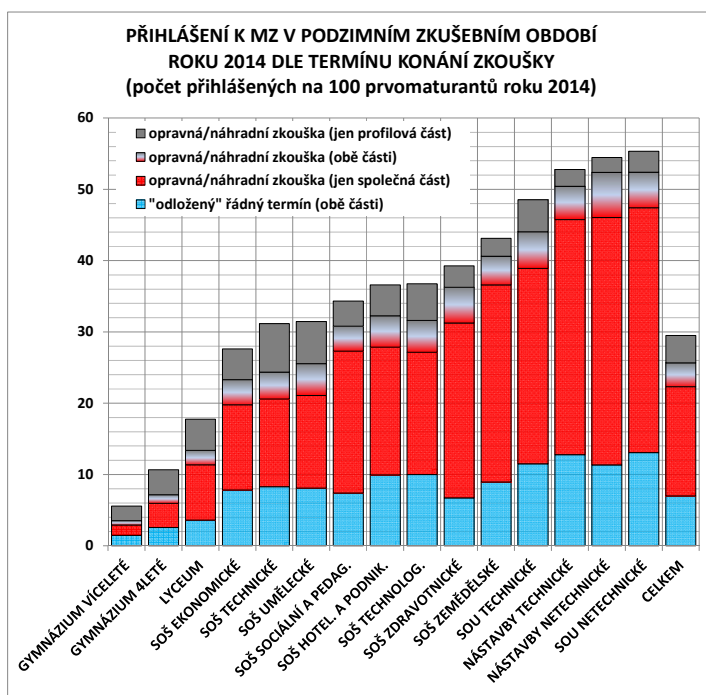
(29,5 zkoušky/100 prvomaturantů) jsou absolventi gymnázií (víceletá gymnázia 19 % hodnoty ČR, tj. 5,6 přihlášky

na 100 prvomaturantů, 4letá gymnázia 36 % hodnoty ČR, tj. 10,7/100) a lyceí (60 % hodnoty ČR, tj. 17,8/100). Pásmo průměru tvoří obchodní akademie, technické a umělecké obory SOŠ (94–107 % hodnoty ČR, tj. 27,6–31,5/100).

Naopak extrémní podprůměr představují přihlášky maturujících z nástavbového studia a oborů SOU. V případě netechnických oborů nástavbového studia a zejména oborů SOU připadá

na 100 prvomaturantů 55 přihlášek ke zkouškám v podzimním zkušebním období. Tyto obory vykazují rovněž nejvyšší relativní počet přihlášených jak k „odloženému“ řádnému termínu, tak přihlášených k opravné či náhradní zkoušce.

Relativní počet přihlášených (na 100 prvomaturantů) k opravnému nebo náhradnímu termínu zkoušky se v jednotlivých skupinách oborů pohybuje mezi 4,1/100 (víceletá gymnázia) a 43,1/100 (netechnické obory nástavbového studia) při průměrné republikové hodnotě 22,5/100.

Relativní počet přihlášených k „odloženému“ termínu zkoušky činí 7,0/100 prvomaturantů, v případě víceletých gymnázií to je 1,5/100, v případě netechnických oborů SOU pak 13,1/100 prvomaturantů.

Absolventi všeobecného a všeobecně odborného vzdělávání, tedy gymnázií a lyceí, podali k podzimnímu zkušebnímu období celkem 2,7 tis. přihlášek, absolventi odborného vzdělání pak 20,5 tis. (tedy poměr 11 : 89).

V přepočtu na 100 prvomaturantů je relativní počet podaných přihlášek absolventy SOŠ, SOU a nástavbového studia prakticky 4krát vyšší (10/100 proti 39/100).

GENDEROVÁ STRUKTURA PŘIHLÁŠEK

Ve srovnání s genderovou strukturou prvomaturantů je podíl chlapců na přihláškách podaných ke zkouškám v podzimním zkušebním období o něco vyšší. Vzájemný poměr chlapců a dívek činí 46,5 : 53,5, což znamená, že chlapci podali celkem 10,8 tis. a dívky 12,4 tis. přihlášek. V přepočtu na 100 prvomaturantů je relativní počet přihlášek chlapců 30,2 a dívek pouze 28,9.

V případě přihlášek k opravným/náhradním zkouškám je poměr chlapců a dívek 44,5 : 55,5. V relaci k počtu prvomaturantů podali chlapci 22 a dívky 23 přihlášek na 100 prvomaturantů.

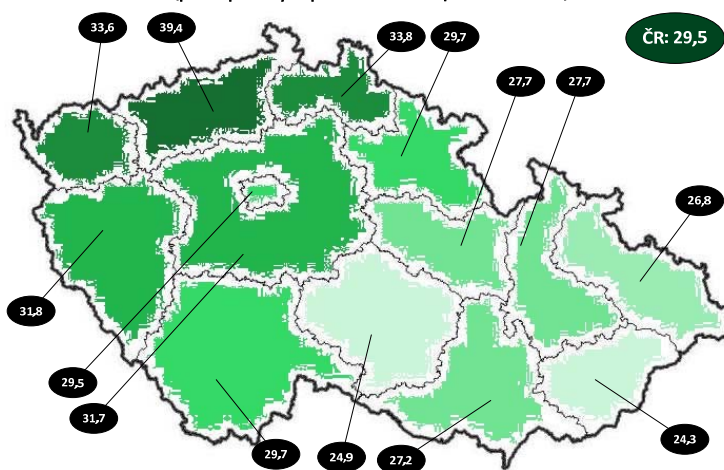
Naopak v případě přihlášek k „odloženému“ řádnému termínu je poměr chlapců a dívek 53,2 : 47,7. Na 100 chlapců-prvomaturantů tak v celorepublikovém měřítku připadá 8,2 přihlášky, na 100 dívek-prvomaturantek pak pouze 6,0 přihlášek. Je to dáno výraznými genderovými rozdíly v rozhodování škol o tom, zda žáka připustit, či nepřipustit k maturitní zkoušce, před jejím konáním v jarním zkušebním období.

STRUKTURA PŘIHLÁŠEK PODLE FORMY STUDIA

Třebaže poměr absolutního počtu podaných přihlášek hovoří o tom, že absolventi denní formy vzdělávání podali 8krát více přihlášek než absolventi neprezenčních forem vzdělávání, v přepočtu na počet prvomaturantů je poměr denní formy a neprezenční formy vzdělávání

28 : 45 na 100 prvomaturantů v dané formě studia. Relativně

RELATIVNÍ POČET PŘIHLÁŠEK PODANÝCH KE ZKOUŠKÁM V PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ MZ V ROCE 2014
(počet podaných přihlášek na 100 prvomaturantů)

tedy absolventi neprezenčních forem vzdělávání podali o 58 % přihlášek více než absolventi denní formy studia.

REGIONÁLNÍ ROZDÍLY

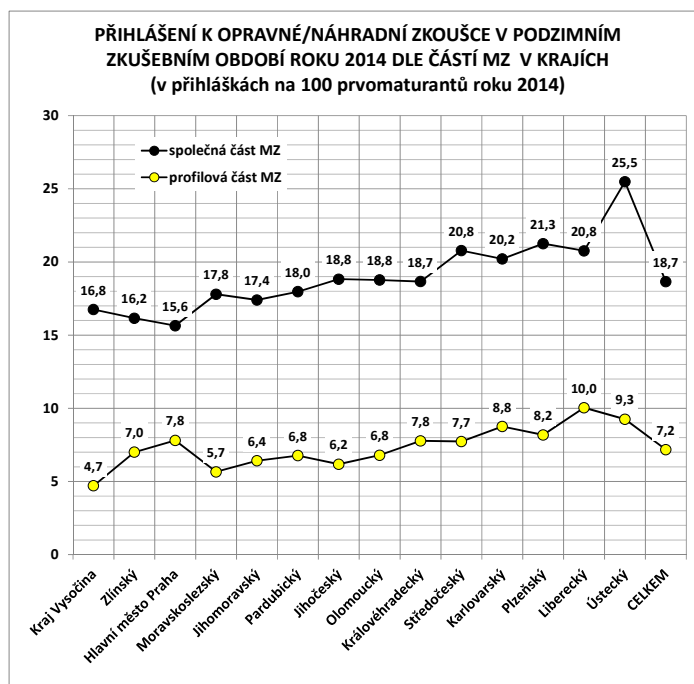
Relativní četnost podání přihlášek ke zkouškám v podzimním zkušebním období v jednotlivých krajích osciluje okolo republikové hodnoty 29,5 přihlášek na 100 prvomaturantů v intervalu 24,3 (Zlínský kraj) a 39,4 (Ústecký kraj), tedy v intervalu -18 % až +33,6 % průměru ČR.

Relativní četnost podaných přihlášek je zřetelně regionálně podmíněna

a klesá prakticky bez výjimky (včetně hlavního města) po ose od severozápadu na jihovýchod republiky.

Relativní počet přihlášek podaných k „odloženému“ řádnému termínu maturitní zkoušky dosahuje v jednotlivých krajích hodnoty od 4,1 do 9,5 přihlášky na 100 prvomaturantů. Okolo průměrné republikové hodnoty (7/100) se tak krajské průměry pohybují v intervalu -40 % až +36 %. Největší četnost kromě Ústeckého a Karlovarského kraje vykázala v roce 2014 i Praha, nejmenší četnost všechny moravské kraje a Pardubický kraj (od 4,1 do 6,5 přihlášky na 100 prvomaturantů).

Relativní četnost podání přihlášek k opravným/náhradním zkouškám se v jednotlivých krajích pohybuje mezi 19,4 a 29,9 přihlášky na 100 prvomaturantů; okolo republikového průměru (22,5) se tak krajské hodnoty pohybují v intervalu -14 % až +32 %. Ve srovnání s přihláškami k „odloženému“ řádnému termínu zkoušky jsou tedy krajské rozdíly o poznání menší. Nejmenší četnost podání přihlášek k opravným / náhradním zkouškám vykazují moravské kraje s výjimkou Olomouckého, který nahrazuje Praha. Naopak nejvyšší četnost vykazuje čtveřice Ústecký, Liberecký, Plzeňský a Středočeský kraj.

Celorepubliková relativní četnost podání přihlášek k opravným/náhradním zkouškám společné části maturitní zkoušky dosáhla v roce 2014 hodnoty 18,7 přihlášky na 100 prvomaturantů. Krajské hodnoty se pohybovaly v intervalu od 15,6/100 (Praha) do 25,5/100 (Ústecký kraj). Pod úroveň republikového průměru se kromě Prahy pohybovaly ještě moravské kraje kromě Olomouckého, který spolu s Pardubickým, Královéhradeckým a Jihočeským tvořil pásmo republikového průměru. Zmíněný Ústecký kraj představuje extrémní hodnotu, od Plzeňského kraje s druhou nejvyšší četností v republice jej dělí více než 4 body.

K opravným/náhradním zkouškám profilové části maturitní zkoušky bylo v republice podáno v průměru 7 přihlášek na 100 prvomaturantů. Nejnižší relativní četnost vykázal Kraj Vysočina (4,7/100) spolu s Moravskoslezským krajem (5,7/100), nejvyšší relativní četnost pak Liberecký (10/100) a Ústecký kraj (9,3/100).

PŘEDMĚTOVÉ PORTFOLIO PŘIHLÁŠEK PODANÝCH KE ZKOUŠKÁM SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ V PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

Z celkového počtu 20,1 tis. přihlášek podaných ke konání zkoušek společné části se 10,8 tis. týkalo českého jazyka a literatury, 8,8 tis. matematiky a 8,7 tis. cizích jazyků, z toho 7,0 tis. angličtiny a 1,5 tis. němčiny.

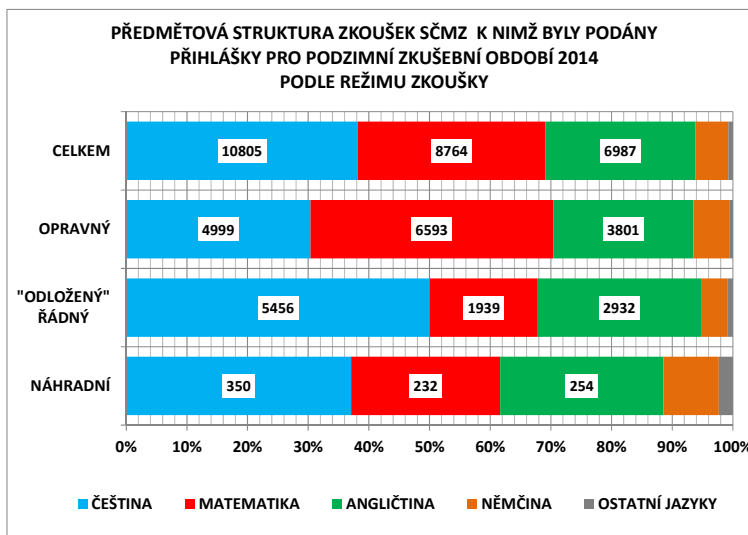
K opravným zkouškám z češtiny se přihlásilo 5 tis. maturujících; v rámci přihlášených zkoušek z češtiny tak opravné tvořily 46 %. K opravným zkouškám z matematiky bylo

přihlášeno 6,6 tis. maturujících; zde opravné zkoušky tvořily 3/4 všech přihlášených zkoušek. V případě zkoušky z cizího jazyka bylo přihlášeno k opravné zkoušce 4,9 tis. maturujících, tj. 56 % ze všech přihlášených zkoušek z cizího jazyka. Mezi opravnými zkouškami tak dominovala matematika (40 %), podíl češtiny a cizího jazyka byl téměř shodný (po 30 %).

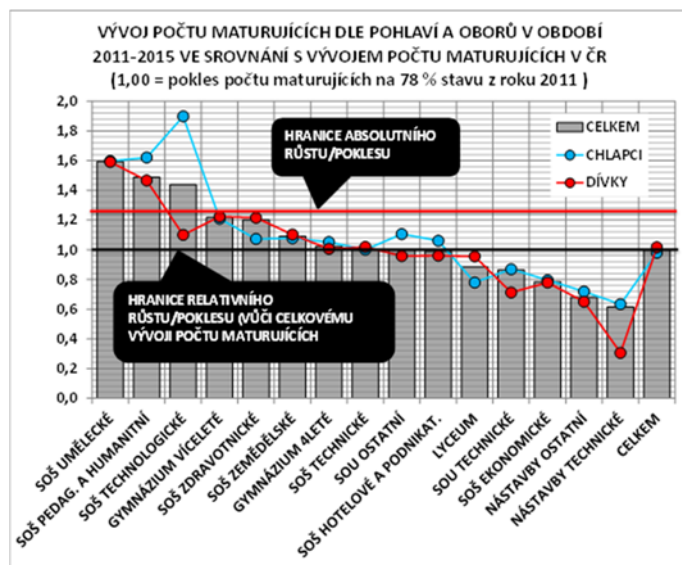
Předmětové portfolio zkoušek v „odloženém“ řádném termínu vykazovalo proti portfolio zkoušek prvomaturantů v řádném termínu o něco vyšší podíl kombinace čeština – matematika; zde tvořilo 35,6 %, proti 29,6 %. Na kombinaci čeština – cizí jazyk tak připadlo 64,4 % zkoušek v „odloženém“ řádném termínu.

PŘIHLÁŠENÉ ZKOUŠKY PODLE FORMY

Celkově bylo v podzimním zkušebním období přihlášeno 49,0 tis. dílčích zkoušek společné části maturitní zkoušky, z toho v režimu opravné zkoušky 18,9 tis. (39 %), v režimu „odloženého“ řádného termínu 28,8 tis. (59 %) a v režimu náhradního termínu 1,3 tis. (2 %).

Ke zkoušce konané formou didaktického testu bylo podáno 22,2 tis. přihlášek (45 % všech dílčích zkoušek); největší podíl didaktických testů byl mezi opravnými zkouškami (57 %), a to zejména kvůli vysokému počtu přihlášek k opravné zkoušce z matematiky. Ke zkoušce konané formou písemné práce bylo podáno celkem 12,8 tis. přihlášek, tj. 26 %; nejvíce přihlášek k písemným pracím bylo podáno v režimu „odloženého“ řádného termínu (9,0 tis., tj. 31 %). K ústní zkoušce bylo podáno 13,9 tis. přihlášek (28 %).

V případě opravných zkoušek z češtiny dominovaly přihlášky k ústní zkoušce; týkalo se jich přes polovinu přihlášek podaných k opravné zkoušce z češtiny, zatímco didaktického testu 41 % a písemné práce pouze 23 %.

V případě opravných zkoušek z angličtiny byl podíl jednotlivých dílčích zkoušek v přihláškách víceméně vyrovnaný; mírnou převahu měl didaktický test (ve 47 % přihlášek), písemná práce, resp. ústní zkouška byly obsaženy ve 44 %, resp. 42 % přihlášek.

V případě opravných zkoušek z němčiny měla dominantní podíl písemná práce; týkalo se jí 70 % přihlášek podaných k opravné zkoušce z němčiny; didaktický test, resp. ústní zkouška byly zastoupeny ve 40 %, resp. 34 % přihlášek.

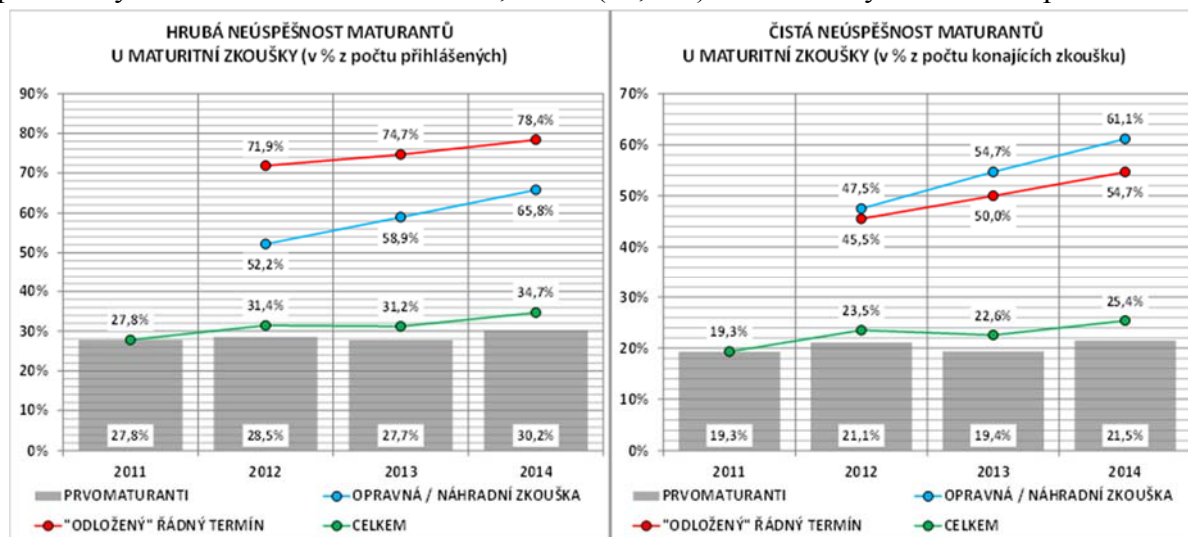
Procentuálně nejvýraznější snížení za období od roku 2011 vykazuje skupina dívek v nástavbovém studiu, v obchodních akademiích a v technických oborech SOU a dále skupina chlapců v nástavbovém studiu, obchodních akademiích a lyceích.

Absolutní zvýšení počtu maturujících je zřejmé pouze u chlapců i dívek v uměleckých, sociálních a pedagogických oborech SOŠ a u chlapců v technologických oborech SOŠ.

2.7 NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

2.7.1 SOUHRNNÁ NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY

Z celkového počtu 89,8 tis. žáků přihlášených ke zkoušce v jarním zkušebním období roku 2014 vykonalo maturitní zkoušku úspěšně 58,6 tis. (65,3 %). Celkem 11,1 tis. (12,4 %) přihlášených zkoušku nekonalo a 20,0 tis. (22,2 %) zkoušku vykonalo neúspěšně. Čistá

neúspěšnost⁸ všech, kteří maturitní zkoušku konali, činila 25,4 %.

Prvomaturanti,⁹ kteří tvořili celkem 88,5 % všech přihlášených (78,7 tis.), byli úspěšní celkem z 69,8 % (54,9 tis.); hrubá neúspěšnost¹⁰ prvomaturantů v roce 2014 tedy činila 30,2 %, z toho 19,1 % (15,0 tis.) tvořili ti, kteří zkoušku konali neúspěšně, a 11,1 % (8,7 tis.) ti, kteří ke konání maturitní zkoušky nebyli připuštěni a v jarním zkušebním období ji nekonali. Čistá neúspěšnost prvomaturantů dosáhla 21,5 %.

Ke zkoušce v „odloženém“ řádném termínu bylo přihlášeno 2,7 tis. maturujících. Z nich však zkoušku nekonalo 52,3 % a dalších 26,1 % zkoušku vykonalo neúspěšně. Hrubá neúspěšnost tedy v této skupině přihlášených činila 78,4 % a úspěšný tak byl téměř každý pátý přihlášený k „odloženému“ řádnému termínu maturitní zkoušky. Čistá neúspěšnost byla téměř 55 %.

Opravnou nebo náhradní zkoušku konalo neúspěšně 53,8 % přihlášených, dalších 11,9 % přihlášených zkoušku nekonalo. Hrubá neúspěšnost v této skupině přihlášených tak v roce

⁸ Čistá neúspěšnost u maturitní zkoušky = počet zkoušku konajících neúspěšně / počet zkoušku konajících. Ukazatel tedy nevyjadřuje míru neúspěšnosti všech přihlášených, ale pouze těch, kteří zkoušku skutečně konali.

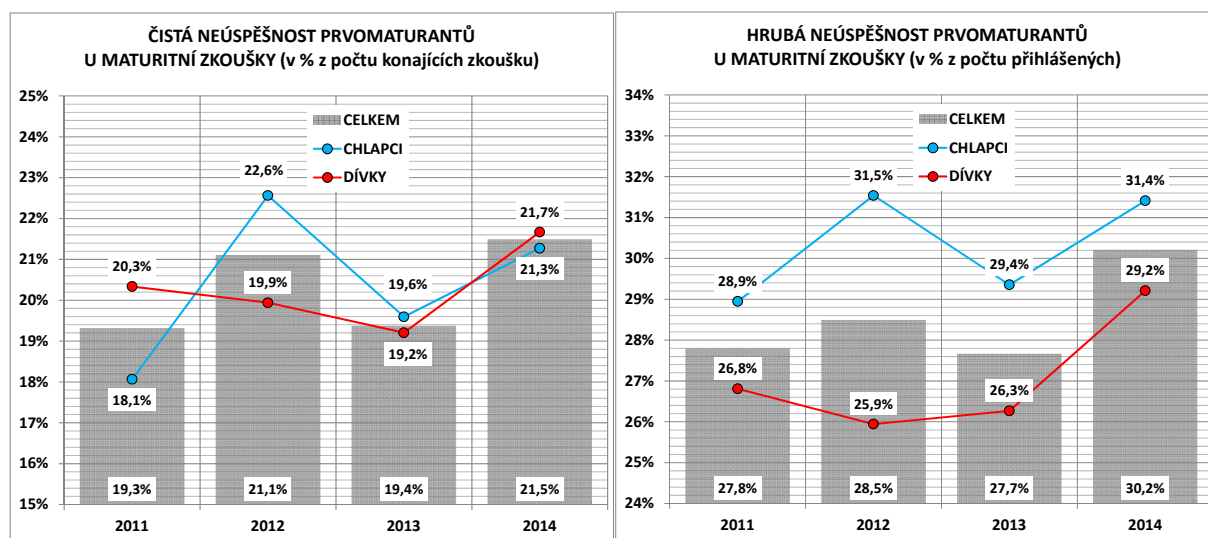
⁹ Prvomaturanti jsou žáci, kteří ukončili své středoškolské studium v roce konání maturitní zkoušky, k níž jsou přihlášení. Skupinu přihlášených k maturitní zkoušce v řádném termínu pak vedle prvomaturantů tvoří ti, kteří své středoškolské studium ukončili o rok či více let dříve, avšak dosud zkoušku konat nemohli, v drtivé většině proto, že nebyli školou k maturitní zkoušce připuštěni. Tuto skupinu přihlášených k řádnému termínu budeme v textu označovat jako přihlášení k odloženému řádnému termínu.

¹⁰ Hrubá neúspěšnost = počet těch, kteří nekonali maturitní zkoušku nebo ji konali neúspěšně / počet přihlášených k maturitní zkoušce.

2014 dosáhla úrovně 56,9 %, tedy necelých dvou třetin. Z těch, co zkoušku konali, bylo neúspěšných 61,9 %.

Ve srovnání s předchozími třemi ročníky reformované maturitní zkoušky byl rok 2014 z hlediska neúspěšnosti rokem ve všech parametrech nejhorší. Hrubá i čistá neúspěšnost v celé maturitní populaci, mezi prvomaturanty, přihlášenými k odloženému řádnému termínu i opravné, popř. náhradní zkoušce vykázala nejvyšší hodnoty.

Ve skupině prvomaturantů se hrubá neúspěšnost meziročně zvýšila o 2,5 procentního bodu z 27,7 na 30,2 %, tedy fakticky o 9,2 %. Podíl nepřipuštěných meziročně stoupl z 10,3 na 11,1 % (tedy o 8 %), skupina neúspěšně konajících zkoušku se rozšířila ze 17,4 na 19,1 % (o 9,9 %). Na nárůstu hrubé neúspěšnosti se tak nedostupnost zkoušky podílela zhruba 45 % a selhání u samotné zkoušky z 55 %. Čistá neúspěšnost prvomaturantů u maturitní zkoušky se meziročně zvýšila z 19,4 na 21,5 %, tedy o téměř 11 %.

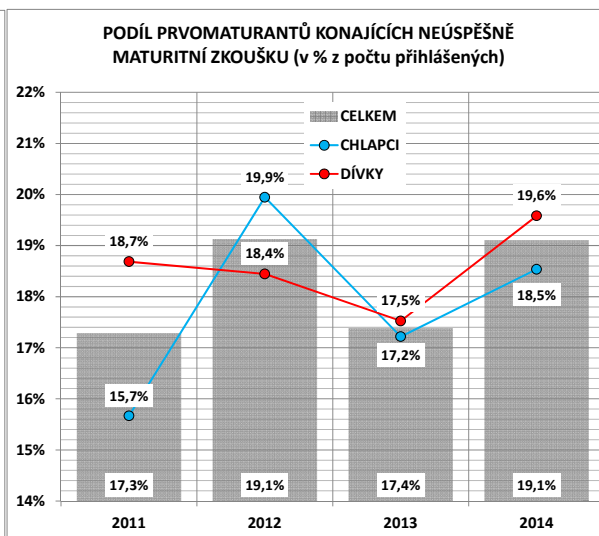
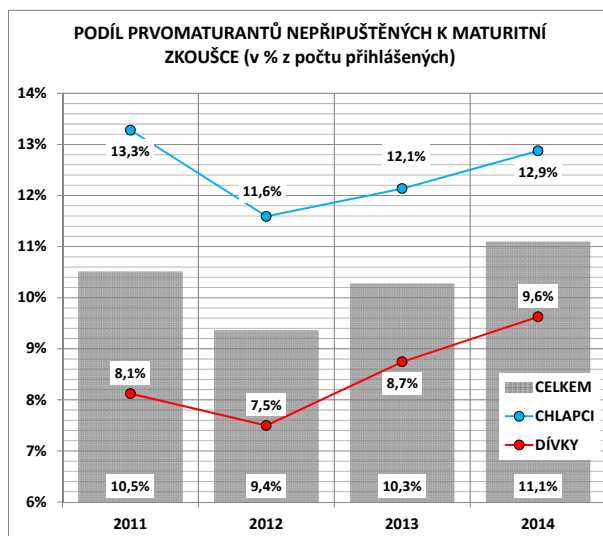

GENDEROVÝ POHLED

Hrubá neúspěšnost dívek se meziročně zvýšila výrazněji (o 11,2 % z 26,3 % na 29,2 %) než chlapců (o 7,0 % z 29,4 % na 31,4 %), přesto však zůstává stále nižší, a to o 2,2 procentního bodu. Navzdory poměrně dramatickému rozdílu v účasti chlapců a dívek na maturitním vzdělávání, a tedy vyššímu podílu dívek mezi maturujícími, je hrubá neúspěšnost chlapců o 7,5 % vyšší než hrubá neúspěšnost dívek.

Dominantní podíl na tom má výrazně vyšší podíl k maturitě nepřipuštěných chlapců (12,9 % přihlášených chlapců) než dívek (9,6 % přihlášených dívek), tedy rozhodnutí školy o tom, zda žák, resp. žákyně řádně ukončili poslední ročník svého středoškolského studia. Přestože meziročně podíl nepřipuštěných chlapců vzrostl pomaleji než podíl dívek (o 6 % u chlapců, o 10 % u dívek), je o více než třetinu vyšší. Naopak podíl neúspěšných chlapců u zkoušky je o 5 % nižší než u dívek (18,5 % proti 19,6 %).

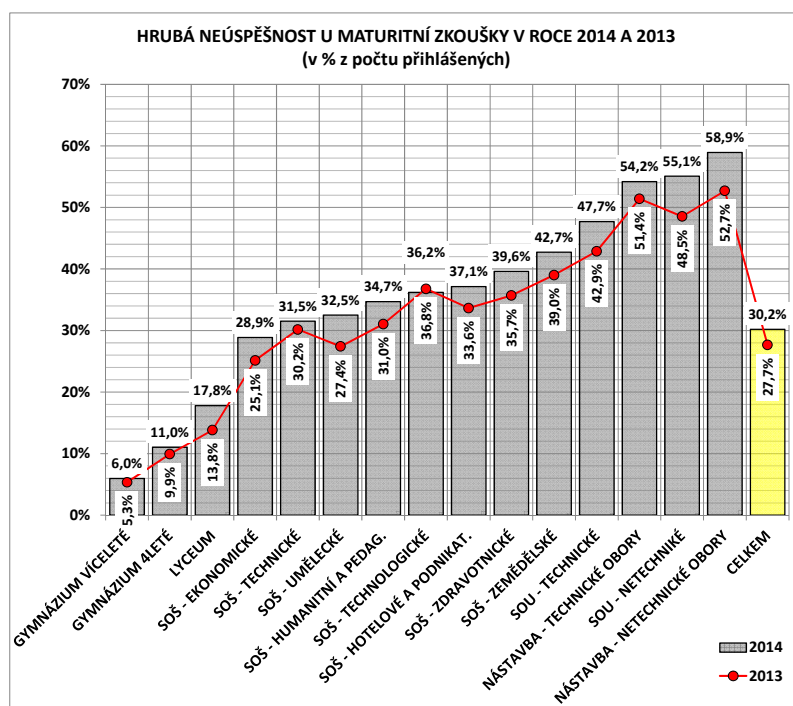
Čistá neúspěšnost dívek u maturitní zkoušky byla v roce 2014 po dvou letech vyšší než neúspěšnost chlapců, a to o 0,4 procentního bodu (21,3 % u chlapců proti 21,7 % u dívek). V případě dívek meziročně vzrostla o 12,8 %, v případě chlapců jen o 8,6 %.

OBOROVÝ POHLED

Průměrná hrubá neúspěšnost přihlášených k MZ v jarním zkušebním termínu 2014 se v jednotlivých skupinách oborů pohybovala v intervalu od 6 do 59 % přihlášených, tj. v rozpětí od minus 80 % do plus 90 % hodnoty republikového průměru.

Ve srovnání s rokem předchozím došlo k nepříliš výraznému zvýšení mezioborové diverzity. S výjimkou dvou skupin oborů (SOŠ technologické a víceletá gymnázia) došlo ve všech ostatních k nárůstu hrubé neúspěšnosti, a to o 1,1 až o 6,6 procentního bodu.

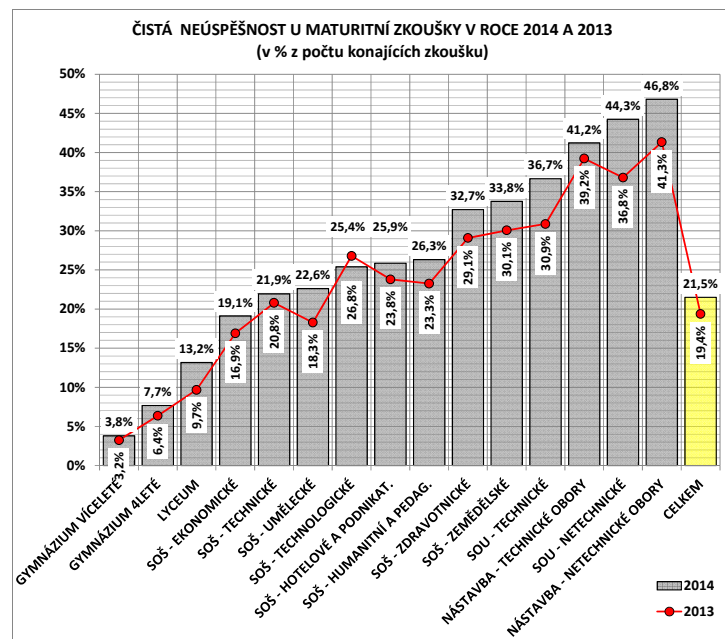

Pod úrovní republikového průměru se hrubá neúspěšnost pohybovala pouze u gymnázií a lyceí, v lyceích však došlo k největšímu relativnímu meziročnímu nárůstu hrubé neúspěšnosti, a to o plných 29 %. V pásmu republikového průměru se pohybují obchodní akademie, technické a umělecké obory SOŠ; na rozdíl od obou jmenovaných skupin byl nárůst hrubé neúspěšnosti v technických oborech SOŠ velmi malý (okolo 4 %, proti 15% a 19% nárůstu v obchodních akademiích a uměleckých oborech SOŠ).

Na druhém konci pomyslného žebříčku se tradičně pohybují netechnické obory SOU a obory nástavbového studia s hrubou neúspěšností 54 % a 59 %. Pásmo slabšího podprůměru (34 až 37 %) tvoří sociální a pedagogické obory, dále technologické obory a hotelové

a podnikatelské obory SOŠ, pásmo výraznějšího podprůměru (39 až 48 %) pak zdravotnické a zemědělské obory SOŠ a technické obory SOU.

U vlastní zkoušky selhalo v celé republice 21,5 % prvomaturantů. Oborové průměry čisté neúspěšnosti se pohybovaly v intervalu od 3,8 % (víceletá gymnázia) až po 46,8 % v případě netechnických oborů nástavbového studia. Ve všech oborových skupinách s výjimkou technologických oborů SOŠ (pokles o plné 3 procentní body) a víceletých gymnázií došlo ke zvýšení čisté neúspěšnosti o 5–

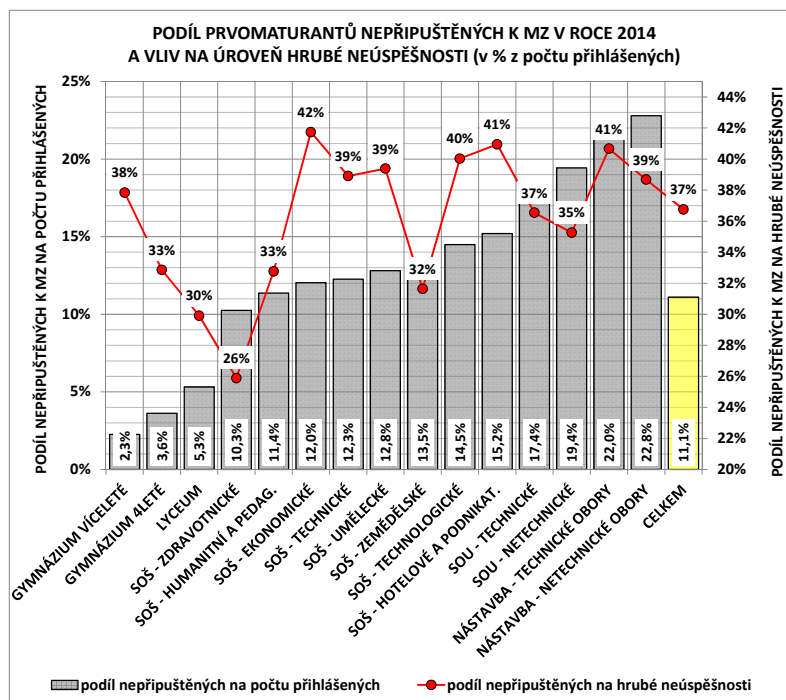

36 %. Nejvýznamnější nárůst vykázaly lycea a umělecké obory SOŠ a obory SOU. Drobný pokles hrubé i čisté neúspěšnosti v technologických oborech SOŠ může souviset s postupným přeléváním zájmu intelektově nejdisponovanějších žáků z technických oborů SOU.

Hodnoty pod úroveň republikového průměru čisté neúspěšnosti kromě gymnázií (3,8; resp. 7,7 %) a lyceí (13,2 %) vykázaly i obchodní akademie (19,1 %), pásmo průměru pak tvoří technické a umělecké obory SOŠ. Slabě podprůměrných hodnot (25–26 %) dosáhli prvomaturanti

v technologických, hotelových a podnikatelských a sociálních a pedagogických oborech SOŠ. V pásmu výrazného podprůměru (33–37 %) se pak nachází zdravotnické a zemědělské obory SOŠ a technické obory SOU.

V celé republice nebylo k maturitní zkoušce připuštěno 11,1 % přihlášených prvomaturantů. V jednotlivých skupinách oborů se podíl nepřipuštěných pohyboval v rozmezí od 2,3 % (víceletá gymnázia) až po 22,8 % (netechnické obory nástavbového studia), tedy v rozpětí od minus 80 %

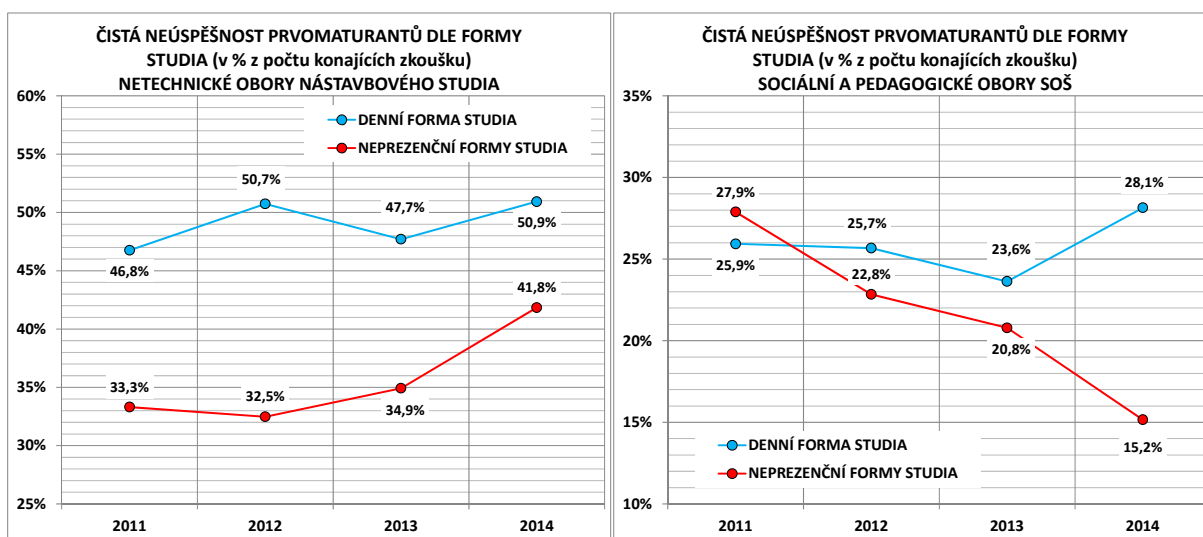

do plus 105 % průměrné republikové hodnoty. Nepřipuštění tak tvořili celkově 37 % všech neúspěšných, zbývajících 63 % představují ti, kteří zkoušku sice konali, avšak neúspěšně.

Mezi obory SOŠ v tomto smyslu vynikají zdravotnické obory (pouze 20 % hrubé neúspěšnosti) a dále sociální a pedagogické obory SOŠ (33, resp. 32 %), ostatní obory SOŠ se pohybují okolo 40% hranice podobně jako obory nástavbového studia. V případě oborů SOU má filtr na konci středoškolského studia na celkovou hrubou neúspěšnost zhruba průměrný vliv (35–37 %), podobně jako u gymnázií.

NEÚSPĚŠNOST PODLE FORMY STUDIA

Hrubá neúspěšnost prvomaturantů v neprezenčních formách studia se jeví v úhrnu výrazně vyšší než v denní formě studia. V roce 2014 činil rozdíl téměř 18 procentních bodů (28,9 % proti 46,6 %), v případě čisté neúspěšnosti pak 14 procentních bodů (20,6 % proti 34,7 %). Ve skutečnosti je však vzhledem ke zcela odlišné oborové struktuře neúspěšnost prvomaturantů v neprezenčních formách studia nižší než v denním studiu.¹¹

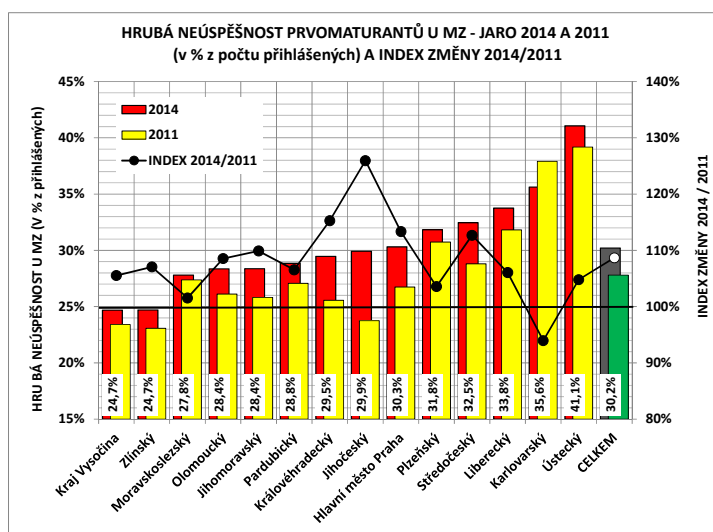

Z grafického vyjádření situace ve dvou skupinách oborů je zřejmé, že čistá neúspěšnost u prvomaturantů v neprezenčních formách studia je ve skutečnosti výrazně nižší než u prvomaturantů v denní formě studia. V případě skupiny sociálních a pedagogických oborů SOŠ se dokonce tento rozdíl v posledních pěti letech výrazně zvyšuje. Zjevně zde ve prospěch žáků neprezenčních forem studia působí souběžně několik faktorů: (1) vyšší studijní motivace, (2) životní zkušenosti, (3) vyšší úroveň intelektových předpokladů. V případě neprezenčního studia jde v průměru o 33–36leté žáky, kteří středoškolské studium učebního oboru ukončili ještě v době, kdy maturitním vzděláváním „procházelo“ výrazně nižší procento věkového ročníku. Lze se tedy domnívat, že současní žáci neprezenčních forem nástavbového studia by v současné době studovali maturitní obor namísto učebního oboru ukončeného závěrečnou zkouškou.

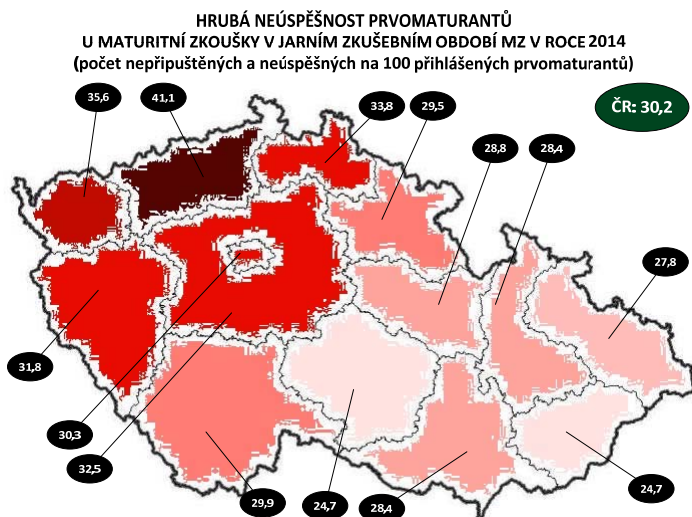
¹¹ Ke zkreslení dochází tím, že drtivá většina žáků neprezenčních forem studia studuje v oborech nástavbového studia, popř. v sociálních a pedagogických oborech, tedy v oborovém segmentu s celkově vysokou neúspěšností.

REGIONÁLNÍ POHLED NA NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY

Při průměrné celorepublikové **hrubé neúspěšnosti prvomaturantů 30,2 %** se její krajské průměry pohybují v intervalu od 24,7 % do 41,6 % (tedy od minus 18 % do plus 36 % hodnoty republikového průměru). Lze tedy jednoznačně hovořit o tom, že mezikrajové rozdíly jsou poměrně značné. V průběhu uplynulých 4 let se regionální diverzita snížila s výjimkou Ústeckého kraje od zbývajících částí republiky.

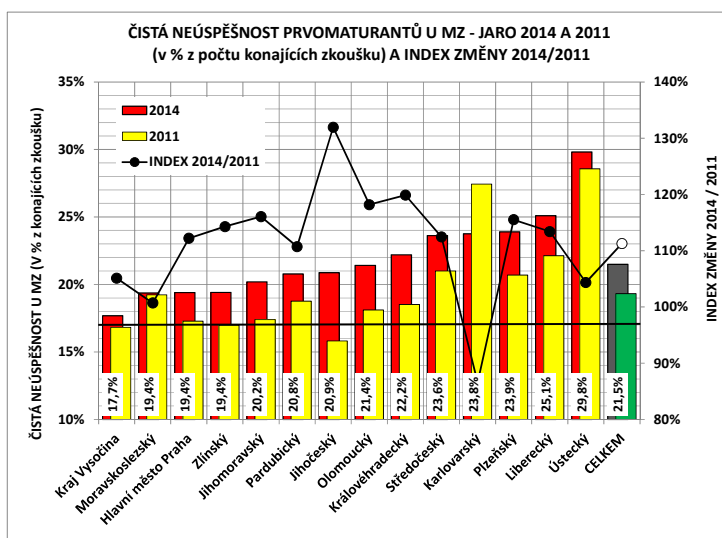

Regionální distribuce úrovně hrubé neúspěšnosti prvomaturantů sleduje velmi zřetelně osu od jihovýchodu republiky k severozápadu. Pod úrovní republikového průměru jsou tak všechny moravské kraje s nejnižší mírou hrubé neúspěšnosti v Kraji Vysočina a ve Zlínském kraji a dále region východních Čech. Na druhé straně nadprůměrných hodnot dosahují hraniční kraje severozápadu republiky, tj. Ústecký, Liberecký a Karlovarský.

V průběhu uplynulých 4 let lze ze všeobecného trendu nárůstu hrubé neúspěšnosti vyjmout pouze Karlovarský kraj, zde neúspěšnost

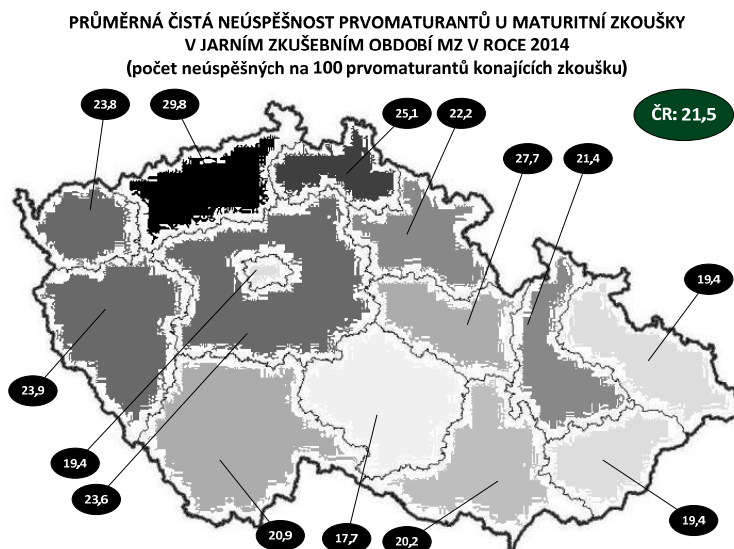
dokonce klesla o 2,3 procentního bodu, a Moravskoslezský kraj s prakticky nulovou změnou. Naproti tomu hlavními protagonisty zvýšení neúspěšnosti je Jihočeský kraj (nárůst o 26 %, tj. 6,2 procentního bodu), Královéhradecký kraj (+15 %, tj. 3,9 procentního bodu) a Středočeský kraj spolu s Prahou (+13 %, tj. 3,7, resp. 3,6 procentního bodu). Kvůli tomuto velmi nevyrovnanému regionálnímu vývoji se výrazně proměnil i pomyslný žebříček krajů.

Prokazatelně nejprogresivnější je v tomto smyslu Moravskoslezský kraj, který měl v roce 2011 pátou nejvyšší a v roce 2014 třetí nejnižší hrubou neúspěšnost prvomaturantů.

Čistá neúspěšnost konajících zkoušek dosáhla v roce 2014 v celé republice hodnoty 21,5 % prvomaturantů, což je v porovnání s rokem 2011 více než 11% nárůst.

Podobně jako v případě hrubé neúspěšnosti nesledují všeobecný trend růstu neúspěšnosti pouze dva kraje – Karlovarský s poklesem neúspěšnosti o 13 % (tj. o 3,7 procentního bodu) a Moravskoslezský se stabilní úrovní okolo 19,4 %. Ve všech ostatních krajích došlo k růstu čisté neúspěšnosti, a to od 4, resp. 5 % (Ústecký kraj a Kraj Vysočina) až po 32 % (Jihočeský kraj).

Také o čisté neúspěšnosti lze říci, že její úroveň roste po ose jihovýchod – severozápad republiky; na rozdíl od hrubé neúspěšnosti jsou zde 2 výjimky, a to Praha s třetí nejnižší neúspěšností, a naopak Olomoucký kraj, který se kvůli třetímu nejdynamičtějšimu nárůstu „propadl“ od roku 2011 do pásma republikového průměru.

Podobně jako v případě hrubé neúspěšnosti je možné za velmi významný označit zvětšující se odstup Ústeckého kraje, který je

ještě zvýrazněn velmi významným snížením čisté neúspěšnosti v Karlovarském kraji, tedy kraji, který v roce 2011 vykazoval prakticky shodnou neúspěšnost s Ústeckým krajem. Stejně významný je rovněž posun Moravskoslezského kraje, který v roce 2011 spadl do pásma výraznějšího podprůměru, nyní na pozici kraje s druhou nejnižší čistou neúspěšností v republice, a naopak posun Jihočeského kraje, který v roce 2011 vykázal nejvyšší neúspěšnost, mezi kraje republikově průměrné.

Podíl nepřipuštěných k maturitní zkoušce na celkové hrubé neúspěšnosti byl na úrovni celé republiky 37 %. Nejvýznamnější podíl nepřipuštěných vykazala Praha a Karlovarský kraj (45, resp. 44 %, tedy o 22 %, resp. 19 % více než činí republikový průměr). Naopak nejmenší podíl nepřipuštěných na celkové neúspěšnosti mají Zlínský a Olomoucký kraj následované Královéhradeckým a Plzeňským krajem.

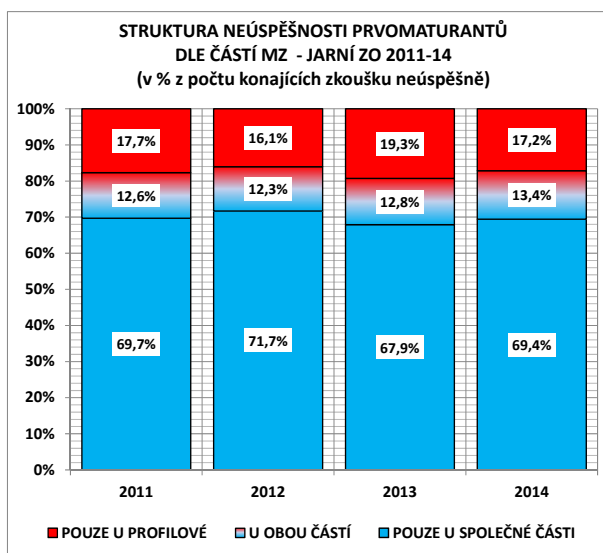
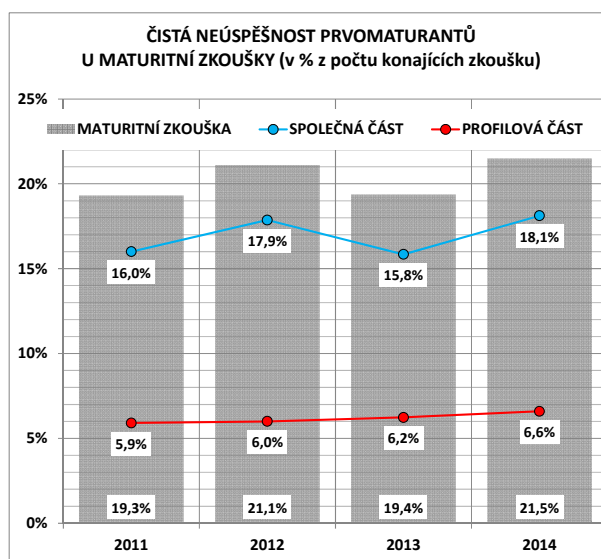
2.7.2 NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ A V PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

Z celkového počtu 78 656 prvomaturantů přihlášených k maturitní zkoušce v jarním zkušebním období bylo 77 457 přihláшено ke zkoušce obsahující obě části maturitní zkoušky. Z nich potom 258 prvomaturantů skládalo společnou část pouze z českého jazyka a literatury, 77 199 prvomaturantů pak z obou povinných zkoušek. Celkem 1 199 prvomaturantů bylo přihláшено k maturitě, která neobsahovala společnou část, ale pouze profilovou.

ROK 2014		PROFILOVÁ ČÁST			CELKEM
		VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	NEKONALO	
SPOLEČNÁ ČÁST	VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	2,6%	13,3%	0,1%	15,9%
	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	3,2%	68,5%	0,0%	71,8%
	NEKONALO	0,0%	0,2%	10,6%	10,8%
	NEBYLO PŘIHLÁŠENO K SČ	0,0%	1,3%	0,2%	1,5%
CELKEM		5,9%	83,2%	10,9%	100,0%

Obě části maturitní zkoušky vykonalo úspěšně 68,5 % prvomaturantů, dalších 1,3 % představovali prvomaturanti, jejichž maturitní zkouška se skládala pouze z profilové části, kterou složili úspěšně. V součtu 69,9 % přihlášených prvomaturantů vykonalo maturitní zkoušku úspěšně.

Společnou část maturitní zkoušky vykonalo úspěšně 71,8 % přihlášených prvomaturantů, 1,5 % společnou část nemuselo konat, 10,8 % společnou část nekonalo (většinou z důvodu nepřipuštění k maturitní zkoušce) a 15,9 % u zkoušky selhalo. Z celkového počtu prvomaturantů, kteří byli ke společné části

maturitní zkoušky přihlášení, tedy společnou část absolvovalo úspěšně 72,9 % přihlášených, 11,0 % zkoušky nekonalo a 16,1 % u společné části selhalo. **Hrubá neúspěšnost u společné části MZ tedy činila 27,1 %, čistá neúspěšnost pak 18,1 %.** Na hrubé neúspěšnosti se selhání u zkoušek podílelo téměř 60 %.

Profilovou část maturitní zkoušky vykonalo úspěšně 83,2 % prvomaturantů, 10,9 % profilovou část nekonalo a 5,9 % v profilové části neuspělo. **Hrubá neúspěšnost u profilové části MZ tak činila 16,8 %, čistá neúspěšnost pak 6,6 %.** Na hrubé neúspěšnosti se selhání u zkoušek podílelo 35 %.

Ve čtyřleté historii reformované maturitní zkoušky vykázal rok 2014 nejvyšší čistou neúspěšnost jak ve společné, tak v profilové části. **Meziročně vzrostla čistá neúspěšnost**

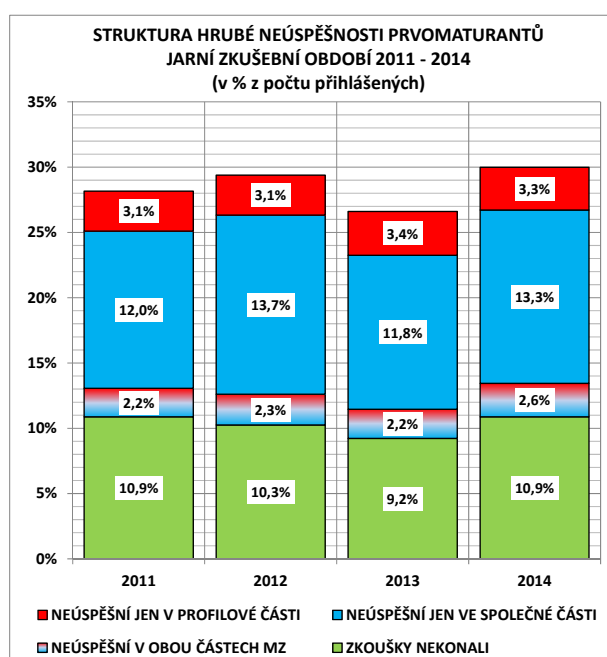
u společné části o 14,4 %, tj. o 2,3 procentního bodu, u profilové části pak o 5,8 %, tj. o 0,4 procentního bodu.

Z celkového počtu neúspěšných prvomaturantů v jarním zkušebním období 2014 celkem 13,4 % (2,0 tis. prvomaturantů) neuspělo v obou částech maturitní zkoušky, v jedné části pak 86,6 % (13,0 tis.). Pouze ve společné části selhalo 69,4 % neúspěšných, jen v profilové 17,2 % (2,6 tis.).

V obou částech maturitní zkoušky selhalo v roce 2014 celkem 2,6 % k maturitě přihlášených prvomaturantů. Meziročně podíl „dvojnásobného“ selhání vzrostl o 0,4 procentního bodu, tj. o 15 %, zatímco podíl selhání pouze u jedné z částí pouze o 9 %.

NEÚSPĚŠNOST A PODMÍNKY KONÁNÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY

Meziroční změny v celkové úrovni hrubé neúspěšnosti i její struktuře v letech 2011 až 2013

jsou do značné míry zdůvodnitelné reakcí na změny podmínek konání společné části maturitní zkoušky, k nimž došlo v důsledku legislativních úprav jak v roce 2012, tak o rok později. V roce 2014 však žáci konali maturitní zkoušku v legislativně stejném prostředí jako v roce 2013, nadto za situace, kdy v roce 2014 dochází k poměrně výraznému meziročnímu poklesu účasti 19–20letých na maturitním vzdělávání.

Přesto mezi rokem 2013 a 2014 dochází k nejvýraznější meziroční změně za dobu realizace reformované maturitní zkoušky ve směru skokově vyšší míry selhání prvomaturantů. V kontextu vývoje je však potřeba uvést, že tento nárůst je v podstatě srovnatelný s poklesem mezi rokem 2012 a 2013.

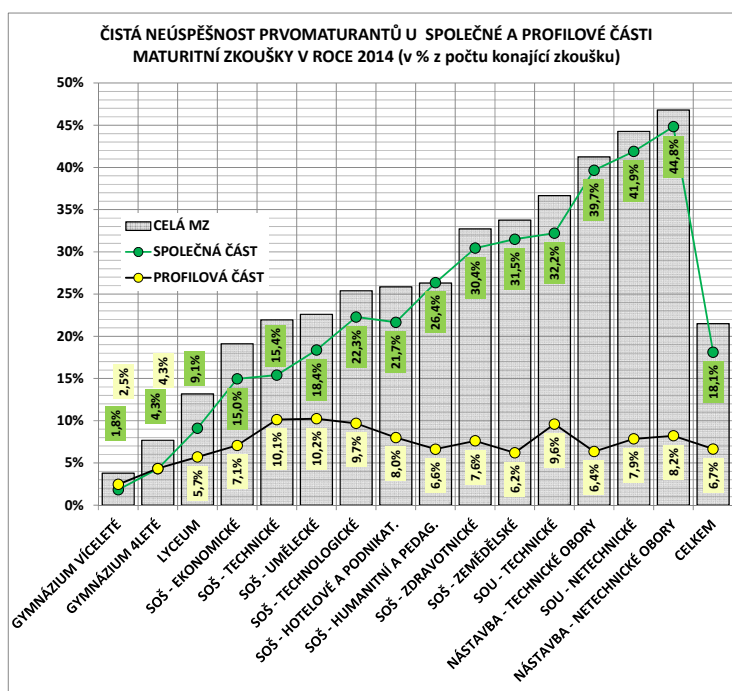
OBOROVÝ POHLED

Společná versus profilová

Distribuce čisté neúspěšnosti prvomaturantů podle oborových skupin u společné a profilové části maturitní zkoušky je naprosto odlišná.

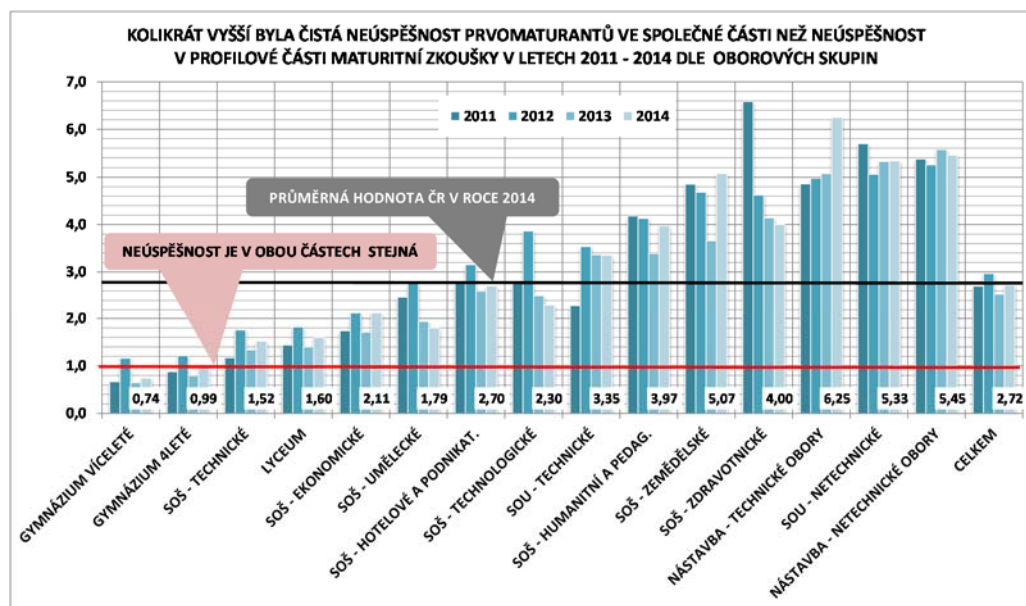
V případě společné části se oborové průměry neúspěšnosti v roce 2014 pohybují v intervalu 1,8 % a 44,8 %, tj. od desetiny až po 2,5násobek průměrné hodnoty ČR.

V případě profilové části se oborové průměry neúspěšnosti pohybují mezi 2,5 % a 10,2 %, tj. od 0,37násobku po 1,5násobek republikového průměru.

Neúspěšnost u společné části dosahuje v jednotlivých oborových skupinách úrovně od 0,7násobku po 6,3násobek úrovně neúspěšnosti u profilové části.

Obecně platí, že čím nižší je poměr neúspěšnosti u společné a profilové části, tím jsou nároky kladené školou na výstupní úroveň svých absolventů (vyjádřené zejména profilovou částí MZ) v dané skupině oborů vyšší.

Celorepublikový poměr dosáhl v roce 2014 hodnoty 2,72 : 1. V případě gymnázií je neúspěšnost v profilové části dokonce vyšší, popř. srovnatelná s neúspěšností ve společné části (0,7 : 1, resp. 1 : 1), podprůměrné hodnoty pak vykázaly technické obory SOŠ (1,5 : 1), lycea (1,6 : 1), obchodní akademie (2,1 : 1) a umělecké obory SOŠ (1,8 : 1). Naopak vysoce nadprůměrné hodnoty vykazují obory nástavbového studia (5,5 : 1, resp. 6,3 : 1)

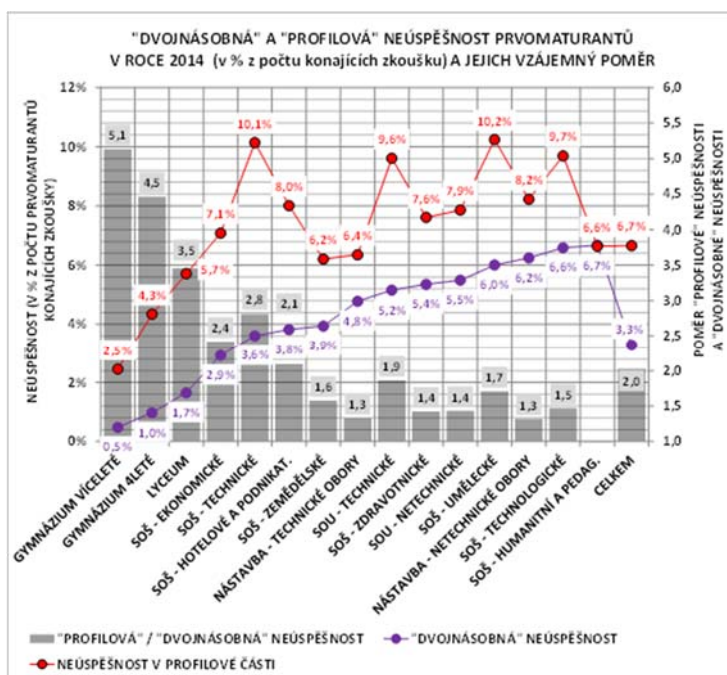
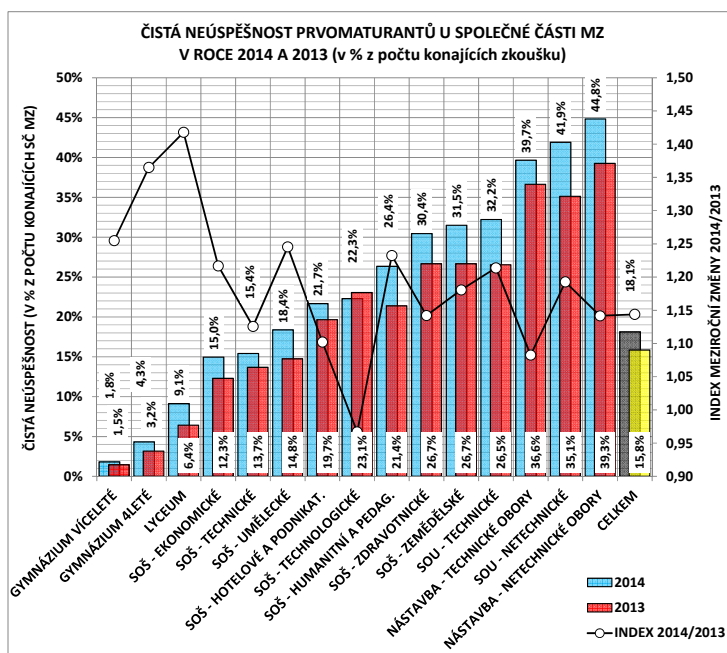
a netechnické obory SOU (5,3 : 1), z oborů SOŠ pak zemědělské (5,1 : 1), zdravotnické a sociální a pedagogické (shodně 4 : 1).

Míra „dvojnásobné neúspěšnosti“ prvomaturantů, tj. podíl neúspěšných v obou částech MZ z počtu konajících zkoušku, se v jednotlivých skupinách oborů v roce 2014 pohybovala mezi 0,5 % a 6,7 %.

Porovnání s mírou neúspěšnosti v profilové části naznačuje, **jak silně spolu korespondují náročnost požadavků školy a náročnost požadavků státu.** Vzájemný poměr¹² je zřetelně nejvyšší u gymnázií (4,5–5,1 : 1), nadprůměrný pak u lyceí (3,5 : 1) a technických oborů SOŠ (2,8 : 1), průměrný pak v obchodních akademiích, v hotelových a podnikatelských oborech (2,4 : 1, resp. 2,1 : 1) a v technických oborech SOU (1,9 : 1). Na druhém konci pomyslného žebříčku stojí sociální a pedagogické obory SOŠ (1 : 1), netechnické obory SOU a obory nástavbového studia (1,3 : 1).

Z uvedeného je zřejmé, že:

- stávající náročnost společné části MZ neodpovídá reálné úrovni zejména v gymnáziích a do značné míry jí chybí jakákoli motivační funkce;
- nejvýraznější efekt vykazuje společná část MZ v oborech s nejnižšími studijními předpoklady; selektivita profilové části MZ nad rámec selektivity společné části MZ je zanedbatelná zejména v sociálních a pedagogických oborech SOŠ;
- významný selektivní efekt má profilová část u technických oborů SOŠ a SOU, u technologických a zejména uměleckých oborů SOŠ, mírně nadprůměrný pak ve zdravotnických a hotelových a podnikatelských oborech SOŠ.

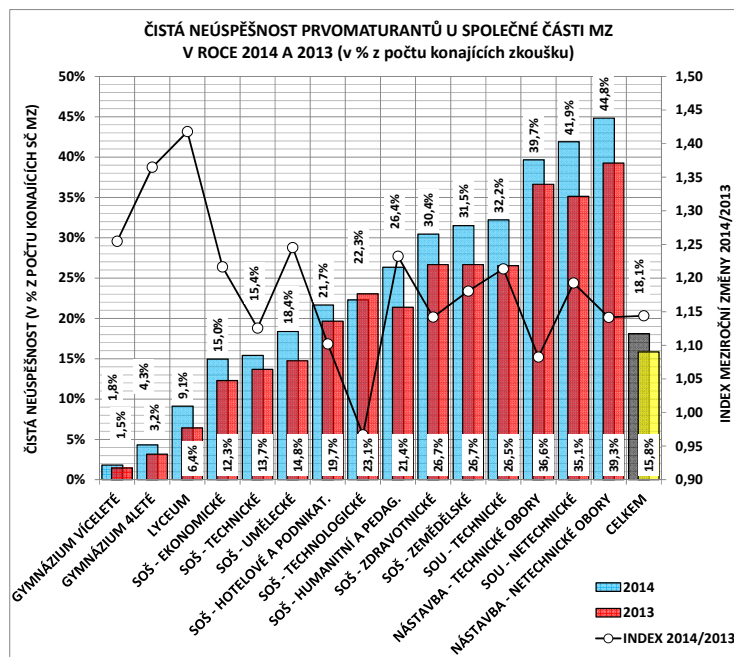

¹² Vzájemný poměr neúspěšných v profilové části MZ a neúspěšných v obou částech MZ ukazuje, do jaké míry náročnost státu (společná část MZ) koresponduje s náročností školy (profilová část MZ), a naznačuje, jaký podíl neúspěšných v profilové části odpovídá podílu neúspěšných ve společné části. Čím vyšší je hodnota vzájemného podílu, tím jsou zpravidla nároky školy na výstupní úroveň absolventa v daném oboru relativně vyšší než nároky státu.

Společná část

Nejnižší neúspěšnost prvomaturantů u společné části maturitní zkoušky vykázala v roce 2014 gymnázia (2 %, resp. 4 %) a výrazně podprůměrnou lycea (9 %). Tyto tři skupiny oborů však vykázaly ve srovnání s ostatními zdaleka nejvyšší meziroční relativní nárůst neúspěšnosti (od 1,25 do 1,43násobku hodnoty roku 2013), v absolutním vyjádření za zmínku stojí nárůst v lyceích o 2,7 a ve 4letých gymnáziích pak o 1,1 procentního bodu.

Mírně podprůměrné neúspěšnosti dosáhli prvomaturanti v obchodních akademiích a v technických oborech SOŠ (15 %), průměrné pak v uměleckých oborech SOŠ (18 %). Výraznější meziroční dynamika (zhruba na úrovni víceletých gymnázií) je patrná u obchodních akademií i uměleckých oborů (+23–24 %), technické obory SOŠ jsou z tohoto pohledu průměrné (+15 %).

Pásmo mírně nadprůměrné neúspěšnosti tvoří hotelové a podnikatelské obory a technologické obory SOŠ (21–22 %); posledně jmenovaná skupina je nadto jedinou, která vykázala meziroční pokles neúspěšnosti (o více než 1 procentní bod). Naopak kvůli výraznému meziročnímu nárůstu neúspěšnosti pásmo mírného nadprůměru opustily sociální a pedagogické obory SOŠ (neúspěšnost 26 % při meziročním nárůstu o plných 5 procentních bodů).

Pásmo výrazně nadprůměrné neúspěšnosti (30–32 %) tvoří, podobně jako v roce předchozím, zdravotnické a zemědělské obory SOŠ a technické obory SOU; meziroční nárůst neúspěšnosti byl nejvyšší u technických oborů SOU (o 22 %, resp. o 5,7 procentního bodu), výrazný pak rovněž u zemědělských oborů (+18 %, resp. o 4,8 procentního bodu).

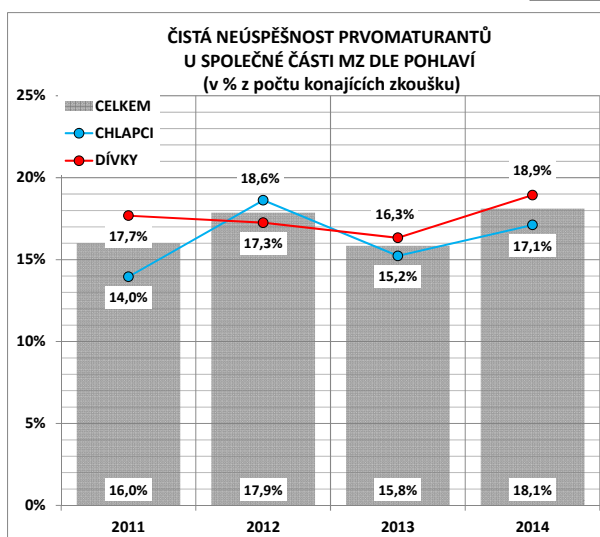
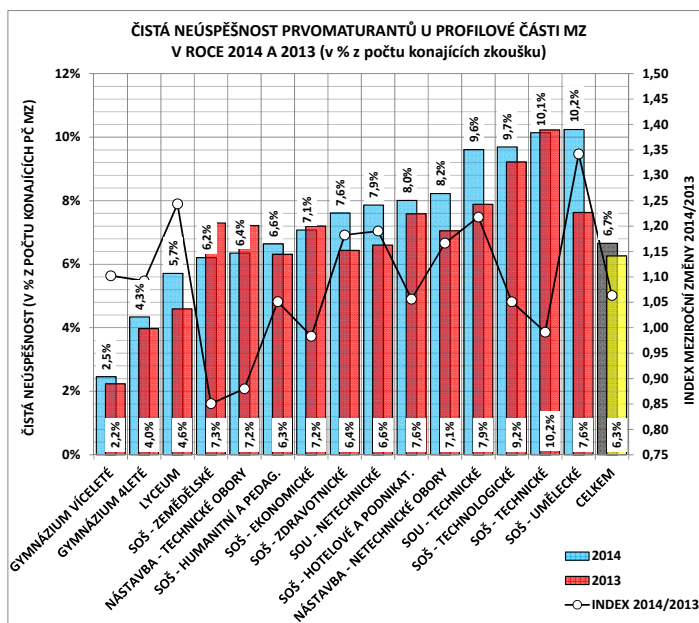
Spektrum oborů uzavírá opět tradiční trojice oborů s kritickou úrovní neúspěšnosti (v roce 2014 od 40 % do 45 %, v roce předchozím od 35 % do 39 %). Netechnické obory SOU i nástaveb zaznamenaly nejvyšší absolutní meziroční nárůst neúspěšnosti o 6,8; resp. 5,5 procentního bodu.

Profilová část

Nejnižší míru neúspěšnosti v profilové části maturitní zkoušky vykazují víceletá a 4letá gymnázia a lycea (2,5 %, resp. 4,3 %, resp. 5,7 %); meziročně se zvýšila zejména v lyceích, a to o 1,1 procentního bodu.

Oblast republikového průměru (6–7 %) v roce 2014 tvoří sociální a pedagogické obory SOŠ a zemědělské obory SOŠ a technické obory nástavbového studia, které svým poměrně razantním meziročním poklesem nahradily zdravotnické obory SOŠ a netechnické obory SOU. Ty vykazaly meziroční nárůst více než 1 procentní bod.

Pásmo nejvyšší míry neúspěšnosti v profilové části tvoří v roce 2014 umělecké a technické obory SOŠ s neúspěšností nad 10 %, SOU a technologické obory SOŠ s neúspěšností jen mírně pod 10 %.

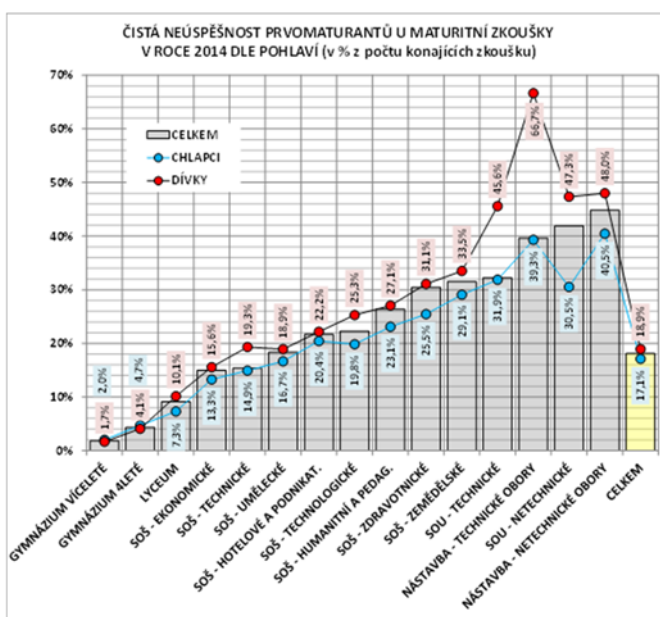

Nejvýraznější meziroční nárůst je zřejmý zejména u uměleckých oborů SOŠ, lyceí a technických oborů SOU.

GENDEROVÝ POHLED NA NEÚSPĚŠNOST PRVOMATURANTŮ VE SPOLEČNÉ ČÁSTI

Čistá neúspěšnost prvomaturantů-chlapců byla ve společné části maturitní zkoušky v roce 2014 o 1,8 procentního bodu nižší než dívek (17,1 % oproti 18,9 %). Ve srovnání s republikovým průměrem byli chlapci úspěšnější o 5,6 %, dívky pak méně úspěšné o 4,5 %.

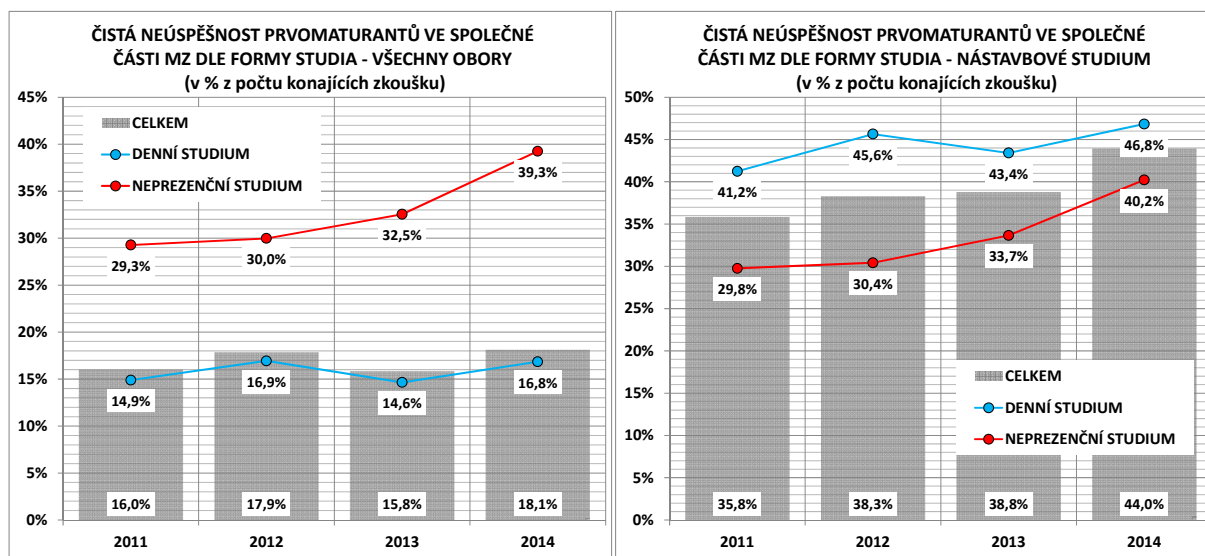
Vývoj v uplynulých 4 letech byl poznamenán legislativní změnou podmínek konání MZ v roce 2012 a 2013. Na úspěšnost chlapců a dívek měl zásadní vliv přechod na plně objektivizovaný centrální model hodnocení písemných prací z češtiny a z cizích jazyků v roce 2012 a zpětný přechod na hodnocení písemných prací z češtiny v roce 2013 ve školách. V důsledku toho v roce 2012 meziročně stoupla neúspěšnost chlapců o 4,6 procentního bodu, aby v následujícím roce o 3,4 bodu poklesla. Rok 2014 se z tohoto pohledu chová konzistentně, mírný pokles neúspěšnosti dívek se však zastavil a jejich neúspěšnost vystoupala na nejvyšší úroveň ve sledovaném období.

Prakticky ve všech oborových skupinách s výjimkou gymnázií je průměrná neúspěšnost dívek ve společné části vyšší než průměrná neúspěšnost chlapců, a to o 1,7 až po 16,8 procentního bodu (ze srovnání vylučujeme technické obory SOU a nástavbového studia s velmi malým zastoupením dívek mezi prvomaturanty). V případě gymnázií je neúspěšnost dívek v průměru o půl procentního bodu nižší než u chlapců. S rostoucí průměrnou oborovou neúspěšností se rozdíly mezi chlapci a dívkami zvyšují.

Jedním z faktorů nižší průměrné úspěšnosti dívek je poměrně zásadní rozdíl v míře účasti 19–20letých chlapců a dívek na maturitním vzdělávání (viz výše v textu), a tím i z toho plynoucí celkově nižší průměrná úroveň intelektových studijních předpokladů maturantek ve srovnání s maturanty.

NEÚSPĚŠNOST PRVOMATURANTŮ VE SPOLEČNÉ ČÁSTI PODLE FORMY STUDIA

Ačkoli se neúspěšnost prvomaturantů v neprezenčních formách studia jeví na první pohled jako výrazně vyšší než v případě prvomaturantů v denním studiu, ve skutečnosti po očistění od vlivu odlišné oborové struktury je tomu přesně naopak. Prvomaturanti v neprezenční formě studia dosahují po všechny 4 uplynulé roky ve společné části MZ výrazně nižší neúspěšnosti. Na příkladu nástavbového studia, které tvoří zcela dominantní část oborového portfolia neprezenční formy studia, je vidět, že rozdíl neúspěšnosti prezenční a neprezenční formy studia v roce 2014 činil 6,6 procentního bodu. Nejvýraznějšího rozdílu obou forem vzdělávání bylo dosaženo v roce 2012 (změny v hodnocení písemných prací zjevně zasáhly negativně mnohem více maturující v denní formě studia), v následujících dvou letech se však zmenšil o více než polovinu.

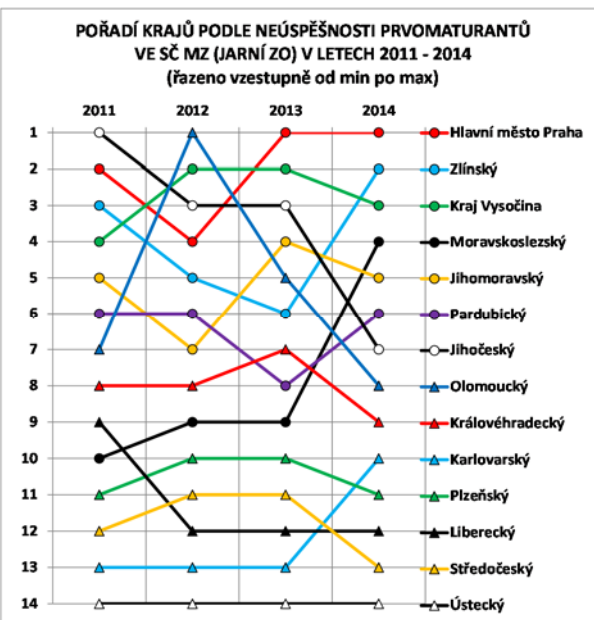
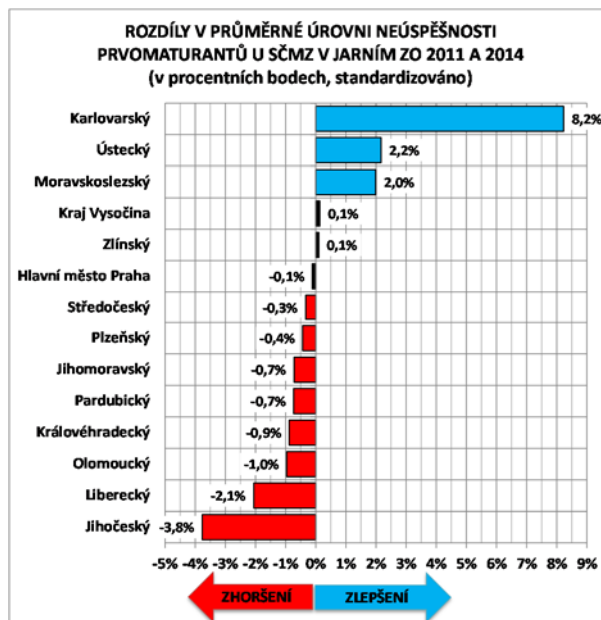
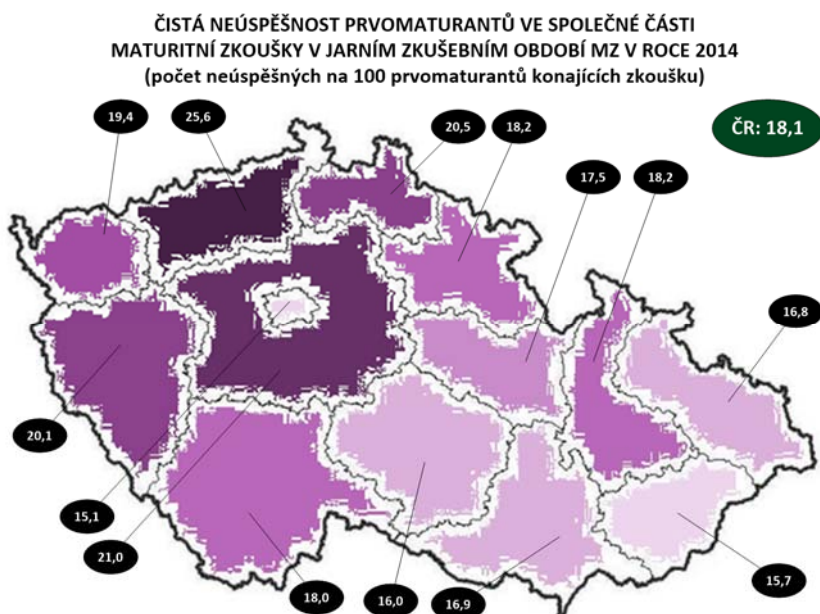
REGIONÁLNÍ POHLED NA NEÚSPĚŠNOST PRVOMATURANTŮ VE SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ

Krajské průměrné hodnoty neúspěšnosti prvomaturantů ve společné části MZ konané v jarním zkušebním období vykazují poměrně značnou diverzitu. Okolo republikového průměru 18,1 % se pohybují v intervalu od 15,1 % do 25,6 %, tedy v intervalu od minus 18 % do plus 41 % jeho hodnoty. Za uplynulé 4 roky se vzájemné mezikrajské rozdíly zmenšily.

Při interpretaci vzájemného porovnání neúspěšnosti v jednotlivých krajích je třeba mít na mysli, že do celkové úrovně neúspěšnosti se promítá řada objektivních faktorů stojících mimo oblast vzdělávání (např. průměrná úroveň socioekonomického statusu obyvatel kraje, velikostní struktura obcí v kraji či tradice) i faktory mající souvislost se vzdělávací politikou uplatňovanou příslušným krajem (struktura středoškolských vzdělávacích příležitostí v kraji, míra participace na maturitním vzdělávání, objem a struktura vyjížděky/dojížděky za vzděláváním

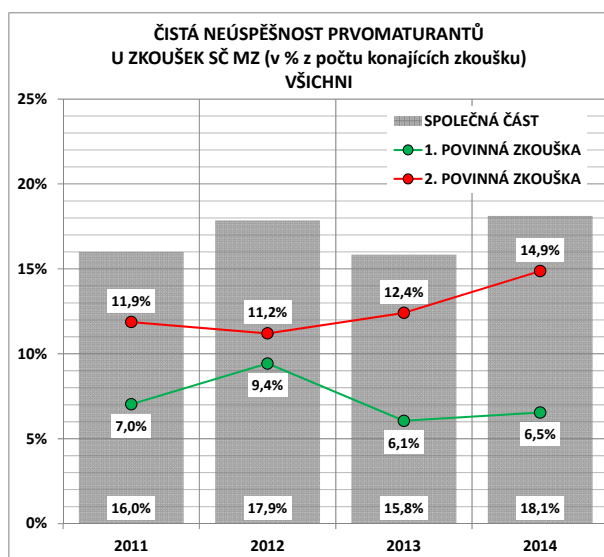
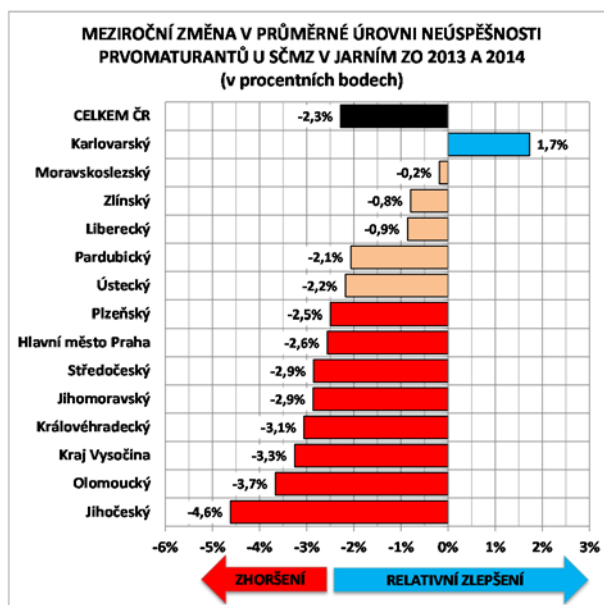
do sousedních krajů apod.). Proto spíše než komparaci absolutních hodnot „krajské“ neúspěšnosti je o poznání významnější sledovat a vzájemně porovnávat vývojové trendy neúspěšnosti v jednotlivých krajích.

Absolutní úroveň neúspěšnosti ve společné části, resp. její krajské průměry se podobně jako v případě celkové neúspěšnosti u maturitní zkoušky v roce 2014 zvyšovaly na ose od jihovýchodu po severozápad republiky. Výjimkou byly Hlavní město Praha a částečně Olomoucký kraj.

Z hlediska vývoje neúspěšnosti v uplynulých čtyřech letech lze konstatovat následující:

- nejvýraznějšího zlepšení bylo dosaženo v krajích s problematickou sociálně-ekonomickou situací a nízkým sociálně ekonomickým kapitálem obyvatelstva,¹³ tedy v krajích Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském; pro Moravskoslezský kraj toto zlepšení znamenalo, že se zařadil mezi kraje s nejnižší úrovní neúspěšnosti (posun z desátého na čtvrté místo ve srovnání krajů je nejvýraznějším), pro Karlovarský kraj pak posun o 3 pozice mezikrajového srovnání z pásma výrazného podprůměru do pásma mírného podprůměru);
- další kraj vykazující problematickou úroveň sociálně ekonomického kapitálu obyvatelstva, tj. Liberecký, zaznamenal naopak druhé největší zhoršení ze všech krajů; v mezikrajovém srovnání to znamená posun z pásma mírného podprůměru do pásma výrazného podprůměru a ztrátu tří pozic v mezikrajovém srovnání;
- stagnující úroveň neúspěšnosti je v krajích s nejnižší úrovní neúspěšnosti (Hlavní město Praha, Zlínský kraj a Kraj Vysočina);
- Olomoucký kraj se zhoršením o 1 procentní bod prodělal mezi rokem 2011 a 2012 výrazný posun o 7 pozic mezikrajového srovnání na pozici nejuspěšnějšího kraje, v následujících dvou letech pak ztrátu 8 pozic do pásma průměru;
- stejně výrazný propad zaznamenal v průběhu uplynulých 4 let i Jihočeský kraj, a to z pozice nejuspěšnějšího kraje v roce 2011 o 7 pozic do pásma průměru; absolutní zhoršení je ve srovnání s ostatními kraji největší (o 3,8 procentního bodu);
- v ostatních, dosud nejmenovaných krajích došlo v uplynulých čtyřech letech k dílčím změnám, při porovnání stavu roku 2011 a 2014, to však nepřineslo v mezikrajovém srovnání větší změny – stagnaci v případě Jihomoravského, Pardubického a Plzeňského kraje, zhoršení o 1 pozici v případě Královéhradeckého a Středočeského kraje; v absolutním

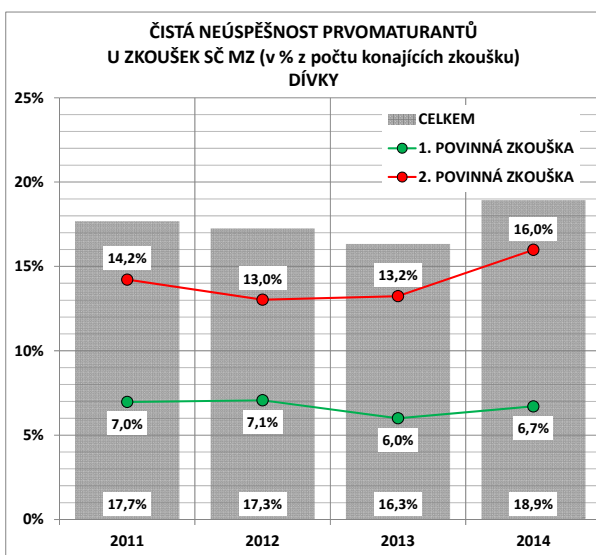
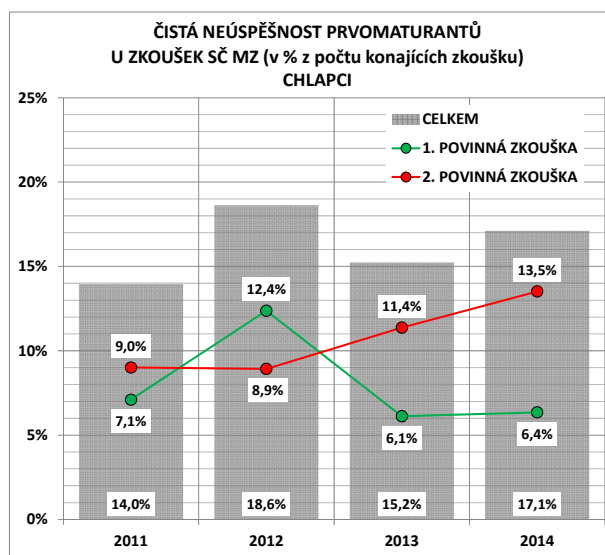
¹³ Viz např. Kostecký, T., Patočková, V., Vobecká, J. (2007). *Kraje v České republice – existují souvislosti mezi ekonomickým rozvojem, sociálním kapitálem a výkonem krajských vlád?* Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 2007, Vol. 43, No. 5: 911–943.
 Hampl, M. (2007). *Regionální diferenciace současného socioekonomického vývoje v České republice.* Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 2007, Vol. 43, No. 5: 889–910.

vyjádření se neúspěšnost prvomaturantů v těchto krajích zvýšila o 0,3 až 0,9 standardizovaného procentního bodu.

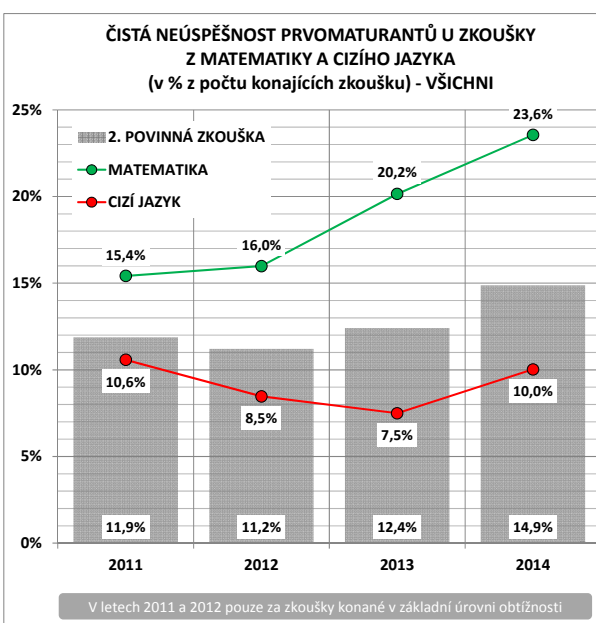
Jediné kraje, které při celorepublikovém meziročním zhoršení neúspěšnosti v roce 2014 (o 2,3 procentního bodu) dokázaly neúspěšnost absolutně snížit, resp. nezhoršit, byly Karlovarský a Moravskoslezský kraj. V případě Zlínského a Libereckého kraje je zhoršení výrazně menší než průměr ČR, v případě Pardubického, Ústeckého a Plzeňského pak srovnatelné s průměrem. U ostatních krajů, počínaje Prahou (-2,5 procentního bodu) a konče Jihočeským krajem (-4,6 bodu), je meziroční zvýšení neúspěšnosti nad průměrem ČR.

2.7.3 NEÚSPĚŠNOST PODLE ZKOUŠEK A PŘEDMĚTŮ SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ

Celková neúspěšnost prvomaturantů u 1. povinné zkoušky (z českého jazyka a literatury) dosáhla v jarním zkušebním období roku 2014 hodnoty 6,5 %, což představuje velmi mírný meziroční nárůst o 0,4 procentního bodu a druhou nejnižší neúspěšnost ve 4leté historii

reformované maturity. Poprvé však došlo k tomu, že neúspěšnost chlapců byla nižší než neúspěšnost dívek, a to o 0,3 procentního bodu (6,4 % oproti 6,7 %). Nejvyšší genderový rozdíl byl zaznamenán v roce 2012 (12,4 % oproti 7,1 %, tedy o 5,3 procentního bodu), a to v důsledku legislativní změny způsobu hodnocení písemných prací (přechod na nezávislé centrální hodnocení); to koneckonců meziročně zvýšilo neúspěšnost všech prvomaturantů o 2,4 procentního bodu. S návratem k původnímu modelu hodnocení v roce následujícím pak následoval pokles na hladinu roku 2011 jak u všech prvomaturantů, tak u chlapců. Neúspěšnosti dívek se tyto změny podmínek prakticky vůbec nedotkly.

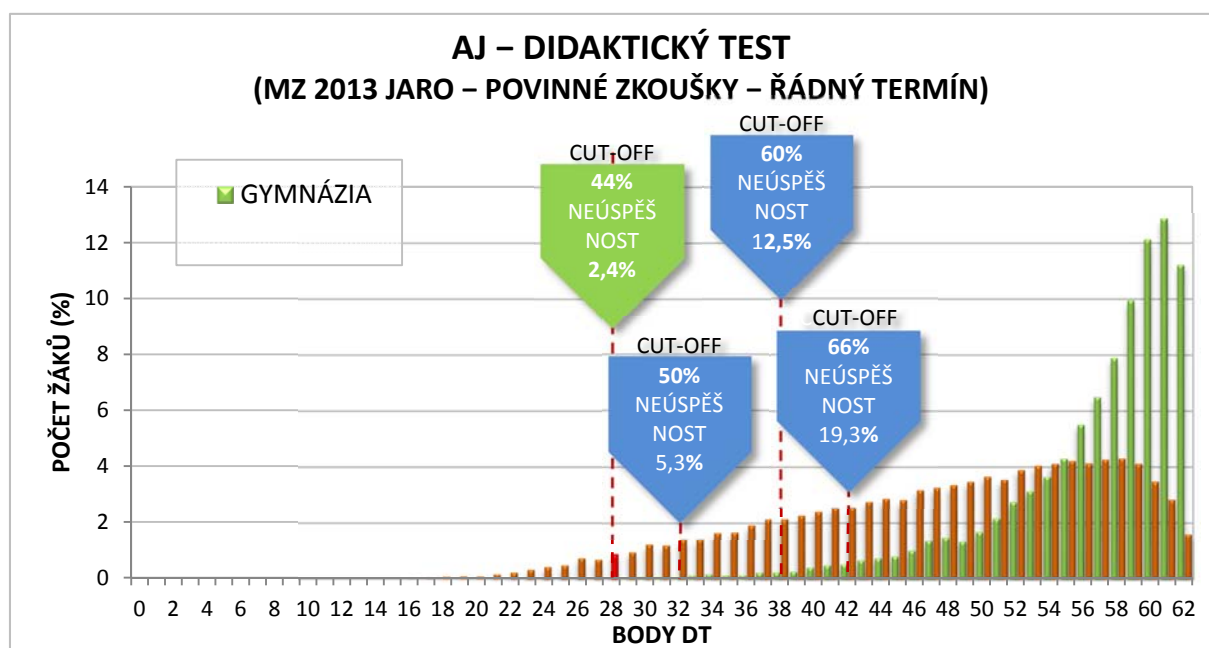

Neúspěšnost u druhé povinné zkoušky je oproti češtině vyšší. V roce 2014 dosáhla úrovně 14,9 %, tj. téměř 2,3násobku neúspěšnosti z češtiny. Neúspěšnost dívek u druhé zkoušky je výrazně vyšší než u chlapců, a to v roce 2014 o 2,5 bodu (13,5 % oproti 16,0 %) a bez výjimky ve všech třech předchozích letech.

Neúspěšnost u druhé povinné zkoušky má od roku 2012 rostoucí trend – meziroční zvýšení neúspěšnosti v roce 2014 o 2,5 a o rok dříve pak o 0,8 procentního bodu.

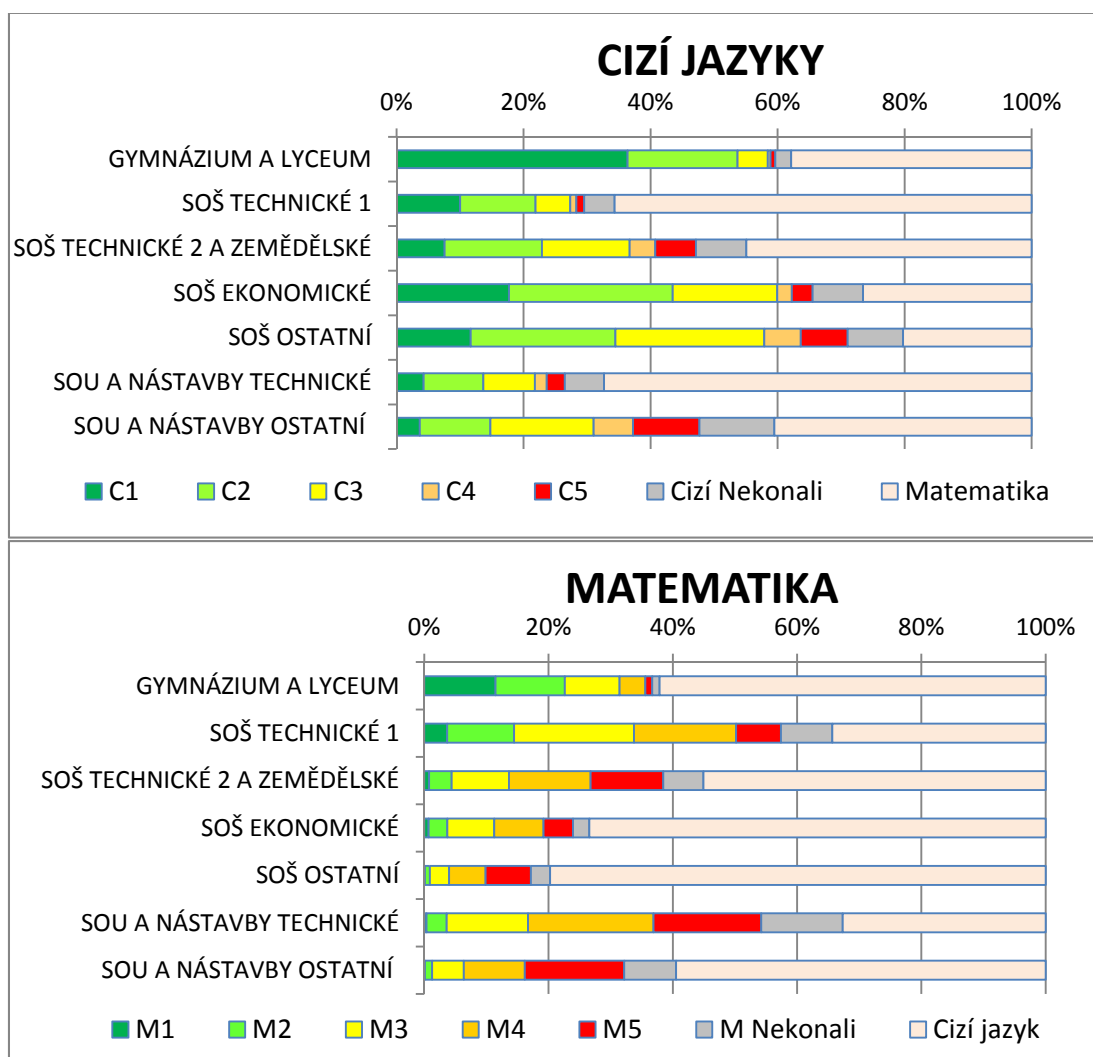
Při srovnávání neúspěšnosti žáků v cizích jazycích a v matematice v jednotlivých letech je však nutné sledovat i další faktory, jako je srovnatelnost zkoušek a měnící se poměr v počtech žáků, kteří si danou zkoušku volí.

Testy z cizích jazyků jsou konstruovány pro úroveň B1. Na rozdíl od testů z matematiky obsahují velké množství uzavřených úloh, což zvyšuje náhodný skóre testu (podíl bodů získaných za náhodný výběr správných odpovědí z nabídky) i statistickou chybu (srovnatelnost výsledků jednotlivých žáků). Tato chyba je největší u slabých výsledků, s rostoucím skórem se velmi výrazně snižuje. Úrovně B1 dosahují žáci, jejichž procentní skóre v testu dosáhl alespoň 66% hranice maximálního možného skóre. Cut of score v didaktických testech cizích jazyků je nastaveno na 44 %. Žáci, jejichž skóre v didaktickém testu z cizího jazyka se pohybuje mezi 44 % a 66 % (jejich hodnocení odpovídá známce čtyři a částečně i tři), nesplňují úroveň B1.

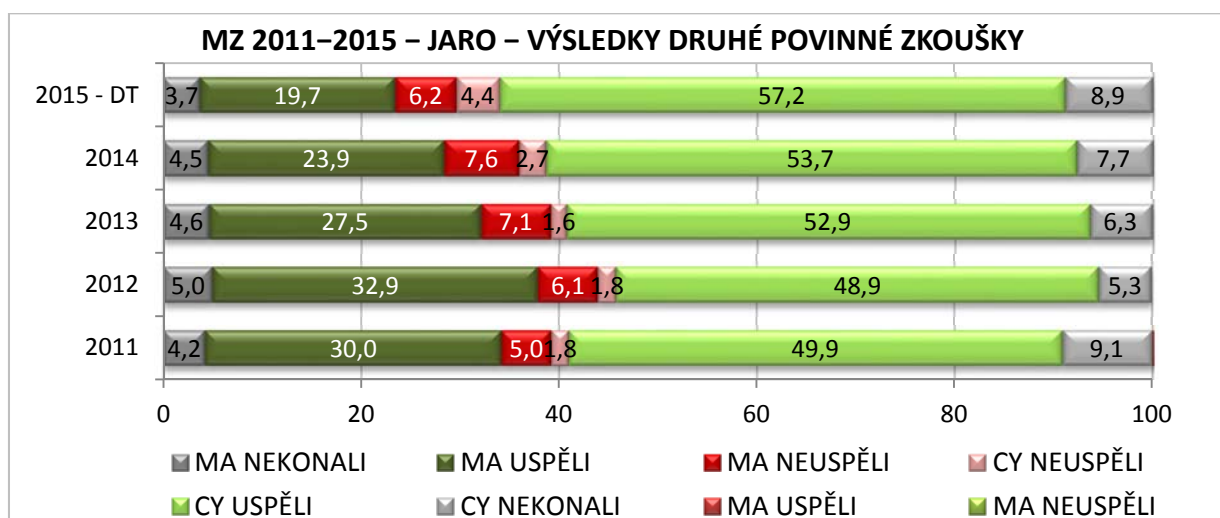
Již v roce 2013 by stanovení 66% cut of score přineslo neúspěšnost srovnatelnou s matematikou, tedy 19,3 % na místo 2,4 %. Obdobně by tomu bylo i v následujícím roce 2014.

Nastavení nižší hranice cut of score ovlivňuje i známkování žáků. Vzhledem k požadavkům standardní výuky je získání dobré známky v cizích jazycích snazší než získání těžké známky v matematice. Toto je pravděpodobně také jednou z hlavních příčin, proč si stále více žáků vybírá jako druhou povinnou zkoušku cizí jazyk a stále méně žáků matematiku.

Pozn.: C1, ... C5 znamenají podíl známek 1 až 5 z cizího jazyka, M1, ... M5 znamenají podíl známek 1 až 5 z matematiky.

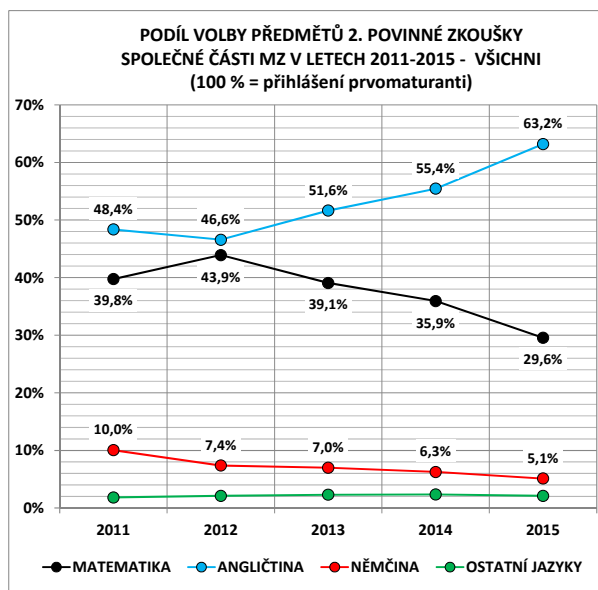
Na výbornou známku v matematice dosáhnou na rozdíl od cizích jazyků prakticky jen žáci z gymnázií a technických škol 1.

Pozn.: MA = matematika, CY = cizí jazyk

Nárůst neúspěšnosti žáků v matematice ve vztahu k celkovému počtu žáků přihlášených ke druhé povinné zkoušce se od roku 2011 do roku 2013 zvýšil o 2 procentní body, v roce 2014 o 0,5 procentního bodu a v následujícím roce došlo k poklesu. V cizím jazyce došlo k růstu neúspěšnosti o 1,1 % až v roce 2014. Je patrné, že další zvětšování podílu žáků konajících cizí jazyk, které nastalo v následujícím roce, vedlo k výraznějšímu zvyšování neúspěšnosti v cizím jazyce (v matematice pokles v neúspěšnosti o 1,4 procentního bodu má za následek zvýšení neúspěšnosti v cizím jazyce o 1,7 procentního bodu). Od roku 2016 se přesun žáků od matematiky k cizím jazykům pravděpodobně zpomalí nebo zastaví.

Nejvyšší podíl přihlášených žáků, kteří nenastoupili k řádnému termínu na druhou povinnou zkoušku, byl v roce 2011. V roce 2012 došlo k výraznému poklesu a v následujících letech tento podíl opět narůstá.

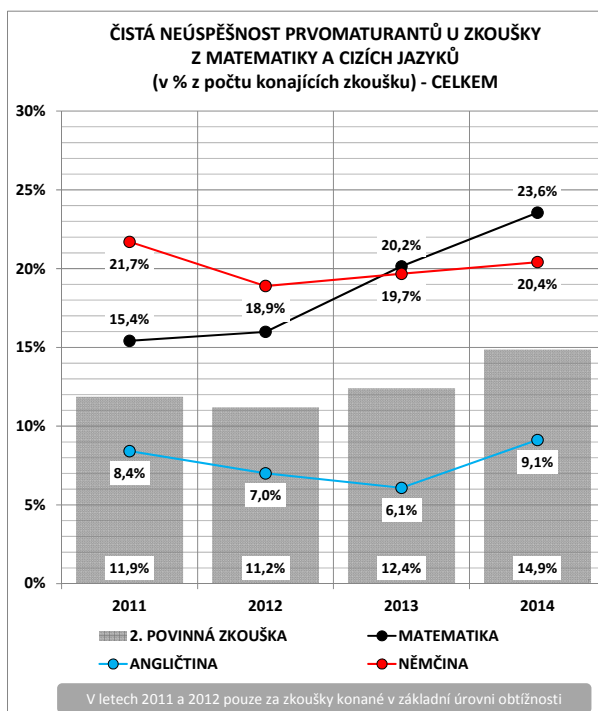
	MATEMATIKA			CIZÍ JAZYK		
	Uspěli	Neuspěli	Nekonali	Uspěli	Neuspěli	Nekonali
2011	30,0	5,0	4,2	49,9	1,8	9,1
2012	32,9	6,1	5,0	48,9	1,8	5,3
2013	27,5	7,1	4,6	52,9	1,6	6,3
2014	23,9	7,6	4,5	53,7	2,7	7,7

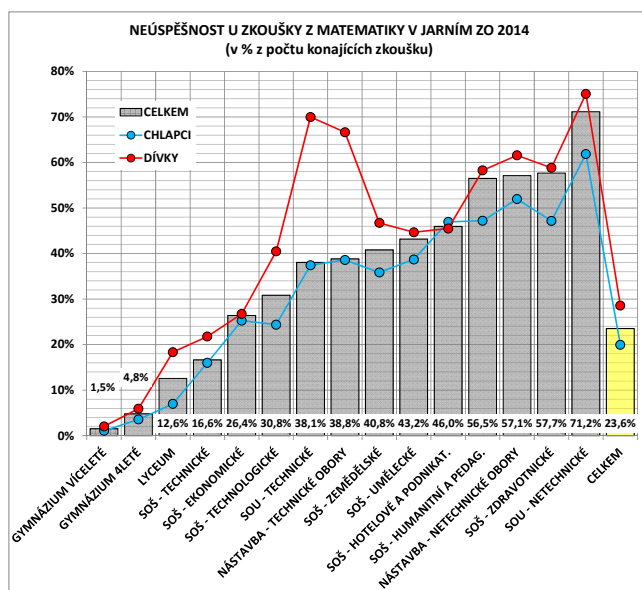
Pokud se posuzuje neúspěšnost pouze ve skupině žáků konajících druhou povinnou zkoušku z matematiky, a to bez ohledu na odliv způsobilých žáků k cizímu jazyku, nárůst neúspěšnosti i jeho progres se jeví poměrně dramaticky.

Rozdíl mezi neúspěšností dívek a chlapců se od roku 2011 do roku 2013 postupně zmenšoval z 5,2 na 1,9 procentního bodu, v roce 2014 se poprvé zvýšil.

MATEMATIKA VERSUS CIZÍ JAZYK

Neúspěšnost prvomaturantů v jednotlivých předmětech druhé povinné zkoušky vykazuje v důsledku změn v podílu přihlášených žáků k jednotlivým předmětům výrazné rozdíly. V roce 2014 neúspěšnost v matematice činila 23,6 %, zatímco neúspěšnost v cizím jazyce pouhých 10 % (rozdíl tedy 13,6 procentního bodu).

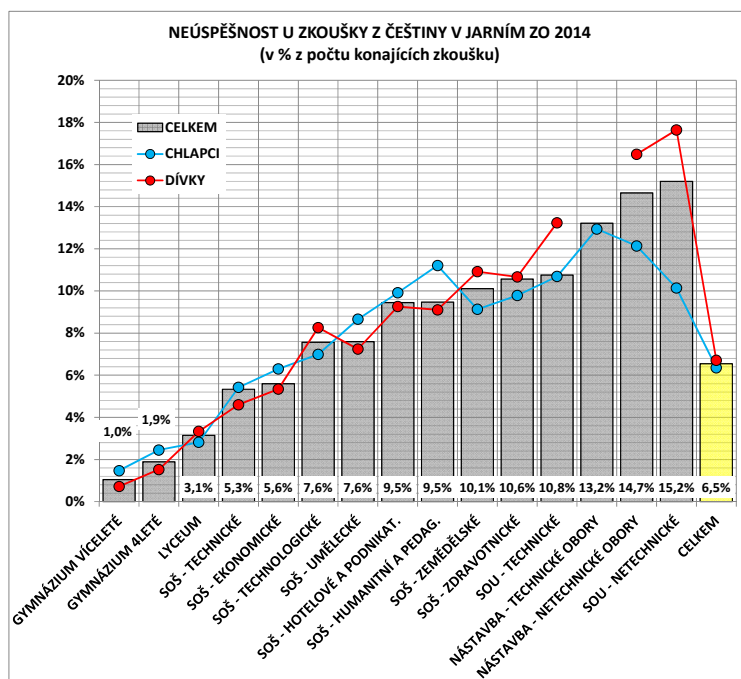
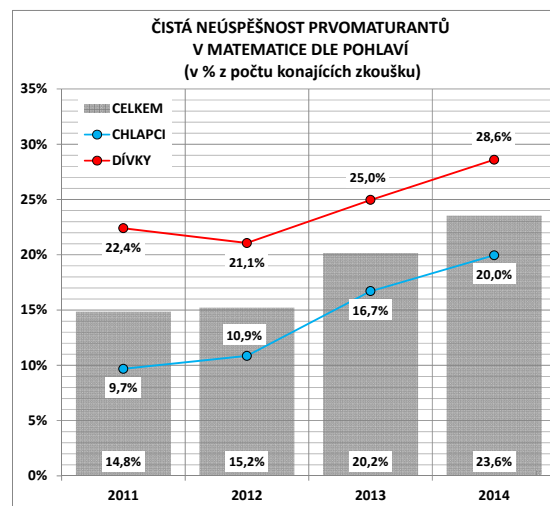
V případě chlapců byl rozdíl o něco menší než u dívek (12,1 proti 17,3 procentního bodu).

Neúspěšnost z cizího jazyka v letech 2011–2013 klesala z 10,6 % na 7,5 %, v roce 2014 meziročně stoupla o 2,5 procentního bodu na hodnotu prakticky shodnou s rokem 2011. V případě matematiky se neúspěšnost radikálně zvyšuje již od roku 2012.

Je však třeba připomenout, že v roce 2012 na ni měla negativní dopad změna maturitního modelu (vynucená povinná účast žáků ve vyšší úrovni obtížnosti), která nastartovala i následný pokles zájmu o matematiku. Podíl volby matematiky po nárůstu v roce 2012 na hodnotu cca 44 % trvale a velmi dynamicky klesá až mírně pod úroveň 30 % v roce 2015.

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Neúspěšnost prvomaturantů u zkoušky z češtiny v jarním zkušebním období roku 2014 meziročně vzrostla o 0,4 procentního bodu na 6,5 % (tj. o 8 %). V případě chlapců rostla pomaleji – o 0,3 procentního bodu na 6,4 %, v případě dívek o 0,7 % na 6,7 %. Rok 2014 je tak prvním rokem, kdy je neúspěšnost chlapců v češtině nižší než neúspěšnost dívek.

Průměrná neúspěšnost v oborových skupinách se okolo průměru pohybuje v intervalu od 1 % (víceletá gymnázia) do 15,2 % (netechnické obory SOU). V případě chlapců jsou meziborové průměry více homogenní – od 1,5 % (víceletá gymnázia) do 12,9 % (technické obory nástavbového studia), v případě dívek se průměry pohybují od 0,7 % (víceletá gymnázia) po 17,6 % (netechnické obory SOU).

Pod úrovní republikového průměru neúspěšnosti jsou vedle gymnázií (1–2 %) a lyceí (3 %) tradičně technické obory SOŠ a obchodní

akademie (5–6 %), pomyslný žebříček uzavírají opět tradičně obory nástavbového studia a netechnické obory SOU (13–15 %). Z oborů SOŠ vykázaly nejvyšší neúspěšnost zdravotnické a zemědělské obory (10–11 %), jen o procentní bod menší neúspěšnosti dosáhli prvomaturanti v sociálních a pedagogických a hotelových a podnikatelských oborech.

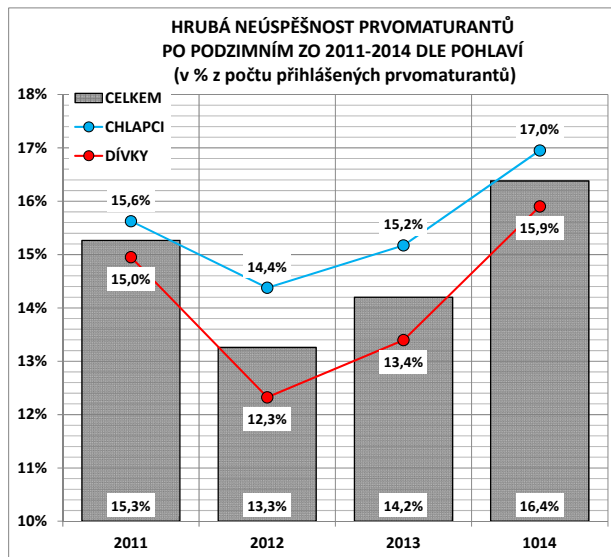
Meziroční snížení neúspěšnosti je zřejmé pouze v technických a technologických oborech SOŠ (o 0,4, resp. 0,6 procentního bodu), nejvýraznější zvýšení naopak vykázaly technické obory nástavbového studia a umělecké obory SOŠ (+2,2 procentního bodu).

Genderové rozdíly neúspěšnosti a jejich meziroční vývoj naznačují, že rostoucí rozdíl v míře účasti dívek a chlapců na maturitním vzdělávání je již na takové úrovni, že jeho vliv na úrovni republikového průměru převážil tradiční a přirozený genderový rozdíl v úrovni verbální inteligence dívek a chlapců srovnatelné úrovně intelektových předpokladů.¹⁴ To ostatně potvrzuje i skutečnost, že v oborových skupinách s nejvyšší mírou průměrné neúspěšnosti jsou chlapci v průměru o 1–3 procentní body úspěšnější než dívky, zatímco v gymnáziích je tomu naopak.

2.8 NEÚSPĚŠNOST PO PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

2.8.1 SOUHRNNÁ NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY

Hrubá neúspěšnost prvomaturantů maturitního ročníku 2014 činila po podzimním zkušebním období 16,4 %. Celkově ani po dvou zkušebních termínech maturitní vysvědčení nezískalo 12,9 tis. přihlášených. Po podzimním zkušebním období klesla z původní „jarní“ hodnoty 30,2 %, tedy o 13,8 procentního bodu (tedy o 46 %).

Rok 2014 je ve čtyřleté historii rokem s nejvyšší neúspěšností prvomaturantů po dvou zkušebních obdobích. Od roku 2012, kdy dosáhla historicky nejnižší úrovně, se zvýšila o 3,1 procentního bodu.

Podíl prvomaturantů – chlapců, kteří ani po druhém zkušebním termínu 2014 nezískali maturitní vysvědčení, činil 17,0 %, podíl dívek pak 15,9 %. Meziročně se neúspěšnost dívek zvýšila o 2,5 a chlapců o 1,8 procentního bodu, od roku 2012 neúspěšnost dívek přidala 3,6 a chlapců pouze 2,6 procentního bodu.

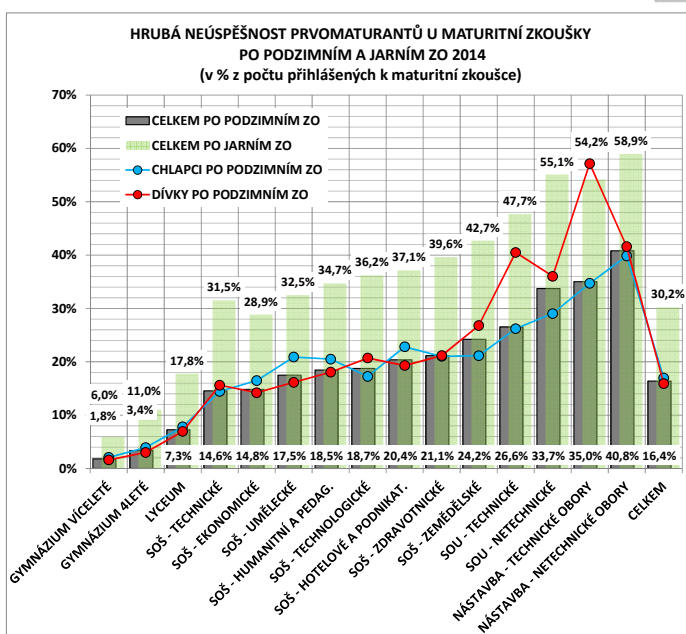
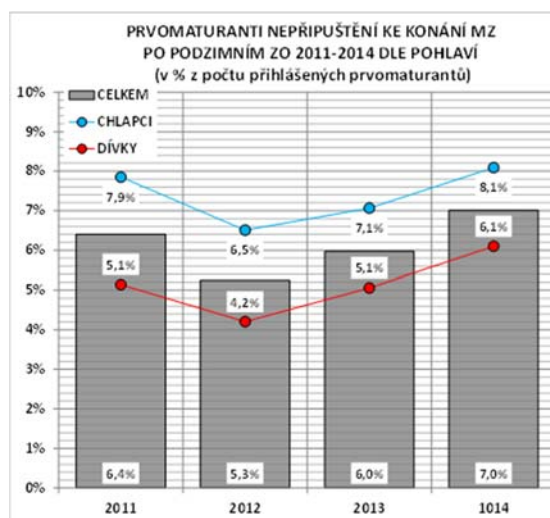
Z celkového počtu neúspěšných tvořili celkem 43 % ti, kteří nebyli dosud

k maturitní zkoušce připuštěni, zbývajících 57 % jsou ti, kteří zkoušku konali (mnozí dvakrát), ale neúspěšně. Podíl nepřipuštěných klesl po podzimním zkušebním období z původních „jarních“ 11,1 % na 7,0 %, tedy o 37 %.

¹⁴ Průměrná úroveň verbální inteligence dívek je o zhruba 3 standardizované body vyšší než chlapců. Jde o přirozený důsledek fyziologických rozdílů mužů a žen (viz např. Baron-Cohen, B. (2003). *The Essential Difference – Male and Female Brains and the Truth about Autism*, Basic Books).

S nepřipuštěním k maturitní zkoušce se v roce 2014 stejně jako v předešlých třech letech hůře vyrovnávali chlapci. Z přihlášených prvomaturantů-chlapců představovali po dvou zkušebních termínech celkem 8,1 %, v případě dívek to bylo o 2 procentní body méně. Tento genderový rozdíl se meziročně nezměnil – u chlapců i dívek se meziročně zvýšil o 1 procentní bod.

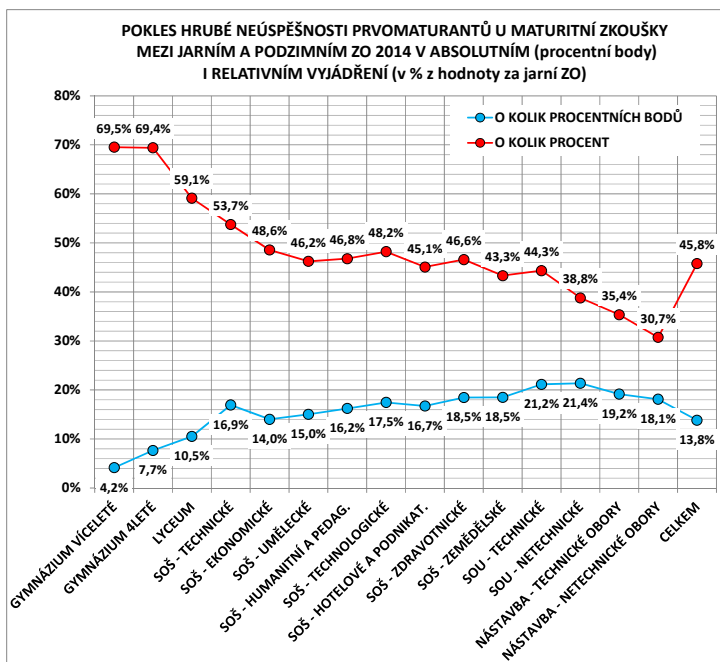
Pod průměrnou republikovou úrovní hrubé neúspěšnosti se tradičně vedle gymnázií (1,8 %, resp. 3,4 %) a lyceí (7,3 %) umístily technické obory SOŠ a obchodní akademie (necelých

15 %), třebaže technické obory SOŠ vykázaly na jaře nadprůměrnou neúspěšnost. I po podzimním zkušebním období zůstaly mírně nad republikovým průměrem (pásmo 18–19 %) umělecké, sociální a pedagogické a technologické obory SOŠ. Více než jednu pětinu neúspěšných vykázaly po podzimu zdravotnické a zemědělské obory SOŠ a technické obory SOU, více než jednu třetinu pak netechnické obory SOU a obory nastavbového studia, z toho v netechnických ani po dvou zkušebních obdobích nezískalo maturitní vysvědčení téměř 41 % přihlášených prvomaturantů.

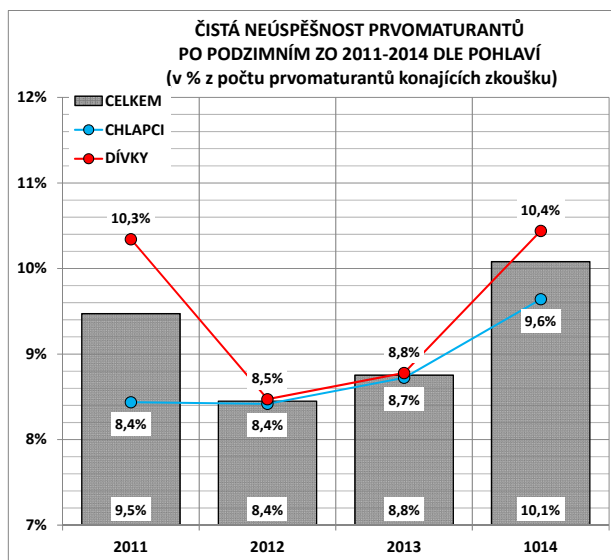
Zřetelně vyšší neúspěšnost dívek se týká zejména oborů s vysokou celkovou neúspěšností a mírně nadprůměrných technologických oborů SOŠ.

Největší relativní pokles neúspěšnosti díky zkouškám v podzimním zkušebním období vykázala gymnázia (téměř minus 70 % „jarní“ hodnoty) a lycea (minus 59 %); vzhledem k obecně nízké úrovni absolutní neúspěšnosti se však na gymnáziích jednalo o pokles o 4,2; resp. 7,7 procentního bodu, v lyceích neúspěšnost klesla o 10,5 procentního bodu.

Velmi významné bylo podzimní zkušební období tradičně pro technické obory SOŠ. „Jarní“ neúspěšnost klesla o 54 % a maturitní vysvědčení na podzim získalo dalších téměř 17 % přihlášených prvomaturantů.

V ostatních oborech SOŠ a v technických oborech SOU klesla po podzimním zkušebním období „jarní“ neúspěšnost o 43 až 49 %, v netechnických oborech SOU o 39 % a v nástavbovém studiu technických, resp. netechnických oborů o 35 %, resp. 31 %.

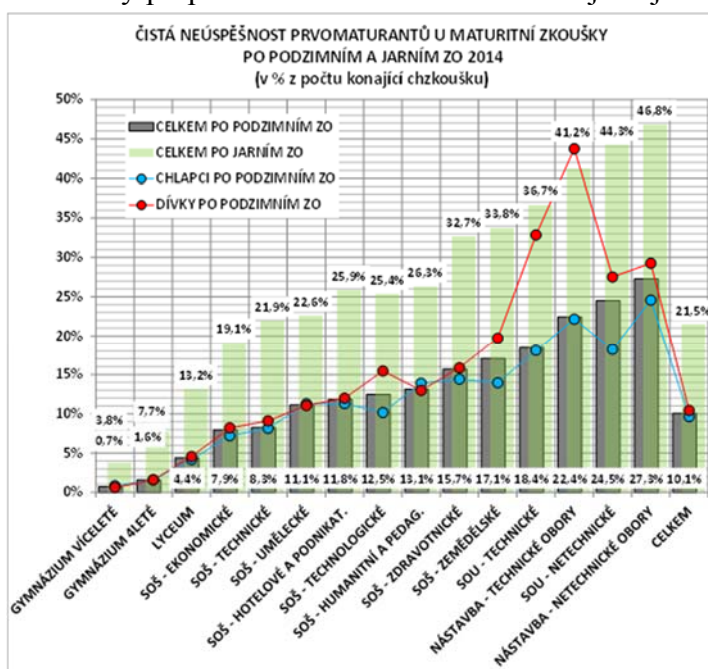

Největší podíl přihlášených prvomaturantů, kteří získali maturitní vysvědčení po podzimním zkušebním období, je patrný v oborech SOU (přes 21 %), v nástavbovém studiu 18,5 % a v nejrizikovějších oborech SOŠ rovněž 18,5 %.

Čistá neúspěšnost, tj. neúspěšnost prvomaturantů, kteří v roce 2014 konali alespoň jednou maturitní zkoušku, dosáhla po podzimním zkušebním období hodnoty mírně nad 10 %. Meziročně se zvýšila o 1,3 procentního bodu.

V porovnání s „jarní“ úrovní čistá neúspěšnost po podzimním zkušebním období klesla v průměru o 53 % a na podzim tak získalo maturitní vysvědčení dalších 11,4 % přihlášených prvomaturantů.

Průměrná čistá neúspěšnost u maturitní zkoušky po podzimním zkušebním období je nejnižší na gymnáziích, z tisíce prvomaturantů konajících zkoušku jich neuspělo ve víceletých gymnáziích pouze 7 a ve čtyřletých 16. Pod úrovní republikového průměru jsou rovněž lycea (4,4 %), obchodní akademie (7,9 %) a technické obory SOŠ (8,3 %). Naopak více než pětinu neúspěšných vykázaly tradičně technické, resp. netechnické obory nástavbového studia (22,4 %, resp. 27,3 %) a netechnické obory SOU (24,5 %).

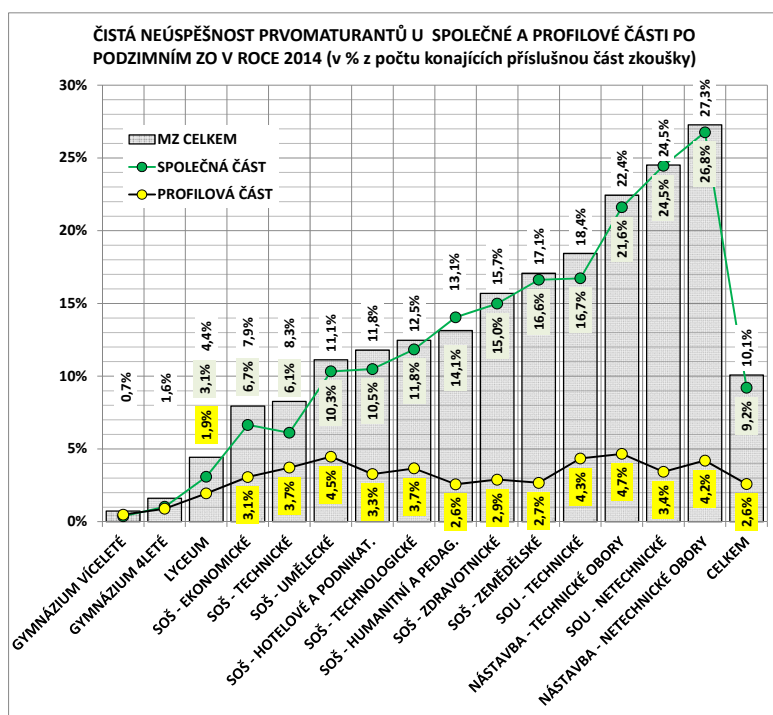

Čistá neúspěšnost chlapců byla v roce 2014 nižší než u dívek, a to o 0,8 procentního bodu, a po dvou letech téměř nulového genderového rozdílu se na úrovni neúspěšnosti projevil důsledek významného rozdílu v úrovni účasti dívek a chlapců na maturitním vzdělávání.

Větší genderové rozdíly v čisté neúspěšnosti ve prospěch chlapců jsou, podobně jako v případě hrubé neúspěšnosti, patrné zejména u oborů s celkově vysokou neúspěšností. V gymnáziích a lyceích a také v oborech pedagogicko-humanitních je čistá neúspěšnost chlapců o něco vyšší než dívek.

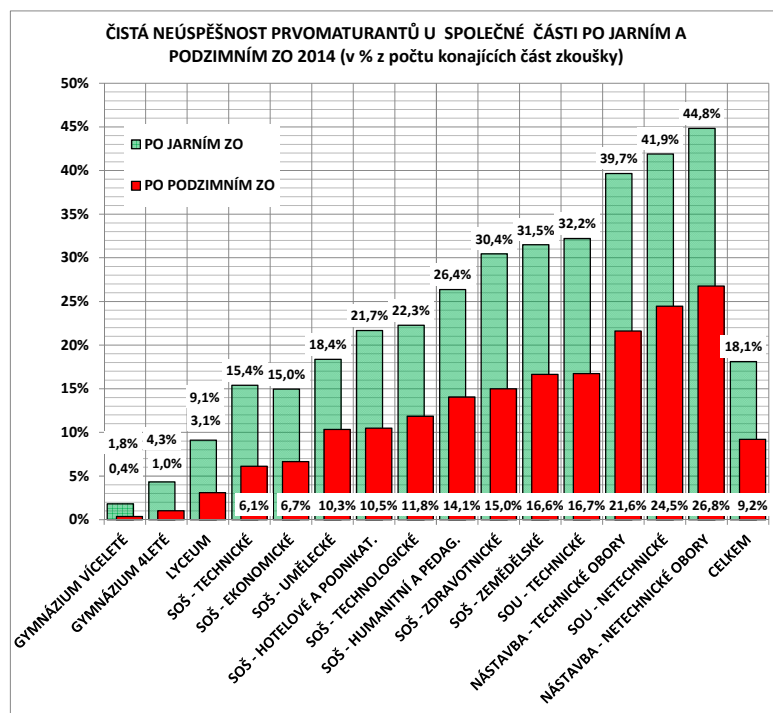
2.8.2 NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ A V PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

Z celkového počtu 72,1 tis. prvomaturantů, kteří alespoň v některém ze dvou zkušebních období roku 2014 konali společnou část MZ, uspělo 65,5 tis. Čistá neúspěšnost u společné části MZ v roce 2014 tedy činí 9,2 %.

Profilovou část v roce 2014 konalo 73,5 tis. prvomaturantů; z nich uspělo celkem 71,6 tis. a čistá neúspěšnost u společné části MZ v roce 2014 tedy činí 2,6 %.

Z celkem 77,6 tis. prvomaturantů, kteří v roce 2014 konali obě části MZ, v obou částech neuspělo 1,5 %.

Čistá neúspěšnost u společné části MZ klesla po podzimním zkušebním období z původní „jarní“ hodnoty 18,1 % o necelou polovinu (49 %), čistá neúspěšnost u profilové části pak ze 6,7 % o více než tři pětiny (61 %). Podzimní zkušební období tak zvýšilo úspěšnost prvomaturantů ve společné části o 8,9 procentního bodu a v profilové části o 4,1 procentního bodu.

Průměrná neúspěšnost ve společné části MZ po podzimním zkušebním období se v jednotlivých skupinách oborů pohybuje od 0,4 % (víceletá gymnázia) až po 26,8 % (netechnické

obory nástavbového studia).

Největší relativní pokles neúspěšnosti vykázala gymnázia (minus 80 %, resp. 76 % původní „jarní“ hodnoty), lycea (minus 66 %) a technické obory SOŠ (minus 60 %).

V absolutním vyjádření klesla neúspěšnost ve společné části nejvíce u prvomaturantů v nástavbovém studiu (minus 18 procentních bodů, v netechnických oborech SOU (minus 17 procentních bodů) a dále v technických oborech SOU a zdravotnických oborech SOŠ (minus 16 procentních bodů).

Průměrná neúspěšnost v profilové části se v jednotlivých oborových skupinách pohybuje od 0,5 % (víceletá gymnázia) až po 4,7 % (technické oborech SOŠ) v technických oborech nástavbového studia; mezioborové rozdíly zejména

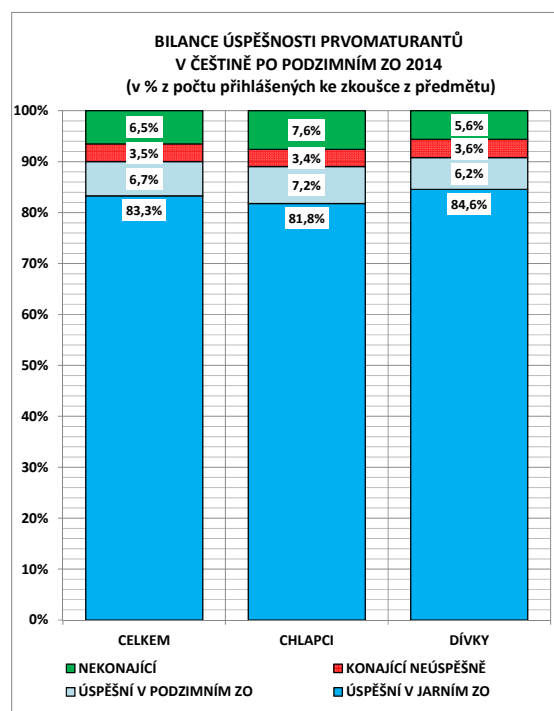
ve spektru oborů odborných škol jsou zcela minimální (od 2,6 % po 4,7 %). Vyšší neúspěšnost se tradičně projevuje u technických a uměleckých oborů, menší naopak v oborech s výraznou převahou dívek (sociální a pedagogické, zdravotnické obory, obchodní akademie).

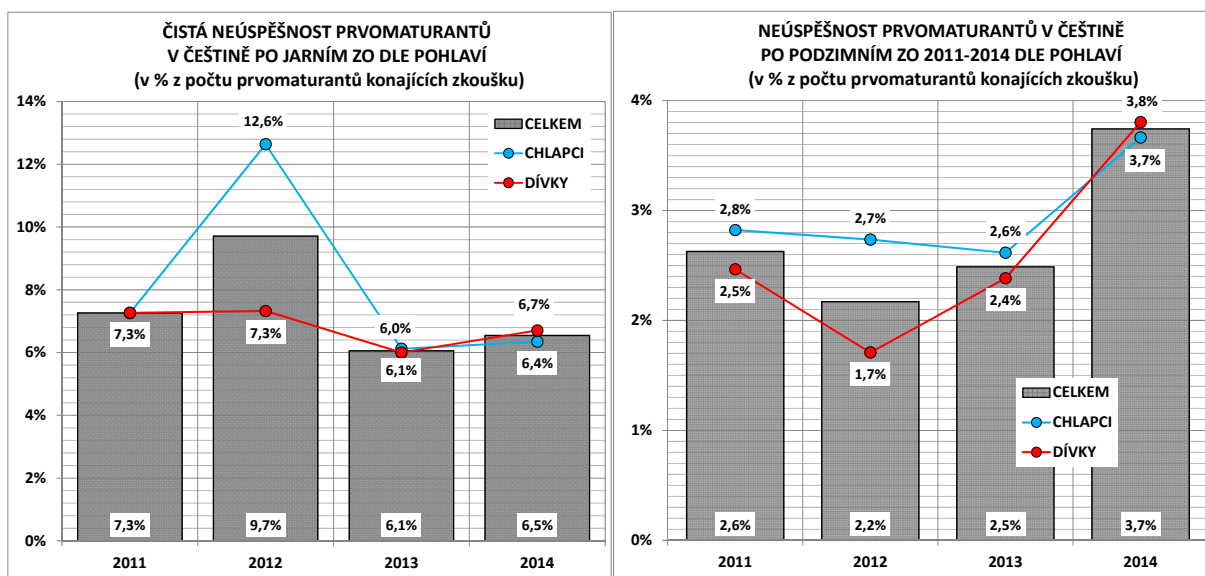
Největší absolutní pokles neúspěšnosti v profilové části vykázaly po podzimním zkušebním období technické, technologické a umělecké obory SOŠ (od minus 5,8 po minus 6,4 procentního bodu) a technické obory SOU (minus 5,3 procentního bodu). Největší relativní pokles byl v gymnáziích (minus 80 % „jarní“ hodnoty) a lyceích (minus 66 %).

2.8.3 NEÚSPĚŠNOST V JEDNOTLIVÝCH MATURITNÍCH PŘEDMĚTECH

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Neúspěšnost prvomaturantů z češtiny klesla z „jarní“ hodnoty 6,5 % po podzimním zkušebním období na 3,7 %, a to bez výrazných genderových rozdílů. Ve srovnání s uplynulými třemi lety však „výroční“ neúspěšnost 2014 vykazuje meziroční nárůst o zhruba 1,2 procentního bodu (tedy o zhruba polovinu úrovně roku 2013).

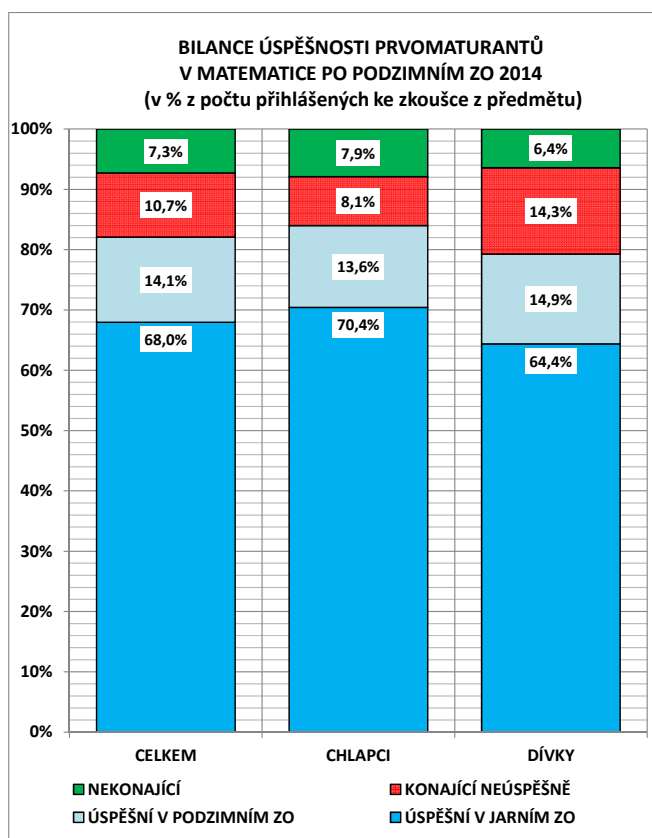
Ze střednědobého hlediska je viditelný poměrně rychlý nárůst neúspěšnosti u dívek od roku 2012, a to na dvojnásobek stavu roku 2012. Rok 2014 je tak prvním rokem, kdy (byť velmi mírně) neúspěšnost dívek převýšila neúspěšnost chlapců.

Celkově tak zkoušku z českého jazyka a literatury nevykonalo úspěšně 2,7 tis. z celkového počtu 72,4 tis. prvomaturantů, kteří v průběhu roku 2014 zkoušku alespoň jednou konali. Chlapci mezi neúspěšnými tvoří 44 %. Vedle neúspěšných však je dalších 5,3 tis. prvomaturantů, kteří zkoušku nekonali z důvodu nepřipuštění k maturitní zkoušce.

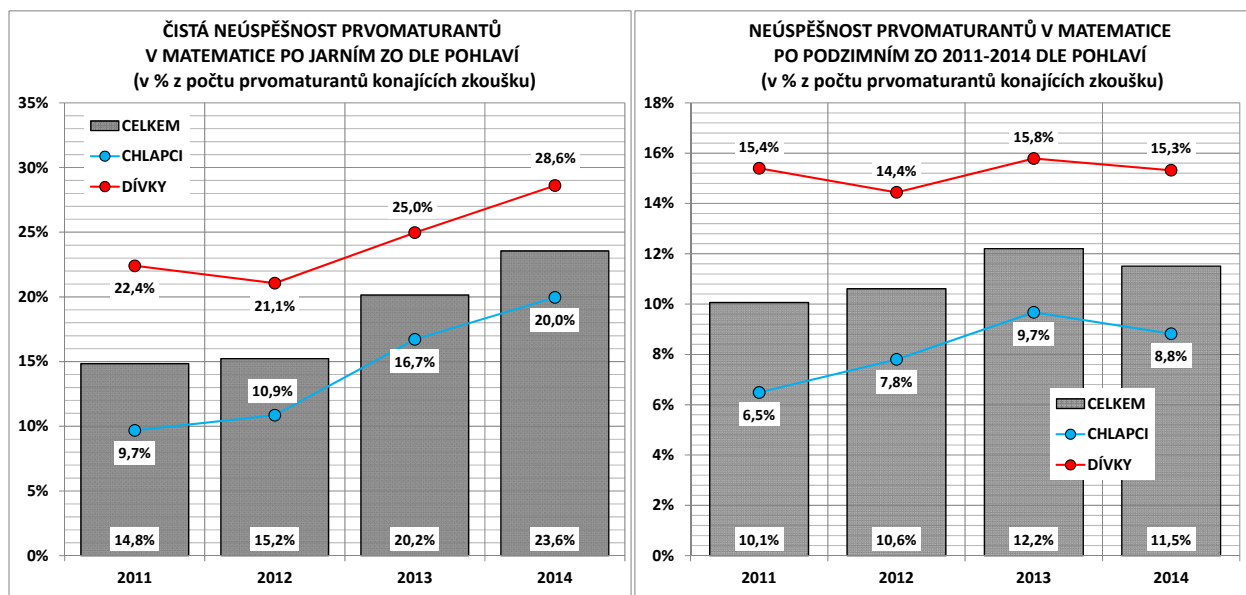
Z celkového počtu 77,5 tis. přihlášených prvomaturantů k maturitě z češtiny složilo zkoušku úspěšně 69,7 tis., tj. 90 %, v tom 83,3 % v jarním a 6,7 % v podzimním zkušebním období. Celkem 2,7 tis., tj. 3,5 %, se o složení zkoušky pokoušelo neúspěšně a dalších 5,0 tis., tj. 6,5 %, zkoušku vůbec nekonalo. Celkem 5,2 tis. úspěšných v podzimním zkušebním období tak tvořilo 7,4 % všech úspěšných prvomaturantů v roce 2014.

MATEMATIKA

Z celkového počtu 25,7 tis. prvomaturantů, kteří v průběhu roku 2014 alespoň jednou konali maturitní zkoušku z matematiky, ji vykonalo neúspěšně 11,5 %, tj. bezmála 3,0 tis. „Výroční“ neúspěšnost z matematiky navzdory dynamicky rostoucímu trendu neúspěšnosti v jarním zkušebním období meziročně klesla o 0,7 procentního bodu, tedy o 6 %. Tento pokles byl zřejmý jak u chlapců, tak u dívek.

Genderový rozdíl v úspěšnosti z matematiky v rozsahu 6,0–6,5 procentního bodu ve prospěch chlapců dosahovaný v letech 2012 a 2013 zůstal zachován i v roce 2014 (6,5 procentního

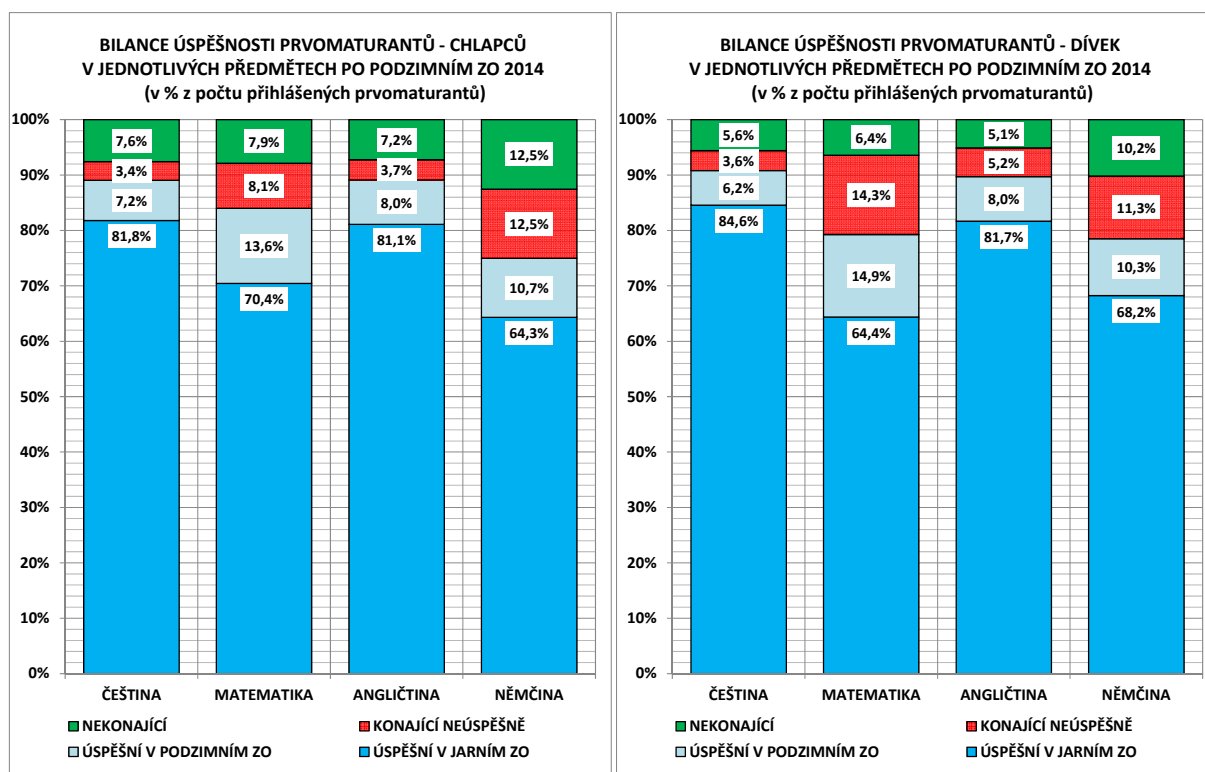
bodu). Neúspěšnost dívek (15,3 %) tak byla v roce 2014 o téměř 3/4 vyšší než neúspěšnost chlapců (8,8 %).

Zkoušku z matematiky v roce 2014 celkově vykonalo neúspěšně 3,0 tis. prvomaturantů, podíl chlapců mezi neúspěšnými je 45 %. Vedle neúspěšných evidujeme další 2,0 tis. k matematice přihlášených prvomaturantů, kteří zkoušku nekonali vůbec.

Z celkového počtu 27,7 tis. přihlášených prvomaturantů k maturitě z matematiky složilo zkoušku úspěšně 22,8 tis., tj. 82 %, v tom 68 % v jarním a 14,1 % v podzimním zkušebním období.

Úspěšností podzimního zkušebního období je tak rok 2014 nejúspěšnějším rokem těch, kdo opakovali zkoušku z matematiky. Podíl „podzimních“ úspěšných na celkovém počtu úspěšných v roce 2014 dosáhl 17,2 %, v případě chlapců 16,1 %, v případě dívek dokonce necelých 19 %.

Celkem 18 % ze všech prvomaturantů přihlášených ke zkoušce z matematiky zkoušku buď nekonalo (7,3 %, tj. 2,0 tis.), nebo ji konalo neúspěšně (10,7 %, tj. 3,0 tis.). Dívky vykazují ve srovnání s chlapci hrubou neúspěšnost vyšší o 4,7 procentního bodu, tj. o 30 %, přičemž rozhodující měrou se na tomto rozdílu podílí neúspěšnost u zkoušky (zde je rozdíl 6,2 procentního bodu, tj. 76 %); naopak v případě zkoušku nekonajících je podíl v případě dívek nižší než u chlapců (7,9 % oproti 6,4 %).

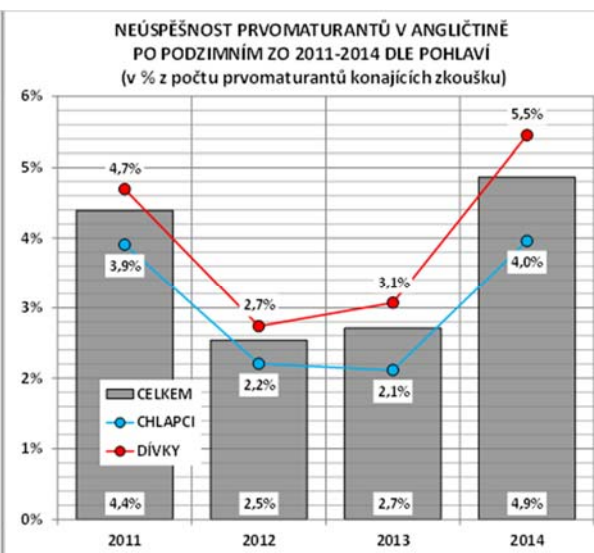
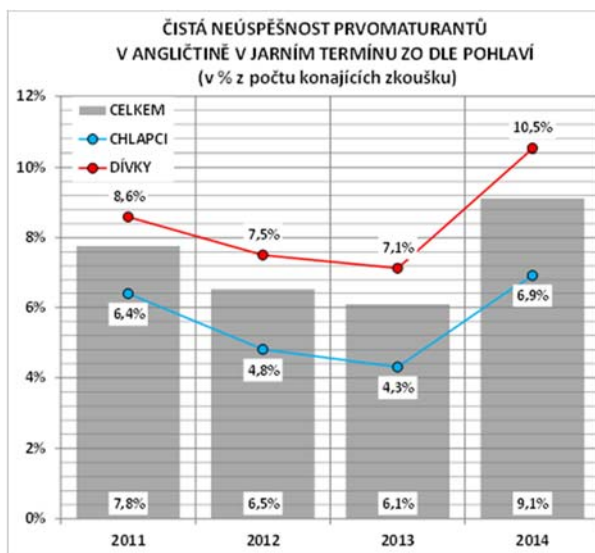

Ve srovnání s angličtinou je hrubá neúspěšnost prvomaturantů z matematiky v roce 2014 vyšší o plných 70 %. V případě chlapců je rozdíl hrubé neúspěšnosti mezi matematikou a angličtinou menší (16,0 % proti 10,9 %, tj. vyšší o 47 %), v případě dívek je naopak výraznější (20,7 % proti 10,3 %, tj. vyšší více než dvojnásobně).

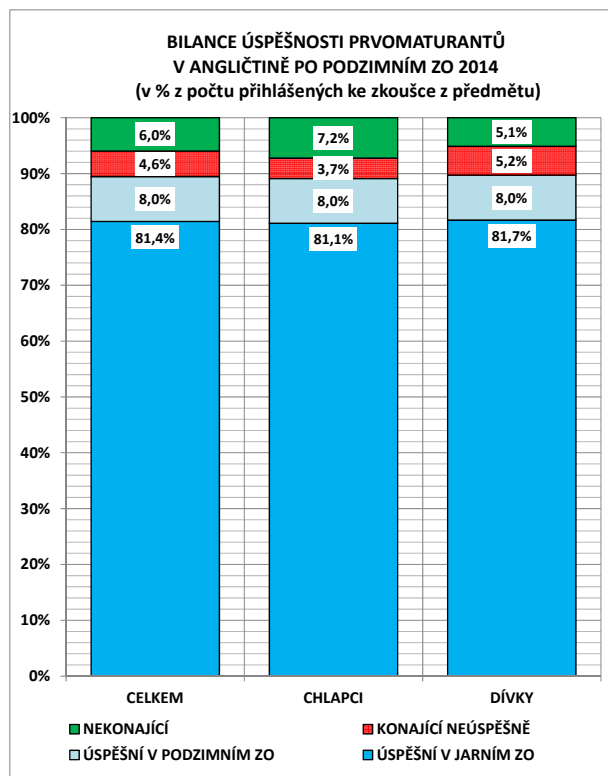
ANGLIČTINA

Z celkového počtu 40,2 tis. prvomaturantů, kteří v průběhu roku 2014 alespoň jednou konali maturitní zkoušku z angličtiny, ji vykonalo neúspěšně 4,9 %, tj. necelé 2 tis. „Výroční“ neúspěšnost se meziročně výrazně zvýšila, a to o 2,2 procentního bodu, tedy o bezmála 80 %. Rok 2014 je v tomto smyslu nejméně úspěšným ve čtyřleté historii reformní maturity. K takto významnému meziročnímu růstu neúspěšnosti došlo jak v případě chlapců (ze 2,1 % na 4,0 %, tj. o 87 %), tak v případě dívek (z 3,1 % na 5,5 %, tj. o 78 %).

Genderový rozdíl v úspěšnosti z angličtiny v rozsahu 1,5 procentního bodu ve prospěch chlapců je nejvyšší za uplynulé roky; nejmenšího rozdílu bylo dosaženo v roce 2012 (0,5 procentního bodu) a od té doby se každoročně zvyšuje o půl procentního bodu. V roce 2014 byla neúspěšnost dívek vyšší o 38 %. Z celkového počtu těch prvomaturantů, kteří zkoušku vykonali neúspěšně, představují chlapci necelou třetinu (32 %).

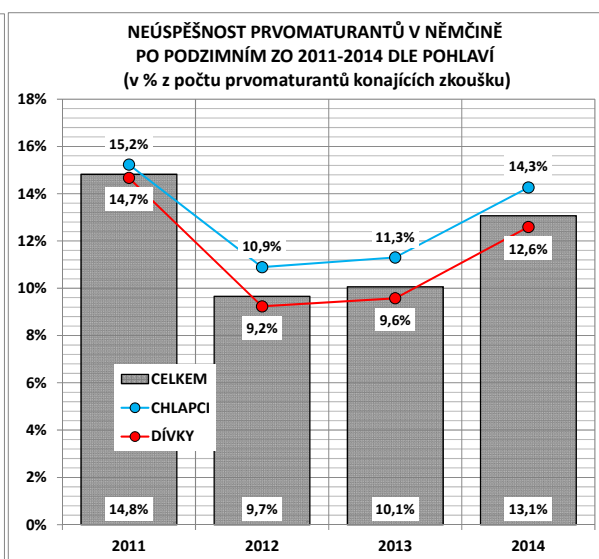
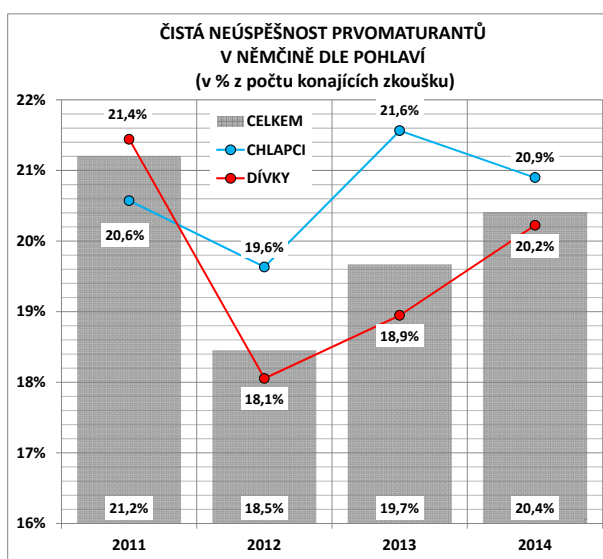
Čistá neúspěšnost v angličtině v roce 2014 mezi jarním a podzimním zkušebním obdobím poklesla o 6,6 procentního bodu. Zatímco u chlapců poklesla o pouhých 2,9 bodu, v případě dívek o plných 5 procentních bodů. V tomto smyslu není ve srovnání s předchozími lety výjimkou.

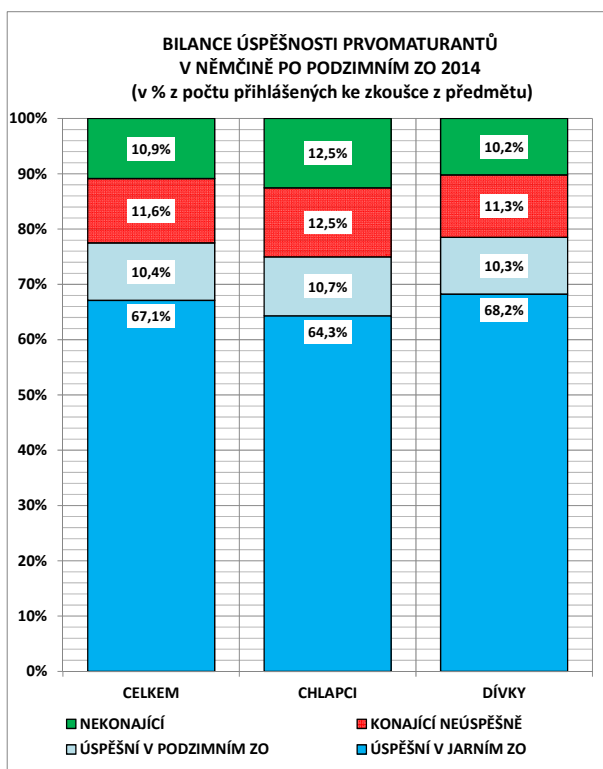
Z celkového počtu 42,8 tis. přihlášených prvomaturantů k maturitě z angličtiny složilo v roce 2014 zkoušku úspěšně 38,3 tis., tj. 89,5 %, v tom 81,7 % v jarním a 8 % v podzimním zkušebním období. Celková hrubá úspěšnost za obě zkušební období je tak srovnatelná se zkouškou z češtiny. Podíl „podzimu“ na souhrnné „výroční“ úspěšnosti je 9 %, shodně v případě chlapců i v případě dívek.

Celkem 10,3 % prvomaturantů přihlášených ke zkoušce z angličtiny zkoušku buď nekonalo (6,0 %, tj. 2,6 tis.), nebo ji konalo neúspěšně (4,6 %, tj. 2,0 tis.). Dívky vykazují ve srovnání s chlapci hrubou neúspěšnost o něco málo nižší (o 0,6 procentního bodu, tj. o 6 %), přičemž rozhodujícím je nižší podíl zkoušku nekonajících dívek ve srovnání s chlapci (7,2 % v případě chlapců, 5,1 % v případě dívek). Naopak v neúspěšnosti těch, kteří zkoušku konali, jsou na tom dívky

o poznání hůře (3,7 % v případě chlapců, 5,2 % v případě dívek). Selhání dívek u zkoušky z angličtiny tak bylo v roce 2014 celkem 2,1krát četnější a podíl těchto selhání na počtu přihlášených ke zkoušce u dívek o 40 % větší.

Němčina je ze všech maturitních předmětů tím nejméně úspěšným. Z celkového počtu 4,3 tis. prvomaturantů, kteří v průběhu roku 2014 alespoň jednou konali maturitní zkoušku z němčiny, ji vykonalo neúspěšně 13,1 %, tj. 563 prvomaturantů. „Výroční“ neúspěšnost se podobně jako v angličtině i češtině meziročně výrazně zvýšila, a to o plné 3 procentní body, tedy o 30 %. Rok 2014 je po roce 2011 druhým nejméně úspěšným ve čtyřleté historii reformní maturity. K nárůstu o 3 procentní body došlo shodně u chlapců i dívek (u chlapců to představovalo nárůst o 26 %, u dívek o 31 % neúspěšnosti roku 2013).

Neúspěšnost chlapců byla v roce 2014 o 1,7 procentního bodu vyšší než u dívek (14,3 % proti 12,6 %). Genderový rozdíl se od roku 2012 vůbec nezměnil. Z celkového počtu prvomaturantů, kteří konali zkoušku z němčiny v roce 2014 neúspěšně, tvoří chlapci 31 %, zatímco mezi konajícími zkoušku 28 %.

Čistá neúspěšnost v němčině v roce 2014 vykazala mezi jarním a podzimním zkušebním obdobím pokles o více než 7 procentních bodů (z 20,4 % na 13,1 %). U dívek se snížila o 7,6 a u chlapců o 6,6 procentního bodu. Ve srovnání s rokem 2013 je toto snížení výrazně menší (celkový pokles 9,6 p. b., chlapci 10,3, dívky 9,0 p. b.).

Z celkového počtu 4,8 tis. přihlášených prvomaturantů k maturitě z němčiny složilo v roce 2014 zkoušku úspěšně 3,7 tis., tj. 77,5 %, v tom 68,2 % v jarním a 10,3 %

v podzimním zkušebním období. Podíl „podzimu“ na souhrnné „výroční“ úspěšnosti je 13,4 %, v případě chlapců 14,2 %, v případě dívek 13,1 %.

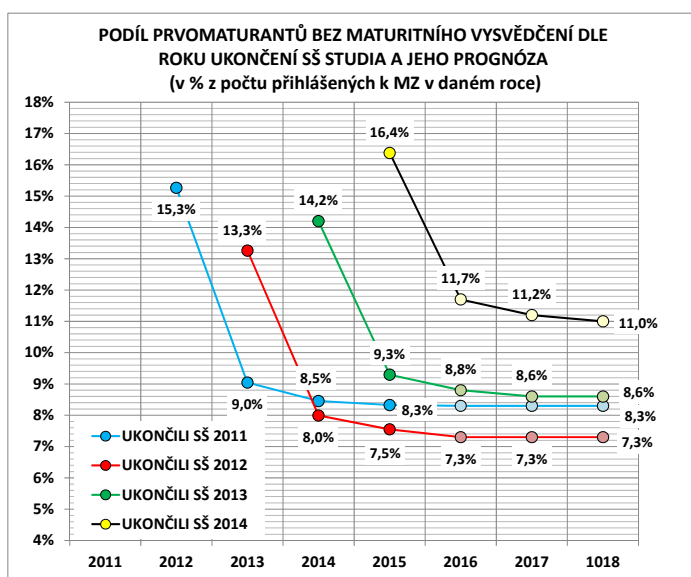
Celkem 22,5 % prvomaturantů přihlášených ke zkoušce z němčiny zkoušku buď nekonalo (10,9 %), nebo ji konalo neúspěšně (11,6 %). Dívky vykazují ve srovnání s chlapci hrubou neúspěšnost nižší o 2,3 procentního bodu, přičemž nižší podíl zkoušku nekonajících dívek ve srovnání s chlapci (12,5 % v případě chlapců, 10,2 % v případě dívek) má na celkový rozdíl větší vliv než rozdíl v neúspěšnosti těch, kteří zkoušku konali (12,5 % v případě chlapců, 11,3 % v případě dívek).

2.9 ABSOLUTNÍ NEÚSPĚŠNOST¹⁵ PRVOMATURANTŮ

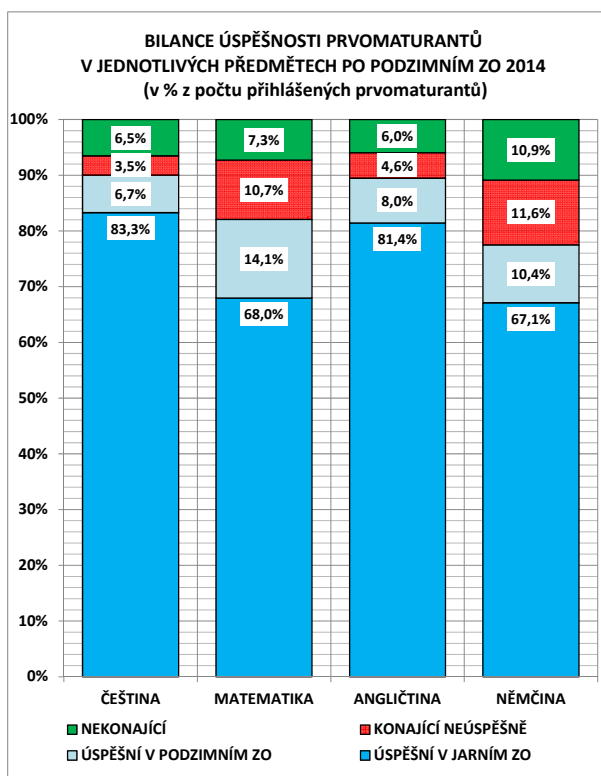
Z celkového počtu 99,8 tis. prvomaturantů v roce 2011 nedosáhne po 5 letech od ukončení SŠ studia maturity s největší pravděpodobností 8,3 %, tj. 8,2 tis. žáků tohoto maturitního ročníku.

V maturitním ročníku následujícím klesne podíl absolutně neúspěšných o 1 procentní bod, tedy na hodnotu 7,3 %. V absolutních počtech půjde o 6,8 tis. žáků.

V případě maturitního ročníku 2013 se podíl absolutně neúspěšných meziročně zvyšuje o 1,3 procentního bodu na hodnotu 8,6 %, což v absolutním vyjádření znamená cca 7,6–7,7 tis. žáků.

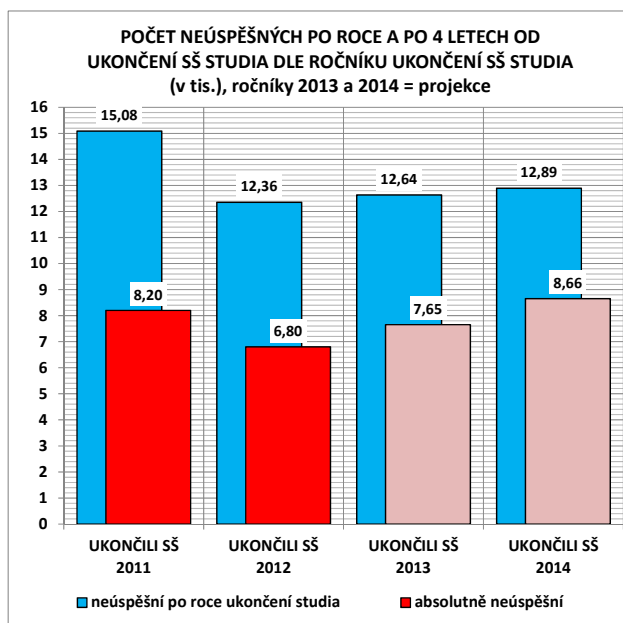
¹⁵ Absolutní neúspěšností rozumíme podíl prvomaturantů z daného maturitního ročníku, kteří nikdy nezískají maturitní vysvědčení, na počtu přihlášených k maturitní zkoušce v roce, kdy ukončili své středoškolské studium. Jinými slovy to znamená, jaké procento žáků z daného maturitního ročníku nezíská příslušný stupeň vzdělání.

Nejvýraznější nárůst lze však očekávat v maturitním ročníku 2014. Absolutní neúspěšnost by mohla dosáhnout úrovně 11 %, což představuje meziroční nárůst o 3,4 procentního bodu. Navzdory prudkému poklesu počtu prvomaturantů by počet absolutně neúspěšných z maturitního ročníku 2014 měl ve srovnání s ročníkem předchozím vzrůst o zhruba tisíc žáků, tj. na 8,6–8,8 tis. To vše za předpokladu, že meziroční srovnatelnost náročnosti zkoušek bude v letech 2015–2018 shodná se

srovnatelností zkoušek v letech 2011–2014.

Z celkového počtu 360 tisíc prvomaturantů v letech 2011–2014 tak příslušného stupně vzdělání nedosáhne zhruba 31,2–31,5 tis., tj. 8,7 %.

Na absolutní neúspěšnosti se s postupujícím časem ve stále větší míře podílí neúspěšnost repetentů u opravných zkoušek, zatímco podíl těch, kteří nebyli k maturitní zkoušce připuštěni, popř. absolvování maturitní zkoušky „vzdali bez boje“, stagnuje či dokonce klesá. V roce následujícím po absolvování střední školy dosáhla čistá neúspěšnost repetentů maturitního ročníku 2011 hodnoty méně než 38 %, v případě ročníku následujícího to bylo 42 % a v ročníku 2013 již přes 47 %. Obdobná progresse je zřejmá jak v případě chlapců (33 %, 35 %, 40 %), tak v případě dívek (42 %, 48 %, 54 %).

Absolutní neúspěšnost chlapců a dívek je v maturitních ročnících 2011 a 2012

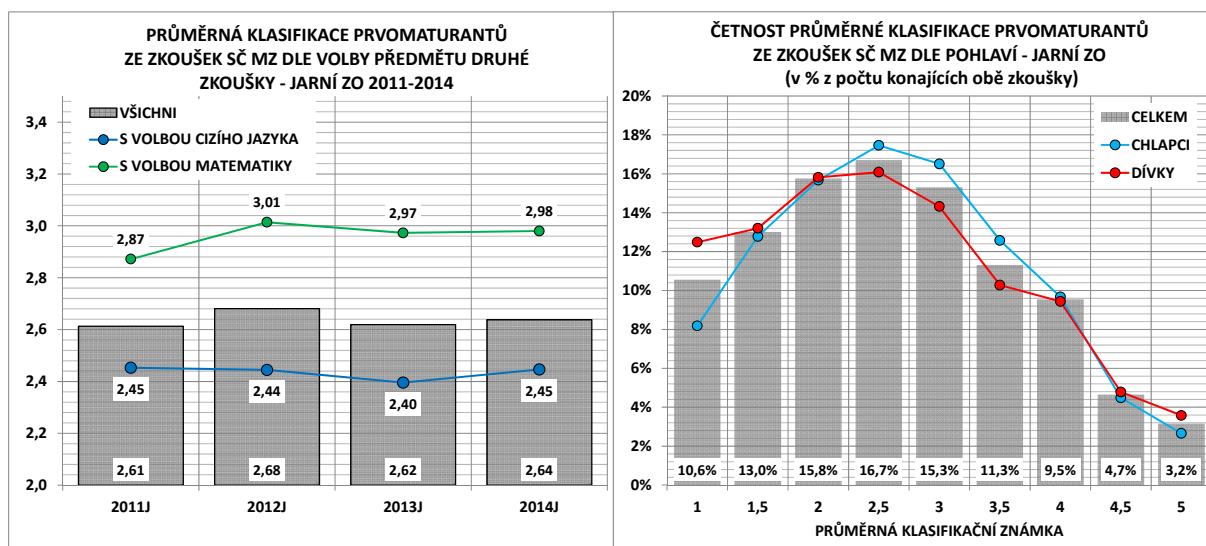
shodná, počínaje ročníkem 2013 se však pravděpodobně začnou mírně rozevírat pomyslné nůžky v neprospěch dívek.

2.10 VÝSLEDKY ZKOUŠEK V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

Výsledky společné části maturitní zkoušky, jednotlivých zkoušek a jednotlivých předmětů budou prezentovány dvěma základními ukazateli – klasifikační známkou a dosaženým % skórem. Sledovanou skupinou maturujících budou výhradně prvomaturanti, tj. maturující, kteří ukončili své středoškolské studium v roce konání maturitní zkoušky. Logicky nejsou do zpracování zahrnuti prvomaturanti, jejichž maturitní zkouška sestávala pouze ze zkoušek profilové části.

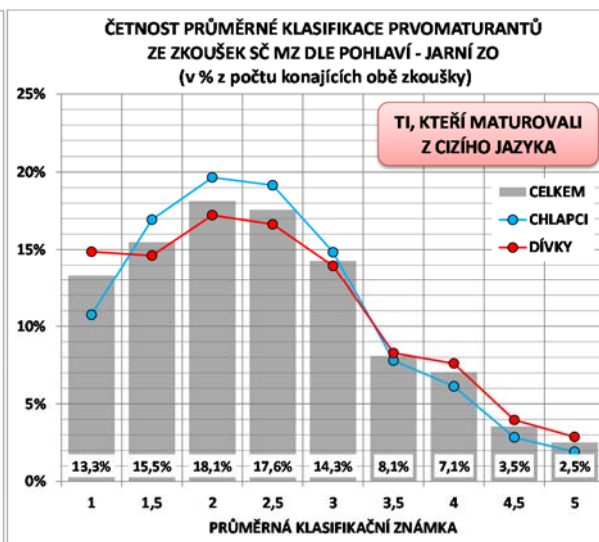
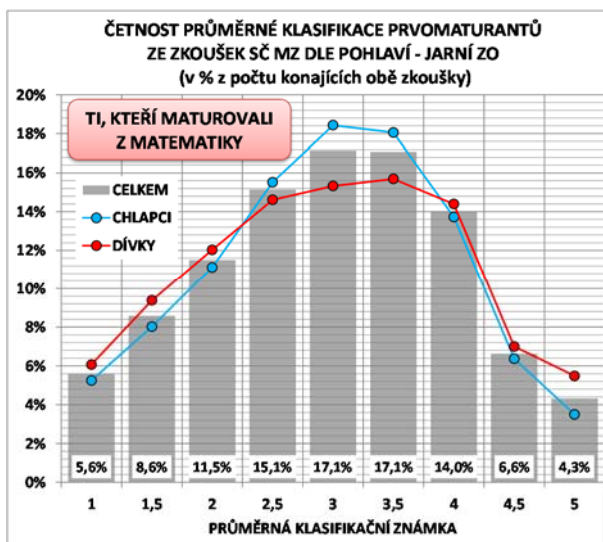
2.10.1 SOUHRNNÉ VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

Průměrná klasifikace prvomaturantů v jarním zkušebním období roku 2014 dosáhla 2,45 klasifikačního stupně a meziročně zaznamenala mírný nárůst pouze u těch, kteří maturovali z cizího jazyka (+0,05 klasifikačního stupně). Genderový rozdíl v úrovni klasifikace činil 0,04 klasifikačního stupně ve prospěch chlapců (2,42 proti 2,46).

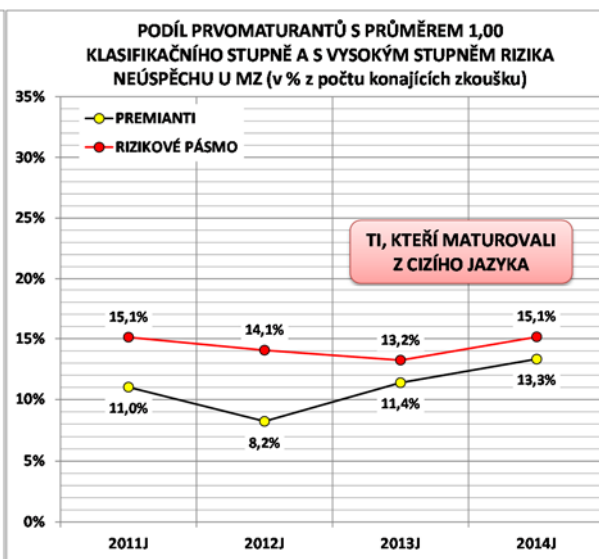
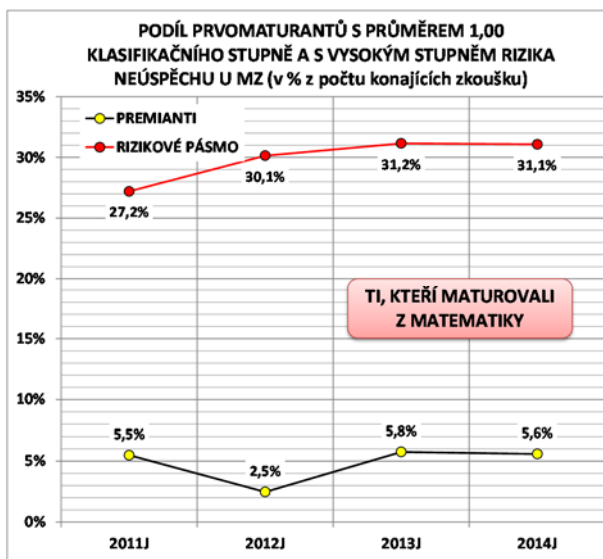
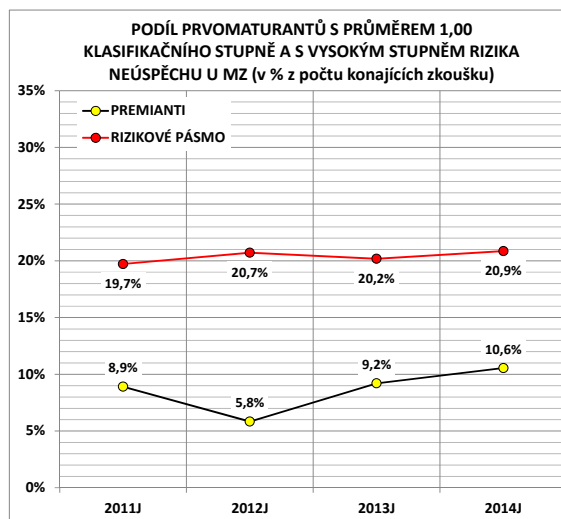
O poznání významnější rozdíl v klasifikaci je zřejmý mezi těmi, kteří zvolili jako maturitní předmět matematiku, a těmi, kteří dali přednost cizímu jazyku. Průměrná dosažená známka těchto dvou skupin prvomaturantů vykazuje rozdíl více poloviny klasifikačního stupně ve prospěch maturujících z cizího jazyka (0,53 stupně), v případě chlapců ještě vyšší – 0,56), v případě dívek mírně nižší – 0,52 klasifikačního stupně. Průměrná klasifikace maturujících z matematiky tak v jarním zkušebním období činila 2,98 klasifikačního stupně, průměrná klasifikace maturujících z cizích jazyků 2,45 klasifikačního stupně.

Předmětný rozdíl se nevyhnul žádné z oborových skupin a pohyboval se od 0,42 (víceletá gymnázia) po 0,91 (hotelové a podnikatelské obory SOŠ) klasifikačního stupně. Nejmenší rozdíl vykázali chlapci ve víceletých gymnáziích (0,39 klasifikačního stupně), naopak nejvyšší chlapci v hotelových a podnikatelských oborech SOŠ (1,05 klasifikačního stupně).

Nejčtenějším hodnocením společné části byl průměr 2,5 stupně, v případě maturujících z matematiky pak průměr 3,0 a v případě maturujících z cizího jazyka 2,0. Na „čistou jedničku“ maturovalo celkem 10,6 % prvomaturantů, mezi maturujícími z matematiky byl podíl premiantů zhruba poloviční (5,6 %), mezi maturujícími z cizího jazyka činil 13,3 %.

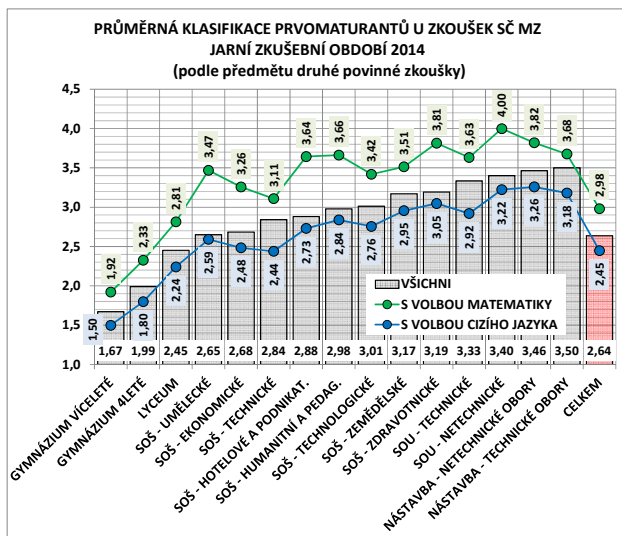
Podíl premiantů mezi prvomaturanty od roku 2012 stoupá, po meziročním nárůstu v roce 2013 o 3,4 procentního bodu přidali v roce 2014 dalších 1,4 bodu. Podíl prvomaturantů v rizikovém pásmu meziročně vzrostl o 0,7 procentního bodu, a to zejména díky

téměř dvoubodovému nárůstu ve skupině maturujících z cizích jazyků při stagnaci podílu ve skupině maturujících z matematiky.

OBOROVÝ POHLED

Oborové průměry klasifikace ve společné části maturitní zkoušky se okolo republikového průměru 2,64 stupně pohybují v intervalu 1,67 až 3,5 klasifikačního stupně. V případě maturujících z matematiky fluktuují v pásnu 1,92 až 4,00 stupně, v případě maturujících z cizího jazyka v pásnu 1,5 až 3,26 stupně.

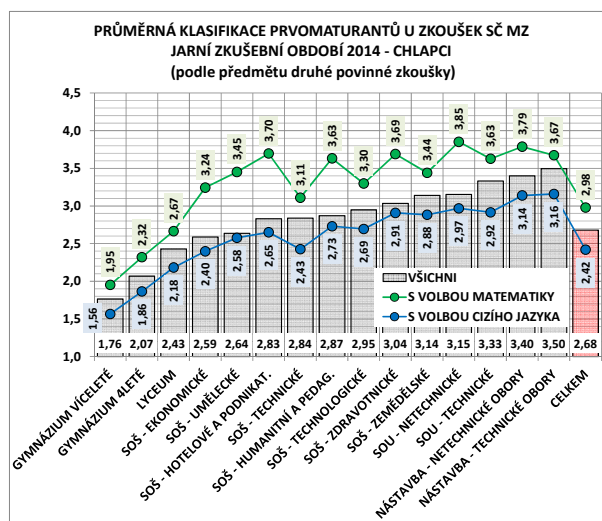
V rizikovém pásnu se svými klasifikačními průměry pohybují:

- maturující z matematiky oborů SOU i nástavbového studia bez ohledu na pohlaví;
- maturující z matematiky ve zdravotnických, sociálních a pedagogických a hotelových

a podnikatelských oborech SOŠ bez ohledu na pohlaví;

- maturující z matematiky – dívky v zemědělských a technologických oborech SOŠ.

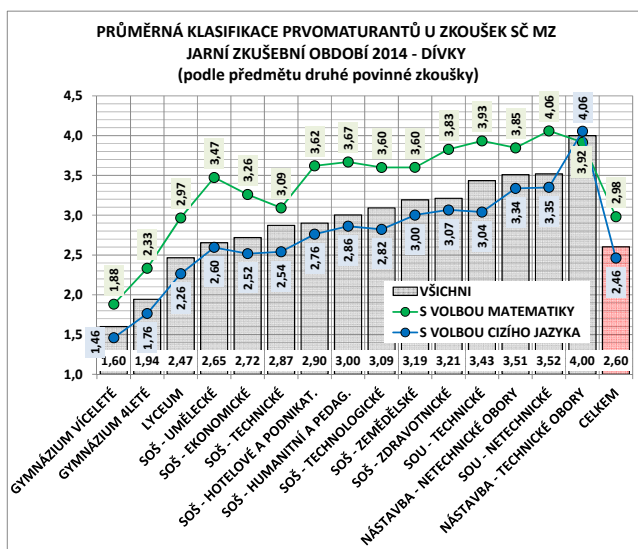
Pozice gymnázií při porovnání souhrnných výsledků společné části MZ s ostatními obory je výrazně oddělena; od druhé nejúspěšnější skupiny, lyceí, je dělí více než půl klasifikačního stupně. Odstup gymnázií je výraznější zejména v případě dívek maturujících z matematiky, naopak nejmenší odstup je v případě chlapců maturujících z cizího jazyka (méně než polovina

klasifikačního stupně).

Nad republikovým průměrem klasifikace se vedle gymnázií pohybují již pouze lycea a prvomaturanti v technických oborech SOŠ, obchodních akademiích a uměleckých borch SOŠ maturujících z cizího jazyka.

Největší rozdíly v průměrné klasifikaci chlapců a dívek se až na výjimky projevují v oborech s podprůměrnými a silně podprůměrnými výsledky. Výjimku zde tvoří pouze obchodní akademie a zemědělské obory SOŠ. Tato skutečnost je z velké části důsledkem výrazných rozdílů mezi úrovní účasti chlapců a dívek na maturitním vzdělávání, a tedy

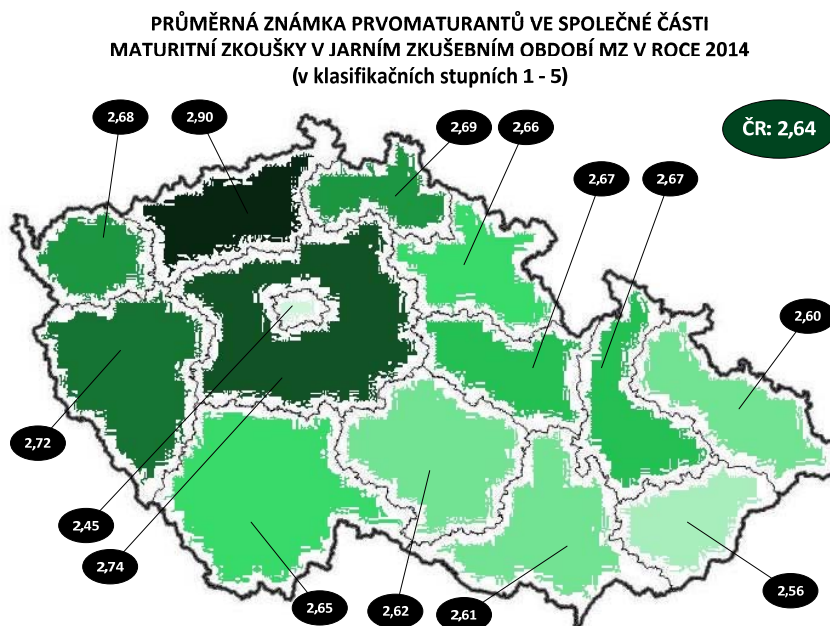
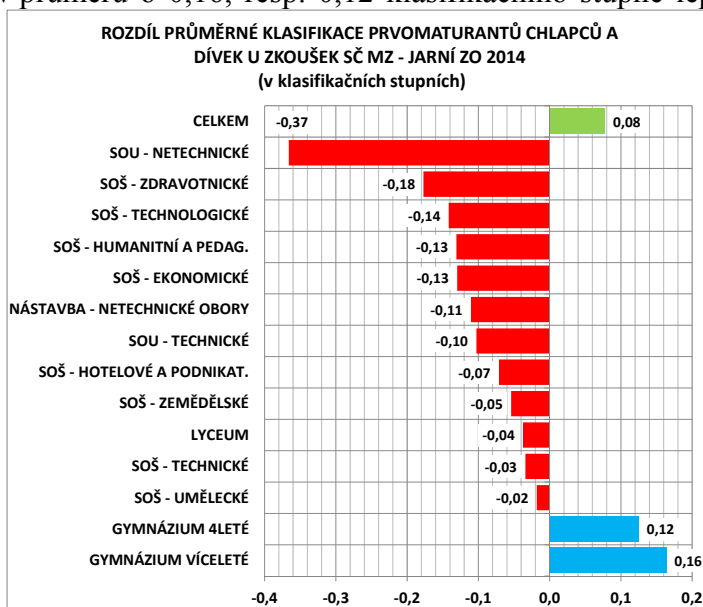
v průměru nižší úrovně intelektových studijních předpokladů dívek, která se projevuje výrazněji ve slabší polovině spektra maturitních oborů.

V gymnáziích jsou výsledky dívek v průměru o 0,16, resp. 0,12 klasifikačního stupně lepší než výsledky chlapců, v ostatních oborových skupinách je tomu naopak. Nejméně se liší v uměleckých a technických oborech SOŠ a lyceích, ve zbývající části odborného školství pak narůstají až na úroveň 0,37 klasifikačního stupně v případě netechnických oborů SOU.

REGIONÁLNÍ POHLED

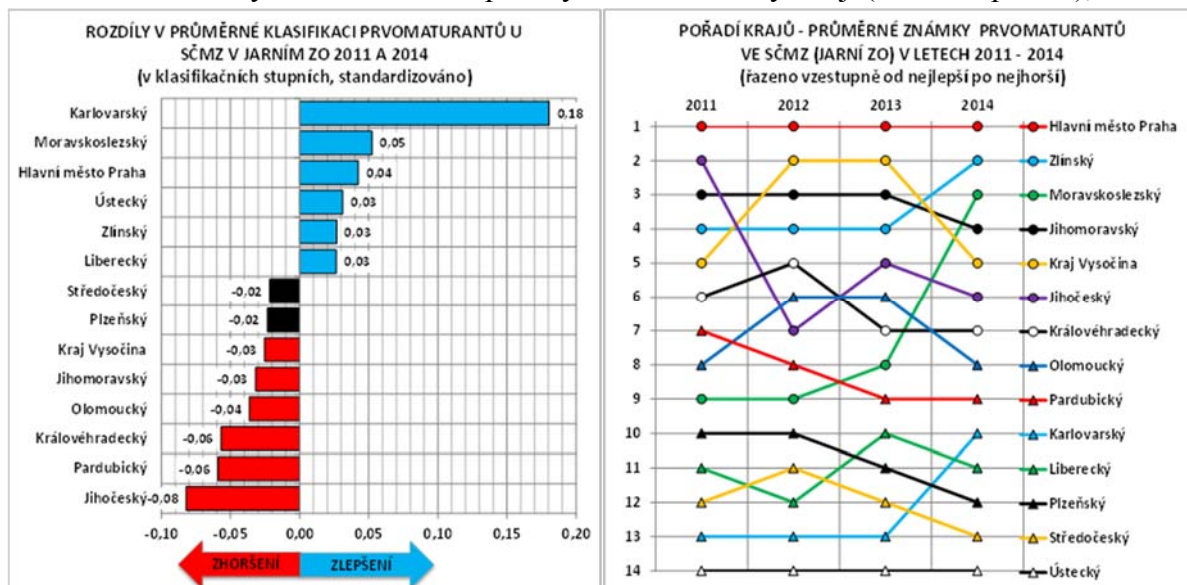
Mezikrajové průměry klasifikace prvomaturantů ze společné části maturitní zkoušky se v jarním zkušebním období roku 2014 pohybovaly mezi 2,45 a 2,90 klasifikačního stupně, tedy v rozsahu minus 7,2 % až plus 10,1 % průměrné republikové hodnoty (2,64 klasifikačního stupně). Meziročně se rozdíl mezi krajem s nejlepším a nejhorším průměrným hodnocením mírně snížil z 0,50 na 0,45 klasifikačního stupně.

Nejlepších výsledků ve společné části MZ dosáhli v roce 2014, stejně jako ve všech třech předchozích letech prvomaturanti v Praze, nejhorších výsledků pak, s poměrně velkým odstupem od ostatních krajů, prvomaturanti v Ústeckém kraji. Podobně jako v případě neúspěšnosti se i **krajové průměry klasifikace zhoršují po ose od jihovýchodu po severozápad republiky.**

V absolutním vyjádření došlo za uplynulé 4 roky při celkovém zhoršení republikových výsledků o 0,05 klasifikačního stupně ke zlepšení pouze ve třech krajích: v Karlovarském kraji (+0,15 klasifikačního stupně), Moravskoslezském kraji (+0,03 stupně) a v Praze (+0,02 stupně), naopak nejvýraznější zhoršení klasifikačních průměrů vykázaly Jihočeský kraj (minus 0,11 stupně) a východočeské kraje (shodně minus 0,08 stupně).

Z hlediska vzájemného mezikrajového srovnání největší posun vzhůru na pomyslném žebříčku průměrného hodnocení vykázal Moravskoslezský kraj, který se z pásma mírného podprůměru v roce 2011 stal v roce 2014 krajem s třetím nejlepším průměrným výsledkem (vzestup o 6 pozic), a Karlovarský kraj (vzestup ze 13. na 10. pozici). V obou případech ke vzestupu došlo převážně mezi rokem 2013 a 2014. Nejvýraznější pokles v mezikrajovém srovnání mezi roky 2011–2014 naopak vykázal Jihočeský kraj (minus 4 pozice), k němuž

však došlo mezi již mezi roky 2011 a 2012. Největší meziroční změny v roce 2014 vykázali v Moravskoslezském kraji (+5 pozic), Karlovarském kraji (+3 pozice), Zlínském kraji (+2 pozice) a opačným směrem v Kraji Vysočina (minus 3 pozice) a v Olomouckém kraji (minus 2 pozice).

Nejmenší riziko neúspěchu u společné části maturitní zkoušky v jarním zkušebním období podstupují prvomaturanti stabilně v Praze; ta byla v roce 2014 následována moravskými kraji v pořadí

Zlínský, Moravskoslezský, Jihomoravský a Krajem Vysočina. Naopak stabilně nejrizikovějším krajem je kraj Ústecký.

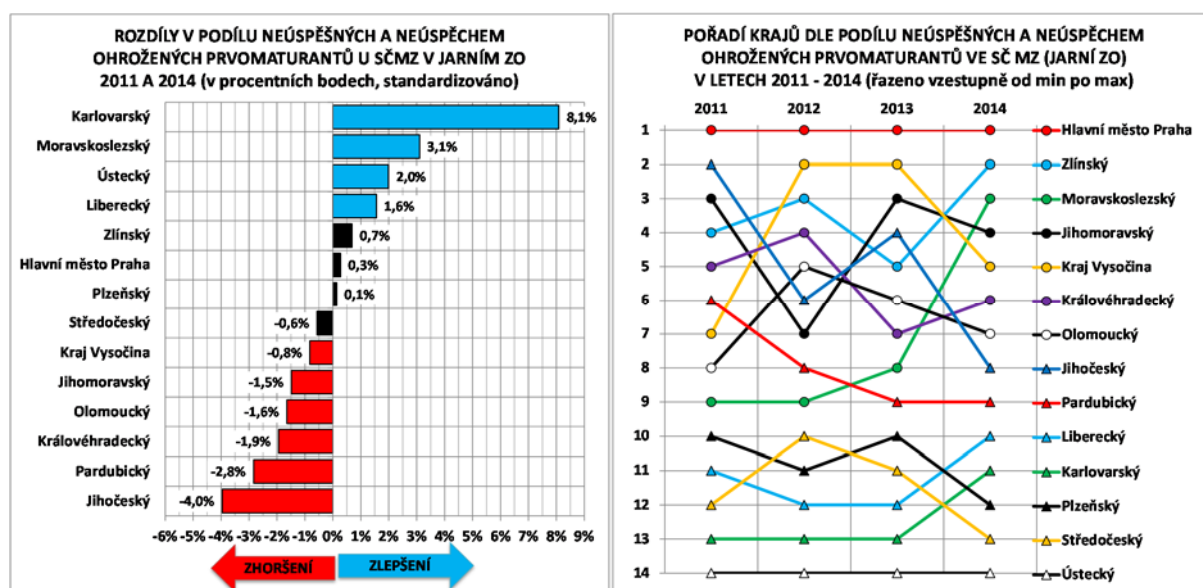
Při republikovém podílu neúspěšných a neúspěchem ohrožených prvomaturantů¹⁶ ve výši 28,7 % se průměrné krajské hodnoty pohybují mezi 22,2 % a 38,5 %, tj. v intervalu minus 22,5 % až plus 34,2 % republikového průměru. S výjimkou Prahy a Olomouckého kraje lze hovořit o tom, že **riziko neúspěchu u společné části MZ stoupá**

¹⁶ Tato skupina prvomaturantů zahrnuje ty, kteří v jarním zkušebním období dosáhli ve společné části maturitní zkoušky průměrné klasifikace 3,5 klasifikačního stupně a více, tj. ty, u nichž lze s jistotou říci, že alespoň jedna ze zkoušek společné části MZ byla hodnocena klasifikačním stupněm 4 nebo 5.

po ose od jihovýchodu po severozápad republiky.

Ke snížení rizika neúspěchu u společné části MZ došlo v uplynulých 4 letech pouze v Karlovarském (o 5,3 procentního bodu) a v Moravskoslezském kraji (o 1,0 procentní bod), nejvýrazněji riziko vzrostlo v Jihočeském (+5,8 p. b.), Pardubickém (+4,8 p. b.), Královéhradeckém (+3,9 p. b.) a Olomouckém kraji (+3,6 p. b.). Vzhledem k průměrnému republikovému zvýšení rizika o 2,1 procentního bodu za období 2011–2014 a o 1,3 procentního bodu meziročně lze za relativně pozitivní označit vývoj v Karlovarském, Moravskoslezském, Ústeckém a Libereckém kraji.

Ve vzájemném srovnání krajů došlo k výraznému zlepšení pozice Moravskoslezského kraje (+6 pozic za období 2011–2014, +5 pozic meziročně), nejvýraznější propad vykázal Jihočeský kraj (minus 6 pozic za období 2011–2014, minus 4 pozice meziročně). Nejvýraznější meziroční změny jsou kromě již zmíněných zřejmé ještě ve Zlínském kraji

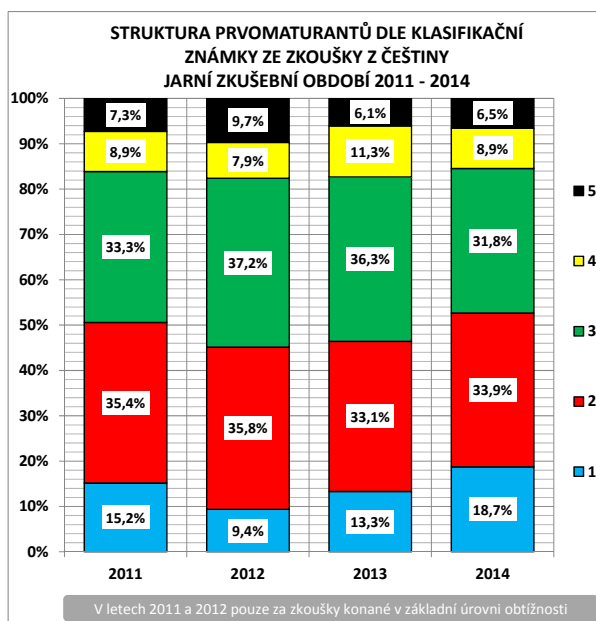
(zlepšení o 3 pozice) a v Kraji Vysočina (zhoršení o 3 pozice).

2.10.2 VÝSLEDKY ZKOUŠEK Z JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ

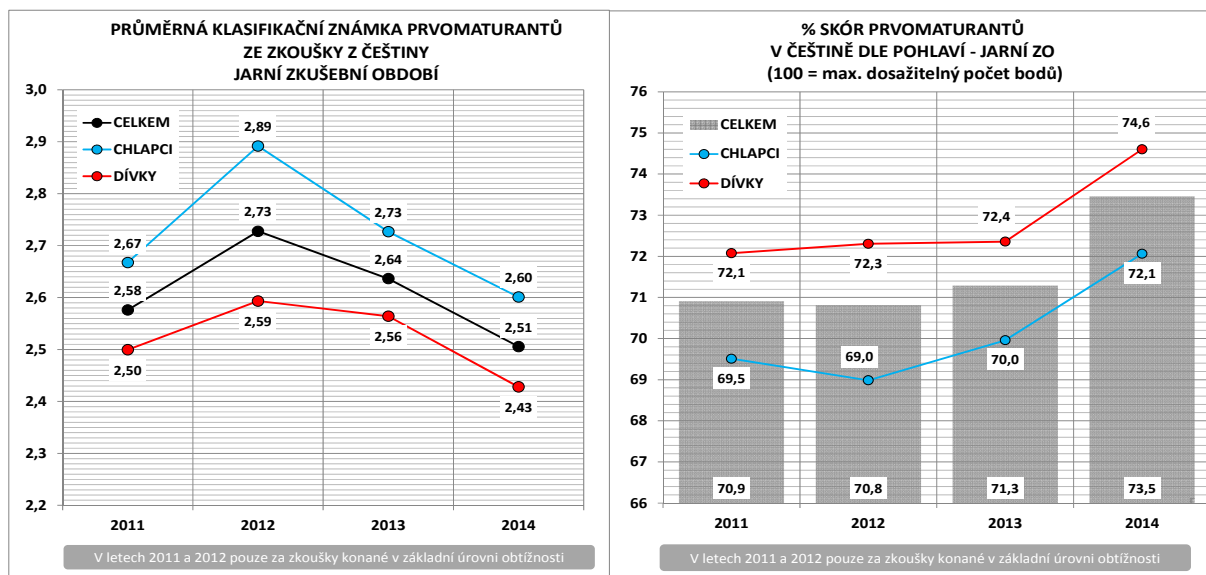
ČEŠTINA

V jarním zkušebním období roku 2014 dosáhli prvomaturanti u zkoušky z českého jazyka výsledku 2,51 klasifikačního stupně, resp. 73,5 % (vyjádřeno průměrným procentním skórem). Dívky byly v průměru úspěšnější než chlapci – na průměrné známce o 0,17 klasifikačního stupně (2,60 oproti 2,43), v bodovém vyjádření pak o 2,5 procentního bodu (72,1 % oproti 74,6 %).

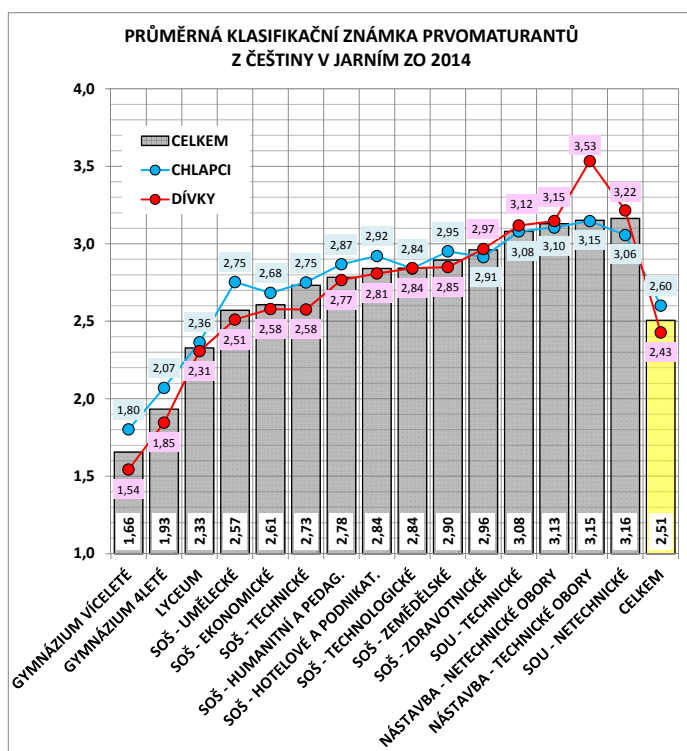
Meziročně došlo u zkoušky z češtiny k tříprocentnímu nárůstu úspěšnosti, a to jak u chlapců, tak u dívek. V bodovém vyjádření činil meziroční nárůst průměrného bodového zisku celkem 1,8 procentního bodu, přičemž u dívek o 2,2 a u chlapců o 2,1 bodu.

Od roku 2012 (rok s nejnižší úrovní úspěšnosti), kdy bylo jako v jediném ze čtyř předchozích let aplikováno centrální nezávislé hodnocení písemných prací, se průměrná známka zlepšila o 0,22 klasifikačního stupně, u chlapců o 0,29, u dívek 0,16 klasifikačního stupně.

Podíl premiantů v češtině se za poslední dva roky zdvojnásobil a v roce 2014 jejich podíl činil 18,7 % (meziroční nárůst o 5,4 procentního bodu). Naopak podíl prvomaturantů v rizikovém pásmu klasifikačního stupně 4 klesl meziročně z 11,3 % na 8,9 %. Mírně se zvýšil podíl neúspěšných (o 0,4 procentního bodu).

Průměrná klasifikace prvomaturantů z češtiny se v jednotlivých skupinách oborů pohybovala od 1,66 (víceletá gymnázia) po 3,16 (netechnické obory SOU) klasifikačního stupně, tedy v intervalu od minus 33 % do plus 26 % republikového průměru.

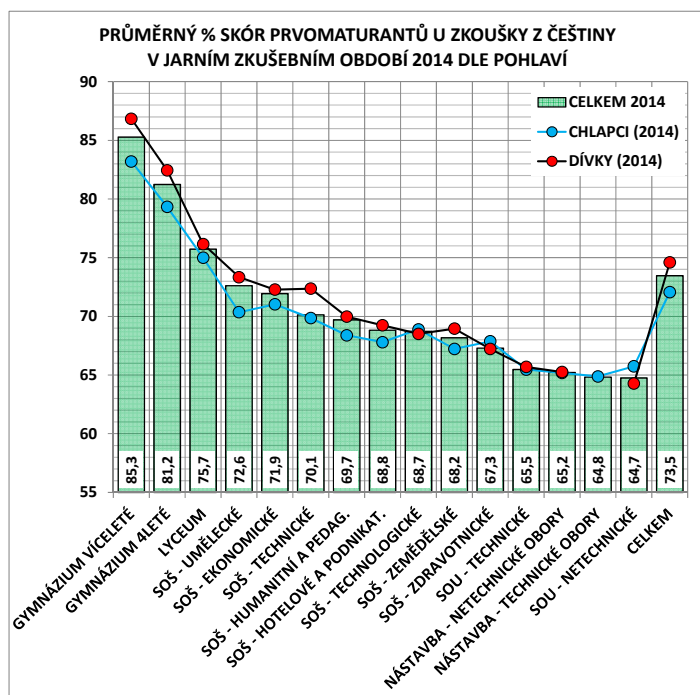
Lepší republikový průměr měli pouze prvomaturanti v gymnáziích a lyceích, pásmo průměru pak obsadily umělecké obory SOŠ a obchodní akademie. Zbývající obory SOŠ se svými průměry pohybovaly od 2,73 (technické) po 2,96 (zdravotnické). S odstupem nejhorší průměrnou klasifikaci vykázaly obory SOU a obory nástavbového studia se známou 3,08 až 3,16 klasifikačního stupně.

lepší průměrné klasifikace než chlapci, v oborech SOU a nástavbového studia byli lepší chlapci. Největší rozdíl ve prospěch dívek se ukázal v gymnáziích (0,26, resp. 0,22 klasifikačního stupně) a v uměleckých a technických oborech SOŠ (plus

0,17 stupně). V netechnických oborech SOU byly dívky naopak o 0,16 klasifikačního stupně horší.

Mezioborové rozdíly průměrného bodového zisku prvomaturantů v českém jazyce začínají u víceletých gymnázií (85,3 %) a končí u netechnických oborů SOU s průměrným ziskem 64,7 %. Rozdíl nejvyššího a nejnižšího průměrného oborového zisku 20,6 procentního bodu je nejmenší ze všech maturitních předmětů a potvrzuje, že mezioborová variabilita výsledků zůstala i v roce 2014 v češtině nejnížší.

Podobně jako v případě známek platí, že bodového zisku nad republikový průměr dosáhli prvomaturanti pouze v gymnáziích a lyceích, víceméně průměrných hodnot dosáhli v uměleckých oborech a v obchodních akademiích. Ostatní obory SOŠ se pohybují v pásmu 67–70 %, obory SOU a nástavbového studia pak okolo 65 %.

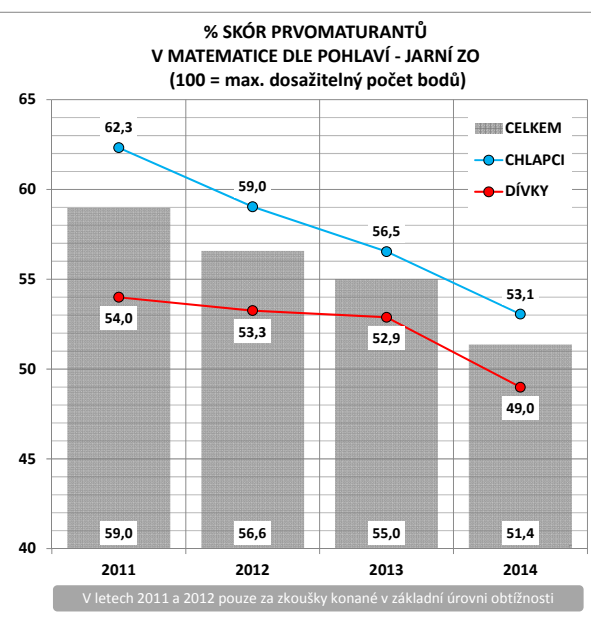
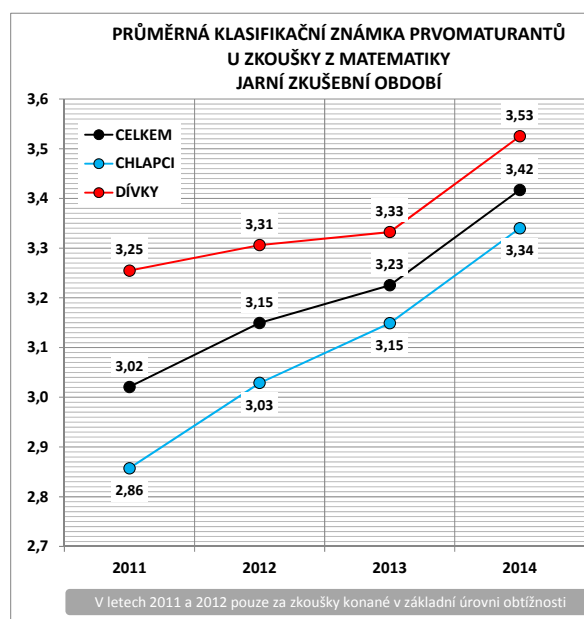
Bodové vyjádření výsledku potvrdilo největší genderové rozdíly v gymnáziích (rozdíl 4 procentních bodů), o 3 procentní body se v průměru lišil výsledek chlapců a dívek v uměleckých a technických oborech SOŠ.

Nejvýraznější meziroční nárůst bodového zisku vykázaly technologické a technické obory SOŠ a 4letá gymnázia (plus 3,3 až 3,5 %), v porovnání s rokem 2012 pak

bezkonkurenčně víceletá a 4letá gymnázia (+5 %).

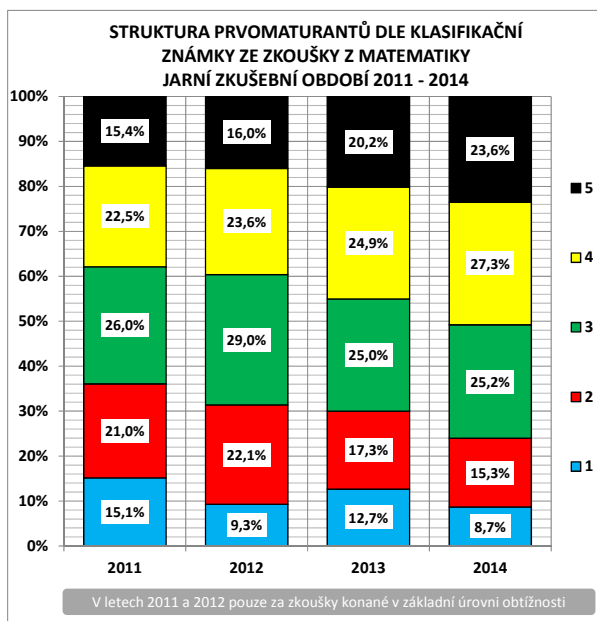
MATEMATIKA

Průměrná známka dosažená prvomaturanty v matematice v jarním zkušebním období roku

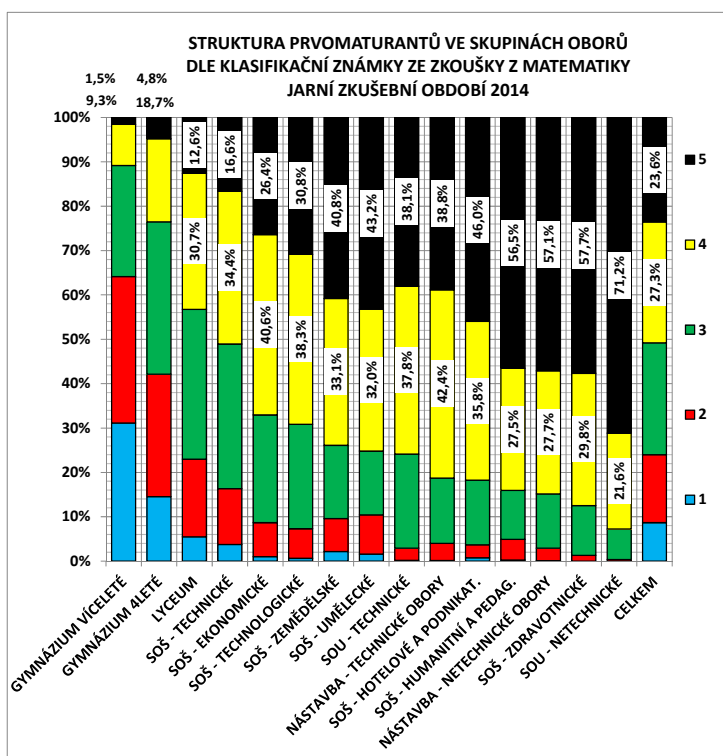

2014 je 3,42 klasifikačního stupně, přepočteno na průměrný bodový zisk z testu se jedná o 51,4 %. Na rozdíl od všech ostatních předmětů výsledky v matematice vykazují jasný a velmi dynamicky sestupný trend, který v průměrné dosažené známce znamená meziroční zhoršení o 0,19 klasifikačního stupně a v bodovém zisku pokles o 4,6 procentního bodu (tedy o více než 9 %). Od roku 2011 do roku 2014 se průměrná známka z matematiky v jarním zkušebním období zhoršila o 0,4 klasifikačního stupně, z toho téměř polovina zhoršení připadá právě na rok 2014. Průměrný bodový zisk za poslední 4 roky klesl o 7,6 procentního bodu, plně tři pětiny této ztráty připadají právě na rok 2014. Je tedy zřejmé, že trend poklesu úspěšnosti v roce 2014 ještě akceleroval. To vše je způsobeno pouze odlivem úspěšných žáků zejména k angličtině, kde je vysoká pravděpodobnost zisku lepší známky.

Dlouhodobě výraznější pokles úspěšnosti vykazují chlapci než dívky, v posledním roce je však meziroční snížení u chlapců i u dívek srovnatelné. Toto je opět jen důsledkem nerovnoměrného odlivu chlapců a dívek k angličtině. Průměrná klasifikace chlapců se za poslední 4 roky zhoršila z 2,86 na současných 3,34 klasifikačního stupně, tj. o bezmála půl klasifikačního stupně. Meziroční pokles v roce 2014 o 0,19 klasifikačního stupně znamená, že se rok 2014 na dlouhodobém trendu u chlapců podílí průměrně, tj. třetinou. V případě dívek je pokles od roku 2011 o poznání mírnější (z původních 3,25 na současných 3,53), meziroční zhoršení je však skokové a představuje přes 70 % dlouhodobého zhoršení. V roce 2014 tak rozdíl mezi chlapci

a dívkami činil bezmála 0,2 klasifikačního stupně a od roku 2011 (bezmála 0,6 stupně) se snížil o 2/3.

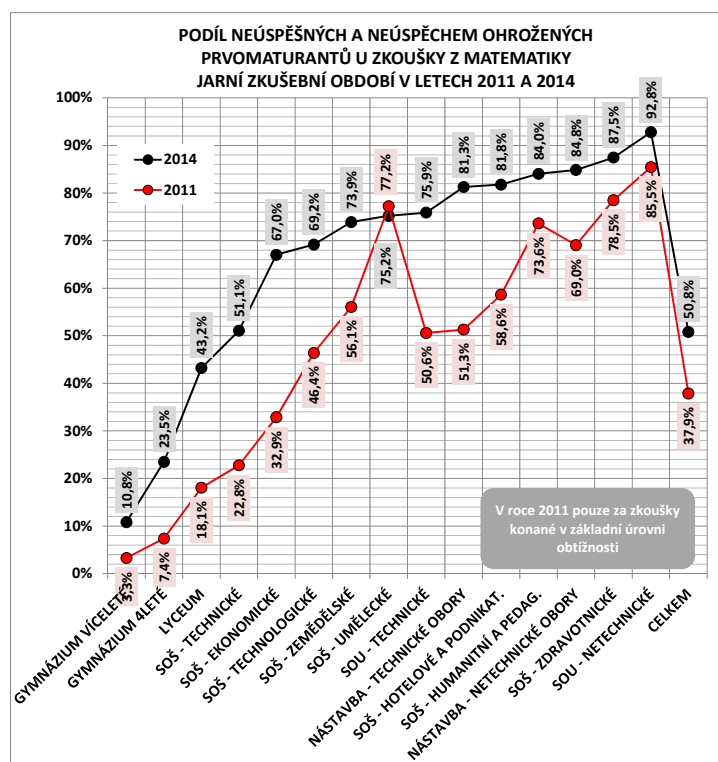

Matematika je maturitním předmětem s největší diverzitou mezioborových průměrných výsledků, ať již jsou vyjádřeny klasifikační známkou, nebo průměrným procentním skórem. V jarním zkušebním období roku 2014 se oborové průměry klasifikačních známek z matematiky pohybovaly v intervalu od 2,17 (víceletá gymnázia) do 4,64 (netechnické obory SOU) klasifikačního stupně, tj. v pásmu od minus 64 % do plus 36 % republikového průměru (3,42 klasifikačního stupně). Míra diverzity byla v případě chlapců i dívek

prakticky shodná s celkovou, pouze interval v případě chlapců činil 2,10 až 4,51 klasifikačního stupně a v případě dívek 2,25 až 4,69 klasifikačního stupně.

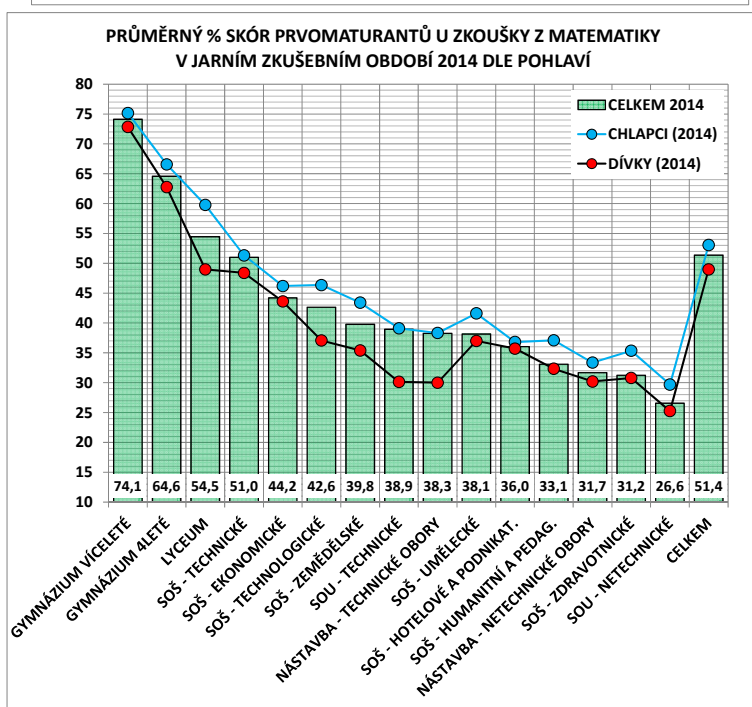
O výrazném podílu premiantů z matematiky lze hovořit pouze v případě gymnázií (31 %, resp. 15 %), v jednotkách procent pak ještě v případě lyceí (6 %) a technických oborů SOŠ (4 %).

Podíl neúspěšných, či neúspěchem ohrožených se však velmi razantně zvyšuje od víceletých gymnázií (10,8 %) až po netechnické obory SOU, kde představuje plných 93 % všech prvomaturantů, kteří zkoušku z matematiky konali. S výjimkou gymnázií a lyceí je podíl této skupiny maturujících více než poloviční ve všech oborech SOŠ, SOU i nástavbového studia, nejnižší v technických oborech SOŠ (50 %) a obchodních akademiích (66 %).

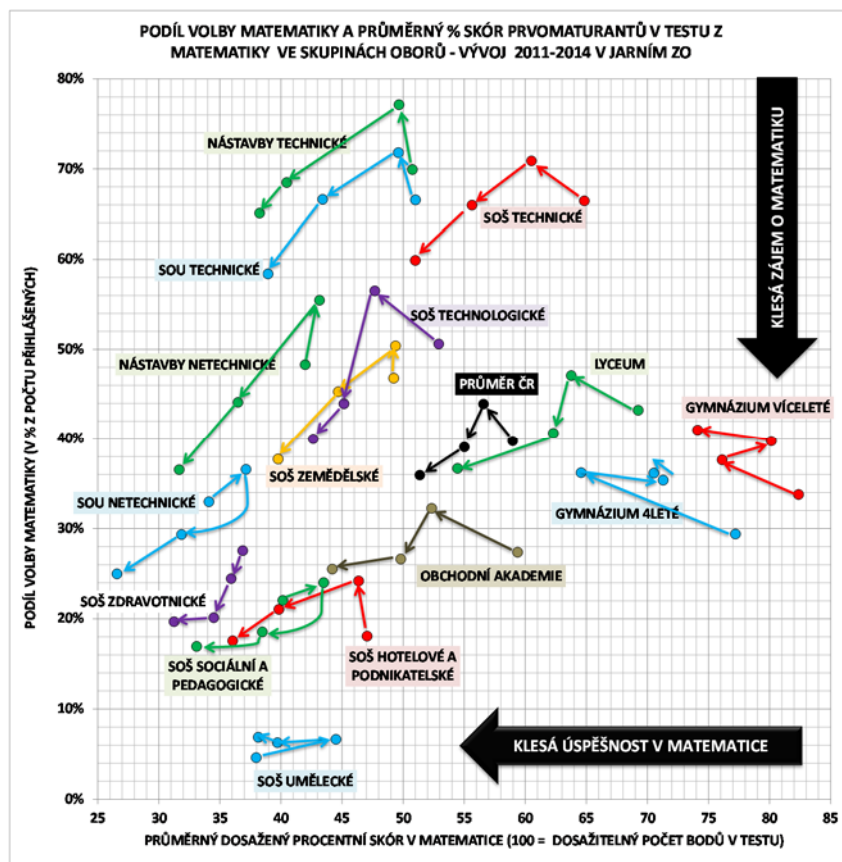

Největší nárůst za uplynulé 4 roky zaznamenal podíl neúspěšných a neúspěchem ohrožených v obchodních akademiích (+34 procentních bodů) a v technických oborech SOŠ (+28 p. b.), SOU (+25 p. b.) a nástavbového studia (+30 p. b.). Naopak nejmenší nárůst byl ve víceletých gymnáziích (+8 %) a dále ve zdravotnických oborech SOŠ (+9 %) a netechnických oborech SOU (+7 %), kde však podíl nebylo již kam zvýšit. Specifickým případem jsou umělecké obory SOŠ, kde jako v jediné skupině oborů za 4leté období podíl skupiny neúspěšných a neúspěchem ohrožených prvomaturantů klesl (ze 77 % na 75 %); podíl maturujících z matematiky je však v této skupině oborů velmi nízký.

Průměrný bodový zisk prvomaturantů u zkoušky z matematiky v jarním zkušebním období 2014 dosáhl úrovně 74,1 %, což je o téměř 10 procentních bodů více než v případě 4letých gymnázií (64,6 %). Zhruba stejný bodový rozdíl je mezi 4letými gymnázii a třetí nejúspěšnější oborovou skupinou – lycei (54,5 %). Nadpoloviční průměrný bodový zisk vykázaly již pouze technické obory SOŠ (51 %).

Naopak pod mezní hranicí úspěšnosti testu z matematiky (33 %) se nachází průměrný dosažený výsledek prvomaturantů v sociálních a pedagogických a zdravotnických oborech

SOŠ, netechnických oborech nástavbového studia a SOU.

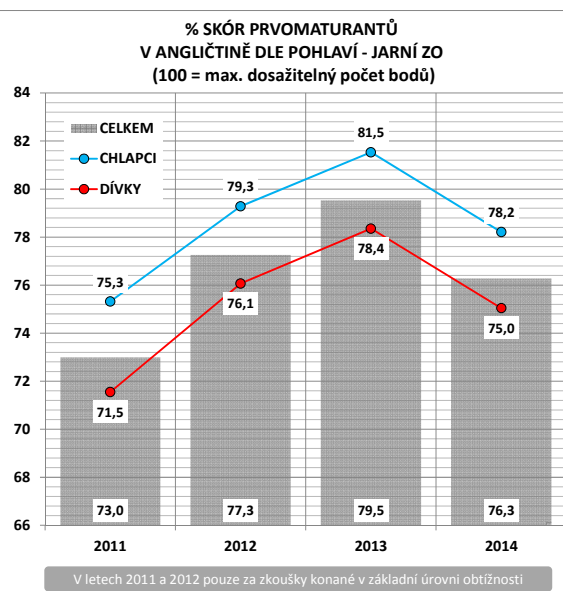
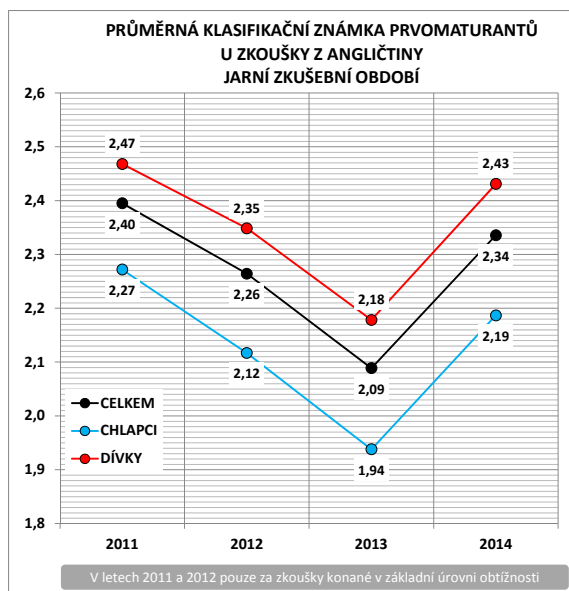
Také průměrné bodové zisky podobně jako klasifikační známky potvrzují, že ve všech oborových skupinách bez výjimky je úspěšnost chlapců v matematice vyšší než dívek (v průměru o 4,1 procentního bodu). Vůbec nejnižší genderový rozdíl vykázaly hotelové a podnikatelské obory SOŠ (1,1 procentního bodu), následované víceletými gymnázii, obchodními akademiemi a technickými obory SOŠ (od 2 do 3 procentních bodů). Naopak nejvyšší rozdíl mezi chlapci a dívkami je zřejmý v lyceích (téměř

11 procentních bodů) a v technologických oborech SOŠ (přes 9 procentních bodů).

Skutečnost, že vývoj úspěšnosti prvomaturantů v matematice není rozhodujícím způsobem ovlivňován souběžným poklesem zájmu o matematiku jako maturitní předmět, dokladuje grafické vyjádření vztahu vývoje těchto dvou proměnných v uplynulých 4 letech v jednotlivých skupinách oborů.

ANGLIČTINA

Průměrná známka dosažená prvomaturanty v angličtině v jarním zkušebním období roku 2014

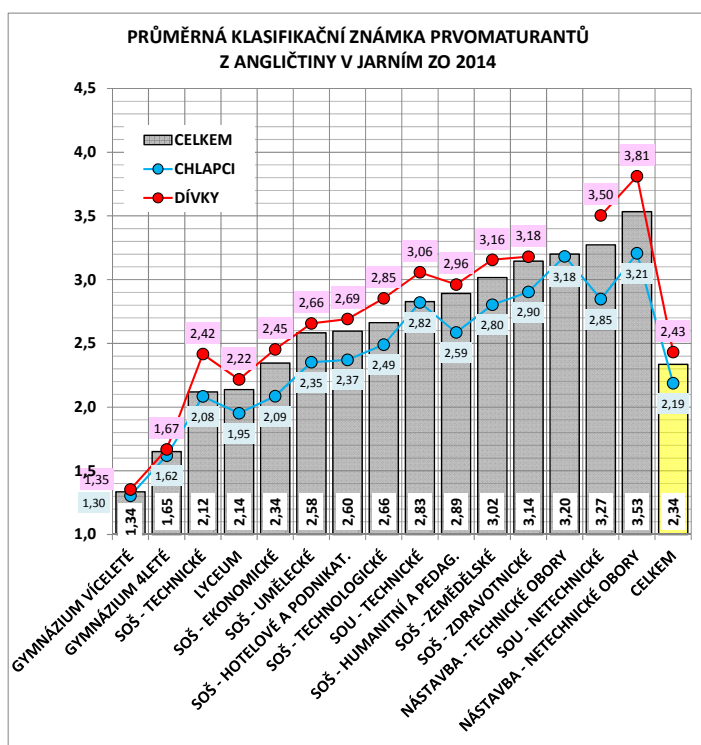
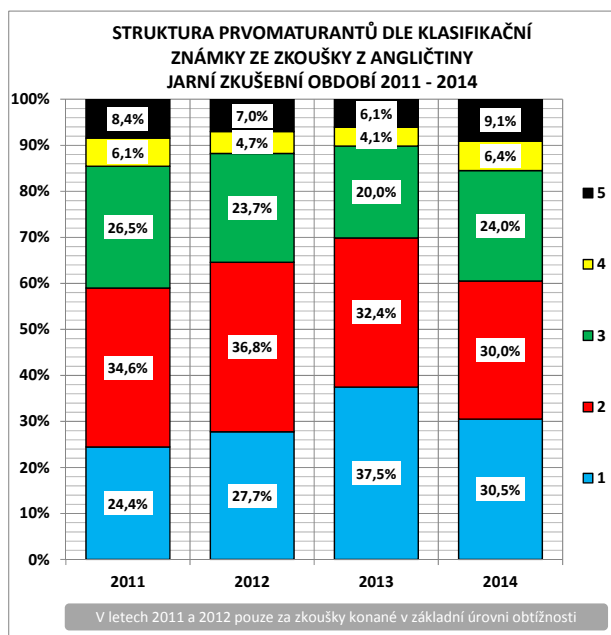

je 2,34 klasifikačního stupně, přepočteno na průměrný bodový zisk z testu se jedná o 76,3 %. Průměrná známka chlapců (2,19 klasifikačního stupně) je o necelou čtvrtinu klasifikačního stupně lepší než hodnocení dívek (2,43 klasifikačního stupně).

Výsledky prvomaturantů v angličtině vykazovaly až do roku 2013 jednoznačně rostoucí trend, v roce 2014 však dochází meziročně k jejich výraznému zhoršení. Proti roku 2013 se průměrná známka z angličtiny snižuje o čtvrt klasifikačního stupně, a to jak u chlapců, tak u dívek. V bodovém vyjádření to znamená meziroční pokles bodového zisku v rozsahu 3,2 procentních bodů, tedy zhruba o 4 %. Genderový rozdíl více než 3 procentních bodů zůstává zachován.

Meziroční zhoršení výsledků z angličtiny je větší než v případě matematiky; angličtina je tak maturitním předmětem s největším meziročním zhoršením výsledků zkoušky v jarním zkušebním období. Ze střednědobého hlediska meziroční zhoršení výsledků v roce 2014 více než kompenzuje zlepšení výsledků mezi roky 2012 a 2013 a rok 2014 je tak z pohledu angličtiny po roce 2011 druhým nejméně úspěšným rokem ve čtyřleté historii reformované maturitní zkoušky.

Podíl premiantů z angličtiny klesl meziročně o 7 procentních bodů (ze 37,5 % na 30,5 %). Současně s tím se zvýšil podíl neúspěšných o 3 procentní body a podíl prvomaturantů v rizikovém pásmu čtvrtého klasifikačního

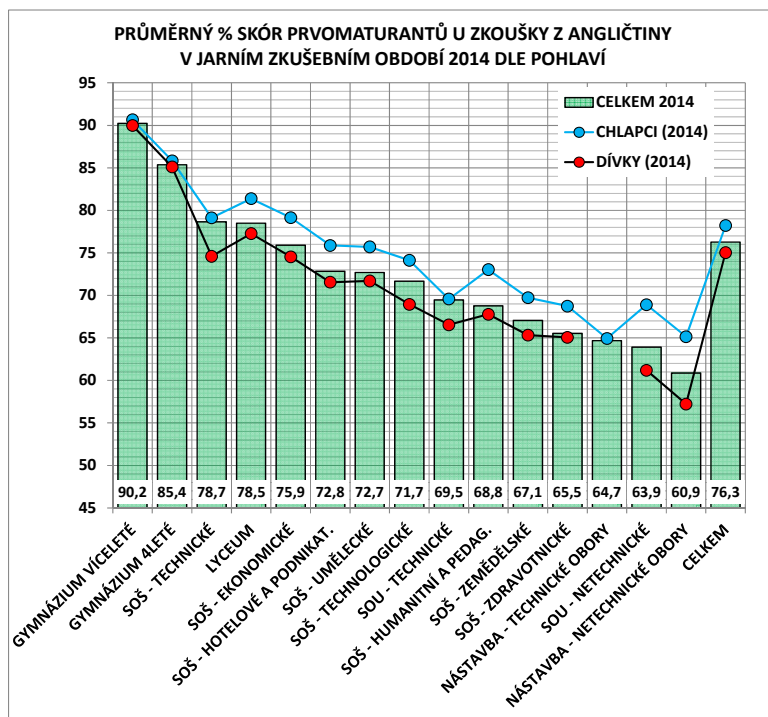

stupně o 2,3 procentního bodu. Souhrnný podíl neúspěšných a neúspěchem ohrožených prvomaturantů z matematiky tak dosáhl úrovně 15 % a je ve čtyřletém srovnání nejvyšší. Meziročně jde o nárůst o téměř polovinu.

V jarním zkušebním období roku 2014 se oborové průměry klasifikačních známek z angličtiny pohybovaly v intervalu od 1,34 (víceletá gymnázia) do 3,53 (netechnické obory nástavbového studia) klasifikačního stupně, tj. v pásmu od minus 43 % do plus 51 % republikového průměru (2,34 klasifikačního stupně). Míra mezioborové diverzity průměrné klasifikace byla v případě chlapců o něco nižší než u dívek. Oborové průměry se u chlapců pohybovaly

od 1,30 po 3,21 klasifikačního stupně (od minus 40 % do plus 47 % průměru ČR), u dívek pak od 1,35 do 3,81 (od minus 44 % do plus 57 % republikového průměru). Vyšší diverzita mezioborových průměrů je způsobena výrazně slabými výsledky dívek v netechnických oborech SOU a nástavbového studia.

Pozice gymnázií v mezioborovém srovnání výsledků zkoušky z cizího jazyka, angličtinu

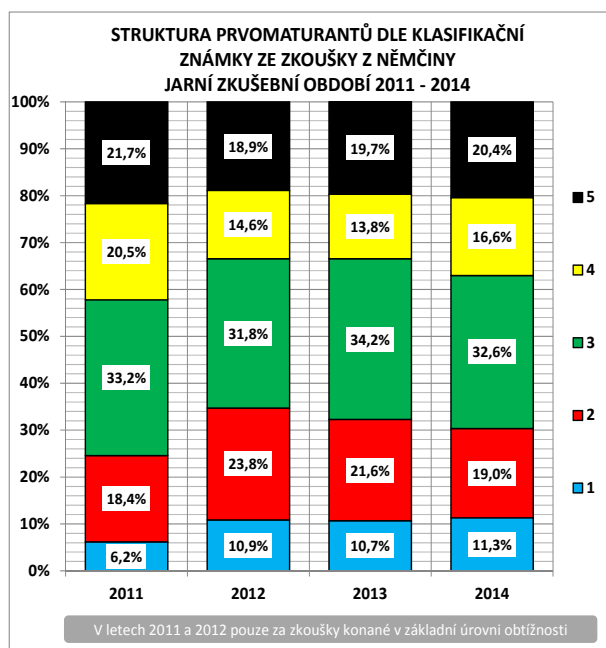
nevyjímaje, je zatížena skutečností, že zkouška v případě gymnázií neověřuje státem stanovenou výstupní úroveň absolventů gymnaziálního vzdělávání, nýbrž úroveň, jejíž dosažení lze očekávat spíše po absolvování prvního či prvních dvou ročníků středoškolského studia. Průměrná klasifikace prvomaturantů v gymnáziích u zkoušky z angličtiny (1,34, resp. 1,65 klasifikačního stupně) tak spíše vypovídá o potřebě nápravy nevyhovujícího modelu maturitní zkoušky než o výsledcích ověření výsledků školní výuky v gymnáziích. O tom ostatně svědčí i skutečnost, že podíl premiantů

mezi prvomaturanty ve víceletých, resp. 4letých gymnáziích činil 73 %, resp. 52 % a podíl prvomaturantů s hodnocením klasifikačním stupněm „1“ a „2“ činil 95 %, resp. 87 %.

Nejúspěšnějšími prvomaturanty v „negymnaziálních“ oborech byli z pohledu průměrné klasifikace žáci technických oborů SOŠ a lyceí (2,12, resp. 2,14 klasifikačního stupně), na úroveň republikového průměru pak dosáhli prvomaturanti v obchodních akademiích. Mírně podprůměrný výsledek vykazala trojice oborových skupin – umělecké, hotelové a podnikatelské a dále technologické obory SOŠ (2,58–2,66 klasifikačního stupně). S průměrnou klasifikací horší než 3,00 pak skončili prvomaturanti v zemědělských a zdravotnických oborech SOŠ, netechnických oborech SOU a v nástavbovém studiu.

Výsledky chlapců byly ve všech skupinách oborů lepší než výsledky dívek; zatímco v gymnáziích jsou genderové rozdíly minimální, v lyceích a oborech SOŠ (včetně technických oborů SOU) se genderový rozdíl pohybuje mezi 0,25–0,35 klasifikačního stupně a v netechnických oborech SOU a nástavbového studia na úrovni 0,6–0,7 stupně.

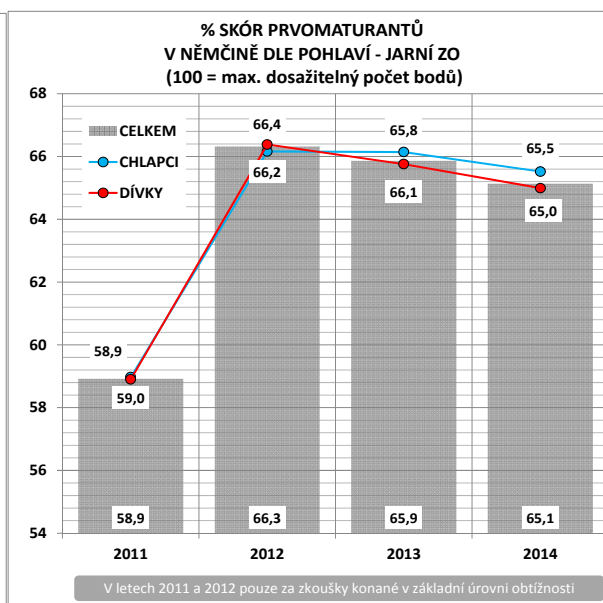
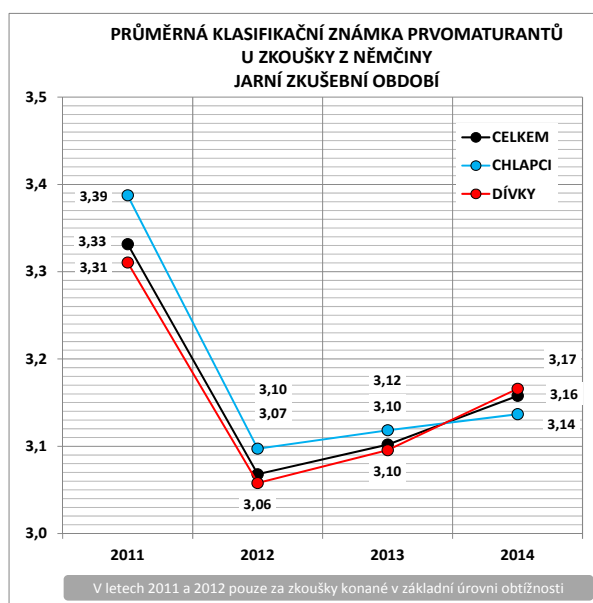
Podíl neúspěšných nebo neúspěchem ohrožených prvomaturantů v angličtině byl v roce 2014 necelých 16 %, ve výsledkově nejslabších oborech nástavbového studia a netechnických oborech SOU se jejich podíl pohyboval od 36 % do 48 %.

(přes 6 p. b.), v nástavbovém studiu (mírně nad 5 p. b.) a zemědělských oborech (mírně pod 5 p. b.).

NĚMČINA

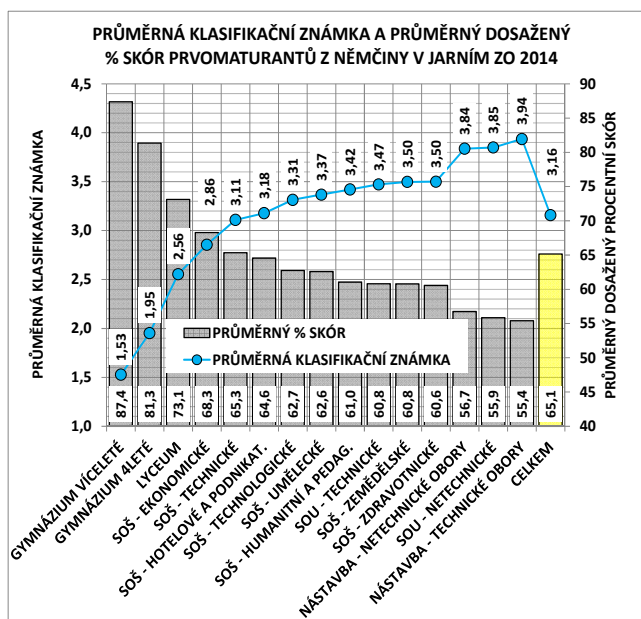
Průměrná známka dosažená prvomaturanty v němčině v jarním zkušebním období roku 2014 je 3,16 klasifikačního stupně, přepočteno na průměrný bodový zisk z testu se jedná o 65,1 %. Průměrná známka chlapců je 3,14 a dívek 3,17 klasifikačního stupně. Genderové rozdíly jsou nejen v roce 2014, ale i ve všech předchozích zcela zanedbatelné.

Vývoj výsledků prvomaturantů z němčiny byl v roce 2012 poznamenán skokovým zlepšením výsledků (zhruba v rozsahu čtvrtiny klasifikačního stupně), a to navzdory zavedení centrálního nezávislého hodnocení písemných prací. Pravděpodobným důvodem byla první zkušenost žáků s novou podobou maturitní zkoušky z němčiny a následný odliv zájmu

zejména slabých potenciálních „němčinářů“ k matematice. V následujících třech letech lze vývoj označit za stabilní stagnaci ve všech směrech.

V roce 2014 činil podíl premiantů v němčině přes 11 % a vykazuje v uplynulých 4 letech mírně rostoucí trend. Podíl neúspěšných, nebo neúspěchem ohrožených meziročně vzrostl o 3,5 procentního bodu na 37 %. Na rozdíl od ostatních předmětů se tedy snižuje podíl klasifikačního průměru na úkor mezních klasifikačních stupňů v důsledku struktury prvomaturantů, kteří volí němčinu jako maturitní předmět (na jedné straně vysoce disponovaní žáci gymnázií, na druhé straně nejméně disponovaní žáci odborných škol).

OSTATNÍ CIZÍ JAZYKY

Průměrná klasifikace prvomaturantů činila v jarním zkušebním období v ruštině 2,42 klasifikačního stupně, ve francouzštině 1,69 a ve španělštině 1,82 klasifikačního stupně. V případě ruštiny byly výsledky dívek mírně lepší (2,49 oproti 2,40 klasifikačního stupně), v případě francouzštiny a španělštiny dosáhli lepších výsledků chlapci (1,47 oproti 1,73 klasifikačního stupně, resp. 1,74 oproti 1,85 klasifikačního stupně).

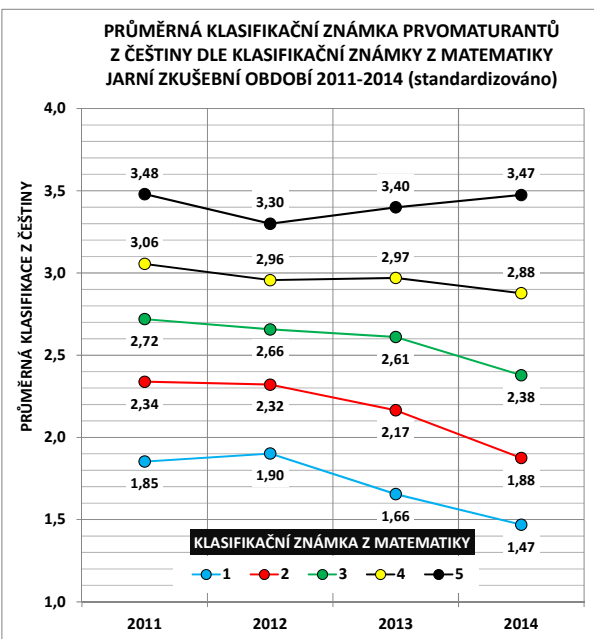
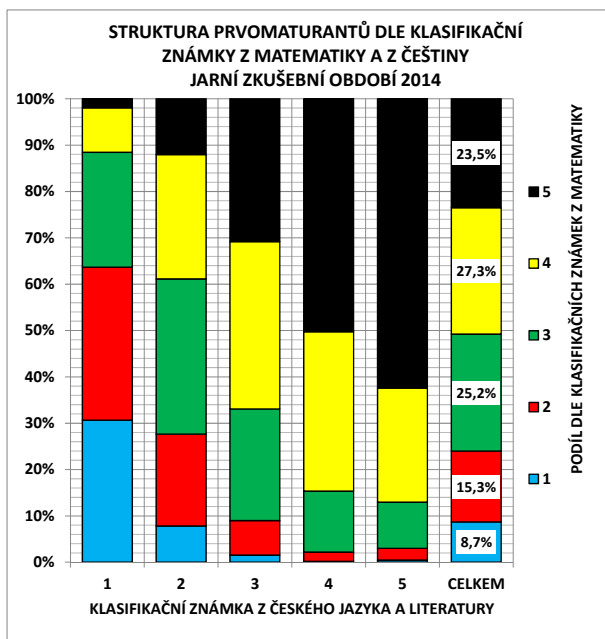
Přepočteno na průměrný bodový zisk dosáhli prvomaturanti v ruštině 74,9 %, z toho chlapci 74,3 % a dívky 75,1 %. V případě francouzštiny, resp. španělštiny činil průměrný procentní skóre 85,0 % (chlapci 87,9 %, dívky 84,5 %), resp. 82,5 % (chlapci 82,9 %, dívky 82,4 %).

Podíl premiantů v ruštině dosáhl v roce 2014 celkem 20,7 %, ve francouzštině, resp. španělštině 51,5 %, resp. 43,0 %. Podíl neúspěšných, nebo neúspěchem ohrožených tvořil 1/8 prvomaturantů z ruštiny, ve francouzštině, resp. španělštině se pohyboval od 4 % do 6 %.

Celkově v jarním zkušebním období roku 2014 konalo maturitní zkoušku z ruštiny 1,4 tis. prvomaturantů (chlapci tvořili 1/4), počet prvomaturantů z francouzštiny, resp. španělštiny byl 196, resp. 186, přičemž chlapci z toho tvořili 16 %, resp. 26 %.

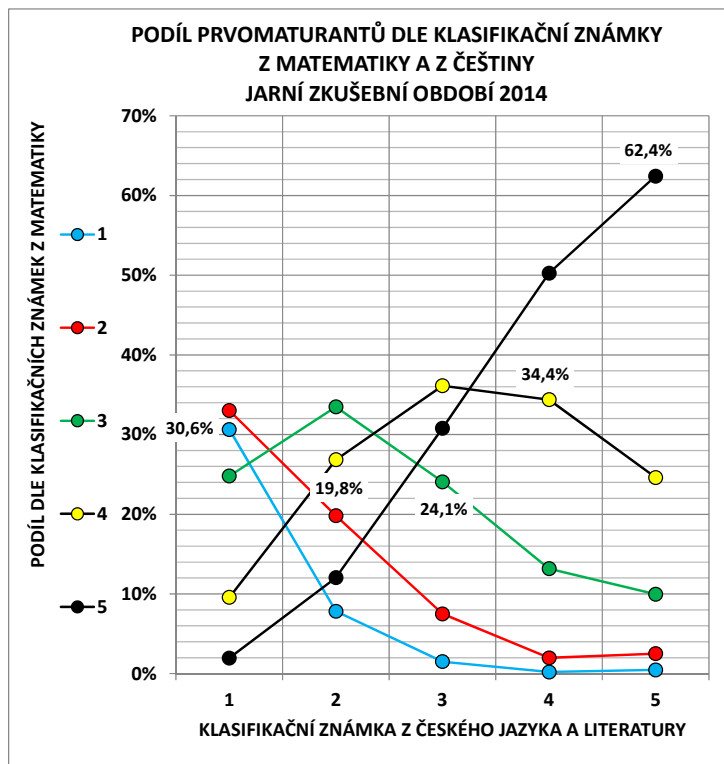
2.10.3 VZÁJEMNÁ SOUVISLOST VÝSLEDKŮ Z ČEŠTINY A VÝSLEDKŮ DRUHÉ ZKOUŠKY

Vzájemná závislost mezi výsledkem prvomaturanta z češtiny a z matematiky je velmi silná. Měřeno na dosaženém procentním skóre koreluje výsledek češtiny a matematiky v jarním zkušebním období roku 2014, resp. 2013 na úrovni 0,62, resp. 0,58, vzájemná korelace výsledku češtiny a angličtiny dosáhla ve stejných rocích hodnoty 0,64, resp. 0,63.

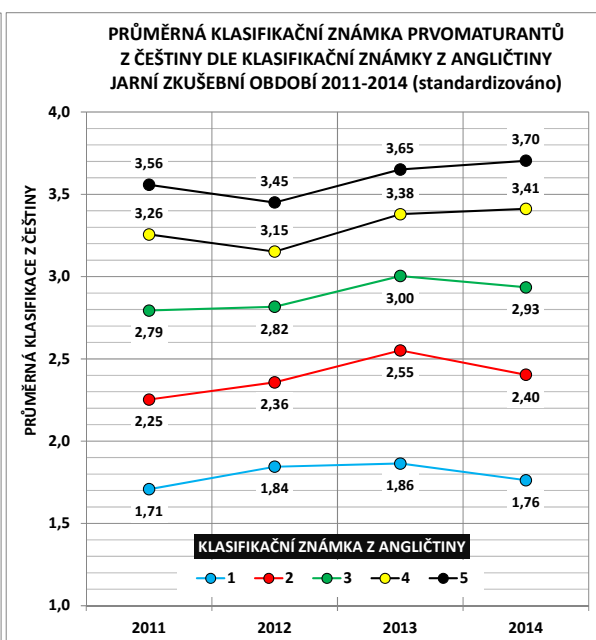
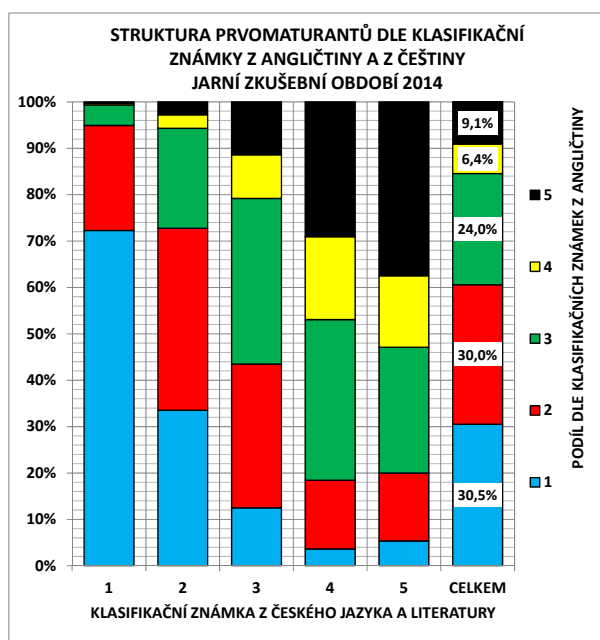

V případě prvomaturantů, kteří zvolili jako maturitní předmět matematiku, pro jarní zkušební období roku 2014 platí, že:

- přes 30 % z premiantů v češtině bylo zároveň premianty v matematice;
- více než 62 % neúspěšných v češtině bylo zároveň neúspěšných v matematice;
- 87 % z neúspěšných v češtině bylo neúspěšných, nebo neúspěchem ohrožených v matematice;
- podíl neúspěšných a neúspěchem ohrožených v matematice činil v případě „dvojkařů“ v češtině 39 %, v případě „trojkařů“ 67 % a v případě „čtyřkařů“ 85 %;
- nejčastějším případem klasifikace byl případ, kdy prvomaturant získal z matematiky o stupeň horší známku než z češtiny;
- rozdíl mezi průměrnou známkou z češtiny a z matematiky se se zhoršující se známkou z matematiky zvětšuje.

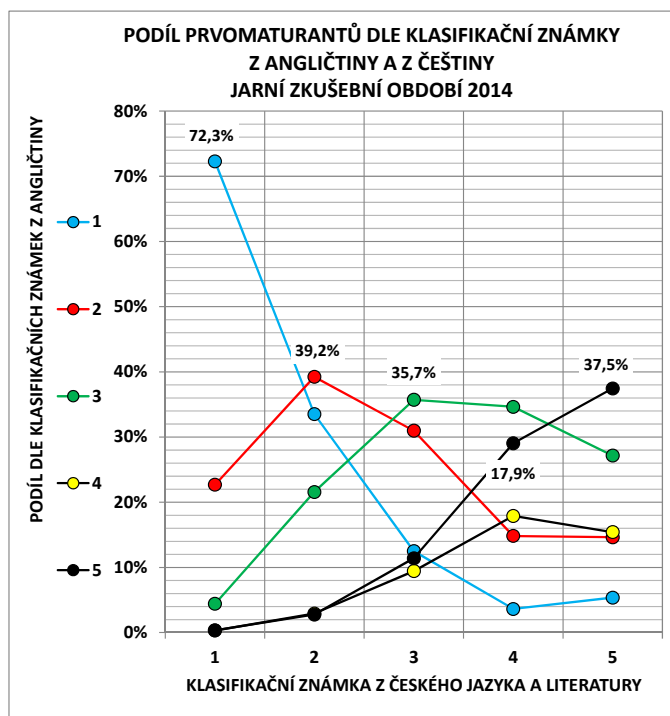
Až na výjimky platí, že u shodně hodnocených prvomaturantů v matematice se průměrná známka z češtiny od roku 2011 zlepšila.

V případě prvomaturantů, kteří zvolili za maturitní předmět angličtinu, pro jarní zkušební období roku 2014 platí, že:

- přes 72 % z premiantů v češtině bylo zároveň premianty v angličtině;
- necelých 38 % neúspěšných v češtině bylo zároveň neúspěšných v angličtině;
- 53 % z neúspěšných v češtině bylo neúspěšných, nebo neúspěchem ohrožených v angličtině;
- podíl neúspěšných a neúspěchem ohrožených v angličtině činil v případě „dvojkařů“ jen 6 %, v případě „trojkařů“ 21 % a v případě „čtyřkařů“ 47 %;
- nejčastějším případem klasifikace byl případ, kdy prvomaturant získal z angličtiny stejnou známku jako z češtiny.

Až na výjimky platí, že se u shodně hodnocených v angličtině průměrná známka z češtiny za období od roku 2011 mírně zhoršila. V roce 2014 však dochází zejména u nejlépe hodnocených v angličtině k obratu. Celkově však tato situace potvrzuje hypotézu o tom, že výraznou změnou poměru volby mezi matematikou a angličtinou se průměrné dispozice maturujících z matematiky v čase mírně zvyšují.

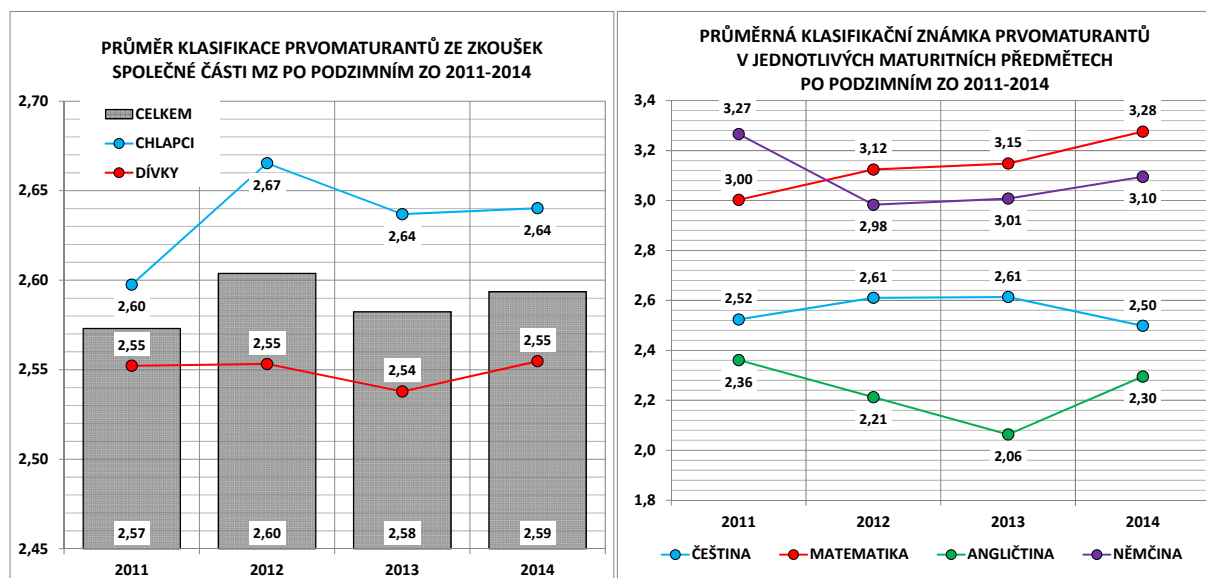

Ve smyslu těchto a dalších výše uvedených závěrů existuje poměrně významný předpoklad, že by se výsledky maturitní zkoušky z matematiky neměly v čase zhoršovat. Přesto se zhoršují.

2.11 VÝSLEDKY ZKOUŠEK PO PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

2.11.1 SOUHRNNÉ VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

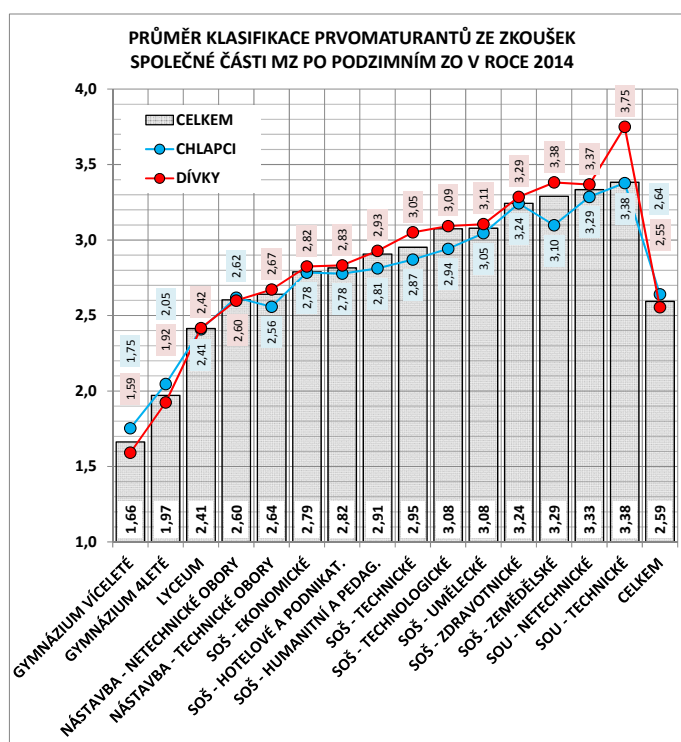
Průměrná klasifikace prvomaturantů ze zkoušek společné části maturitní zkoušky po podzimním zkušebním období dosáhla hodnoty 2,59 klasifikačního stupně, v případě chlapců 2,64 a v případě dívek 2,55 stupně. Ani absolutní úrovní klasifikace, ani rozdílem mezi chlapci a dívkami se neliší od hodnocení v roce 2013, genderový rozdíl v rozsahu zhruba jedné desetiny klasifikačního stupně ve prospěch dívek zůstal zachován.

Meziroční zlepšení průměrné klasifikace v češtině (o 0,11 klasifikačního stupně) tak bylo zcela a beze zbytku kompenzováno meziročním zhoršením klasifikace ve všech předmětech druhé povinné zkoušky – v případě matematiky o 0,13, v případě angličtiny o 0,24 a v případě němčiny o 0,09 klasifikačního stupně, a to jak u všech prvomaturantů, tak v případě chlapců i dívek. V tomto smyslu jde o poměrně unikátní náhodu.

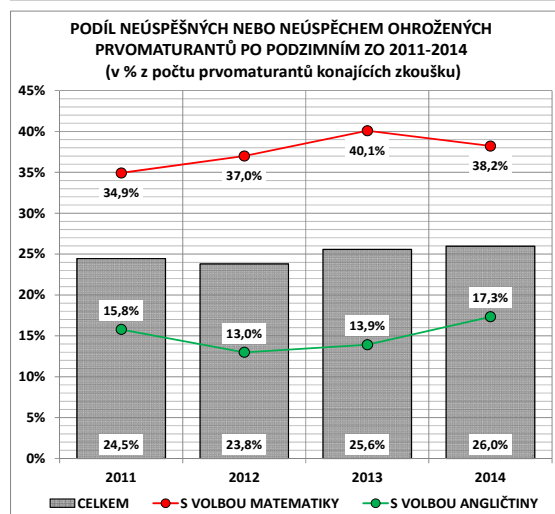
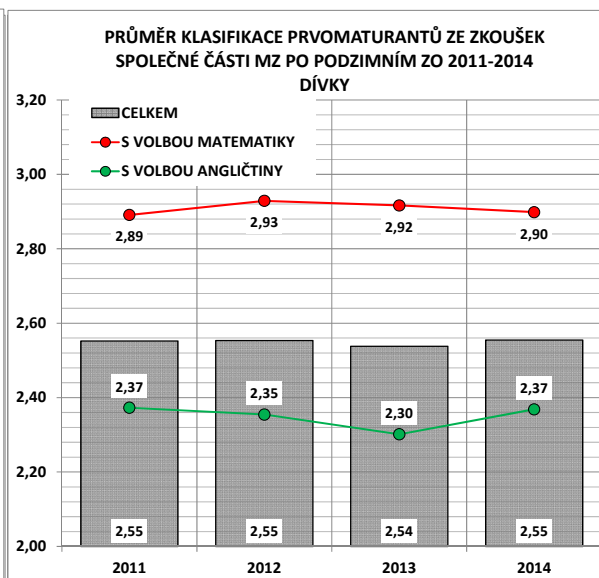
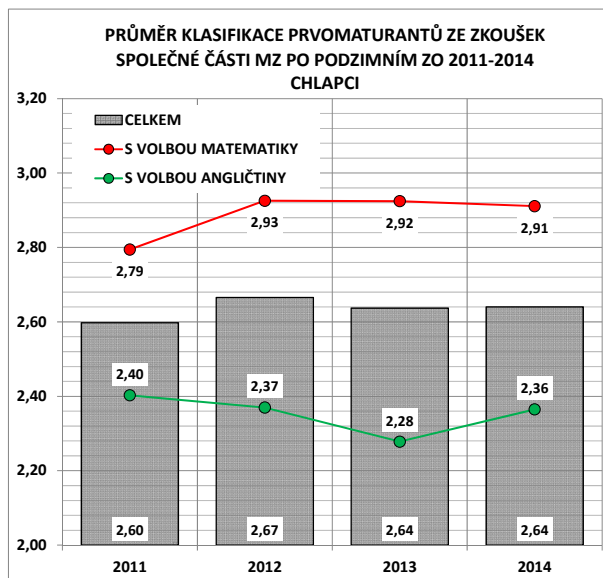
Proti jarnímu zkušebnímu období se průměrná klasifikace prvomaturantů ve společné části zlepšila o 0,04 klasifikačního stupně; v jednotlivých skupinách oborů se zlepšení pohybuje od 0,01 do 0,13 klasifikačního stupně, logicky výraznější snížení je ve skupinách oborů s vysokou neúspěšností v jarním zkušebním období. Z tohoto pohledu nejvýraznější relativní posun klasifikace vykázaly zdravotnické obory SOŠ.

Oborové průměry klasifikace prvomaturantů ze společné části se pohybují v intervalu od 1,66, resp. 1,97 stupně (gymnázia) po 3,29, resp. 3,38 (obory SOU).

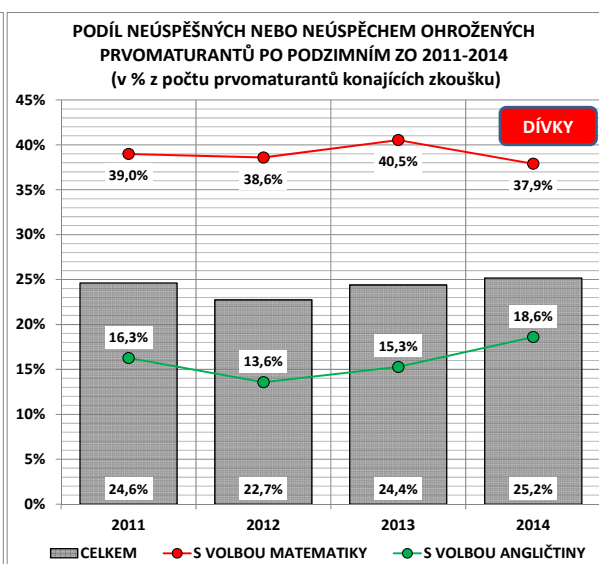
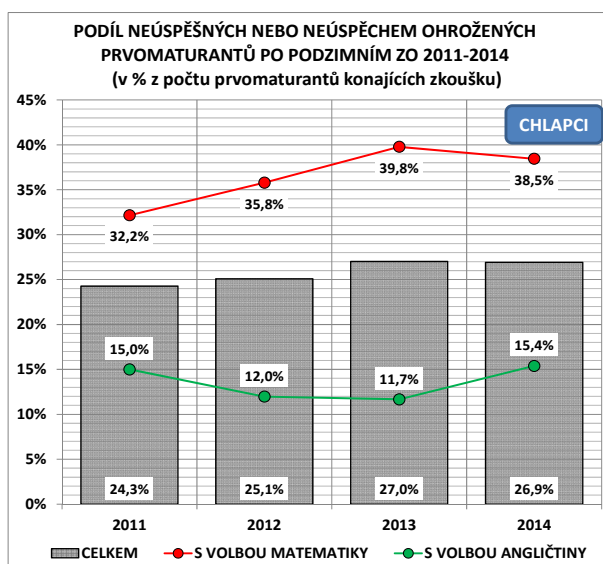
S výjimkou gymnázií, lyceí a uměleckých oborů SOŠ je průměrná klasifikace chlapců lepší než dívek, ve víceletých gymnáziích jsou dívky hodnoceny lépe o 0,16 a ve 4letých gymnáziích o 0,12 klasifikačního stupně. V případě lyceí a uměleckých oborů SOŠ jsou genderové rozdíly hodnocení prakticky nulové.

PODLE VOLBY PŘEDMĚTU DRUHÉ ZKOUŠKY

Podobně jako v případě „jarních“ hodnot i u průměrné klasifikace prvomaturantů po dvou zkušebních obdobích je viditelný rozdíl mezi prvomaturanty, kteří zvolili matematiku, a těmi, kteří dali přednost angličtině. V průměru činil v roce 2014 tento rozdíl 0,54 klasifikačního stupně, což je meziročně snížení o necelou desetinu stupně. V případě chlapců i dívek je tento rozdíl víceméně stejný a rovněž meziroční pokles je srovnatelný.

Podíl neúspěšných, nebo neúspěchem ohrožených prvomaturantů dosáhl po podzimním zkušebním období v průměru 26 %; v případě

chlapců byl zhruba o 1 procentní bod větší, v případě dívek naopak menší.

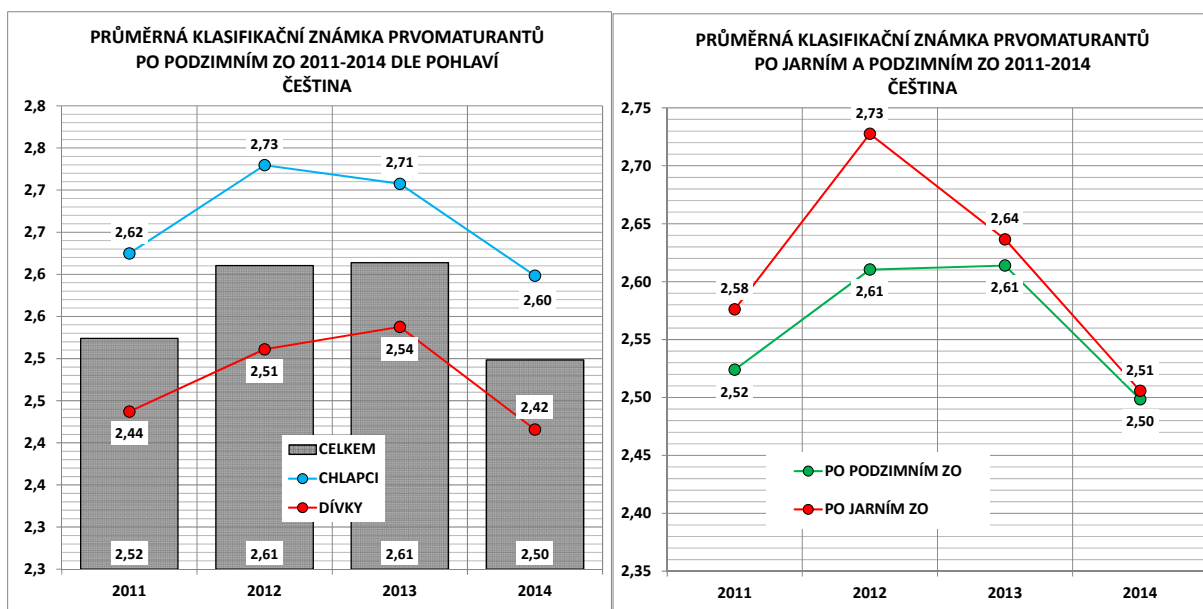
2.11.2 VÝSLEDKY ZKOUŠEK Z JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ

ČEŠTINA

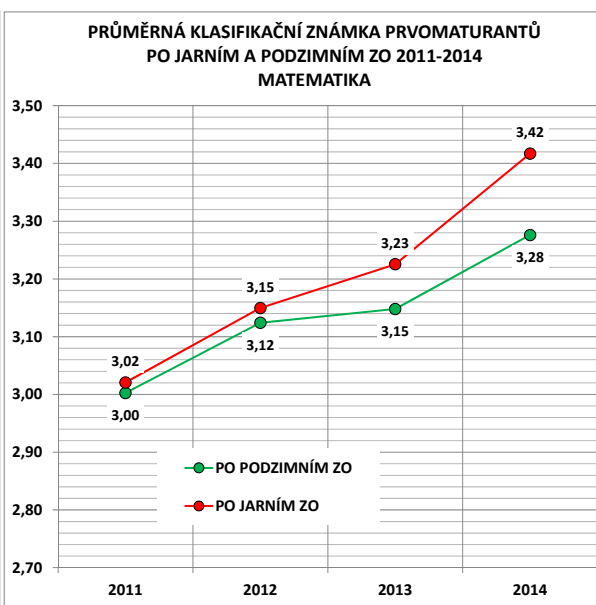
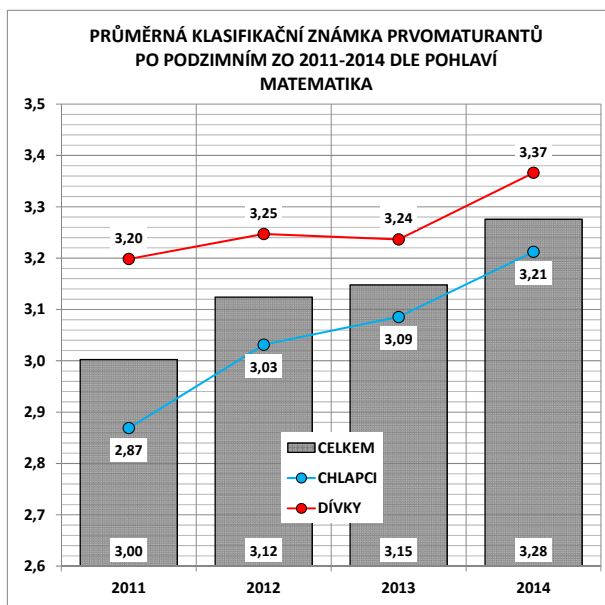
Rok 2014 zakončili prvomaturanti v češtině se zhruba stejnou klasifikační známkou, jako tomu bylo po jarním zkušebním období, a to na úrovni 2,5 klasifikačního stupně. Chlapci byli o jednu desetinu stupně horší, dívky naopak o 0,08 stupně lepší. Genderový rozdíl výsledků se meziročně prakticky nezměnil.

Ve čtyřleté historii reformní maturity je rozdíl mezi „podzimními“ a „jarními“ výsledky nejmenší (0,01 klasifikačního stupně) a rok 2014 tak pokračuje v trendu zahájeném v roce 2012, kdy byl tento rozdíl 12násobný.

Meziroční zlepšení konečných výsledků maturitní zkoušky v roce 2014 má hodnotu 0,11 klasifikačního stupně. Zhruba stejného zlepšení dosáhli chlapci i dívky.

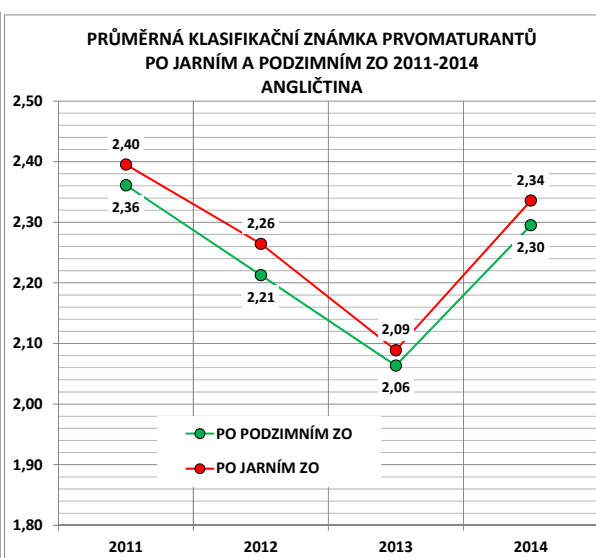
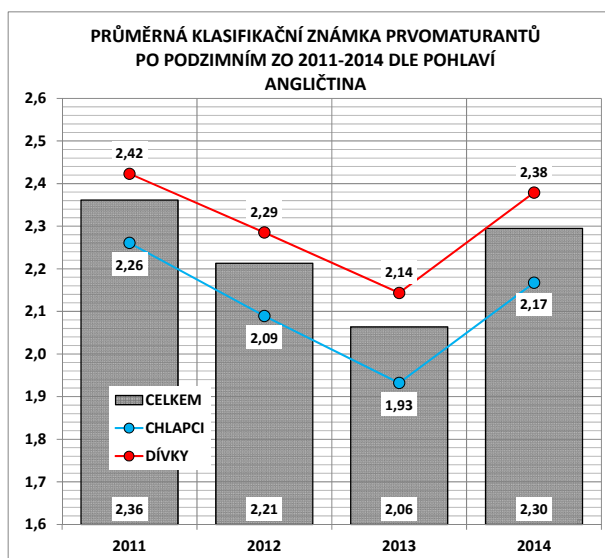
MATEMATIKA

V matematice došlo meziročně ke zhoršení konečných „výročních“ výsledků prvomaturantů, a to o 0,13 klasifikačního stupně (ze 3,15 na 3,28). I zde platí, že změna je zcela srovnatelná jak v případě chlapců, tak dívek. V obou letech činil genderový rozdíl výsledků 0,16 klasifikačního stupně; chlapci v roce 2014 zhoršili svoji průměrnou známku z 3,09 na 3,21 stupně, dívky pak ze 3,24 na 3,37 klasifikačního stupně.

Podzimní zkouška se jeví zejména ve srovnání s jarní zkouškou pro ty, kdo opakují zkoušku, a pro prvomaturanty v „odloženém“ řádném termínu rok od roku méně náročná. V tomto smyslu jde o jediný maturitní předmět, který vykazuje již druhým rokem výrazný přírůstek úspěšnosti, a tento přírůstek se meziročně zvětšuje. Zatímco v letech 2011 a 2012 podzimní termín přinesl proti jarnímu výsledku zlepšení o pouhé 2, resp. 3 setiny klasifikačního stupně, v roce 2013 to bylo již 0,08 stupně a v roce 2014 celkem 0,14 klasifikačního stupně. Ve srovnání s češtinou jde tedy o zcela opačný trend. Ukazuje se, že po neúspěchu v jarním zkušebním období je možné vhodnou přípravou dosáhnout během prázdninového období alespoň minimální hranice úspěšnosti

ANGLIČTINA

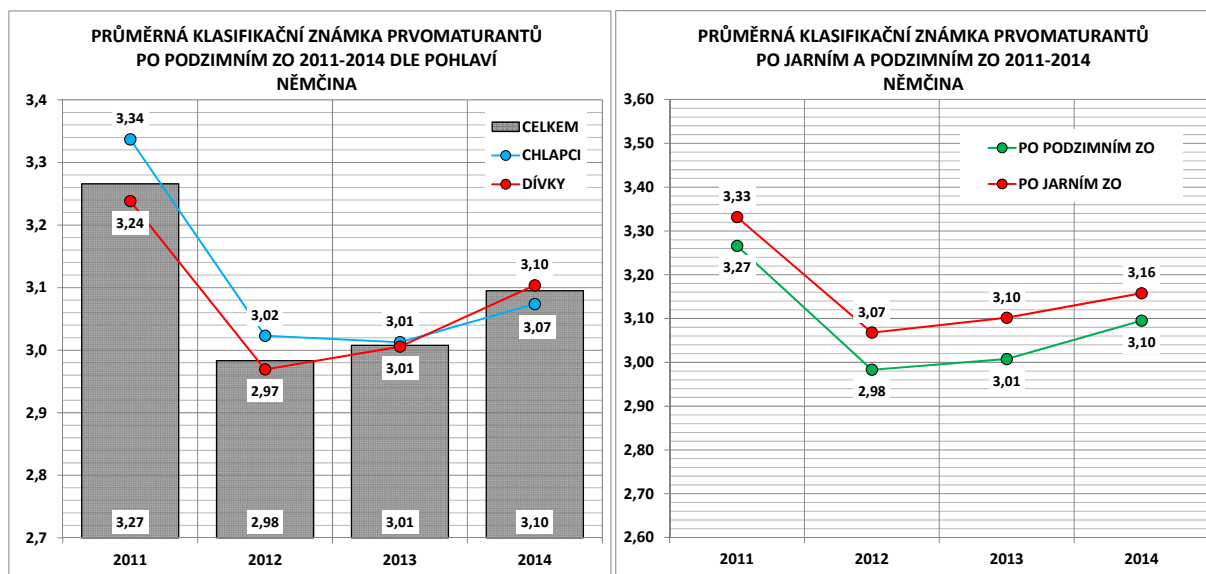
Výsledky prvomaturantů v angličtině vykazaly v roce 2014 po třech letech postupného zlepšování skokové zhoršení, a to o téměř čtvrtinu klasifikačního stupně (z 2,06 na 2,3 klasifikačního stupně). To se týká jak chlapců, tak dívek, přičemž genderový rozdíl 0,21 klasifikačního stupně ve prospěch chlapců zůstal meziročně zachován (v roce 2013 1,93 oproti 2,14, v roce 2014 pak 2,17 oproti 2,38 klasifikačního stupně).

Na této skutečnosti nezměnil nic ani podzimní zkušební termín, průměrná klasifikační známka se pouze nepatrně snížila o 0,04 stupně. Přínos „podzimu“ k výročnímu výsledku zůstává po celé 4 roky shodný (0,03–0,05 klasifikačního stupně).

NĚMČINA

Prvomaturanti maturující z německého jazyka zakončují rok 2014 s průměrnou známkou 3,1 klasifikačního stupně. Ve srovnání s jarním výsledkem jde o zhoršení o 0,06 stupně, v roce předchozím obdobně o 0,09 stupně. Meziročně došlo k mírnému zhoršení o necelou desetinu klasifikačního stupně, a to zejména u „podzimních“ opravných zkoušek či zkoušek konaných v „odloženém“ řádném termínu.

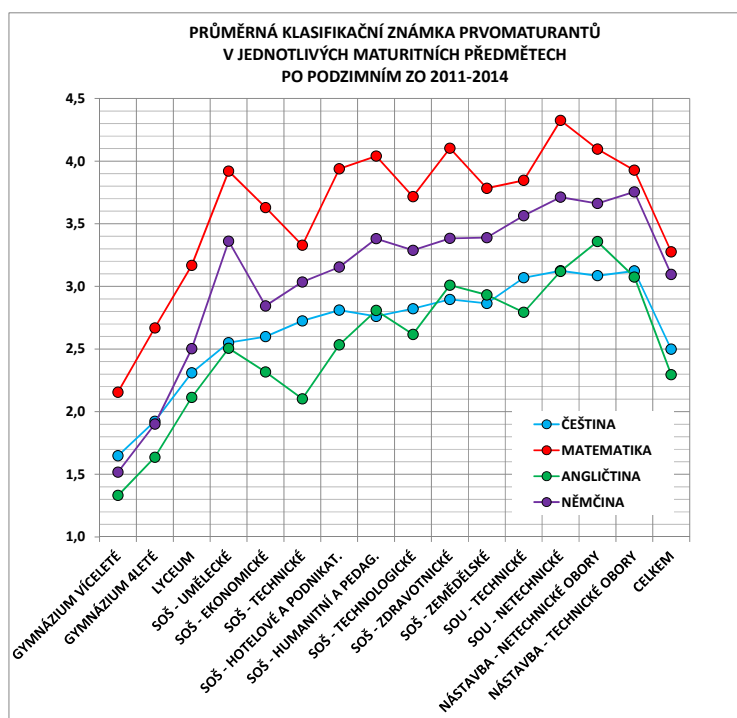
Genderový rozdíl v úspěšnosti v němčině prakticky neexistuje, i když celkové mírné meziroční zhoršení výsledků lze z rozhodující části připsat na konto dívek.

PŘEDMĚTOVÉ VÝSLEDKY V OBOROVÉM POHLEDU

Pro úplnost prezentujeme výsledky prvomaturantů v jednotlivých předmětech po podzimním zkušebním období v oborovém členění, a to na průměrné klasifikaci prvomaturantů (klasifikační stupeň) a podílem prvomaturantů, kteří v dané skupině oborů buď u zkoušky neuspěli, nebo byli rizikem neúspěchu ohroženi.

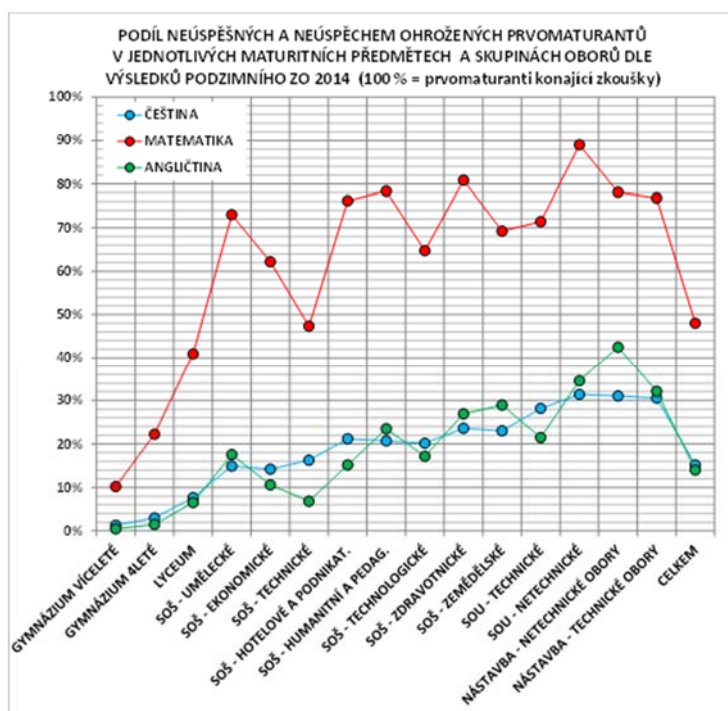
Grafy potvrzují vše již výše popsané, počínaje oborovou diverzitou přes vzájemné postavení jednotlivých předmětů či porovnání úspěšnosti, popř. neúspěšnosti maturujících až po jemnější nuance pozic jednotlivých maturitních předmětů ve vztahu k intelektovým předpokladům maturantů i kurikulárním předpokladům příslušných oborů. Do „výročních“ „oborových“ výsledků se pak přirozeně promítá i v jednotlivých předmětech odlišná relativní úroveň úspěšnosti „podzimních“ zkoušek ve vztahu ke zkouškám konaným v jarním zkušebním období.

Grafy nepřímo ilustrují mj. i důsledky diametrálního rozdílu v náročnosti zkoušky z matematiky a angličtiny.

Jednotlivé skupiny oborů jsou v grafech řazeny podle souhrnné úspěšnosti ve společné části MZ. U skupin oborů s velmi nízkým podílem volby matematiky kontrastuje relativně dobré postavení v mezioborovém srovnání s vysokou mírou rizika neúspěšnosti především v matematice (zejména umělecké a zdravotnické obory).

Je zde zřetelný i specifický fenomén technických oborů SOŠ, jejichž absolventi, ač jednoznačně cílově orientovaní na matematiku, ve stále větší míře volí a úspěšně absolvují maturitu z cizího jazyka.

2.12 SRHNUTÍ A ZÁVĚRY

Rok 2014 byl ve čtyřleté historii reformované maturitní zkoušky prvním, kdy žáci středních škol maturovali za stejných podmínek a ve stejném modelu maturity jako před rokem. Oba dva předchozí roky byly poznamenány zásadními změnami modelu, které se přirozeně promítly do meziroční srovnatelnosti výsledků i podmínek konání zkoušky.

2.12.1 ÚČAST NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

K maturitní zkoušce však v roce 2014 dorazil věkový ročník stojící zhruba uprostřed prudce klesající demografické vlny, tj. v její nejstrmější fázi. S tím také souvisí historicky největší meziroční pokles počtu prvomaturantů. Byl o to větší, protože současně s demografickým poklesem došlo v ročníku 2014 k poměrně silnému meziročnímu poklesu účasti na maturitním vzdělávání, a to o 2,3 maturanta na 100 19–20letých.¹⁷ Rok 2014 je však pouze vybočením z mírně růstového trendu, který se vrátí již v roce 2015 meziročním nárůstem účasti o 2,8 bodu a který přejde ve stagnaci v roce 2017 na úrovni necelých 77 maturujících na 100 19–20letých.

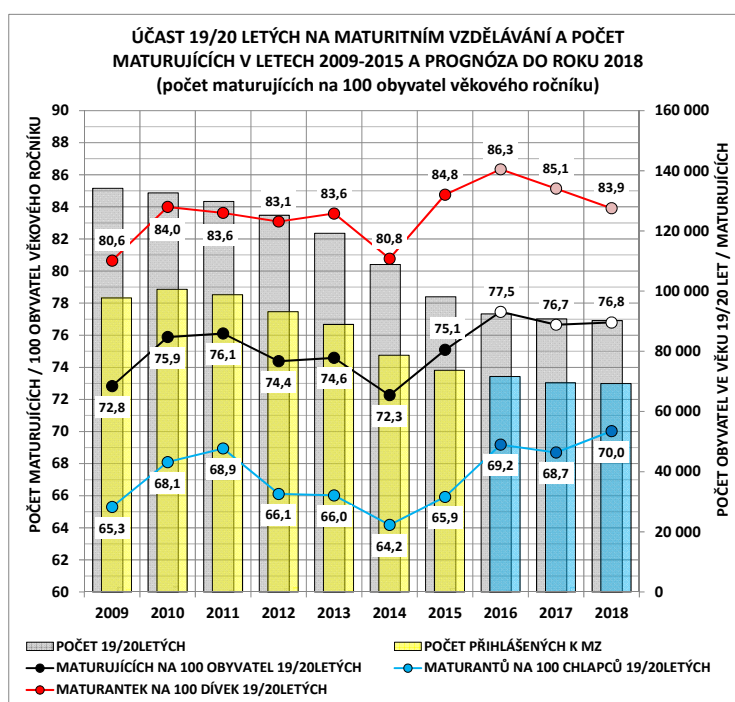
Rozdíl v účasti chlapců a dívek činil v maturitním ročníku 2014 necelých 17 bodů, na 100 chlapců z věkového ročníku tak připadlo 64 maturantů, na 100 dívek pak 81 maturantek.

2.12.2 PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE

V roce 2014 se tak k maturitní zkoušce v jarním zkušebním období přihlásilo pouhých 78,7 tis. prvomaturantů, dalších 2,7 tis. přihlášených k řádnému termínu byli maturující, kteří své studium ukončili před rokem 2014. Vedle nich bylo v jarním zkušebním období přihlášeno k maturitní zkoušce dalších 8,4 tis. těch, kdo zkoušku opakovali. Podíl prvomaturantů na celkovém počtu přihlášených k maturitní zkoušce 2014 tak činil 87,7 %, což je nejmenší podíl za uplynulé 4 roky.

Ve struktuře přihlášených prvomaturantů lze od roku 2011 pozorovat následující vývojové trendy:

- setrvale klesá podíl prvomaturantů z neprezenčních forem studia;
- setrvale klesá rovněž podíl prvomaturantů z nástavbového studia, a to jak v denní, tak v neprezenčních formách studia;

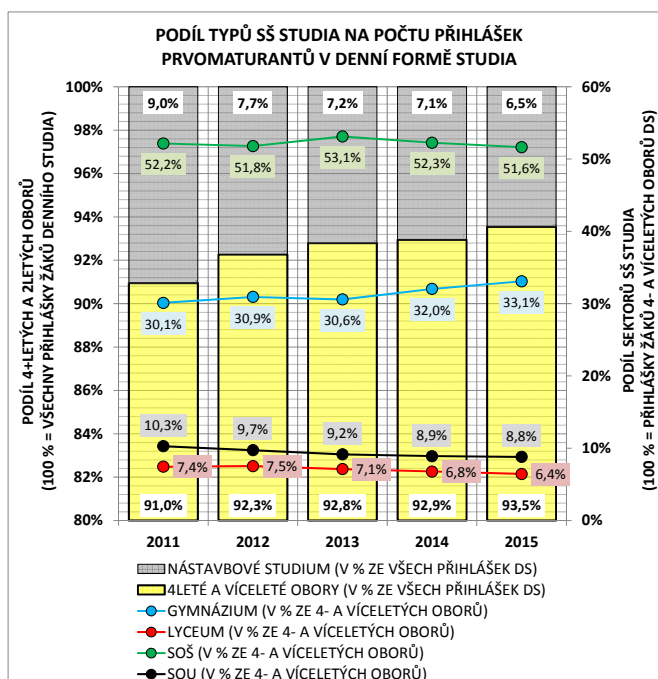

¹⁷ Většinu meziročního poklesu maturitního ročníku 2014 tvořili chlapci, kteří dali v roce 2010 při volbě střední školy ve větší míře přednost nematuritním oborům, zřejmě mj. z obav vyvolaných blížícím se zahájením reformy maturitní zkoušky a její medializací.

- ve skupině čtyř- a víceletých maturitních oborů (tedy bez nástavbového studia) se zvyšuje podíl prvomaturantů z gymnázií, naopak klesá podíl prvomaturantů z oborů SOU a z lyceí; podíl prvomaturantů z oborů SOŠ víceméně stagnuje;
- mírně narůstá podíl dívek.

K maturitní zkoušce v podzimním zkušebním období bylo v roce 2014 přihláшено celkem 23,2 tis. maturujících, z toho necelá čtvrtina k „odloženému“ řádnému termínu zkoušky a přes 3/4 k opravné či náhradní zkoušce. Na 100 prvomaturantů tak připadalo v roce 2014 celkem 29,5 přihlášky.

Celkový počet přihlášek podaných v roce 2014 v obou zkušebních obdobích dosáhl 113 tisíc; z toho však pouze necelých 70 % tvořily přihlášky prvomaturantů k řádnému termínu zkoušky. Zbývajících víc než 30 % přihlášek připadlo na opravné zkoušky či zkoušky v „odloženém“ řádném termínu.

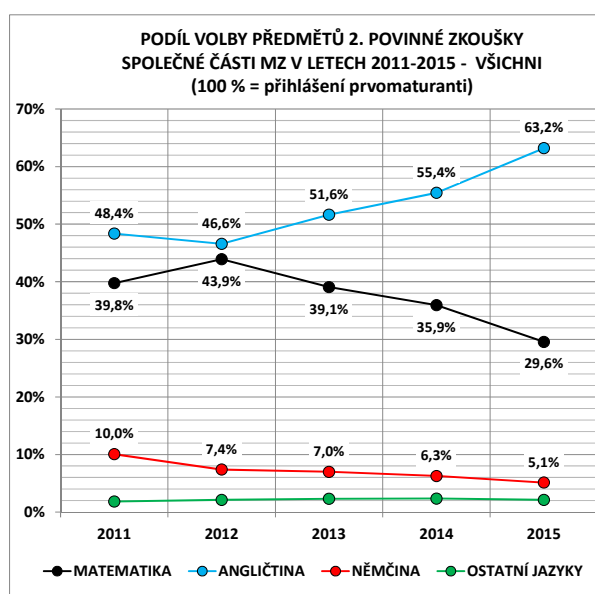

2.12.3 VOLBA PŘEDMĚTOVÉHO PORTFOLIA

Dominantním trendem je velmi prudký pokles zájmu o matematiku zahájený v roce 2012 na úrovni 44 % a končící v roce 2014 na úrovni 36 % a s tím související nárůst zájmu o angličtinu (ze 47 % na 55 % v roce 2014). Vedle toho klesá podíl volby němčiny (z 10 % v roce 2011 na 6 % v roce 2014).

Odliv zájmu o matematiku směrem k angličtině je jednoznačně důsledkem snazšího získání dobré známky u maturity, podobně pokles zájmu o němčinu souvisí s nižší náročností anglického jazyka na odpovídající úrovni B1, dále pak s obecným trendem posilování pozice angličtiny jako povinného prvního cizího jazyka.

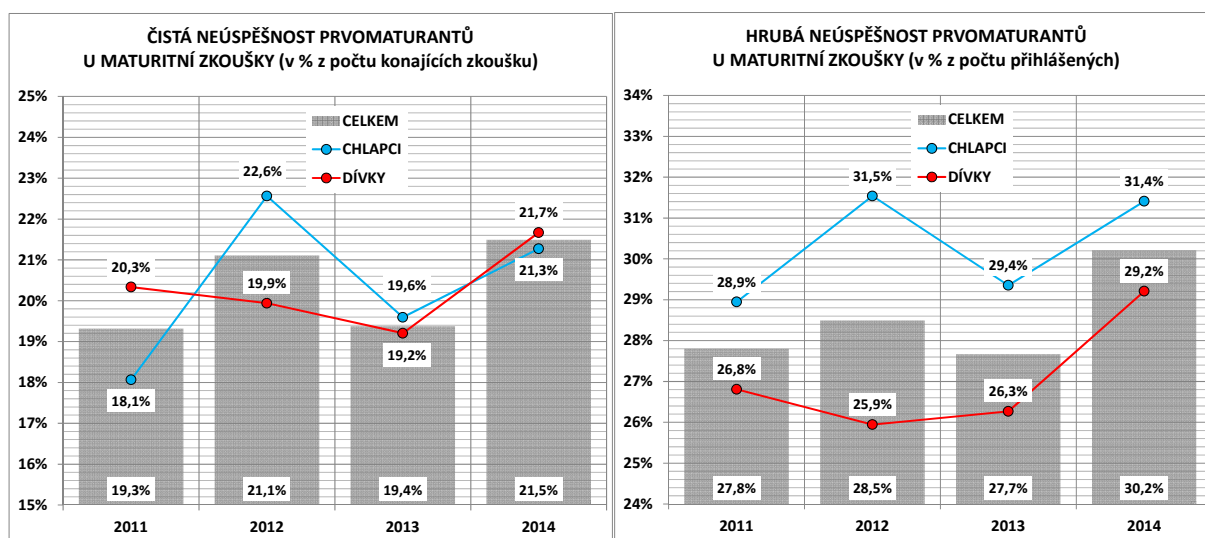
Podíl volby matematiky v jednotlivých oborových skupinách je velmi těsně svázán s podílem chlapců v maturitní populaci příslušných oborů. Mezi chlapci dalo v roce 2014 matematice přednost 46 %, v případě dívek pouhých 27 %. V roce 2014 však poprvé ve čtyřleté historii reformované maturitní zkoušky i u chlapců převážil zájem o angličtinu.

2.12.4 SOUHRNNÁ NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY

Souhrnná hrubá neúspěšnost prvomaturantů u zkoušek v jarním zkušebním období dosáhla 30,2 %. Maturitní vysvědčení tak na jaře získalo pouze 54,9 tis. z celkem 78,7 tis. přihlášených prvomaturantů. Celkem 19,1 % prvomaturantů maturitu vykonalo neúspěšně a 11,1 % k maturitě nebylo vůbec připuštěno. Ze 100 těch, kteří maturitu konali, bylo neúspěšných celkem 21,5 %. Ve srovnání s předchozími roky jde o nejvyšší neúspěšnost a zároveň skokový meziroční nárůst hrubé i čisté neúspěšnosti o 2,5, resp. 2,1 procentního bodu. To vše navíc za situace, kdy vývoj hlavních faktorů¹⁸ hovořil spíše pro její snížení.

V případě chlapců maturitní vysvědčení nezískalo 31,4 % v případě dívek 29,2 % přihlášených. Přímo u zkoušek však byli chlapci poprvé po dvou letech úspěšnější než dívky. Meziroční nárůst neúspěšnosti se tak týkal ve větší míře dívek než chlapců.

Zatímco v gymnáziích nezískalo u jarního termínu zkoušek maturitní vysvědčení jen 8 % přihlášených, ve SOŠ byl jejich podíl mezi 29 % a 43 % a v oborech SOU a v nástavbovém studiu 52 % až 57 %. Neúspěšnost konajících zkoušky je pak v oborech SOU a nástavbovém studiu 7krát vyšší než v gymnáziích. Meziročnímu nárůstu neúspěšnosti se nevyhnula žádná skupina oborů. Maturující z řad absolventů neprezenčních forem studia jsou ve srovnání s absolventy denního studia v rámci svých oborů výrazně úspěšnější. Poměrně skokový meziroční nárůst neúspěšnosti byl patrný rovněž u maturujících v opravném termínu zkoušky i v „odloženém“ řádném termínu zkoušky.

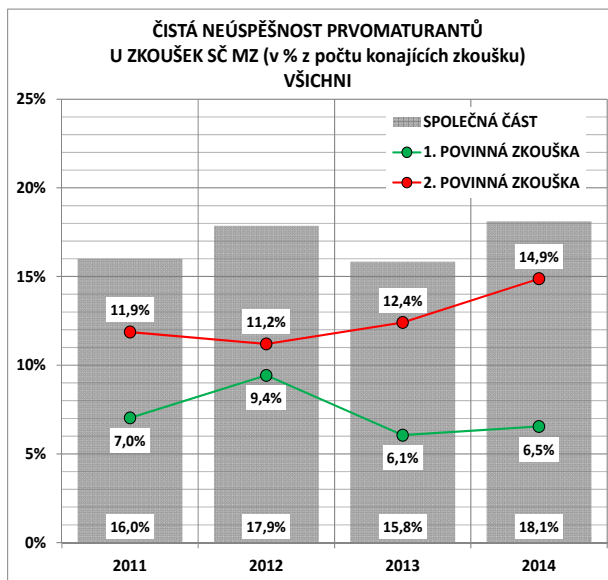
Podíl nepřipuštěných k „jarní“ maturitě se meziročně mírně zvýšil. Z chlapců nebylo připuštěno 13 %, z dívek pak 9,6 %. Největší procento nepřipuštěných vykazaly obory nástavbového studia (přes 22 %) a obory SOU (přes 18 %), mezi gymnazisty se tento problém týkal zhruba 3 % a v oborech SOŠ pak 11 % až 15 % přihlášených prvomaturantů.

Souhrnná neúspěšnost prvomaturantů po zkouškách v podzimním zkušebním období klesla z 30,2 % na 16,4 %. Po dvou zkušebních termínech tak zůstává bez maturitního vysvědčení každý šestý, který se ke zkoušce přihlásil.

¹⁸ Jde především o meziroční pokles účasti na maturitním vzdělávání, snížení podílu z pohledu neúspěšnosti problematického nástavbového studia, neprezenčních forem studia, zvýšení podílu gymnázií a další strukturální oborové změny posunující těžiště směrem k oborům s nízkou mírou neúspěšnosti a v neposlední řadě i dramatické snížení podílu volby „rizikové“ matematiky ve prospěch „málo rizikové“ angličtiny.

2.12.5 NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ A PROFILOVÉ ČÁSTI

Společnou část maturitní zkoušky v jarním zkušebním období vykonalo neúspěšně celkem 18,1 % prvomaturantů, profilovou část potom 6,6 %. Ve čtyřleté historii reformované maturitní zkoušky vykázal rok 2014 nejvyšší čistou neúspěšnost jak ve společné, tak v profilové části. Meziročně vzrostla u společné části o 14,4 %, tj. o 2,3 procentního bodu,¹⁹ u profilové části pak o 5,8 %, tj. o 0,4 procentního bodu.

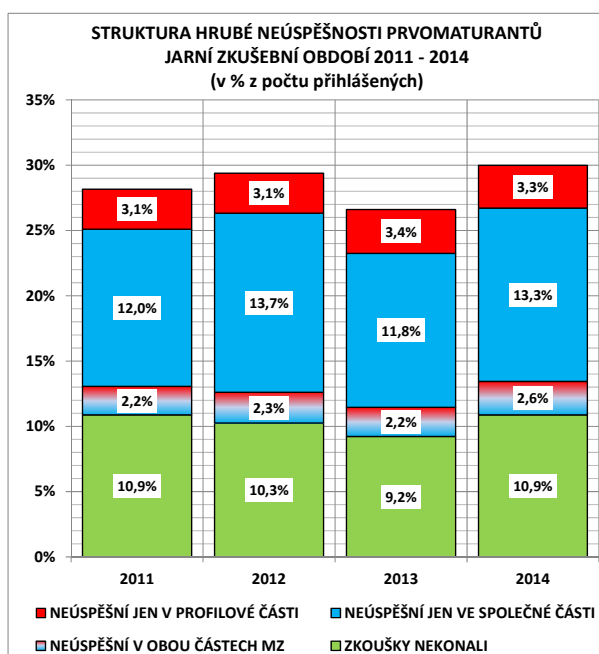
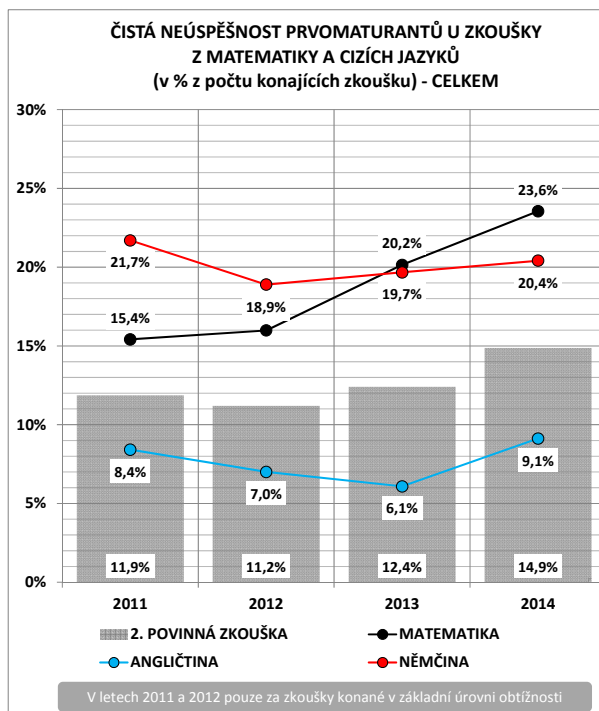

Souhrnný pohled na neúspěch přihlášených prvomaturantů v jarním termínu ukazuje následující graf.

Neúspěšnost ve společné části po podzimním zkušebním období klesla téměř na polovinu, tj. z 18,2 % na 9,2 %, neúspěšnost v profilové části o více než 3/5, tj. ze 6,7 % na 2,6 %. Ve srovnání s předchozími roky byla v tomto smyslu v roce 2014 úspěšnost podzimních zkoušek nejvyšší.

2.12.6 NEÚSPĚŠNOST V JEDNOTLIVÝCH MATURITNÍCH PŘEDMĚTECH

Zdrojem skokového meziročního zvýšení neúspěšnosti byla druhá povinná zkouška. Zatímco se v češtině neúspěšnost meziročně prakticky nezvýšila (ze 6,1 % na 6,5 %), v případě druhé povinné zkoušky, tedy u matematiky i angličtiny, došlo k meziročnímu růstu neúspěšnosti o 3,4, resp. 2,5 procentního bodu.

¹⁹ Meziroční nárůst neúspěšnosti ve společné části byl v roce 2014 dokonce větší než mezi léty 2012 a 2011, kdy bylo zavedeno centrální nezávislé hodnocení písemných prací.

Rozpětí mezi nejúspěšnějšími a nejméně úspěšnými obory se meziročně zvýšilo. V roce 2014 v gymnáziích z matematiky neuspělo 3,5 % prvomaturantů, naopak v netechnických oborech SOU přes 71 %. V případě angličtiny byla neúspěšnost v gymnáziích okolo 1 %, v netechnických oborech nástavbového studia téměř 33 %.

Neúspěšnost v matematice klesla po zkouškách konaných v podzimním zkušebním období o více než polovinu na 11,5 %. V případě angličtiny i češtiny byl tento pokles o něco mírnější (angličtina o 46 % na 4,9 %, čeština o 43 % na 3,7 %).

2.12.7 ABSOLUTNÍ NEÚSPĚŠNOST

Z maturitních ročníků 2011, resp. 2012 skončí bez dosažení příslušného stupně vzdělání celkem 8,3 %, resp. 7,3 % prvomaturantů, tedy v průměru každý dvanáctý. V absolutních počtech jde o 8,2 tis. resp. 6,8 tis. bývalých žáků maturitních oborů. V následujících maturitních ročnících se však toto procento pravděpodobně zvýší – v případě maturitního ročníku 2014 by to molo být již 11 %, tj. bez dosažení příslušného stupně vzdělání zůstane po absolvování svého středoškolského studia každý devátý, tedy 8,7 tis. chlapců a dívek.

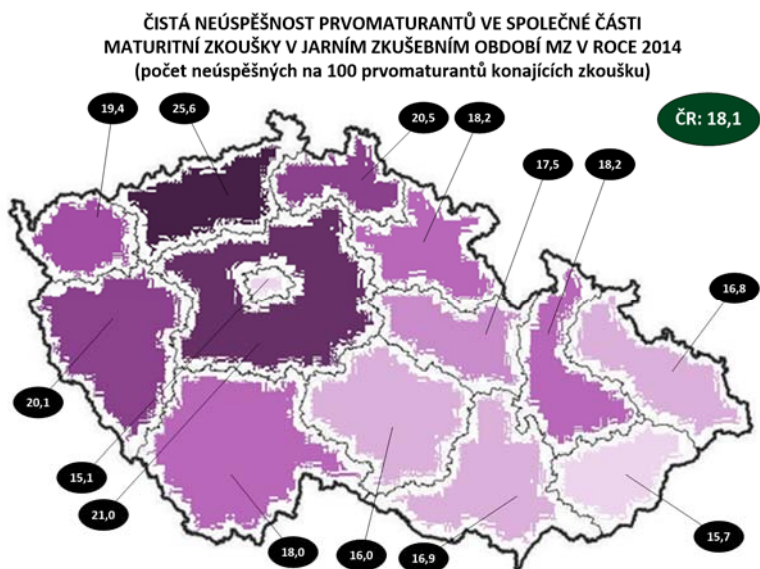
Absolutně neúspěšní se dominantně rekrutují z oborů SOU, dílem z oborů nástavbového studia a „maturitně“ méně úspěšných oborů SOŠ. V maturitních ročnících 2011 a 2012 byl podíl dívek a chlapců mezi absolutně neúspěšnými víceméně stejný, od ročníku 2013 však bude podíl dívek mezi absolutně neúspěšnými narůstat.

Regionální pohled

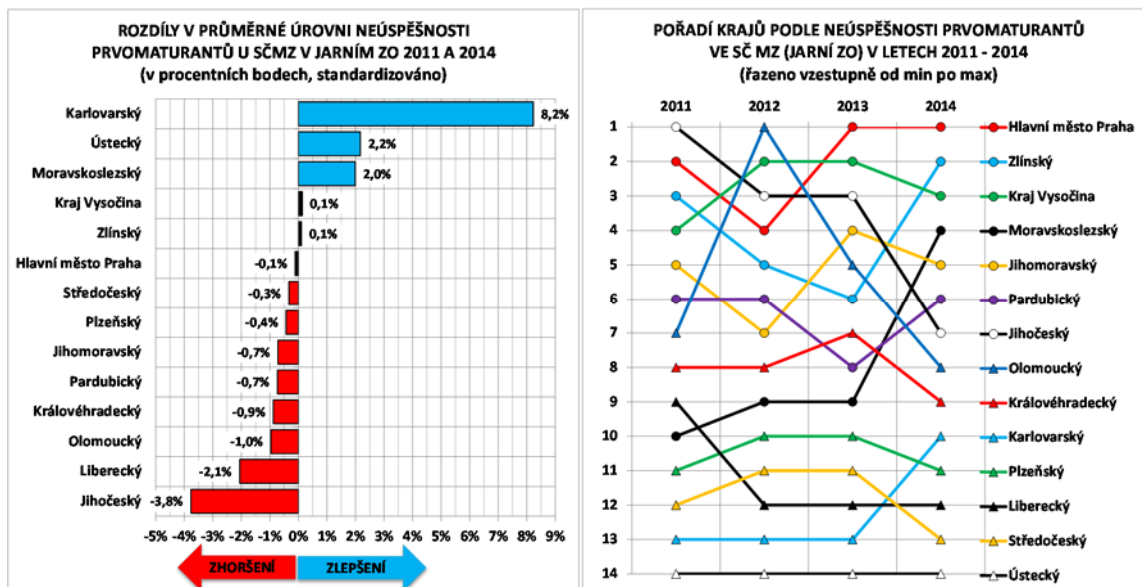
Průměrná úspěšnost, resp. neúspěšnost u maturitní zkoušky vykazuje tradičně značné regionální rozdíly. Zjednodušeně řečeno, průměrná úspěšnost u maturitní zkoušky a zejména její společné části regionálně klesá na ose od jihovýchodu směrem k severozápadu republiky. Výjimku tvoří pouze Hlavní město Praha s nejvyšší mírou úspěšnosti v republice.

Mnohem podstatnější než porovnání aktuálního stavu je pohled na vývojové trendy v uplynulých čtyřech letech. Důležitým závěrem je, že se mezikrajové rozdíly zmenšují. Největší pokles neúspěšnosti je zřejmý zejména v krajích s nejnižší úspěšností. Naopak v některých krajích, které patřily k nejúspěšnějším, se projevuje opačný trend.

V tomto ohledu lze za nejvýznamnější považovat výrazně pozitivní vývoj v Moravskoslezském kraji, který za uplynulé 4 roky zaznamenal posun z pásma výraznějšího podprůměru mezi čtveřicí nejúspěšnějších krajů, a v Karlovarském kraji, kde standardizovaná neúspěšnost v absolutním vyjádření klesla o více než 8 procentních bodů. Za problematický

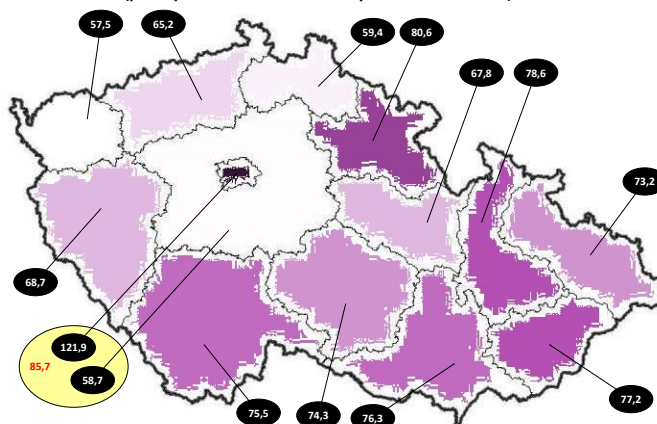

Ize naopak označit vývoj v Olomouckém a Jihočeském kraji, které z pozice nejúspěšnějšího kraje v roce 2012, resp. 2011 klesly do pásma republikového průměru.

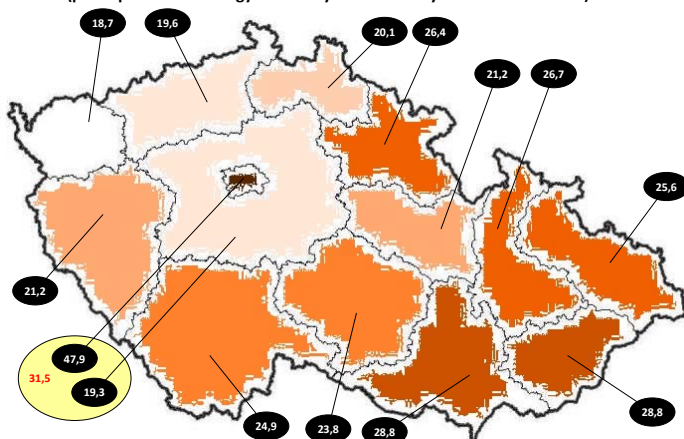
Do vzájemných rozdílů se přirozeně promítá řada objektivních faktorů stojících mimo oblast vzdělávání (např. průměrná úroveň socioekonomického statusu obyvatel kraje či velikostní struktura obcí v kraji, tradice) i faktory mající souvislost se vzdělávací politikou uplatňovanou příslušným krajem (struktura středoškolských vzdělávacích příležitostí v kraji, míra participace na maturitním vzdělávání, objem a struktura vyjížděky/dojížděky za vzděláváním do sousedních krajů apod.).

ÚČAST 19-20LETÝCH NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ V ROCE 2015 (počet prvomaturantů na 100 obyvatel věku 19-20 let)

ÚČAST 19-20LETÝCH NA VŠEOBECNÉM A VŠEOBECNĚ ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ V ROCE 2015

(počet prvomaturantů gymnázií a lyceí na 100 obyvatel věku 19-20 let)

Pro ilustraci rozdílných podmínek zde uvádíme pouze mezikrajové srovnání celkové účasti 19–20letých na maturitním vzdělávání a účasti na všeobecném a všeobecně odborném vzdělávání, tedy v gymnáziích a lyceích.

Vývoj úspěšnosti u maturitní zkoušky v jednotlivých krajích naznačuje relativně silný vliv vzdělávací politiky krajů a jimi realizovaných opatření v oblasti středního školství, která měly kraje možnost uplatnit za patnáctileté trvání jejich gesce. Jakkoli výsledky

maturitní zkoušky mají samy o sobě pouze omezenou vypovídací schopnost o kvalitě středního školství, je zejména jejich vývoj dostatečně silnou signální informací o tom, zda a v jaké míře se koncepční a strategické změny krajské vzdělávací politiky promítly do reálných efektů ve středním školství. A proto si toto téma zaslouží důkladný rozbor příčin a souvislostí.

2.13 ZÁVĚRY

Poznatky z průběhu čtvrtého roku reformované maturitní zkoušky nejen potvrzují opodstatněnost jejího začlenění do vzdělávacího procesu, ale potvrzují také výraznou změnu jejího vnímání zainteresovanou veřejností. Stabilizace modelu a vysoká otevřenost přípravy a realizace pomohly znovu po roce 2013 eliminovat mediálně vyhledávané, překvapivé a z kontextu vytržené impulzy plnící první stránky tisku. Přechodem na jednoúrovňovou zkoušku sice maturita ztratila výrazně na motivační funkci, naproti tomu si ale dále upevnila své certifikační funkce; držitelé maturitního vysvědčení, s nímž jsou spojena pro všechny stejná práva, mají i stejné povinnosti, jsou na ně kladeny stejné nároky. Zcela zásadním přínosem pro okamžité či strategické rozhodování jsou získaná data. Ke škodě je však právě tato třetí významná funkce maturitní zkoušky, totiž informační, velmi málo využívána. To platí především pro zřizovatele.

2.13.1 ZÁSADNÍ ZJIŠTĚNÍ

Hodnocení dopadu reformované maturitní zkoušky na vzdělávací systém je nutné provádět velmi uvážlivě a v širokém kontextu jejího zrodu a vývoje. Model prodělal za krátkou dobu existence (čtyři realizované ročníky) příliš mnoho zásadních změn. Maturitní zkouška byla z tohoto důvodu v uplynulých obdobích pro všechny její aktéry obtížně předvídatelná. Její stabilizace pro léta 2013 a 2014 přinesla první zklidnění. Položila relativně pevné základy pro její akceptaci odbornou i laickou veřejností a stala se jedním z významných nástrojů státu jako investora při hodnocení efektivit investic do vzdělávání.

Po stabilizaci modelu v roce 2013 lze po absolvování v podstatě organizačně shodné maturitní zkoušky v roce 2014 potvrdit následující:

- Maturitní zkouška začala být převážně vnímána jako organická, akceptovaná součást vzdělávacího procesu, jako zkouška certifikační; vysoká míra srovnatelnosti a objektivizace (především u zkoušek či dílčích zkoušek konaných formou didaktického testu či písemné práce centrálně hodnocené) se stala předpokladem rovného přístupu a dobře, až na individuální selhání lidského faktoru, naplňuje stanovený cíl, tj. nastavení srovnatelných požadavků na vědomosti a dovednosti všech maturantů.
- Maturitní zkouška vstoupila rokem 2014 do fáze rutinního provozu.
- Úroveň požadavků na vědomosti a dovednosti je v realizovaném jednoúrovňovém modelu nízká, ovlivněná potenciálem tradičně slabších oborů vzdělání a extrémním podílem maturujících na věkové skupině populace (části maturantů chybí potřebné studijní předpoklady).
- Jednoúrovňová maturitní zkouška má jen velmi malý motivační potenciál.

2.13.2 DOPORUČENÍ – KLÍČOVÉ FAKTORY ÚSPĚCHU

Na základě informací získaných při realizaci prvních čtyř ročníků maturitní zkoušky a na základě závěrů z datových analýz výsledků lze dovodit následující doporučení pro vzdělávací systém. Doporučení jsou uvedena pro přehlednost ve formátu strukturovaných klíčových faktorů úspěchu, a to samostatně pro maturitní zkoušku a samostatně pro vzdělávací systém.

2.13.2.1 Klíčové faktory úspěchu maturitní zkoušky

Mezi klíčové faktory ovlivňující úspěch maturitní zkoušky lze zařadit zejména následující:

- Stabilizace modelu maturitní zkoušky, a to jak v oblasti technologického, logistického zajištění, tak i definice požadavků zkoušek.
- Nalezení široké shody na dlouhodobém směřování vzdělávací soustavy a tomu přizpůsobeném předvídatelném modelu maturitní zkoušky naplňujícím v maximální míře certifikační funkci.

2.13.2.2 Klíčové faktory úspěchu vzdělávacího systému

Také v roce 2014 se znovu potvrdila potřeba uskutečňovat opatření naznačená v závěrečné zprávě maturitní zkoušky 2013, a to zejména následující:

- Rozhodnout o potřebnosti maturitního vysvědčení jako kvalifikačního předpokladu pro výkon některých povolání, pro která jsou žáci připravováni zejména v učňovském školství.
- Posílit státní dohled nad kvalitou a efektivitou.
- Řešit problém středních škol spočívající ve stále se zvyšující obtížnosti vyrovnávání se s velmi rozdílnou a často prokazatelně nízkou úrovní vědomostí a dovedností absolventů základních škol, a to zejména v matematice.
- Hledat cesty zvýšení kvality vzdělávání v oblasti komunikačních dovedností v mateřském jazyce, jejichž tristní úroveň ukazují zejména výsledky maturitních zkoušek konaných formou písemné práce.
- Posílit podporu výuky cizích jazyků zejména v segmentu odborného školství.
- Hledat pokud možno komplexní řešení přechodů v uzlových bodech vzdělávací soustavy (mezi základní a střední, střední a vysokou školou), a to jak z hlediska prostupnosti, tak i z hlediska potenciálu možností využít synergických efektů existujících projektů (zejména komplexního informačního systému maturitní zkoušky).

3 POKUSNÉ OVĚŘOVÁNÍ OBSAHU, FORMY, ORGANIZACE A HODNOCENÍ VÝBĚROVÉ ZKOUŠKY ZE STŘEDOŠKOLSKÉ MATEMATIKY

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhlásilo v souladu s § 171 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, pokusné ověřování vědomostí a dovedností středoškolské matematiky (dále jen „pokusné ověřování“) podle katalogu požadavků pro výběrovou nepovinnou zkoušku z matematiky (dále jen „MATEMATIKA+“). Text vyhlášení pokusného ověřování byl zveřejněn dne 12. prosince 2013 pod č. j. MSMT-42192/2013-1, jeho úplné znění je přílohou č. 1 této hodnoticí zprávy.

Realizaci pokusného ověřování bylo ministerstvem pověřeno Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání.

Hodnoticí zpráva byla zpracována v souladu s úkolem stanoveným Centru odstavcem (2) článku 6 textu vyhlášení pokusného ověřování s cílem vyhodnotit přípravu, realizaci a výsledky pilotní fáze pokusného ověřování realizované podle článku 3 textu vyhlášení pokusného ověřování v dubnu 2014. Hodnoticí zpráva byla zveřejněna na webových stránkách www.novamaturita.cz.

3.1 ORGANIZACE

MATEMATIKA+ je koncipována jako výběrová zkouška, organizačně má však všechny atributy standardní maturitní zkoušky. Pro její realizaci lze tedy využít celý komplex technologického, logistického a ICT zabezpečení maturitní zkoušky.

Pilotní projekt se však z organizačního modelu maturitní zkoušky vymykal. Vlastní zkouška byla zařazena mimo harmonogram písemných zkoušek společné části maturitní zkoušky a režim přihlašování žáků nespadal do standardního procesu přihlašování k maturitní zkoušce, v němž žák podává přihlášku řediteli školy. K pilotnímu projektu se žák (uchazeč) přihlašoval prostřednictvím k tomuto účelu upraveného portálu jednotlivé zkoušky.

3.2 HARMONOGRAM PŘÍPRAVY A REALIZACE

Pro přípravu a realizaci pilotního projektu byl stanoven následující harmonogram:

Číslo fáze	Název úkolu	Zahájení	Dokončení
1	Pokusné ověřování MATEMATIKA+ – 2014 (dále v harmonogramu jen MAT+)	9.12.2013	1.9.2014
1.1	Přípravná fáze informační	10.12.2013	7.1.2014
1.1.1	Založení složky MAT+ na intranetu SLOB a zřízení oprávnění	10.12.2013	11.12.2013
1.1.2	Návrh a odeslání dopisu pro asociace a krajské úřady	11.12.2013	18.12.2013
1.1.3	Návrh a odeslání dopisu pro "spádové" školy	11.12.2013	6.1.2014
1.1.4	Návrh a odeslání dopisu pro střední školy	11.12.2013	6.1.2014
1.1.5	Tvorba informační strategie vůči uchazečům	11.12.2013	7.1.2014
1.2	Příprava portálu PJZ	11.12.2013	31.1.2014
1.2.1	Návrh technického zadání portálu k MAT+	11.12.2013	18.12.2013
1.2.2	Testování návrhu portálu v rámci CZVV	19.12.2013	24.12.2013
1.2.3	Odsouhlasení návrhu portálu	2.1.2014	6.1.2014
1.2.4	Předání požadavků na portál T-SOFTu	7.1.2014	8.1.2014
1.2.5	Příprava obsahu portálu	9.1.2014	31.1.2014

Číslo fáze	Název úkolu	Zahájení	Dokončení
1.3	Registrace uchazečů o vykonání PO MAT+	19.12.2013	28.2.2014
1.3.1	Určení dne a času konání PO MAT+	19.12.2013	19.12.2013
1.3.2	Zpřístupnění metodiky pro přihlašování a seznamu spádových škol	31.1.2014	31.1.2014
1.3.3	Spuštění portálu	31.1.2014	31.1.2014
1.3.4	Přihlašování žáků prostřednictvím portálu	3.2.2014	28.2.2014
1.4	Příprava zkušební dokumentace	9.12.2013	14.3.2014
1.4.1	Příprava ilustračního testu	9.12.2013	14.1.2014
1.4.2	Schválení ilustračního testu	15.1.2014	15.1.2014
1.4.3	Vložení ilustračního testu do IS CERTIS	13.1.2014	13.1.2014
1.4.4	Zpřístupnění ilustračního testu na webu	20.1.2014	20.1.2014
1.4.5	Příprava ostrého testu	14.1.2014	14.3.2014
1.4.6	Příprava ZA a výřezů ZA	14.1.2014	3.3.2014
1.4.7	Schválení ostrého testu	14.3.2014	14.3.2014
1.5	Výroba ZD pro PO MAT+	3.3.2014	25.3.2014
1.5.1	Předání a schválení výřezů ZA (SEN, SLOB)	3.3.2014	5.3.2014
1.5.2	Předání údajů pro parametrizační tabulku	3.3.2014	6.3.2014
1.5.3	Předání Excelu s výpisem ZA, počtem vytěžovaných polí, výřezů CGI	7.3.2014	13.3.2014
1.5.4	Generování digitalizačního plánu	14.3.2014	14.3.2014
1.5.5	Přihlášení všech možných kombinací uchazečů – devítková škola	17.3.2014	17.3.2014
1.5.6	Kontrolní nátisky devítkové školy + digitalizace	17.3.2014	18.3.2014
1.5.7	Schválení nátisků	19.3.2014	19.3.2014
1.5.8	Výroba ZD	20.3.2014	25.3.2014
1.6	Přípravná fáze logistická	19.12.2013	31.3.2014
1.6.1	Oslovení a výběr spádových škol	6.1.2014	14.1.2014
1.6.2	Uzavření smluv se spádovými školami	15.1.2014	31.1.2014
1.6.3	Výběr a uzavření smluv s RAT OÚ	24.2.2014	17.3.2014
1.6.4	Návrh a zpracování prezenční listiny a PZU	19.12.2013	10.1.2014
1.6.5	Příprava metodických pokynů pro komisaře, ŘED, ZAD	13.1.2014	3.2.2014
1.6.6	Distribuce zkušební dokumentace do škol	27.3.2014	31.3.2014
1.6.7	Generování digitalizačního plánu na DDT SpŠ	24.3.2014	27.3.2014
1.7	Realizace Pokusného ověřování MAT+	2.4.2014	1.9.2014
1.7.1	Konání PO MAT+ na SpŠ	2.4.2014	2.4.2014
1.7.2	Digitalizace ZA + validace	3.4.2014	4.4.2014
1.7.3	Hodnocení OÚ	7.4.2014	9.4.2014
1.7.4	Validace výsledků	10.4.2014	10.4.2014
1.7.5	Předání informace o žácích, kteří konali PO, školám	7.4.2014	7.4.2014
1.7.6	Zpřístupnění výsledků uchazečům	11.4.2014	15.4.2014
1.7.7	Zpřístupnění výsledků školám	12.5.2014	12.5.2014
1.7.8	Zpráva pro MŠMT	2.6.2014	30.10.2014

Význam zkratk použitých v tabulce harmonogramu:

CZVV – Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání; SEN – sekce evaluačních nástrojů CZVV; SLOB – sekce logistiky a bezpečnosti maturitní zkoušky CZVV; MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy; CGI – CGI IT Czech Republic, s.r.o.; T-SOFT – T-SOFT, a. s.; DDT – datový digitalizační terminál; PO – pokusné ověřování; RAT – posuzovatel otevřených úloh, tzv. rater; SpŠ – spádová škola; ŘED – ředitel školy; ZAD – zadavatel; OÚ – otevřená úloha; ZD – zkušební dokumentace; ZA – záznamový arch; PJZ – portál jednotlivé zkoušky; IS CERTIS – komplexní informační systém evaluačních projektů; PZU – protokol o konání zkoušky v učebně;

3.3 REŽIM PŘIHLAŠOVÁNÍ

Přihlašování k pokusnému ověřování MATEMATIKA+ začalo v souladu s vyhlášením 1. února 2014, konkrétně v 10:00. O způsobu přihlašování byli uchazeči s předstihem informováni prostřednictvím webových stránek. V textu vyhlášení pokusného ověřování bylo uvedeno, že žáci se budou přihlašovat prostřednictvím portálu pjz.cermat.cz. Po zvážení technických možností se ukázalo jako vhodnější využít služeb vznikajícího výsledkového portálu žáka (VPŽ) na adrese vpz.cermat.cz, proto byl na portál pjz.cermat.cz přidán odkaz na vpz.cermat.cz.

Po vstupu na portál vpz.cermat.cz si uchazeč nejprve mohl pročíst základní informace ke zkoušce a následně se zaregistrovat v souladu s návodem, který byl na stránkách přístupný. Přihlášení ke zkoušce spočívalo v jednoduché registraci, ke které žák potřeboval jedinečnou e-mailovou adresu, své zvolené heslo obsahující minimálně 8 znaků a autentizační kód VPŽ. Autentizačním kódem VPŽ byl 10místný alfa-numerický kód, který byl uveden na výpisu z přihlášky žáka k maturitní zkoušce, který, v souladu s § 4 odst. 8 vyhlášky č. 177/2009 Sb. musel ředitel školy odevzdat žákovi nejpozději do 20. prosince 2013. Po zadání údajů odeslal systém výsledkového portálu žáka (VPŽ) žákovi potvrzující e-mail o registraci. Tím byl žák k pokusnému ověřování MATEMATIKA+ přihlášen. Zároveň se však prostřednictvím portálu VPŽ mohl do předem určeného termínu ze zkoušky odhlásit.

Po ukončení přihlašování dne 28. února 2014 byla data z portálu importována do IS CERTIS, jehož prostřednictvím byli uchazeči rozsazeni do spádových škol. O umístění do konkrétní spádové školy byli následně informováni v pozvánce ke zkoušce.

3.4 TERMÍNOVÉ A KAPACITNÍ POŽADAVKY NA ZAJIŠTĚNÍ VÝROBY

Termíny pro výrobu zkušební dokumentace jsou vymezeny dvěma skutečnostmi:

- výroba zkušební dokumentace, její kompletace a balení probíhá na základě výrobního a kompletačního schématu, které je postaveno na údajích z přihlašovacích aplikací, tj. na údajích, které jsou obsaženy v přihláškách žáků; vzhledem k tomu, že termín pro ukončení přihlašování ke zkoušce MATEMATIKA+ byl stanoven na 28. 2. 2014, mohla být výroba zahájena nejdříve začátkem března 2014;
- výroba zkušební dokumentace musí být ukončena nejpozději 2 dny před termínem distribuce zkušební dokumentace do škol.

3.5 DISTRIBUCE DO ŠKOL

Centrum provádí bezpečnou distribuci zadání zkoušek přímo do škol podle jednotného distribučního plánu. Distribuce zásilek pro školy proběhla ve dnech 27. 3. až 31. 3. 2014. Zkušební dokumentace byla do spádových škol distribuována v bezpečnostních taškách, které ředitel školy protokolárně převzal.

3.6 MODEL VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ DIDAKTICKÝCH TESTŮ

Termín pro vyhodnocení didaktických testů zkoušky MATEMATIKA+

Termín pro vyhodnocení didaktických testů byl stanoven pro pilotní projekt pokusného ověřování zkoušky MATEMATIKA+ na 10. 4. 2014. Rozhodující vliv na dobu zpracování měly rozsah a složitost hodnocení otevřených úloh.

Model vyhodnocení výsledků didaktických testů je založen na vytěžení digitalizovaných záznamových archů (ZA). Odpovědi žáků u zkoušky MATEMATIKA měly tyto formy:

- „křížkování“ – u uzavřených úloh;
- vlastnoruční vyplnění krátké odpovědi (slova/názvu, slovního spojení či výrazu apod.) – u úzce otevřených úloh;
- vlastnoruční zápis celého postupu řešení – u široce otevřených úloh;
- záznam (zákres) do připravených obrázků.

Všechny uzavřené úlohy jsou vyhodnocovány automatizovaně. Úzce otevřené úlohy i široce otevřené úlohy hodnotí tzv. rateři.

3.7 HODNOCENÍ ŽÁKOVSKÝCH ZÁPISŮ ŘEŠENÍ DIDAKTICKÝCH TESTŮ

Záznamové archy didaktických testů s žákovským zápisem řešení byly hodnoceny ve shodném systému, se stejným programovým i technickým vybavením jako při hodnocení didaktických testů (DT) v rámci maturitní zkoušky. Úprava systému hodnocení tak nebyla nutná a nevyžadovala žádné další náklady s výjimkou nákladů na přípravu a odměny personálu a tzv. technickou podporu dodavatele SW aplikací.

Ohodnoceno bylo 3 625 záznamových archů DT, z nichž každý obsahoval 23 úloh, z toho bylo 11 úloh uzavřených a 12 úloh otevřených (žák odpověď zapsal, nikoli jen zaškrtnul jednu z možností). Z těchto 12 otevřených úloh pak byly 4 široce otevřené, v jejichž zadání byl požadavek zapsat i postup řešení, který byl také předmětem hodnocení.

Uzavřené úlohy byly hodnoceny strojově, informační systém rozlišil označení (zaškrtnutí) správné a nesprávné odpovědi.

Otevřené úlohy hodnotili vyškolení učitelé matematiky ve funkci posuzovatele otevřených úloh (pro posuzovatele otevřených úloh se dále použije termín rater). Pro hodnocení otevřených úloh byly využity stejné principy i postupy jako při maturitní zkoušce. Rateři absolvovali v letech 2009 a 2010 náročnou odbornou přípravu, navíc v prvním čtvrtletí 2014 byli vybraní rateři ještě speciálně doškoleni pro hodnocení široce otevřených úloh.

Vlastní hodnocení úloh probíhalo on-line v systému IS CERTIS. Každou otevřenou úlohu (výřez ze záznamového archu obsahující odpověď žáka) hodnotili na sobě nezávisle dva rateři. V případě jejich neshody úlohu přehodnotil tzv. superrater (vedoucí koordinující činnost raterů a dohlížející na správnost hodnocení). Objektivita hodnocení byla zachována – rater neviděl ani jméno, ani identifikační kód žáka, pouze výřez s úlohou.

Více než 54 tis. úloh hodnotilo 25 raterů, kteří tak ohodnotili přes 108,5 tis. úloh (každou úlohu hodnotí dva rateři). Koordinaci hodnocení a kontrolní činnost zajišťovalo 5 superraterů. Každý rater tak za 16 hod. ohodnotil v průměru 4,3 tis. úloh. Maximální rychlost hodnocení dosáhla 1,5 tis. úloh za hodinu a průměrná rychlost hodnocení dosáhla hodnoty přes 270 úloh za hodinu. Výrazně nižší hodnotu průměru (5,5krát) než maxima ovlivnila nesrovnatelně vyšší časová náročnost posuzování široce otevřených úloh.

Vlastní zkouška MATEMATIKA+ se konala 2. 4. 2014. Hodnocení otevřených úloh ratery probíhalo od 2. 4. 2014 do 5. 4. 2014. Řešení neshod a kontrola správnosti hodnocení superratery byly ukončeny 8. 4. 2014.

3.8 VÝSTUPNÍ DOKUMENTY (CERTIFIKÁTY)

Výstupním dokumentem pro žáky byl:

- Výpis výsledku didaktického testu zkoušky MATEMATIKA+

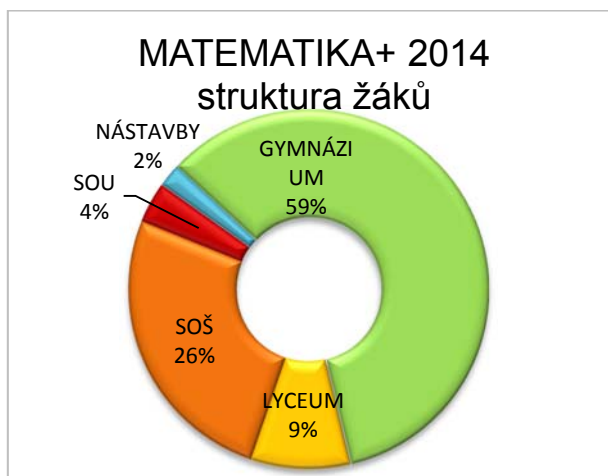
Předání výpisu výsledku didaktického testu zkoušky Matematika+ proběhlo elektronickou formou. Žáci, kteří konali zkoušku MATEMATIKA+, se registrovali na portálu a zde zadali souhlas se zasláním výsledkového dokumentu. V závislosti na zadání souhlasu byl v IS CERTIS vygenerován výpis výsledku didaktického testu zkoušky MATEMATIKA+ a byl zaslán na e-mailovou adresu, kterou žák uvedl při registraci. Výpis žák obdržel v příloze e-mailu v komprimované složce, která byla chráněna heslem, které odpovídalo autentizačnímu kódu VPŽ.

3.9 ANALYTICKÁ DATA

3.9.1 PŘIHLÁŠKY A VÝSLEDKY

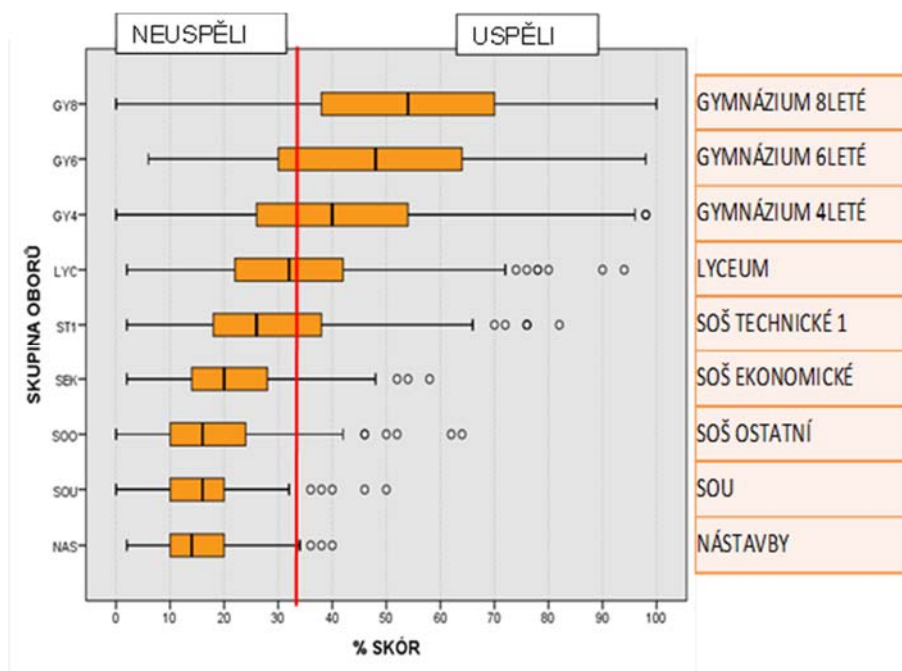
Zájem škol a žáků o zkoušku byl do jisté míry ovlivněn termínem vyhlášení projektu — ve druhém čtvrtletí školního roku. Přesto byl relativně vysoký (dvakrát vyšší než zájem o maturitu z matematiky ve vyšší úrovni obtížnosti v r. 2012). Z výsledků však vyplývá, že adekvátní přípravu ke zkoušce absolvovala zhruba polovina přihlášených žáků.

	POČET ŽÁKŮ	%
PŘIHLÁŠENI	4 060	100
KONALI	3 623	89,2
NEKONALI	437	10,8
NEUSPĚLI	1 698	41,8
USPĚLI	1 925	47,4
ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST		46,9

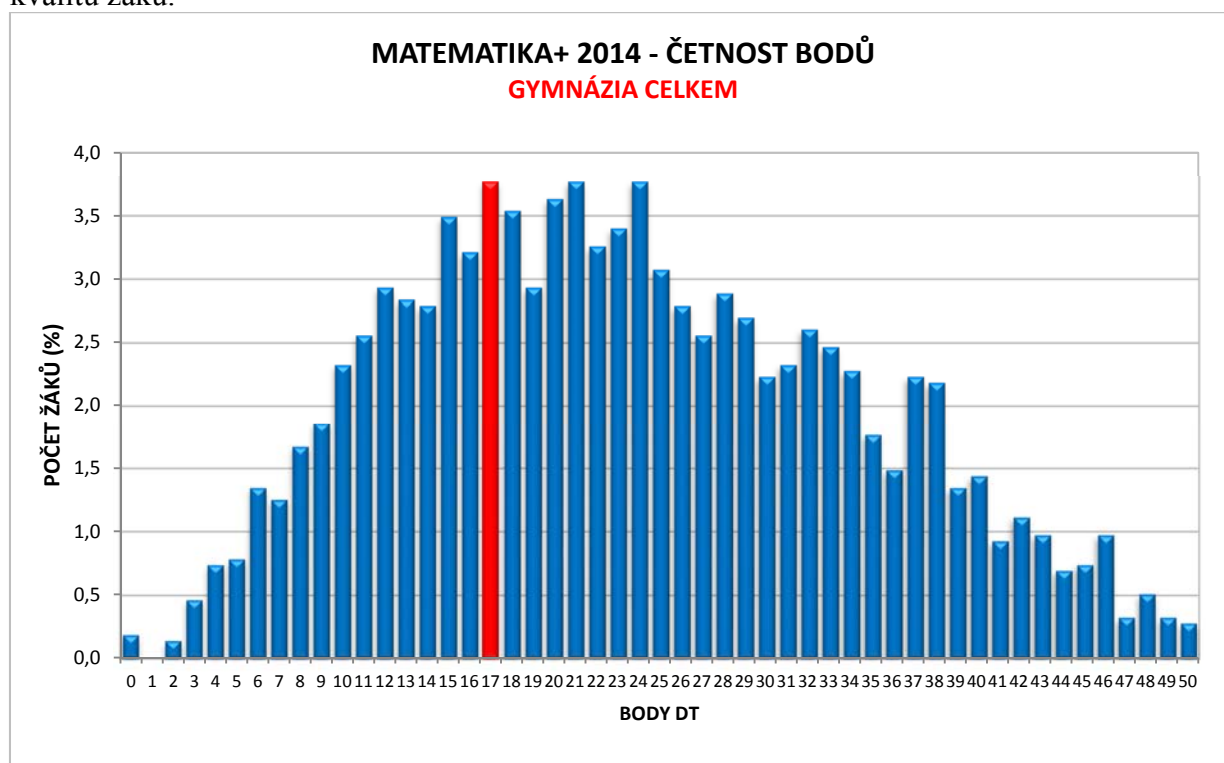
3.9.2 ZÁJEM ŠKOL, ROZLOŽENÍ VÝSLEDKŮ PODLE STUDIJNÍCH OBORŮ

Ze zúčastněných žáků uspěli podle očekávání nejlépe absolventi gymnázií, žáci středních odborných škol technických za nimi výrazně zaostávají. Absolventi středních ekonomických škol, učilišť i nástaveb na zkoušku prakticky nedosáhnou. Přesto nezanedbatelná část z nich míří na vysoké školy s technickým a ekonomickým zaměřením.

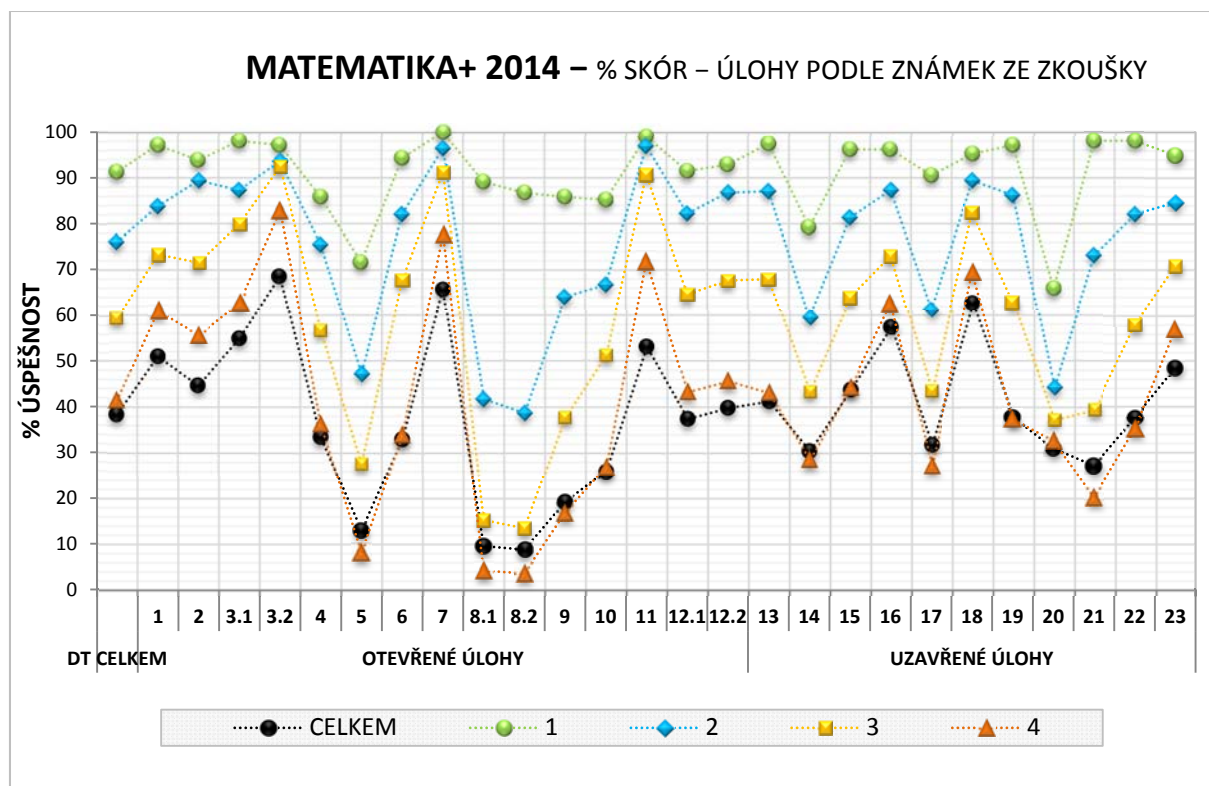

3.9.3 ROZLOŽENÍ VÝSLEDKŮ VE SKUPINĚ ŽÁKŮ GYMNÁZIÍ

Z histogramu je patrné, že didaktický test výtečně diskriminuje. Jednoznačně lze odlišit kvalitu žáků.

Test mj. obsahuje několik široce otevřených úloh, tedy nevyhýbá se ani hodnocení produktivních dovedností žáků. Cut-off score testu je nastaveno na 33 %, tj. 17 bodů (v grafu vyznačeno červeně). Náhodný skór testu je nízký (necelých 10 %) a reliabilita vysoká (téměř 90 %).

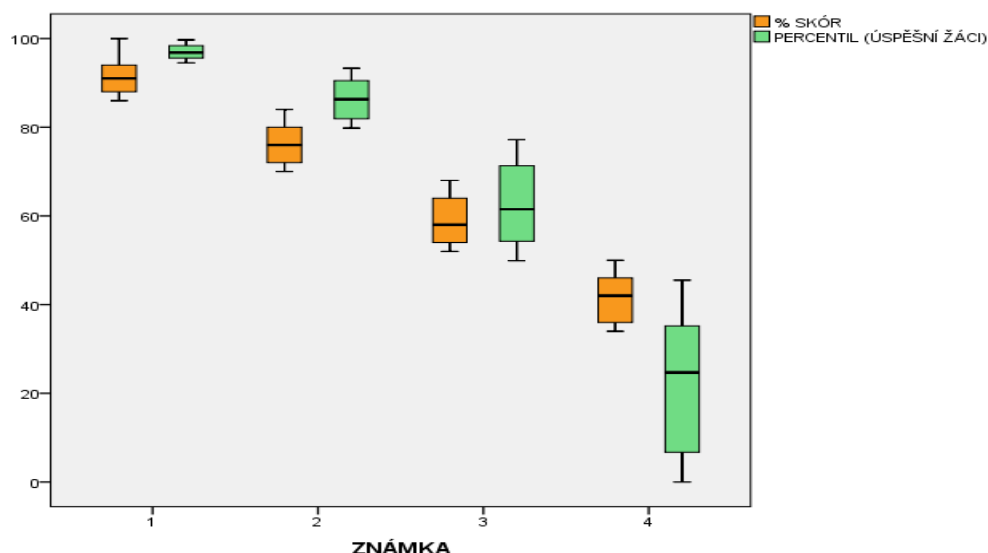
V testu byly zastoupeny úlohy ze všech tematických celků, které jsou předmětem středoškolské výuky (číselné množiny, algebraické výrazy, rovnice a nerovnice, funkce, posloupnosti, planimetrie, stereometrie, analytická geometrie, kombinatorika, pravděpodobnost a statistika). Do didaktického testu bylo zařazeno i několik úloh, jejichž řešení předpokládá nejen velmi dobré osvojení učiva, ale i schopnost přemýšlet. V těchto úlohách se nejvýrazněji odliší jedničkaři od ostatních řešitelů.

Z veřejných zdrojů jsme zjistili, že mezi žáky konajícími didaktický test MATEMATIKA+ bylo několik úspěšných řešitelů krajského a celostátního kola matematické olympiády. V testu by získali známku 1 nebo 2. Zkušenosti z minulých let napovídají, že žáci, kteří v testu dosáhli alespoň známku 3, by neměli mít problém zvládnout studijní požadavky vysokých škol. Z rozložení známek je patrné, že průměrný žák konající letošní test dosáhl pouze známku 4. Bohužel se zdá, že velké procento středních škol se soustředí ve výuce zejména na požadavky povinných maturitních zkoušek, které nastavují minimální úroveň obtížnosti. Tato úroveň však nezaručuje zvládnutí náročných požadavků studia na vysoké škole.

3.9.4 MOTIVAČNÍ FUNKCE ZKOUŠKY

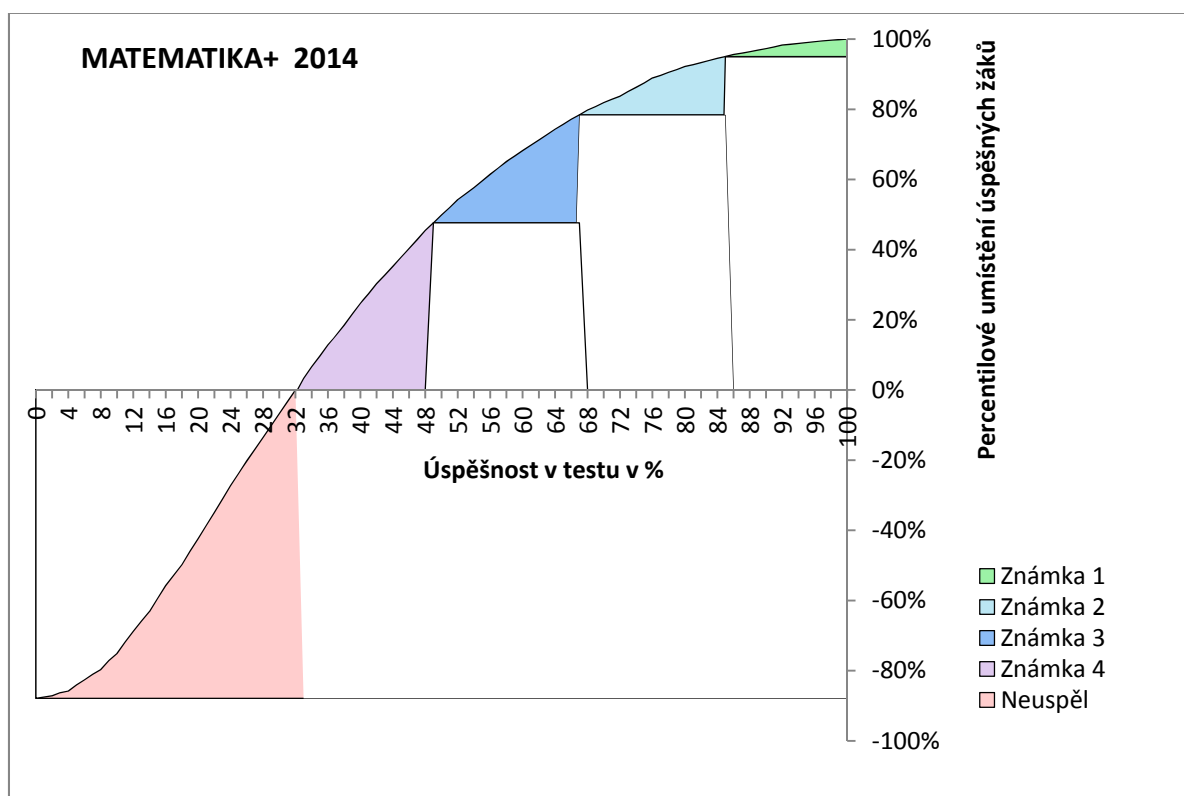
Projekt Matematika+ byl vyhlášen relativně pozdě. Většina výsledků tedy odpovídá situaci při běžném způsobu výuky bez speciální přípravy zaměřené k Matematice+.

V následujícím grafu je uvedeno rozložení známek ve zkoušce Matematika+.

Z grafu lze vyčíst, že výtečných výsledků ve zkoušce Matematika+ je poskrovnu. Mezi úspěšnými řešiteli je počet čtyřek téměř stejný jako počet jedniček, dvojek a trojek dohromady. Většina žáků pravděpodobně nemá žádnou hmatatelnou motivaci, proč dosahovat lepších výsledků (nabývat hlubších vědomostí). Jak již bylo uvedeno výše, laťka, kterou nastavuje současná maturitní zkouška, je kvůli jejímu konceptu certifikační zkoušky napříč všemi obory vzdělání ukončovanými maturitní zkouškou uzpůsobena těm nejslabším oborům. Žáky gymnázií a tradičních středních technických škol tak nic nemotivuje k vyššímu úsilí ve studiu. Motivací není většinou ani přijímací řízení ke studiu na většinu vysokých škol. Kapitační princip financování vede vysoké školy k vcelku pochopitelnému chování, přijmout všechny, kdo o studium mají zájem. To, že kvalitativní segregace v prvních ročnících, zaplněných studenty, kteří ke studiu nemají sebemenší předpoklady, je organizačně i finančně náročná, zřejmě nepřeváží argument příjmu ze státních příspěvků. V této situaci lze Matematiku+ vnímat jako kvalitní, velmi potřebný motivační prvek vzdělávací soustavy, jehož efekt však musí být posílen zohledněním výsledků žáků u přijímacích zkoušek či v rámci motivačních stipendií.

Také z posledního grafu, zobrazujícího percentilové umístění žáků podle úspěšnosti, je patrné, že na středních školách je třeba mnohem výrazněji podpořit kvalitu. Téměř polovina zúčastněných požadavky testu nesplnila, neboť nedosáhla ani minimální hranice úspěšnosti.

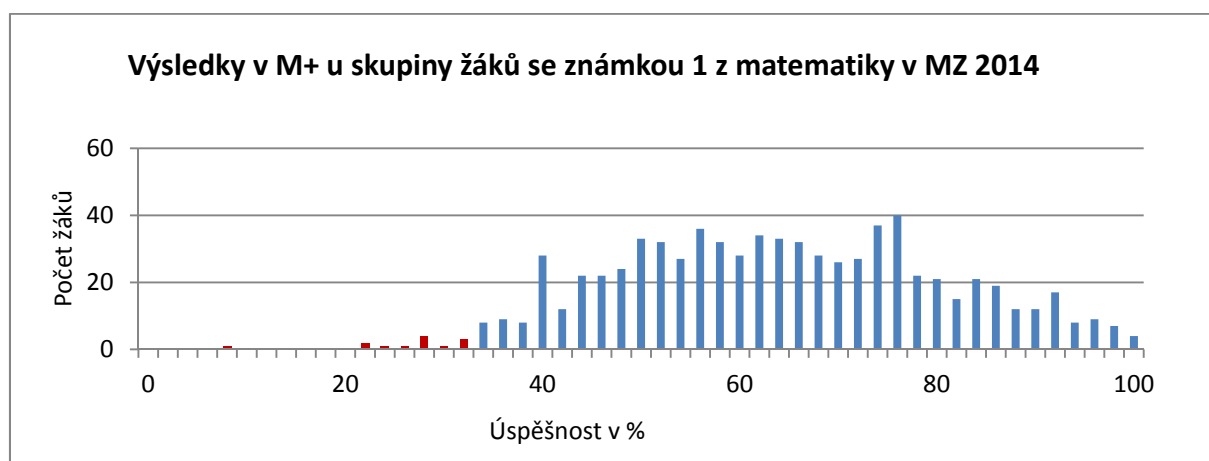
Rámcové vzdělávací programy (RVP) umožňují vyučovat plošně na relativně nízké úrovni, která je přijatelná pro slabé žáky. Pokud škola nemá motivaci výuku diferencovat, perspektivní žáci nemohou nabýt odpovídajících vědomostí. V mnoha školách se část výuky matematiky přesunuje do volitelných seminářů. Žáci, kteří se do seminářů nehlásí, ztrácí možnost úspěšně studovat na vysoké škole technického zaměření. Pokud však žákům nebude nabídnuta motivace, do seminářů se hlásit nebudou. Nelze zavírat oči nad tím, že žáci se chovají v těchto rozhodovacích procesech velmi racionálně. Až na výjimky věnují úsilí jen tomu, co nabízí nějaký prospěch. Pokud tedy MATEMATIKA+ díky jejímu přijetí vysokými školami takový prospěch nabídne, povede ke zvýšení motivace žáků. Motivovaní žáci pak budou lépe spolupracovat s učiteli matematiky, jejichž snaha o kvalitní přípravu žáků je dnes přijímána spíše s nepochopením. Tento nepříznivý trend by mohla aktivní podpora ze strany vysokých škol zastavit nebo dokonce zvrátit.

3.9.5 POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ VE ZKOUŠCE MATEMATIKA+ A V MATEMATICE VE SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ

Ze 4 060 přihlášených žáků k Matematice+ celkem 3 222 žáků konalo současně s touto zkouškou i zkoušku z matematiky ve společné části MZ. V obou zkouškách uspělo celkem 1 713 žáků, v žádné z obou zkoušek neuspělo 296 žáků, dalších 1 209 žáků uspělo pouze ve společné části MZ a 4 žáci uspěli jen v Matematice+. Dalších 401 žáků se přihlásilo pouze ke zkoušce Matematika+, uspělo z nich 208 žáků a 193 žáků neuspělo. K Matematice+ se nedostavilo ještě 310 úspěšných a 63 neúspěšných žáků v matematice ve společné části MZ. Posledních 64 přihlášených žáků se nedostavilo k žádné z obou zkoušek.

		Matematika ve společné části MZ		4 060 žáků přihlášených ke zkoušce Matematika+			
		Uspěli					Nekonali
		Ne	Ano				
		63	310	64	Nekonali		Zkouška Matematika+
Konali zkoušku	3 222	4	1 713	208	Ano	Uspěli	
		296	1 209	193	Ne		
3 222		Konali zkoušku					

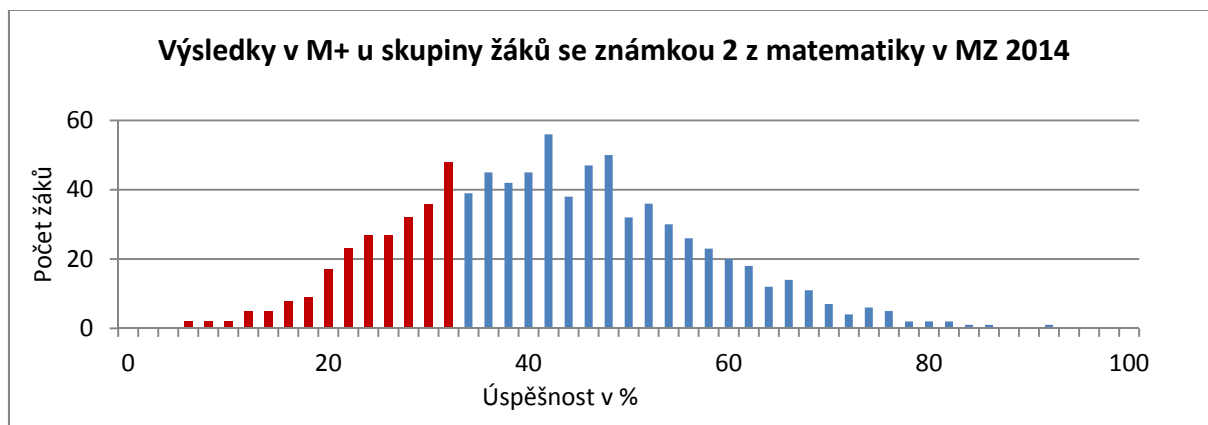
Zajímavé je srovnání výsledků ve zkoušce Matematika+ a ve zkoušce z matematiky ve společné části maturit.

V grafu jsou uvedeny výsledky žáků, kteří v didaktickém testu z matematiky ve společné části MZ získali známku 1. V didaktickém testu Matematika+ se jejich výsledky rozložily od minimální hranice úspěšnosti až k maximálním výkonům. Průměrná úspěšnost v této skupině je 64 %, což odpovídá známce 3. Výborný výsledek z matematiky ve společné části tedy nevypovídá o tom, jak žák uspěje ve zkoušce Matematika+, tedy jak je žák připraven ke studiu matematiky na vysoké škole. Mizivá část žáků této skupiny byla v Matematice+ neúspěšná, tedy alespoň základní úroveň vědomostí je možné u této skupiny garantovat.

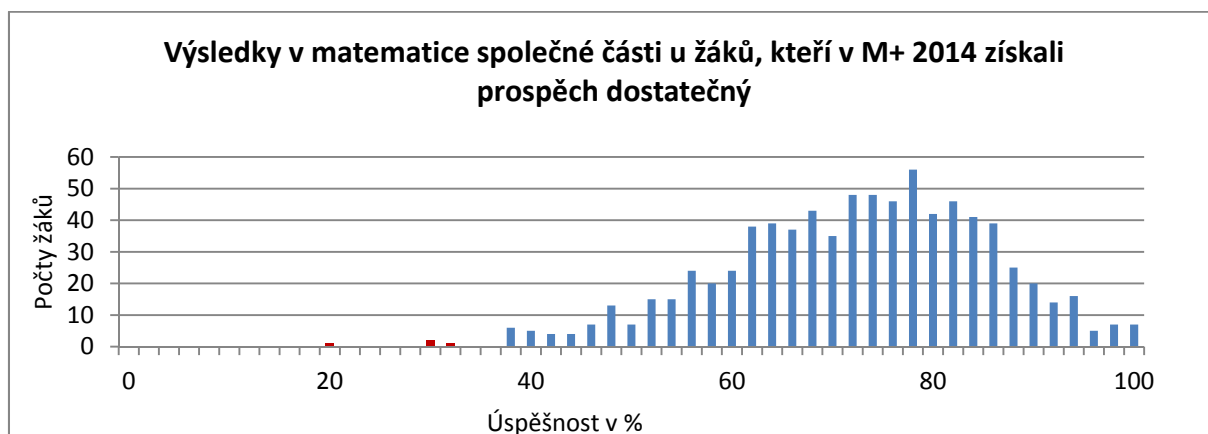
To však nelze tvrdit o žácích dalších skupin, kteří v matematice ve společné části maturit získali horší známku než 1.

V následujícím grafu je rozložení výsledků z Matematiky+ u skupiny žáků, kteří ve společné části maturitní zkoušky získali známku 2.

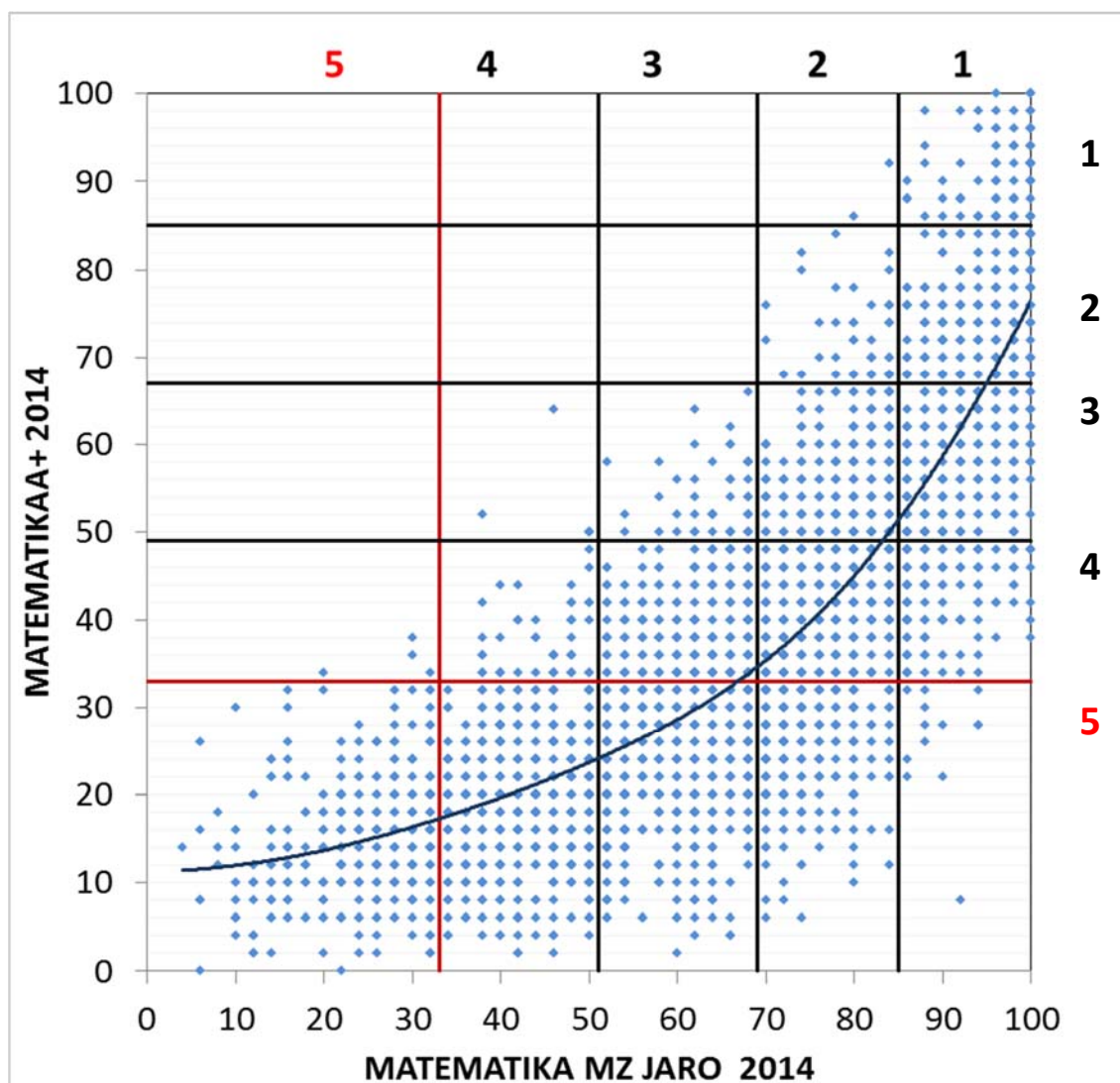
V této skupině je průměrná úspěšnost v Matematice+ pouhých 42 %, což odpovídá známce 4. Zhruba třetina žáků této skupiny v Matematice+ neuspěla.

Pro lepší představu o náročnosti zkoušky Matematika+ uvádíme výsledky žáků společné části MZ ve skupině žáků, kteří získali v Matematice+ známku 4.

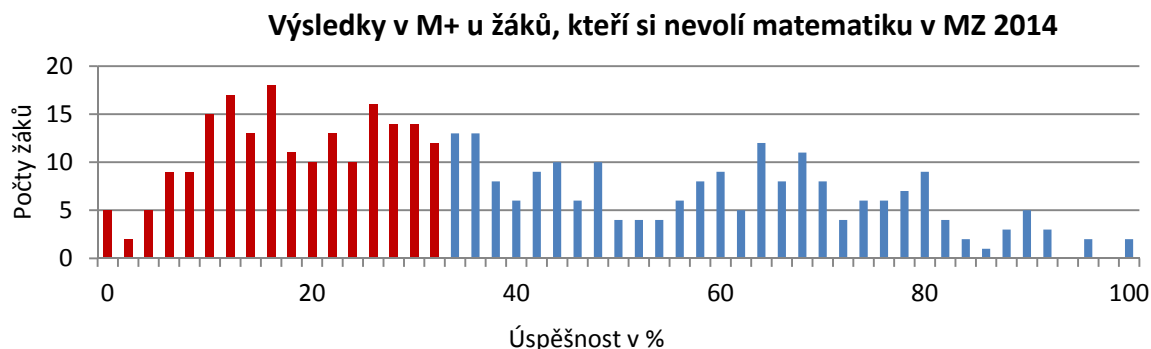
Téměř všichni tito žáci v testu z matematiky ve společné části MZ uspěli, někteří z nich uspěli dokonce na výbornou.

V následujícím grafu jsou komplexně porovnávány známky v Matematice+ a v matematice ve společné části maturit.

Je vidět, že průměrná známka v Matematice+ je zhruba o 2 stupně horší než v matematice ve společné části, nicméně rozptyl známek je výrazný. Je zřejmé, že pokus o přepočítávání individuálních výsledků v obou zkouškách pozbývá smyslu.

V uvedeném grafu nejsou zachyceny výsledky v Matematice+ u skupiny žáků, kteří si jako druhou povinnou zkoušku ve společné části maturit nevybrali matematiku, ale cizí jazyk. Výsledky těchto žáků jsou uvedeny v následujícím grafu.

Výkony žáků, kteří byli motivováni k účasti na nepovinné zkoušce Matematika+, i když si ve společné části maturitní zkoušky matematiku nevybrali, jsou velice rozmanité. Vidíme jak výtečné výsledky žáků, kteří uspěli na výbornou, tak i velice slabé výsledky žáků, kteří ve zkoušce neuspěli.

3.9.6 ŠKOLNÍ ZPRÁVY

Všem školám, ze kterých konal zkoušku alespoň jeden žák, byla zaslána analytická zpráva pod názvem „Školní zpráva o výsledcích pokusného ověřování MATEMATIKA+“.

Školní zprávy byly zpracovány tak, aby poskytly zpětnou vazbu zejména vedením škol a vyučujícím matematiky.

3.10 ZHODNOCENÍ PILOTNÍHO PROJEKTU

3.10.1 SHRUTÍ

K pilotnímu projektu se přihlásilo 4 tisíce žáků, což je dvakrát více než počet přihlášených ke zkoušce ve vyšší úrovni obtížnosti v roce 2012, kdy bylo možné zkoušku konat jen v jedné z obou úrovní obtížnosti.

Výsledky zkoušky i přesto, že se konala v režimu pilotního ověření mimo režim maturit, napovídají, že takto koncipovaná zkouška může velmi dobře plnit svůj účel.

Katalog požadavků vymezující tematické okruhy, které jsou v rámci této zkoušky ověřovány, pokrývá středoškolské učivo v celém rozsahu. Specifikace didaktického testu předpokládá, že žák si je zcela jistý v úlohách ověřujících základní učivo.

V testu převládaly úlohy ve standardní gymnaziální obtížnosti, nebyly ale opomíjeny ani úlohy, u nichž je třeba se hlouběji zamyslet. Je proto možné garantovat, že náležité předpoklady k vysokoškolskému studiu s přírodovědným nebo matematickým zaměřením mají i žáci, kteří zkoušku složili alespoň s výsledkem „dobrý“. Didaktický test výborně diskriminoval, tedy rozlišil mezi nadanými, naučenými, způsobilými a nedostatečně připravenými žáky.

První krok, tzn. nastavit a ověřit patřičnou úroveň zkoušky, se tedy podařil. Pro další vývoj bude nejdůležitější postoj vysokých škol. Některé již identifikovaly potenciál nabízené příležitosti a v akademických senátech předjednaly zohlednění výsledků MATEMATIKY+ v přijímacím řízení. Některé, vedené snahou řešit problém jak získat co nejlépe připravené

studenty, již v letošním roce zařadily výsledky zkoušky mezi kritéria pro přidělování jednorázových stipendií budoucím posluchačům.

3.10.2 NAPLNĚNÍ CÍLŮ

Na základě zhodnocení pilotního projektu pokusného ověřování lze konstatovat, že se základní záměr podařilo naplnit.

Centrum připravilo výběrovou zkoušku ze středoškolského učiva matematiky, která je schopna ověřit dovednosti a vědomosti žáků na úrovni očekávaných výstupů a učiva podle rámcových vzdělávacích programů oborů středního vzdělávání a z nich vycházejících školních vzdělávacích programů (ŠVP), jež mají vyšší než desetihodinovou týdenní dotaci výuky matematiky po dobu vzdělávání.

Analytické ukazatele dosvědčují, že o zkoušku byl mezi žáky maturitních studijních oborů zájem vyšší, než tomu bylo u vyšší úrovně matematiky v letech 2011 a 2012 ve společné části MZ. Bylo tomu tak i přesto, že pokusné ověřování bylo vyhlášeno až po zasedáních akademických senátů vysokých škol, na nichž se rozhodovalo o stanovení kritérií pro přijetí ke studiu, a pilotní projekt tak přišel o zcela zásadní motivační faktor. Zmíněná kolize časové posloupnosti byla také hlavní příčinou relativně nízké deklarované aktivity vysokých škol. Přesto se do projektu některé vysoké školy určitým způsobem zapojily. I když nemohly do kritérií přijímacích řízení výsledky MATEMATIKY+ dodatečně zařadit, rozhodly se použít výsledky jako kritérium pro motivační stipendia. Skutečný vliv výběrové zkoušky na kritéria přijímacích řízení vysokých škol bude možné posoudit až po analýze přijímacích kritérií vyhlášených vysokými školami na rok 2015.

Diskuse k míře naplnění základních cílů je provedena jednotlivě u každého stanoveného cíle v následujícím textu:

- a) *podpořit matematické, technické a přírodovědné vzdělávání v souladu s dokumenty Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 a Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na léta 2011 až 2015;*

Vyhodnocení:

Stane-li se MATEMATIKA+ integrovanou, akceptovanou součástí nepovinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky, bude-li právními předpisy stanovena ředitelům škol povinnost zařadit ji do portfolia nepovinných zkoušek a přijmou-li její výsledky vysoké školy jako jedno z kritérií pro přijímací řízení, stane se výrazným motivačním prvkem pro zvýšení kvality vzdělávání v matematice. Zda se tato prognóza vyplní, bude předmětem budoucích analýz výsledků Matematiky+ a jejich dopadu do systému vzdělávání.

- b) *motivovat žáky a jejich učitele ke zvýšenému úsilí dosahovat takových vědomostí a dovedností v oblasti matematického vzdělávání, které jsou na úrovni očekávaných výstupů a učiva podle rámcových vzdělávacích programů (RVP) oborů středního vzdělávání a z nich vycházejících školních vzdělávacích programů (ŠVP), jež mají alespoň desetihodinovou týdenní dotaci výuky matematiky po dobu vzdělávání a které mohou dalším rozpracováním v ŠVP závazné nároky těchto RVP dokonce přesahovat;*

Vyhodnocení:

Pro vyhodnocení tohoto cíle bude nutné provést analýzy trendů. Míru dosažení cíle není proto možné zhodnotit po prvním roce trvání projektu.

- c) *podpořit kvalitu výuky v oblasti matematického vzdělávání a nabídnout nadaným žákům a žákům se zájmem o matematiku zkoušku na úrovni jejich schopností; zastavit trend klesající připravenosti uchazečů o vysokoškolské studium matematických a technických oborů;*

Vyhodnocení:

Didaktický test zkoušky MATEMATIKA+ prokázal schopnost být skutečně výběrovou zkouškou, která nabízí výzvu všem žákům středních škol s maturitními obory vzdělání k nadstandardnímu úsilí o dosažení vědomostí a dovedností v matematice. Pilotní projekt však nemohl exaktně ověřit, zda v příčinné souvislosti s ním dochází ke zvýšení kvality výuky v oblasti matematického vzdělávání, stejně tak nebylo možné vyhodnotit trend poklesu či vzestupu připravenosti uchazečů o vysokoškolské studium. Analýza míry vlivu Matematiky+ na vývoj v ověřovaných dopadech bude předmětem dalších ročníků pokusného ověřování.

- d) *zpracovat a zveřejnit katalog požadavků pro nepovinnou zkoušku profilové části MATEMATIKA+ a vyhodnotit jeho uplatnitelnost, vytvořit didaktický test vycházející z tohoto katalogu požadavků;*

Vyhodnocení:

Katalog požadavků byl vytvořen a zveřejněn. Didaktický test vycházející z publikovaného katalogu požadavků byl vytvořen a použit v pilotním projektu pokusného ověřování. Položkové analýzy výsledků didaktického testu potvrzují jeho uplatnitelnost v souladu se stanovenými cíli. Podrobné informace k jednotlivým kritériím jsou uvedeny v analytické části této zprávy.

- e) *ověřit, zda lze využít zkoušku konanou na závěr posledního ročníku středního vzdělávání jako jedno z kritérií přijímacího řízení ke studiu na VŠ; prověřit východiska a parametry výběrové zkoušky z matematiky, která by tvořila odpovídající rozhraní středoškolského a terciárního sektoru vzdělávání;*

Vyhodnocení:

Z ohlasů akademické sféry lze soudit, že zkouška MATEMATIKA+ svým obsahem odpovídá požadavkům technických a přírodovědných oborů na vědomosti a dovednosti uchazečů o studium v matematice. Jaký bude skutečný dopad, její využitelnost pro kritéria přijímacích řízení za současného systému financování, mohou ukázat až další ročníky její reálné aplikace v rámci nepovinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky tak, jak to předjímá text vyhlášení pokusného ověřování. Protože některé vysoké školy využívají pro stanovení kritérií přijímacího řízení spíše známky než procentní úspěšnost, bude účelné v rámci kritérií hodnocení stanovit metodiku přepočtu procentní úspěšnosti na známky.

- f) *získat podklady pro rozhodování o tom, zda a případně jak je potřebné legislativně a obsahově upravit současný model maturitní zkoušky.*

Vyhodnocení:

Organizační model pilotního projektu byl koncipován jako samostatná zkouška mimo časový harmonogram maturitní zkoušky. Další ročníky pokusného ověřování počítají se zařazením zkoušky do režimu tzv. jednotného zkušebního schématu písemných zkoušek společné části maturitní zkoušky. Pro ředitele škol je pro další ročníky pokusného ověřování stanovena možnost zařadit zkoušku MATEMATIKA+ do portfolia nepovinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky. Pravidla pokusného ověřování dále předpokládají, že se na vysvědčení nebude uvádět známka ze zkoušky MATEMATIKA+ , pokud žák u zkoušky neuspěje. Úvahy o potřebnosti

legislativních změn a jejich rozsahu je z výše uvedeného nutné zaměřit zejména na řešení následujících otázek:

- 1) Má být MATEMATIKA+ zařazena režimově do jednotného zkušebního schématu písemných zkoušek společné části maturitní zkoušky?
- 2) Má být právním předpisem stanovena ředitelům škol povinnost nabídnout Matematiku+ jako jednu z nepovinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky?
- 3) Mají být pro uvádění výsledků Matematiky+ v certifikačních dokumentech (vysvědčení, protokoly) uplatněna stejná pravidla jako pro ostatní nepovinné zkoušky profilové části maturitní zkoušky?

3.10.3 PŘÍNOS PRO CÍLOVÉ SKUPINY

Primární cílovou skupinou projektu jsou žáci, kteří mají zájem o studium na těch vysokých školách, které do svých programů zařazují další vzdělávání v oblasti matematiky. Pro ně je MATEMATIKA+ příležitostí, jak dosáhnout na některé benefity, které vysoké školy v rámci přijímacích řízení, stipendijních programů či zařazování do kreativních studijních programů nabízejí. Významnost tohoto přínosu však zcela závisí na postoji vysokých škol. Ten je formován jednak způsobem financování škol, jednak snahou získat kvalitní studenty, kteří neopustí studium ihned po prvním semestru. Vysoké školy tak nechtějí klást uchazečům o studium překážky, aby v konkurenci o zájemce nepřišly, nechtějí však ani marně vynakládat extrémní úsilí a značné prostředky na zajištění studia „krátkodobých“ studentů.

Vysoké školy se tak stávají významnou cílovou skupinou projektu. MATEMATIKA+ jim může poskytnout dobré vodítko pro výběr uchazečů o studium. Náročnost zkoušky vyčlenění ze současného průměru uchazečů o vysokoškolské studium zdatné žáky způsobilé k úspěšnému studiu na vysoké škole a žáky aspirující na vynikající úroveň vysokoškolských studijních výsledků. Pro vysoké školy může být MATEMATIKA+ jedním z prostředků aktivního vyhledávání výborných žáků.

Se zkouškou nejsou spojeny žádné komerční kurzy, na kterých by závisel úspěch žáka v testu. Motivovaní žáci budou sami na učitelích požadovat zvýšenou úroveň přípravy. Zkouška se tak stane také podporou pro středoškolské učitele. Učit žáka bez motivace je totiž výrazně složitější.

V širším slova smyslu je cílovou skupinou celá společnost, v jejímž zájmu by měla být podpora vzdělávacího systému. To, že současný koncept výuky matematiky nikterak nepřispěl za posledních 15 let k posílení matematické gramotnosti, je zjevné. Stejně tak je zjevné, že bez posílení pozitivních motivací se tak nestane. MATEMATIKA+ má ambici stát se jednou z cest ke všeobecné kultivaci postoje společnosti k matematice jako disciplíně vědeckého poznání a rozvoje osobnosti.

Zavedením a dlouhodobým udržením zkoušky Matematika+ lze podpořit zájem středoškoláků o kvalitní výuku matematiky. Mnozí středoškolští učitelé matematiky jsou pro své povolání velmi dobře připraveni, ale v posledních letech se potýkají s demotivací žáků, kteří nevnímají příčinnou souvislost mezi kvalitou vzdělávání a vyšším úsilím.

3.10.4 EKONOMIKA

Rozpočtové krytí pokusného ověřování bylo zajištěno prostřednictvím rozvojového programu.

3.10.4.1 Rozpočet pilotního projektu

Rozpočet zajištění pilotního projektu byl plánován a schválen tak, jak je uvedeno v následující tabulce ve sloupci „Rozpočet“. V důsledku změn v Občanském zákoníku a navazujících změn v daňových zákonech a zákonech o odvodech na sociální a zdravotní pojištění došlo k významnému nárůstu položky „Zákonné odvody“. Centrum proto požádalo v říjnu 2014 o změnu rozpočtové skladby OBV v rozsahu uvedeném ve sloupci „Úprava rozpočtu – říjen 2014“. K datu zpracování této zprávy nebyla požadovaná změna schválena. Rozpočtovaná částka se však úpravou nemění.

Ukazatel	Matematika+ náklady do 1. 10. 2014	Rozpočet	Úprava rozpočtu říjen 2014*)	Upravený rozpočet
Náklady celkem	633 190	822 000	0	822 000
Mzdové prostředky	225 150	395 000	0	395 000
z toho: platy				
OON	225 150	395 000		395 000
FKSP (1 %)				
OBV	408 040	427 000	0	427 000
Provozní běžné výdaje	391 920	425 000	-33 000	392 000
Zákonné odvody	16 120	2 000	33 000	35 000

*) Žádost o úpravu rozpočtu byla podána 17. 10. 2014

Součástí rozpočtu jsou i náklady přípravy zkušební dokumentace pro zkoušku v roce 2015. Čerpání rozpočtu bude tedy v průběhu posledního čtvrtletí roku 2014 pokračovat, a to zejména v položce OON.

4 PILOTNÍ OVĚŘOVÁNÍ ORGANIZACE PŘIJÍMACÍHO ŘÍZENÍ DO OBORŮ VZDĚLÁNÍ S MATURITNÍ ZKOUŠKOU S VYUŽITÍM CENTRÁLNĚ ZADÁVANÝCH JEDNOTNÝCH TESTŮ

V současné době neexistuje při přechodu ze základního na střední stupeň vzdělávání žádný systém objektivního, srovnatelného měření úrovně vědomostí a dovedností. Prvním relevantním výstupem je společná část maturitní zkoušky. Informace o úrovni vzdělávání tak přicházejí pozdě. Střední školy jsou zejména kvůli kapitačnímu principu financování nuceny přijímat ke studiu v podstatě všechny uchazeče, a pokud už na základě vlastního rozhodnutí či doporučení zřizovatelů realizují přijímací zkoušky, činí tak lokálně, bez možnosti širšího srovnání. Nesrovnatelnost jednotlivých přijímacích zkoušek brání možnosti přenositelnosti výsledků, přijímací zkoušky probíhají v několika termínech a pro konkrétního uchazeče i v různých místech. To významně zvyšuje celkové náklady zkoušek a omezuje srovnatelnost výstupů. Ke srovnatelnosti nepřispívají ani některé marné snahy o harmonizaci výsledků. Jednotlivé termíny zkoušek se totiž obvykle zásadně liší strukturou harmonizovaných vzorků. Zmíněné skutečnosti vedou zřizovatele, zejména krajské úřady, k rozhodnutí realizovat na všech školách v oborech vzdělání ukončovaných maturitní zkouškou kvalitní přijímací zkoušky, na něž zpravidla vypisují veřejná výběrová řízení, které financují z vlastních zdrojů. Tato cesta však přináší dva hlavní problémy: celkové náklady na přijímací zkoušky se významně zvyšují a nelze dosáhnout přijatelné srovnatelnosti výstupů. V takto nastaveném systému se těžiště přípravy žáků přesouvá do mimoškolní sféry, což učitele základních škol zbavuje zodpovědnosti za kvalitu výstupu vzdělávání žáků. Příprava žáka pak do značné míry závisí na rodinném prostředí (opakovaně doloženo výstupy z mezinárodních šetření PISA) a finanční podpoře přípravy žáka, jejíž rozsah je generován rozličně podle formy a rozsahu dodávaných testů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy rozhodlo zahájit proces hledání efektivní cesty k řešení zmíněných problémů. Za tím účelem vyhlásilo 5. srpna 2014 „**Pilotní ověřování organizace přijímacího řízení do oborů vzdělání s maturitní zkouškou s využitím centrálně zadávaných jednotných testů**“ pod č. j.: MSMT-23913/2014 ze dne 30. července 2014.

Vyhlášené pilotní ověřování se uskutečňuje na základě ustanovení § 171 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školského zákona), a v jeho rámci je MŠMT zmocněno vyhlášovat a řídit pokusné ověřování metod, obsahu, forem, organizace vzdělávání a pokusné ověřování způsobu řízení škol a školských zařízení; přitom vždy stanoví dobu pokusného ověřování, jeho rozsah, financování ze státního rozpočtu a způsob hodnocení jeho výsledků.

4.1 PŘEDMĚT

Předmětem řešení je pořízení, zhotovení, distribuce a vyhodnocení testů pro testování uchazečů v rámci pilotního ověřování jednotných přijímacích zkoušek do oborů vzdělání poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou ve školním roce 2014/2015.

Testy musí vycházet z platných pedagogických dokumentů, tj. z příslušných vzdělávacích oblastí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, kterými je určen obsah vzdělávání žáků, a to v souladu s níže deklarovanými zásadami:

- 1) *Testy pro uchazeče z 9. ročníku základní školy (čtyřleté obory vzdělání na středních školách) vychází z obsahu vzdělávání na prvním a druhém stupni*

základní školy.

- 2) *Testy pro uchazeče z 5. ročníku základní školy (osmiletá gymnázia) vychází z obsahu vzdělávání na prvním stupni základní školy.*
- 3) *Testy pro uchazeče ze 7. ročníku základní školy (šestiletá gymnázia) vychází z obsahu vzdělávání na prvním a druhém stupni základní školy a požadavky testů nepřekračují oblasti vymezené Doporučenými učebními osnovami pro základní školu²⁰ (MŠMT, 2011).*

4.2 ROZSAH TESTOVÁNÍ

Testování bylo naplánováno na rok 2015 ve středních školách, které se k pilotnímu projektu přihlásí.

Konání vlastního testování bylo stanoveno ve dvou termínech (druhý termín jako náhradní). V jednom dni proběhne test pro uchazeče o přijetí na šestiletá a osmiletá gymnázia a v druhém pro uchazeče o čtyřletá studia.

Termíny testů byly stanoveny takto:

<i>Studium</i>	<i>Řádný termín testů</i>	<i>Náhradní termín testů</i>
<i>Čtyřleté</i>	<i>15. 4. 2015</i>	<i>14. 5. 2015</i>
<i>Šestileté a osmileté</i>	<i>16. 4. 2015</i>	<i>14. 5. 2015</i>

4.2.1 SPECIFIKACE NABÍZENÝCH ZKOUŠEK

Pro realizaci přijímacích zkoušek budou připraveny standardizované a srovnatelné testy z předmětů český jazyk a literatura a matematika, a to v provedení pro 5., 7. a 9. ročník. Pro řádný termín testů budou školám dodány testy (zkušební dokumentace) v listinné podobě, pro uchazeče přihlášené k náhradnímu termínu testů dodatečně 24. dubna 2014 v elektronické podobě (škola si zajistí tisk zkušební dokumentace). Hranice úspěšnosti (tzv. cut-off score) bude deklarována jako doporučená, rozhodnutí o její aplikaci bude v pravomoci ředitelů škol.

4.2.1.1 Český jazyk a literatura

V testu jsou zastoupeny úlohy uzavřené i otevřené. Uzavřené úlohy tvoří úlohy s výběrem odpovědi ze 4 alternativ (tzv. úlohy multiple-choice), úlohy přiřazovací, uspořádací a svazky dichotomických úloh. Celkový maximální počet bodů je 50.

Časový limit konání testu je stanoven na 60 min. Pro uchazeče se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) nebudou pro pilotní projekt připravována modifikovaná zadání. Před konáním testu proběhne administrace v délce 15 min určená k poskytnutí základních informací uchazečům a rozdání testů. Po ukončení testu se předpokládá závěrečná administrace v délce 10 min na vybrání záznamových archů s odpověďmi uchazečů.

Testová dokumentace pro uchazeče se skládá z testového sešitu (zadání) a záznamového archu pro zápis řešení úloh.

²⁰ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/ucitele-zakladnich-skol-dostali-od-ministerstva-skolstvi?highlightWords=osnovy+matematika>

4.2.1.2 Matematika

V testu jsou zastoupeny úlohy uzavřené i otevřené. V některých otevřených úlohách (nevyjímaje úlohy z konstrukční geometrie) je požadován a hodnocen i postup řešení. Uzavřené úlohy tvoří úlohy s výběrem odpovědi z 5 alternativ (tzv. úlohy multiple-choice), svazky dichotomických úloh, případně přiřazovací úlohy. Celkový maximální počet bodů je 50.

Časový limit konání testu je stanoven na 60 min. Pro uchazeče se speciálními vzdělávacími potřebami nebude v rámci pilotního projektu připravováno modifikované zadání. Před konáním testu proběhne administrace v délce 15 min určená k poskytnutí základních informací uchazečům a rozdání testů. Po ukončení testu se předpokládá závěrečná administrace v délce 10 min na vybrání záznamových archů s odpověďmi uchazečů.

Testová dokumentace pro uchazeče se skládá z testového sešitu (zadání) a záznamového archu pro zápis řešení úloh.

4.3 PŘÍPRAVA REALIZACE

V roce 2014 proběhlo přihlašování škol, příprava zkušební dokumentace, pilotáže testových úloh a základní informační kampaň.

4.3.1 STRUKTURA PŘIHLÁŠENÝCH ŠKOL

K pilotnímu přihlášení se připojilo 630 škol ze 13 krajů. Liberecký kraj se nezapojil a v Jihočeském kraji se přihlášily pouze 4 školy. Podrobný pohled na strukturu přihlášených škol s porovnáním s počtem škol s obory ukončovanými maturitní zkouškou.

Kraj	Počet škol v MZ2015	Počet škol v PO PŘ	Podíl škol v PO PŘ v %
Hlavní město Praha	176	40	22,73
Jihočeský	77	4	5,19
Jihomoravský	112	50	44,64
Karlovarský	32	27	84,38
Kraj Vysočina	53	43	81,13
Královéhradecký	68	47	69,12
Moravskoslezský	128	90	70,31
Olomoucký	79	49	62,03
Pardubický	65	51	78,46
Plzeňský	50	36	72,00
Středočeský	125	93	74,40
Ústecký	77	52	67,53
Zlínský	61	48	78,69
Celkový součet	1 151	630	54,74

5 REKONSTRUKCE BUDOVY JANKOVCOVA 63

V roce 2014 proběhla rekonstrukce sídla CZVV, budovy Jankovcova 63, Praha 7. Realizace této plánové investiční akce přinesla zejména výrazné snížení tepelných ztrát budovy a s tím spojenou úsporu nákladů na vytápění a jako synergický efekt výměny pláště budovy také odstranění materiálů obsahujících azbest. Rekonstrukce byla hrazena vícezdrojovým financováním. Struktura financování je uvedena v následující tabulce.

Zdroj financování	Částka v Kč
MŠMT – investiční dotace SMVS 233V014000100	29 129 487,06
MŠMT – investiční dotace SMVS 233V014000106	12 272 478,50
Státní fond životního prostředí SMVS 115V222003395	721 910,50
Fond reprodukce majetku CZVV	20 330 379,00
CELKEM	62 454 255,06